

**Analiza
finansowo-organizacyjna oświaty
w gminie Zdzeszowice**

maj 2025 r.

Spis treści

Spis treści.....	2
I. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego – sprawdzony partner w realizacji opracowań analitycznych i strategicznych.....	4
II. Cel analizy	5
III. Podstawy prawne.....	6
IV. Struktura sieci szkół i przedszkoli gminy Zdzeszowice.....	10
V. Oświata gminy Zdzeszowice w ujęciu finansowym w latach 2023-2025 (plan).....	11
1. Budżet Gminy – dochody, wydatki, w tym wydatki na oświatę.	12
2. Analiza potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok	35
3. Dochody i wydatki placówek oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice.	43
4. Wydatki poszczególnych placówek oświatowych gminy Zdzeszowice a naliczona dla nich subwencja oświatowa oraz średni koszt utrzymania jednego ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę.	45
VI. Struktura zatrudnienia w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice (awanse/etaty/osoby/liczba uczniów na 1 etat nauczycielski – 2022/23, 2023/24, 2024/25)	72
1. Liczba uczniów w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach szkolnych 2022/2023- 2024/2025.....	83
2. Pracownicy niepedagogiczni zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice.	89
VII. Wskaźnik wykorzystania powierzchni klasowych (WNP).....	99
VIII. Dowożenie uczniów	101
IX. Analiza arkuszy organizacyjnych szkół publicznych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice – opis zastosowanego podejścia.	106
1. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zdzeszowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 9)	122
2. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdzeszowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 6)	125
3. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdzeszowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 10)	129
4. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 2)	137
5. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej w Żyrowej na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 5).....	142
6. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 2 na rok szkolny 2024/25 – arkusz obowiązuje od 01.09.2024 r.....	147
7. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 3 na rok szkolny 2024/25 – arkusz obowiązuje od 04.11.2024 r.....	148

8. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 5 w Zdieszowicach na rok szkolny 2024/25 – arkusz obowiązuje od 28.10.2024 r.	150
9. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 6 na rok szkolny 2024/25 – Aneks obowiązujący od 09.12.2024 r.	151
10. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola w Żyrowej na rok szkolny 2024/25 – aneks obowiązujący od 04.11.2024 r.	152
X. Podsumowanie analizy arkuszy organizacyjnych przedszkoli prowadzonych przez gminę Zdieszowice	153
XI. Wynik analizy finansowo-organizacyjnej szkół i placówek oświatowych gminy Zdieszowice – lata 2023-2025	154
XII. Propozycje rozwiązań	157
Spis tabel	181
Spis rycin.....	184
Spis wykresów	184

I. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego – sprawdzony partner w realizacji opracowań analitycznych i strategicznych

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego, to największa pozarządowa organizacja szkoleniowo-doradcza, wspierająca rozwój samorządności w Polsce. Została założona 18 września 1989 roku. Misją Fundacji jest wspieranie samorządności obywatelskiej, rozumianej jako podstawowa forma demokracji. Fundacja jest organizacją sieciową, w której skład wchodzi 14 Regionalnych Ośrodków. W województwie opolskim jest to **Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej (OCDL)**, a w małopolskim to **Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (MISTiA)** – te dwa ośrodki FRDL były zaangażowane w opracowanie Analizy finansowo-organizacyjnej oświaty w gminie Zdzeszowice.

Wychodząc naprzeciw zindywidualizowanym potrzebom samorządów, FRDL świadczy pomoc doradczą w szerokim zakresie. W jej ramach oferowane jest wsparcie w dziedzinach doradztwa strategicznego, finansowego, inwestycyjnego, a także szereg usług związanych z zarządzaniem w jednostkach samorządu terytorialnego.

Realizowanie przez FRDL opracowań o charakterze naukowo-badawczym jest wpisane w jej specyfikę oraz stanowi jeden z głównych filarów funkcjonowania. Centra badawcze, które działają w obrębie całej Fundacji mogą poszczycić się szerokim dorobkiem z zakresu badań społecznych, opracowywania analiz i raportów dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz MŚP. Naukowcy oraz specjaliści, którzy współpracują z FRDL w sposób profesjonalny i kompleksowy podchodzą do poruszanych kwestii, czego wynikiem jest dogłębna diagnoza i prognoza działań na przyszłość.

Do tej pory eksperci i współpracownicy FRDL opracowali i wdrożyli nowoczesne metody zarządzania, które usprawniają gospodarowanie lokalnymi zasobami w wielu gminach oraz powiatach. Zakres i forma usług dostosowana jest do potrzeb i oczekiwań jst. Wśród dokumentów strategicznych opracowanych dla samorządów znajdują się m.in. strategie rozwoju, strategie rozwiązywania problemów społecznych, gminne programy rewitalizacji, strategie branżowe (turystyki, oświaty, gospodarki lokalnej itp.). W zakresie oświaty, niesłabnącym zainteresowaniem gmin cieszą się analizy finansowo-organizacyjne, zwane potocznie audytami oświaty. W ostatnich latach, tego typu praktyczne opracowania, przygotowaliśmy m.in. dla gmin: Jordanów, Myślenice, Opole, Pcim, Jerzmanowice-Przegonia, Czarny Dunajec, Skąta, Skawina, Wielka Wieś, Zabierzów, Biłgoraj, Gorlice.

Więcej informacji o FRDL i jej ośrodkach można znaleźć na www.frdl.org.pl.

Niniejsza analiza finansowo-organizacyjna oświaty została przygotowana przez zespół FRDL MISTiA oraz FRDL OCDL w składzie: Wojciech Odzimek, Henryk Sułuja, Dawid Hoinkis, Aleksandra Jasińska, Magdalena Popławska.

II. Cel analizy

Analiza finansowo-organizacyjna oświaty (audyt oświaty), to dokument o charakterze diagnostycznym. Obejmuje badanie funkcjonowania sieci szkół, przedszkoli i placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy pod kątem ekonomiki oraz potencjału i rezerw tkwiących w gminnym systemie oświaty. Jest pierwszym etapem do opracowania „Strategii oświatowej w jednostkach samorządu terytorialnego”.

Zarządzanie gminnym systemem edukacji jest niezwykle trudnym zadaniem, które wymaga wnikliwej obserwacji i wielowymiarowej analizy. W obliczu zmian demograficznych, społecznych i gospodarczych niezbędne jest opracowanie dokumentu określającego kształt organizacyjny i kierunki działań w sferze gminnej oświaty.

Niniejsze opracowanie przeznaczone dla gminy Zdieszowice bazuje na danych finansowych, statystycznych, organizacyjnych, podstawach prawnych, danych demograficznych udostępnionych przez Urząd Miejski w Zdieszowicach, a także informacjach pochodzących ze źródeł zewnętrznych. Analiza jest ujęta dynamicznie, opisuje zmiany w czasie oraz przedstawia przewidywaną przyszłość (dzięki wykorzystaniu w analizie danych demograficznych oraz spodziewanych zmian prawnych).

Fundamentalnym celem dokumentu jest **przedstawienie niezależnej, eksperckiej odpowiedzi na pytanie, w jakim kierunku zmierza obecny model organizacji systemu oświaty i jakie zmiany są niezbędne, by zrationalizować finansowanie sieci placówek oświatowych** i tym samym obniżyć zaangażowanie własne samorządu. Podkreślić należy, że przeprowadzone analizy oraz rekomendowane zmiany są w pełni autonomiczne i nie uwzględniają uwarunkowań społeczno-politycznych w gminie. Nie dotyczą one również takiego elementu jak jakość kształcenia, które nie należy do kompetencji organu prowadzącego.

Rekomendowane zmiany są zgodne z obowiązującym stanem prawnym. Okres na jaki przypadła analiza finansowo-organizacyjna oświaty w gminie Zdieszowice jest dynamiczny pod kątem fundamentalnych zmian prawnych dla finansów samorządowych. Od 1 stycznia 2025 roku w Polsce weszła w życie istotna reforma finansów samorządowych, wprowadzona ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2024 poz. 1930). Zmiany te znacząco wpłynęły na sposób finansowania wielu sfer, a szczególnie zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) – patrz *rozdział 3 „Podstawy prawne”*.

Wszelkie wyliczenia zawarte w analizie, szczególnie dotyczące analizy arkuszy organizacyjnych szkół, nie służą krytyce przyjętych dotychczas rozwiązań – mają za zadanie wskazać szacunkowy koszt dla budżetu samorządowego tychże przyjętych rozwiązań. Dogłębna analiza stosowanych dotychczas praktyk zarządczych w poszczególnych sferach systemu oświatowego, zaktualizowana do warunków panujących w kolejnych latach szkolnych, może stanowić bazę do proponowania i wprowadzania bardziej optymalnych rozwiązań. Zmiany w przyjętych rozwiązaniach mają najczęściej charakter procesu, wymagającego dłuższego okresu czasu.

III. Podstawy prawne

Prowadzenie edukacji publicznej jest niewątpliwie bardzo ważnym zadaniem polskich gmin. Wynika z niego wiele obowiązków, które definiuje *ustawa o systemie oświaty*. W jej myśl, zgodnie z art. 3 pkt. 14, wyróżnić należy zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego, które dotyczą kształcenia, wychowania i opieki, także profilaktyki społecznej.

Do obowiązków samorządów należy również wydawanie zezwoleń na założenie szkoły lub placówki oświatowej przez osobę fizyczną lub prawną, w oparciu o opinię kuratora oświaty, a w przypadku szkół artystycznych po uprzedniej konsultacji z właściwym ministrem. Do ustawowych zadań organu prowadzącego szkoły należy nadzór nad działalnością szkół i placówek w zakresie:

- realizacji lokalnej polityki oświatowej w szkołach i placówkach oświaty,
- kontroli otrzymanych środków budżetowych oraz mienia,
- kontroli respektowania obowiązujących przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki, w szczególności higieny pracy pracowników i uczniów.

W oparciu o *ustawę o systemie oświaty* do głównych zadań wójta/burmistrza/prezydenta miasta zalicza się m.in.:

- **ustalenie procedury i zasad zatwierdzania arkuszy organizacji publicznych szkół i przedszkoli,**
- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej i finansowej,
- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych,
- analizę zawiadomienia dyrektora szkoły o wstrzymaniu wykonania uchwały rady pedagogicznej, niezgodnej z przepisami prawa i udzielenia opinii w tej sprawie organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny,
- nadzorowanie działalności szkoły lub placówki w zakresie spraw finansowych i organizacyjnych,
- powoływanie/odwoływanie na stanowisko dyrektora.

Zważywszy na charakter niniejszej analizy finansowo-organizacyjnej na szczególną uwagę zasługują zadania oświatowe gminy, w tym również rola wójta/burmistrza/prezydenta miasta, które wynikają z poniższych aktów prawnych:

- *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997r. poz. 483)*
- *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2022r. poz. 1634, ze zm.)*
- *Ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2022r. poz.2230 ze zm.)*
- *Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2022r. poz.935, 1116,1700, 1730)*
- *Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r. poz. 40)*

- *Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024r. poz. 1572)*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między jednostki samorządu terytorialnego w roku 2025 (Dz.U. z 2024 r. poz. 1930)*
- *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r. poz. 60 ze zm.)*
- *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023r. poz. 185)*
- *Ustawy z dnia 27 października 2017 roku o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2022r. poz.2203)*
- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2017r. poz. 703)*
- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli(Dz. U. 2017r. poz. 649 z późn. zm.).*

Finansowanie oświaty – zmiana podstawy prawnej

Od 1 stycznia 2025 roku w Polsce weszła w życie istotna reforma finansów samorządowych, wprowadzona *ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2024 poz. 1572)*. Zmiany te znacząco wpłynęły na sposób finansowania wielu sfer, a szczególnie zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). Kluczowe zmiany w finansowaniu oświaty przez samorzady od 2025 roku, wprowadzone ww. ustawą to:

- **Zastąpienie subwencji oświatowej potrzebami oświatowymi** - dotychczasowa część oświatowa subwencji ogólnej została zastąpiona nowym mechanizmem – tzw. „potrzebami oświatowymi”. Kwota tych potrzeb na 2025 rok wynosi 102,7 mld zł, co stanowi wzrost o 11,4% w porównaniu do łącznej kwoty subwencji oświatowej i dotacji przedszkolnej z 2024 roku.
- **Nowy algorytm podziału środków** - podział środków opiera się na tzw. „standardzie A”, czyli kwocie przypadającej na jednego ucznia, modyfikowanej przez system wag uwzględniających typ placówki, specyfikę ucznia oraz inne czynniki. W nowym systemie uwzględniono również wszystkie dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym, niezależnie od wieku, które wcześniej były finansowane częściowo w ramach przekazywanych dotacji.
- **Zmiana terminu zbierania danych** - do obliczania potrzeb oświatowych wykorzystuje się dane z 15 czerwca roku poprzedzającego, co oznacza, że dane pochodzą z wcześniejszego roku szkolnego niż dotychczas (wcześniej był to 30 września).
- **Włączenie wychowania przedszkolnego do systemu potrzeb oświatowych** - dotacje na wychowanie przedszkolne zostały zintegrowane z systemem potrzeb oświatowych, co oznacza, że środki na przedszkola są teraz uwzględniane w ogólnej kwocie potrzeb oświatowych, a nie przekazywane jako oddzielne dotacje.
- **Zmiany w finansowaniu uczniów z niepełnosprawnościami** - finansowanie uczniów z niepełnosprawnościami, w tym z autyzmem i zespołem Aspergera, zostało uzależnione od liczby

godzin wsparcia, takich jak zajęcia rewalidacyjne czy pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Wysokość środków przekazywanych JST zależy od tygodniowej liczby godzin tych zajęć.

- **Nowe rozporządzenie Ministra Edukacji** - szczegółowe zasady podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między JST w 2025 roku zostały określone w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 18 grudnia 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1930)*, które weszło w życie 1 stycznia 2025 r. Rozporządzenie to uwzględnia m.in. typy placówek, etapy rozwoju zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów, w tym dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Szczególnie istotnym pojęciem dla budżetów JST wg nowych uregulowań prawnych jest pojęcie „**potrzeb oświatowych**”, które od 2025 roku zastąpiło dotychczasową **część oświatową subwencji ogólnej**. Potrzeby oświatowe to nowy sposób ustalania i przekazywania środków z budżetu państwa na finansowanie zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego. Potrzeby oświatowe to **kwota środków budżetowych, którą państwo przekazuje samorządom w celu sfinansowania zadań związanych z prowadzeniem placówek oświatowych** – od przedszkoli, przez szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, aż po placówki kształcenia specjalnego. Ich celem jest bardziej adekwatne niż dotychczas odwzorowanie rzeczywistych kosztów funkcjonowania edukacji w danym samorządzie, z uwzględnieniem specyfiki lokalnej, rodzaju uczniów, typów szkół i zatrudnienia nauczycieli.

Wyliczenia potrzeb oświatowych opierają się na tzw. „**standardzie A**”, który zastąpił znany wcześniej „standard finansowy A” (czyli wskaźnik przeliczeniowy w subwencji). Mechanizm obliczeń wygląda następująco:

1. **Standard A** – to bazowa kwota przypadająca na jednego ucznia w kraju.
2. **Wagi** – do standardu A stosuje się system wag, które różnicują wartość jednostkową w zależności m.in. od:
  - rodzaju placówki (np. szkoła podstawowa, liceum, przedszkole),
  - specyfiki ucznia (np. z niepełnosprawnością, objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną, nauczany indywidualnie),
  - poziomu wykształcenia nauczycieli i ich awansu zawodowego,
  - sytuacji demograficznej i terytorialnej (np. gminy wiejskie, tereny słabiej zaludnione).
3. **Liczba uczniów** – dane statystyczne pochodzą z **15 czerwca roku poprzedzającego**, a nie jak wcześniej – z 30 września.
4. **Kwota końcowa** dla każdej JST = Standard A × liczba uczniów × odpowiednie wagi + ewentualne dodatkowe korekty (np. dla małych szkół, obszarów defaworyzowanych).

Najważniejsze różnice potrzeb oświatowych względem systemu subwencji oświatowej przed 2025 r.:

Element	Subwencja oświatowa (do 2024)	Potrzeby oświatowe (od 2025)
Termin zbierania danych	30 września	15 czerwca
Zakres danych uczniowskich	uczniowie szkół publicznych i wybranych niepublicznych	wszyscy uczniowie, także dzieci w wychowaniu przedszkolnym (od 3. roku życia), także w placówkach niepublicznych
Mechanizm obliczania	standard A × wagi × liczba uczniów – na bazie algorytmu MEN	standard A × wagi × liczba uczniów – z rozszerzonymi zmiennymi (więcej czynników)
Włączone placówki przedszkolne	finansowane oddzielnie przez dotacje celowe	wliczone w ogólną pulę potrzeb oświatowych
Zależność od godzin wsparcia	ogólne wagi na niepełnosprawność	szczegółowe uwzględnienie liczby godzin zajęć rewalidacyjnych i pomocy psychologicznej
Forma przekazu	część subwencji ogólnej	niezależna kwota celowa w ramach „potrzeb”

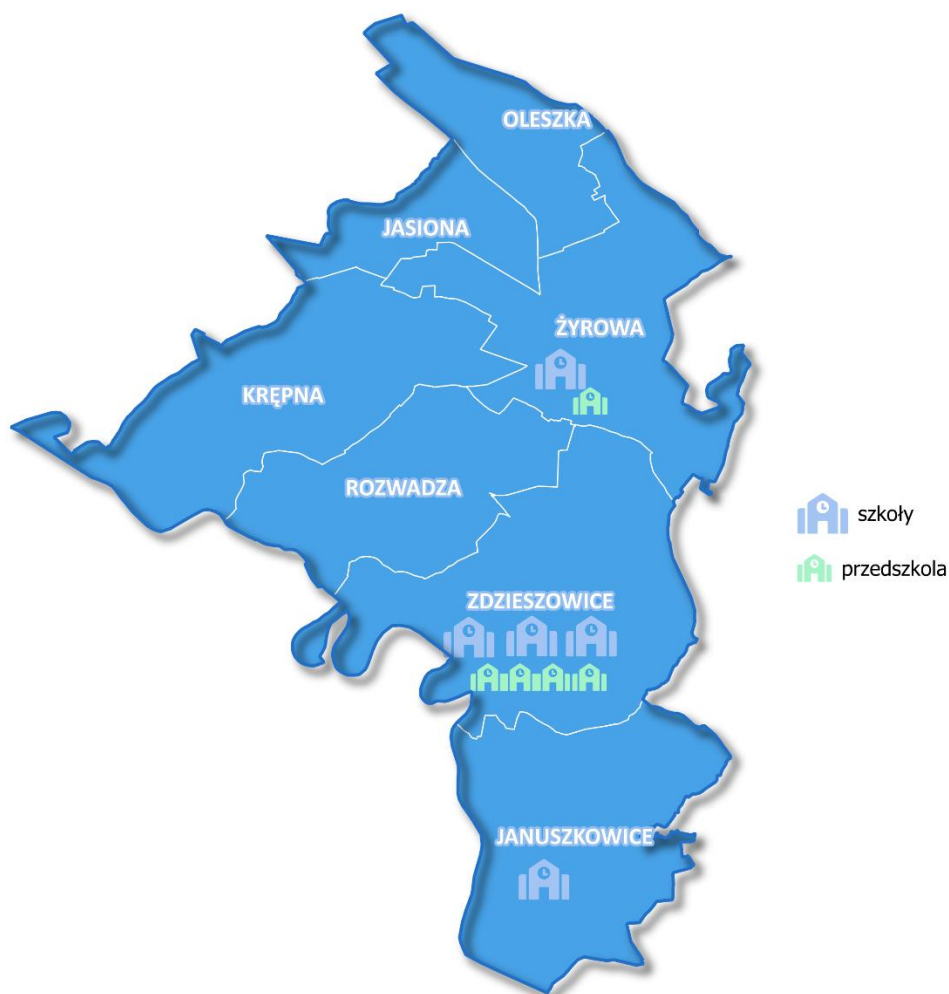
Konsekwencje zmiany:

- Samorządy mają **szerszy katalog kosztów, które mogą uwzględnić w planowaniu**, ale jednocześnie **system jest bardziej złożony**.
- Dane zbierane są **wcześniej**, co może prowadzić do nieadekwatnego odwzorowania stanu rzeczywistego w roku budżetowym (np. pominięcie nowych uczniów).
- Włączenie przedszkoli i uczniów niepełnosprawnych w rozbudowany sposób zmienia **strukturę finansowania edukacji lokalnej**.
- Wstępne analizy pokazują, że system może **nie rekompensować w pełni realnych kosztów prowadzenia oświaty, zwłaszcza w mniejszych gminach o rozdrobnionej sieci szkolnej**.

Reforma ma na celu zwiększenie autonomii finansowej samorządów oraz bardziej precyzyjne dostosowanie środków do rzeczywistych potrzeb edukacyjnych. Jednakże, jak wskazują niektóre analizy, może ona również prowadzić do komplikacji w systemie finansowania i pogłębienia luki finansowej w oświacie. Nowy system finansowania oświaty od 2025 roku, mimo że zakłada zwiększenie ogólnej kwoty środków, może nie uwzględniać specyfiki małych gmin z rozproszoną siecią szkół. Brak elastyczności w algorytmie podziału środków oraz nieuwzględnienie lokalnych uwarunkowań może prowadzić do niedoszacowania potrzeb finansowych tych gmin, co z kolei może skutkować koniecznością pokrywania braków z własnych, ograniczonych budżetów.

IV. Struktura sieci szkół i przedszkoli gminy Zdieszowice

Rycina 1 Lokalizacja szkół i przedszkoli w gminie Zdieszowice

Źródło: opracowanie własne

Sieć publicznych, ośmioletnich szkół podstawowych i przedszkoli, prowadzonych przez gminę Zdieszowice, mających siedzibę na obszarze gminy, obejmuje:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Zdieszowicach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Zdieszowicach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 w Zdieszowicach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Januszkowicach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Żyrowej,
- Publiczne Przedszkole nr 2 w Zdieszowicach,
- Publiczne Przedszkole nr 3 w Zdieszowicach,
- Publiczne Przedszkole nr 5 w Zdieszowicach,
- Publiczne Przedszkole nr 6 w Zdieszowicach,
- Publiczne Przedszkole w Żyrowej.

V. Oświata gminy Zdieszowice w ujęciu finansowym w latach 2023-2025 (plan).

Kondycja finansowa danej jednostki samorządu terytorialnego w znaczący sposób wpływa na kształt i poziom świadczonych usług publicznych, w tym oświaty. Należy podkreślić, że oświata to najbardziej kosztowna pozycja na liście wydatków gmin. Gminy dopłacały do swoich bieżących zadań oświatowych średnio 26%, powiaty 3%, miasta na prawach powiatu najwięcej, bo aż 31%. Według Związku Gmin Wiejskich RP wydatki na oświatę stanowiły do 2025 r. dla części samorządów wiejskich nawet 60% i więcej budżetu (www.portalsamorzadowy.pl). Podobnie kształtuje się sytuacja dla mniejszych gmin miejsko-wiejskich.

Analiza finansowa stanowi istotny element badania finansowo–organizacyjnego oświaty. Pozwala ona określić obecną kondycję budżetu gminy¹, wskazać udział oświaty w tym zestawieniu oraz określić czy zaistniałe proporcje są zgodne z przyjętym planem.

Wydatki przeznaczone na oświatę stanowią duże obciążenie dla każdej gminy. W niedawnej przeszłości bardzo często zdarzały się sytuacje, gdzie subwencja oświatowa² otrzymana z budżetu państwa była niewystarczająca i część kosztów związanych z oświatą finansowana była ze środków gminnych. Obecnie, po zmianie przepisów prawnych, zamiast subwencji oświatowej, mamy do czynienia w potrzebami edukacyjnymi gmin. Nowy system będzie w najbliższym czasie szczegółowo monitorowany pod kątem funkcjonowania i rzeczywistego zapewniania wystarczających środków na gminne systemy oświatowe.

Aby dokonać rzetelnej analizy finansowej oświaty niezbędne jest szczegółowe zbadanie wszystkich elementów związanych z finansowaniem tej sfery, jak i komparatystyczna analiza uwzględniająca stan budżetu z lat poprzednich. W związku z tym, poniżej przedstawiamy dane w formie tabel i wykresów, obrazujących sytuację finansową gminy Zdieszowice od 2023 do 2025 roku (plan). Jest to okres gdzie subwencja oświatowa była obowiązująca w latach 2023-2024, stąd też pojawia się ona często w analizie.

Wszelkie analizy oparto o dokumenty dostarczone przez Urząd Miejski w Zdieszowicach, a także o dane znajdujące się w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Zdieszowice i innych oficjalnych danych publicznych.

Każdorazowo gdzie prezentowane są dane finansowe budżetu gminy za 2025 r. należy rozumieć jako dane dotyczące planu tegoż budżetu, przyjętego uchwałą budżetową na 2025 r. Dane finansowe budżetów lat wcześniejszych opierają się na wykonaniach budżetów dla tych lat.

---

¹Gmina–rozumiana w dokumencie jako Gmina Zdieszowice

²Subwencja oświatowa – czyli część oświatowa subwencji ogólnej, ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalała corocznie ustawa budżetowa. Obecnie w miejsce subwencji oświatowej funkcjonuje pojęcie potrzeb edukacyjnych gmin – zgodnie z nową *ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024r. poz. 1572)*.

1. Budżet Gminy³ – dochody, wydatki, w tym wydatki na oświatę.

Przedstawiona w niniejszym rozdziale skrócona analiza finansów gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (plan) ma na celu:

- zobrazowanie kondycji finansowej gminy wyłącznie w kontekście proponowanych nakładów na funkcjonowanie placówek oświatowych,
- zebranie odpowiednich informacji o stanie faktycznym wpływu czynników makroekonomicznych na budżet jest takich jak: polityka finansowa państwa (np. dochody PIT, subwencje, dotacje, potrzeby edukacyjne), a także samorządu (Rady Miejskiej w zakresie władztwa podatkowego, priorytetów w finansowaniu określonych zadań, a także polityki zadłużeniowej).
- dostarczenie wystarczających informacji do formułowania prawidłowych wniosków i podejmowania prawidłowych decyzji w sferze oświaty.

Plan dochodów⁴ i wydatków⁵ jednostek samorządu terytorialnego stanowi podstawę gospodarki finansowej gminy. Prawidłowa konstrukcja budżetu opiera się na konkretnych zasadach, wśród których w kontekście opracowywanego dokumentu, na szczególną uwagę zasługuje zasada równowagi. Sytuację finansową każdej gminy można oceniać na wiele sposobów, np. poprzez wykorzystanie zestawu wskaźników, czy przez analizę zasobów. Dla celów niniejszego opracowania wykorzystano metody obrazujące podejście samorządu do realizowanych celów i zadań.

Za podstawowe źródła analizy przyjęto sprawozdania budżetowe, które są sporządzane obligatoryjnie lub fakultatywnie. Sprawozdania finansowe, jako podstawowy materiał źródłowy w analizie finansowej, poddane zostały obróbce analitycznej poprzez badanie struktury pionowej dochodów i wydatków budżetu, a także udziału poszczególnych składników w wielkościach ogółem lub udziału w danej, określonej grupie dochodów i wydatków. Analiza dokonana została w ujęciu budżetu historycznego w latach 2023-2024 oraz planowanego budżetu na rok 2025 (plan).

DOCHODY BUDŻETU W LATACH 2023-2025

W pierwszej kolejności analizie poddano dochody gminy Zdieszowice. Źródła dochodów jest określa zarówno *art. 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku* oraz do 2025 r. *ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, a od 2025 r. *nowa ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024r. poz. 1572)*. Zgodnie z tą ustawą dochody jest dzielą się na dochody własne, subwencje, dotacje.

Pojęcie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego nie zostało zdefiniowane w żadnej ustawie. Jednak według większości teoretyków finansów definicja dochodów własnych jest związana z budżetem lokalnym, bezterminowo, bez jakichkolwiek wpływów ze strony państwa. Ważną

³Budżet – plan dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego ustalony na dany rok.

⁴ Dochody - dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

⁵ Wydatki - są to środki pieniężne pochodzące z budżetu przeznaczone na finansowanie zadań państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz związków publicznoprawnych. Stanowią kluczową pozycję budżetu, gdyż są podstawą określania środków niezbędnych do sfinansowania.

rolę odgrywa aspekt samodzielności samorządów lokalnych w możliwości stanowienia o dochodach, ich pobierania oraz wydatkowania według własnego uznania.

Dochody własne można podzielić na:

- dochody o charakterze podatkowym, np. podatek od nieruchomości, rolny, leśny
- dochody niepodatkowe, np. opłata miejscowa, targowa, użytkowanie wieczyste
- pozostałe dochody, np. kary pieniężne, grzywny itp.

W tabeli poniżej zaprezentowano strukturę dochodów gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025:

Tabela 1 Struktura dochodów gminy Zdzeszowice ze względu na źródło pochodzenia w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 (wykonanie)	2024 (wykonanie)	2025 (plan)
Dochody ogółem	67 731 699	86 074 281	84 983 100
Dochody własne	40 932 700	52 518 965	78 213 241
Subwencje	15 564 308	18 128 493	-
Dotacje	11 234 691	15 426 823	6 769 859

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb- NDS (2023, 2024) i uchwały budżetowej na 2025 r. (plan).

W latach 2023-2025 (plan) najwyższe dochody gmina osiągnęła w 2024 r. – ponad 86 mln zł, które były ponad 18 mln zł wyższe w stosunku do roku poprzedniego. Planowane dochody na 2025 rok oscylują w granicach 85 mln zł. Znacząco rosną dochody własne z kwoty prawie 41 mln zł w 2023 roku do ponad 78 mln zł w 2025 (plan)- wzrost dochodów własnych o prawie 26 mln zł w 2025 (plan) w stosunku do wykonania 2024 roku jest efektem zmiany *ustawy o dochodach JST*. Z tej samej przyczyny w 2025 roku (plan) gmina nie otrzymuje subwencji ogólnej oraz maleją dochody z tytułu dotacji.

Strukturę dochodów przedstawiono w oparciu o **wskaźnik udziału dochodów własnych ogółem w dochodach budżetu ogółem (WDW)**, liczony według wzoru:

$$WDW = \frac{DW}{D} \times 100$$

gdzie:

DW – dochody własne ogółem

D – dochody budżetu ogółem

W analizowanych latach wskaźnik ten kształtuje się następująco:

WDW (2023) = 60,43%

WDW (2024) = 61,01%

WDW (2025) = 92,03%

WDW – obrazuje wielkość, a także dynamikę i tempo zmian wielkości dochodów własnych w strukturze dochodów budżetu ogółem. Informuje o potencjale finansowym i samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Obraz struktury dochodów własnych np. dochody podatkowe, niepodatkowe, które będą w dalszej części przedmiotem analizy, wskazują na faktyczną niezależność od zewnętrznych źródeł finansowania zadań samorządu terytorialnego, a także na wyciągnięcie wniosków w zakresie polityki finansowej jst i ewentualnych zagrożeń dla budżetu wynikających z tego tytułu.

Wskaźnik WDW w gminie Zdzeszowice w latach w latach objętych analizą rośnie, w 2025 roku osiąga poziom ponad 92%. Oznacza to, że ok. 92% dochodów ogółem to dochody własne, niezależne od budżetu państwa. Finansowanie zewnętrzne to ok. 8% dochodów gminy (subwencje, dotacje). Jak wynika z tej analizy gmina Zdzeszowice jest samorządem o wysokim potencjale dochodowym. Należy jednak pamiętać, iż jest to wynikiem reformy finansów samorządowych od 2025 r., więc dane te będą miarodajne po upływie roku budżetowego i wykonania budżetu na 2025 r. oraz analizy lat kolejnych w takim systemie finansowym. Obserwując dotychczasowy udział dochodów własnych w dochodach ogółem gminy, wynosiły one niewiele ponad 60%.

Z punktu widzenia konstrukcji budżetu, ważną kwestią jest podział dochodów na bieżące i majątkowe.

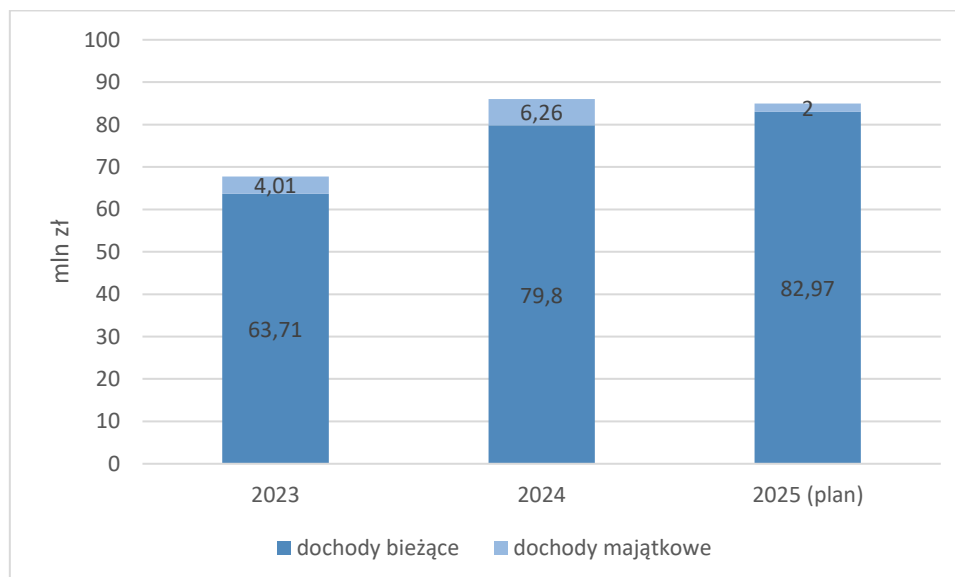
Tabela 2 Struktura dochodów gminy Zdzeszowice w latach 2023 -2025 (w zł).

	2023 (wykonanie)	2024 (wykonanie)	2025 (plan)
Dochody ogółem (D), z tego:	60 731 699	86 074 281	84 983 100
Dochody bieżące⁶ (DB)	63 714 528	79 806 816	82 973 890
Dochody majątkowe⁷ (DM)	4 017 171	6 267 465	2 009 210

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

Strukturę dochodów w latach 2023-2025 przedstawia wykres:

Wykres 1 Dochody bieżące i majątkowe w gminie Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

⁶ Dochody bieżące - dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi, a więc takie, które nie obejmują wpływów ze sprzedaży majątku, z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności oraz dotacji i środków na inwestycje.

⁷ Dochody majątkowe - dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności

Strukturę dochodów gminy Zdzeszowice poddano analizie przy użyciu wskaźników finansowych. Pierwszym z nich jest **wskaźnik udziału dochodów bieżących w dochodach budżetu ogółem (WDB)**, liczony według wzoru:

$$WDB = \frac{DB}{D} \times 100$$

gdzie:

DB – dochody bieżące ogółem

D – dochody budżetu ogółem.

Wskaźnik udziału dochodów bieżących w dochodach budżetu ogółem (WDB) w badanych latach kształtuje się następująco:

WDB 2022 (wykonanie) = 94,06%

WDB 2023 (wykonanie) = 92,27%

WDB 2024 r. (plan) = 97,63%

W analizowanych latach wskaźnik udziału dochodów bieżących w dochodach ogółem (wykonanie za 2023-2024 rok) kształtuje się na zbliżonym poziomie ok. 90%. Plan na 2025 r. zakłada wzrost do poziomu prawie 98%. Dochody bieżące mają niebagatelne znaczenie w realizacji zapisów *art. 235 – 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2023r. poz. 1270 z późn. zm.)*.

Kolejnym zastosowanym w analizie wskaźnikiem jest **wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetu ogółem (WDM)**, liczony według następującego wzoru:

$$WDM = \frac{DM}{D} \times 100$$

gdzie:

DM – dochody majątkowe ogółem

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach wskaźnik ten przybiera następujące wartości:

WDM 2023 (wykonanie) = 5,93%

WDM 2024 (wykonanie) = 7,28%

WDM 2025 (plan) = 2,36%

Wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetu ogółem (WDM) w gminie Zdzeszowice jest najniższy w 2025 r. (plan) i wynosi 2,36%. Dochody majątkowe (plan) w 2025 r. wynieść mogą ponad 2 mln zł. W 2023 roku wydatki wyniosły ok. 4 mln zł (5,93%), a w 2024 r. 6,2 mln zł (7,28%) i były najwyższe w analizowanych latach.

Należy pamiętać, że dochody majątkowe mogą mieć charakter incydentalny, to znaczy, że ich udział w strukturze danego roku występuje jednostkowo, np. w sytuacji sprzedaży nieruchomości. Od 2011 r. nie ma możliwości finansowania wydatków bieżących dochodami majątkowymi, dlatego też błędne przyjęcie udziału dochodów majątkowych za podstawę do diagnozowania ich w przyszłości może sprzyjać wyciąganiu błędnych wniosków, co do możliwości finansowych jst.

Obowiązującą zasadą jest, że im większy jest udział dochodów majątkowych w strukturze dochodów budżetu (szczególnie tych, które nie mają charakteru incydentalnego), tym większy jest potencjał rozwoju danej jst.

W kolejnej części opracowania dokonano analizy struktury dochodów własnych gminy Zdzeszowice, obejmującej dochody podatkowe, w tym udziały gminy we wpływach z podatków stanowiących dochód budżetu państwa tj. PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz CIT (podatek dochodowy od osób prawnych) oraz skutków realizacji polityki podatkowej gminy.

Podatki samorządowe stanowią podstawową grupę dochodów własnych gminy. Podatek to przymusowe, jednostronne, bezzwrotne i nieodpłatne świadczenia o charakterze ogólnym, pobierane przez organy państwowe lub jednostki samorządu terytorialnego. Podatki stanowiące dochód gminy do 2025 roku określa art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 356 tj.), a od 2025 roku art. 4 ustawy o dochodach JST z 1 października 2025 r. (Dz. U. z 2024 r., poz. 1572).

Wpływy pochodzące z podatków i opłat mają charakter lokalny i uzależnione są od decyzji rady gminy, która w drodze uchwały określa ich wysokość. Ustawodawca określa jedynie maksymalny poziom określonych podatków.

Tabela 3 Wybrane dochody podatkowe gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Dochody podatkowe ogółem Dział 756 z tego m. in.	37 049 189	48 572 654	74 021 403
Rozdział 756 15, z tego m. in.:	19 427 166	20 125 068	21 191 500
- podatek od nieruchomości	18 794 284	19 936 087	20 879 000
- podatek rolny	3 658	4 635	4 400
- podatek leśny	33 237	33 442	27 500
- podatek od środków transportu	210 273	266 380	274 600
Rozdział 756 16, z tego m.in.:	3 966 991	4 632 580	4 488 600
- podatek od nieruchomości	2 838 506	3 290 677	3 333 300
- podatek rolny	376 127	455 180	439 400
- podatek leśny	9 088	9 356	7 700
- podatek od środków transportu	96 123	104 627	107 200
Ogółem rozdziały 756 15 i 756 16	23 394 157	24 757 648	25 680 100

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb- 275 (IV kwartał) za lata 2023 i 2024 oraz planu na 2025 r.

Dochody podatkowe ogółem działu 756 w analizowanych latach wykazują tendencję rosnącą. Plan na 2025 rok zakłada osiągnięcie dochodów z tego tytułu na kwotę ponad 74 mln zł i są o ok. 26 mln zł wyższe niż w 2024 roku oraz o prawie 37 mln zł wyższe niż w 2023 roku. Tak znaczący wzrost dochodów podatkowych jest efektem zmiany ustawy o dochodach JST.

Suma planowanych dochodów rozdziału 756 15 (dochody podatkowe od osób prawnych) oraz rozdziału 756 16 (dochody podatkowe od osób fizycznych) w latach 2023-2025 (plan) kształtują się w granicach 25 mln zł. Plan na 2025 r. wynosi prawie 26 mln zł.

Udział sumy dochodów rozdziałów 756 15 i 756 16 w dochodach całego działu 756 wynosi w kolejnych latach odpowiednio:

- 2023 r. (wykonanie) = 63,14%
- 2024 r. (wykonanie) = 50,97%

- 2025 r. (plan) = 34,69%

Podsumowanie wskaźnika wykonania 2023-2024 roku może prowadzić do wniosku, że dochody sumy rozdziałów 756 15 i 756 16 nieznacznie spadają w stosunku do dochodu ogółem działu 756. Plan na 2025 r. zakłada spadek wskaźnika do poziomu ok. 35%, ale jest to spowodowane zmianą ustawy o dochodach JST.

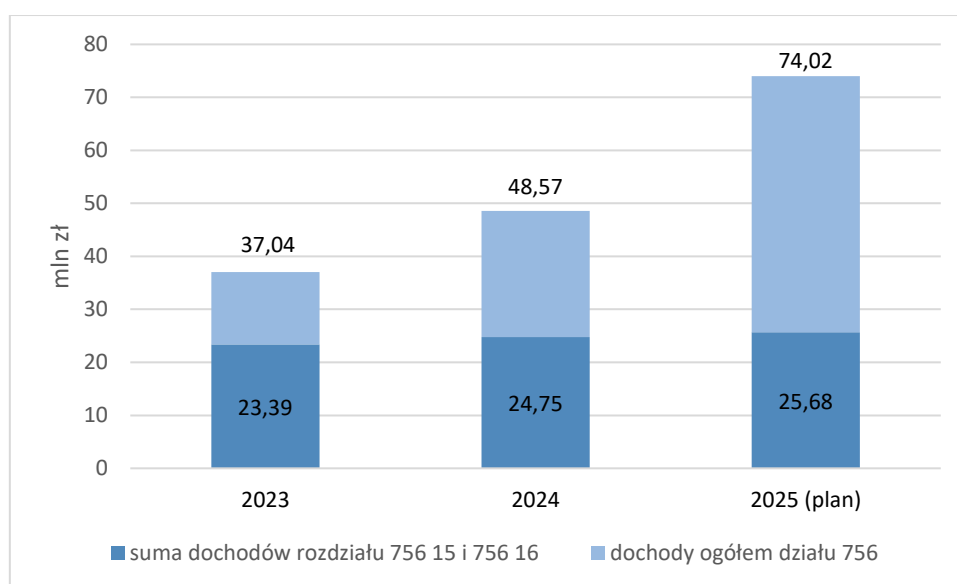
Przy analizie wielkości poszczególnych źródeł dochodów rozdziałów 756 15 i 756 16 należy zwrócić uwagę, że największą pozycję stanowią dochody z tytułu podatku od nieruchomości, których wielkość w badanych latach przedstawiono w kolejnej tabeli i na wykresie.

Tabela 4 Wysokość wpływów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2023-2025 (plan) (w zł).

	Podatek od nieruchomości		Razem
	Osoby prawne	Osoby fizyczne	
2023 r. (wykonanie)	18 794 284	2 838 506	21 632 790
2024 r. (wykonanie)	19 936 087	3 290 677	23 226 764
2025 r. (plan)	20 879 000	3 333 300	24 212 300

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb- 27S (IV kwartał) za lata 2023 i 2024 oraz planu na 2025 r.

Wykres 2 Wysokość i struktura dochodów Działu 756- Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej w latach 2023-2025 - plan (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb- 27S (IV kwartał) za lata 2023 i 2024 oraz planu na 2025 r.

W Polsce, do dochodów własnych gmin, ustawodawca zalicza także udział we wpływach z podatków stanowiących dochód budżetu państwa tj. PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz CIT (podatek dochodowy od osób prawnych) – (do 2025 roku *ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z 13 listopada 2003 roku – tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 356* oraz od 2025 r. nowa *ustawa z dnia 1 października 2024 roku – Dz. U. z 2024 r., poz. 1574*). Znowelizowana ustawa określa źródła dochodów, zasady ustalania i przekazywania JST dochodów własnych, subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa oraz zasady ustalania potrzeb finansowych JST. Zgodnie z nowymi przepisami, dochody JST z tytułu podatków PIT i CIT będą naliczane od dochodów podatników danego

podatku z terenu danej jednostki. Samorządy będą miały też udział w podatku PIT od ewidencjonowanych przychodów podatników objętych ryczałtem. Wysokość udziału w podatku PIT będzie wynosić dla gmin 7%, w przypadku podatku CIT 1,6%. Nowe przepisy likwidują tzw. „janosikowe”. Korekta zamożności dokonywana będzie co do zasady poprzez obniżenie kwoty zwiększonych dochodów z PIT i CIT. Dochody podatników podatku PIT oraz podatników podatku CIT na 2025 rok ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych za rok 2022 zeznaniach podatkowych, według stanu na dzień 10 marca 2024 r. W celu ustalenia dochodów podatników podatku PIT na 2025 rok ich dochody z roku 2022 waloryzuje się o 37,1%, w przypadku CIT o 29,5%.

Z punktu widzenia ekonomiczno-społecznego, trudno dochody z udziałów w PIT i CIT traktować jednak jako klasyczne dochody własne budżetu gminy. Stawki tych podatków ustalane są centralnie, władze samorządowe nie mają wpływu na ich konstrukcję. Nie mogą także stosować w ich zakresie ulg, czy zwolnień podatkowych.

Tabela 5 Udziały we wpływach z PIT i CIT gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Dochody budżetowe ogółem	67 731 699	86 074 281	84 983 100
Dochody działu 756 z tego:	37 049 189	48 572 654	74 021 403
Udział PIT	11 869 117	18 219 738	47 505 047
Udział CIT	1 414 086	5 411 619	703 556
Suma PIT i CIT	13 283 203	23 631 357	48 208 603

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb- 275 (IV kwartał) za lata 2023 i 2024 oraz planu na 2025 r.

Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa – PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych) w 2023 roku wyniósł 11,8 mln zł. W 2024 roku wpływy z tego podatku wyniosły 18,2 mln zł i były wyższe o ponad 6 mln zł niż w 2023 roku. W 2025 roku (plan) wpływy mogą wynieść 47,5 mln zł i będą wyższe o kwotę prawie 30 mln zł niż w roku 2024. Znaczący wzrost dochodów z PIT w 2025 roku jest efektem ustawowej zmiany sposobu naliczania tych podatków. Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w roku 2023 wyniosły 1,4 mln zł, w 2024 r. prawie 5,4 mln zł, z kolei plan na 2025 r. zakłada kwotę ponad 0,7 mln zł, co też jest skutkiem zmiany przepisów jakie weszły w życie od 2025 r.

W dalszej części analizy obliczono wskaźnik struktury wielkości udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w dochodach budżetu ogółem w badanych latach, a także wskaźnik struktury poszczególnych źródeł udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w sumie ogółem tego rodzaju dochodów.

Wskaźnik struktury wielkości udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w dochodach budżetu ogółem (WSUD), liczony jest według wzoru:

$$WSUD = \frac{UD}{D} \times 100$$

gdzie:

UD – kwota udziałów ogółem w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (PIT, CIT)

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach osiąga on następujące wielkości:

WSUD 2023 (wykonanie) = 19,61%

WSUD 2024 (wykonanie) = 27,45%

WSUD 2025 (plan) = 56,72%

Wskaźnik WSUD w latach 2023-2025 oscyluje w granicach 19-27%. W 2025 roku nastąpił znaczący wzrost wskaźnika do poziomu prawie 57% - wzrost ten jest związany z przytaczaną wielokrotnie zmianą przepisów prawnych w zakresie finansów samorządowych. Wskaźnik ten informuje i potwierdza atrakcyjność danej JST, jako kreatora dochodów podatkowych na danym terenie.

Podatek PIT jest pobierany przez urzędy skarbowe, a wpływy z jego tytułu są uzależnione od liczby osób zamieszkujących terytorium danej gminy. Wielu nie meldujących się mieszkańców zdaje się nie być świadomymi związku między wpływami finansowymi do budżetu gminy, pochodzącymi z ich podatków, a możliwościami zaspokojenia ich podstawowych potrzeb przez lokalne władze samorządowe. W wielu gminach ubytki budżetu z tego tytułu mogą osiągać niekiedy znaczne kwoty.

Kolejnym zastosowanym w analizie budżetu gminy Zdieszowice jest **wskaźnik struktury poszczególnych źródeł udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (PIT czy CIT) w sumie ogółem tego rodzaju dochodów (razem PIT i CIT) – WSUD₁**, liczony według wzoru:

$$WSUD_1 = \frac{DU_n}{UD} \times 100$$

gdzie:

DU_n – dochody z danego n źródła dochodów (PIT)

UD - kwota ogółem udziałów (suma PIT, CIT)

W badanych latach osiąga on następujące wielkości:

WSUD₁ 2023 (wykonanie) = 89,35%

WSUD₁ 2024 (wykonanie) = 98,54%

WSUD₁ 2025 (plan) = 98,54%

Wskaźnik WSUD₁ w gminie Zdieszowice jest na wysokim poziomie, wynoszącym w latach 2024/25 prawie 99%. Podatek PIT jest podatkiem dominującym.

Niebagatelny wpływ na kondycję budżetu jst ma prowadzona przez nią polityka podatkowa. W zakresie wybranych podatków i opłat lokalnych gminy mogą obniżyć górne stawki, wprowadzać ulgi i zwolnienia podatkowe, umarzać zaległości, a także rozkładać na raty płatności podatkowe i odraczać termin płatności. Uchwalenie stawek podatkowych przez organy stanowiące gminy należy traktować nie tylko jako uprawnienie, ale i obowiązek, w rozumieniu pobierania dochodów budżetu gminy. Rada gminy nie może nie wprowadzić albo zlikwidować w drodze uchwały konkretnych podatków i opłat lokalnych. Nie może również ustalić stawki podatkowej na poziomie zerowym, ponieważ stanowi to, zgodnie z poglądami doktryny i stosownie do orzecznictwa, brak stawki, co z kolei uniemożliwia powstanie zobowiązania podatkowego. Skutki prowadzonej przez gminę Zdieszowice polityki podatkowej w 2023 i 2024 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Skutki polityki podatkowej gminy Zdzeszowice w latach 2023-2024 (w zł).

Rok	Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych	Skutki udzielania ulg i zwolnień	Skutki decyzji o umorzeniu zaległości podatkowych	Razem
2023	1 328 086	89 865	-	1 417 951
2024	1 496 895	103 918	-	1 600 813

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania RbZ za lata 2023 i 2024.

Analiza sprawozdania Rb-PDP za lata 2023 i 2024 prowadzi do wniosku, że Rada Miejska w Zdzeszowicach nie uchwała maksymalnych stawek podatkowych. Dotyczy to zarówno podatku od nieruchomości jak i podatku od środków transportu.

Skutkiem prowadzonej polityki podatkowej jest uszczuplenie budżetu gminy o ponad 1,4 mln zł w 2023 roku i 1,6 mln zł w 2024 roku. Określenie niektórych stawek podatkowych, udzielenie w nich ulg i zwolnień to suwerenna polityka Rady Miejskiej.

Skutki prowadzonej polityki podatkowej powodują nierekompensowaną w żaden sposób utratę dochodów własnych, ograniczając tym samym finansowe możliwości rozwoju infrastruktury gminy. Skutki polityki podatkowej wliczone są do dochodów podatkowych ogółem gminy, co ma przełożenie na wysokość subwencji wyrównawczej do roku 2025. Oznacza to, że wykorzystywane przez rady gmin władztwo podatkowe, nie może być gminom refundowane w postaci kwoty podstawowej części wyrównawczej subwencji ogólnej.

Kolejnym źródłem dochodów jst są subwencje. Subwencja jest szczególną formą zasilania budżetu jst. Zaliczana jest do bezzwrotnych środków transferowych przekazywanych nieodpłatnie z budżetu państwa do budżetu gminy. Subwencja jest zatem pomocą skierowaną do jednostek samorządu terytorialnego, w sytuacji gdy uzyskują one zbyt niskie dochody z własnych źródeł. Głównym celem subwencji jest równoważenie budżetu gminy (wyrównanie dochodu poszczególnych jednostek). Subwencja zasila budżet i nie jest związana z realizacją konkretnego zadania. Od 2025 r. subwencja ogólna i jej składowe, zostały zastąpione potrzebami ogólnymi, również podzielonymi na składowe, w tym potrzeby oświatowe.

Tabela 7 Wysokość i struktura subwencji przekazywanej do budżetu gminy Zdzeszowice w latach 2023-2024 i potrzeb oświatowych w 2025 r. (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Subwencje (ogółem) z tego m.in.:	15 564 308	18 128 493	-
Subwencja oświatowa 2023-2024/ Potrzeby oświatowe 2025	12 410 984 (79,75%)	16 413 552 (90,54%)	21 702 533
Subwencja wyrównawcza	-	-	-
Subwencja równoważąca	93 678	73 520	-
Uzupełnienie subwencji (7582)	3 059 646	775 581	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

W Polsce, do 2025 roku, subwencja ogólna dla gmin składała się z kilku części o charakterze redystrybucji pionowej (część wyrównawcza) lub redystrybucji poziomej (część równoważąca). Gminy w ramach subwencji ogólnej otrzymywały subwencję oświatową i wyrównawczą. Subwencję wyrównawczą otrzymywały te gminy, w których wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca (wskaźnik G) był mniejszy niż 92% wskaźnika dochodu podatkowego dla wszystkich gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca (Gg).

W latach 2023-2024 subwencje ogółem wykazywały tendencję rosnącą. Dominującą częścią subwencji ogólnej była subwencja oświatowa, która stanowiła w 2024 r. ponad 90%. Gmina nie otrzymywała subwencji wyrównawczej. Subwencja równoważąca stanowiła niecały 1% subwencji ogółem.

Subwencja oświatowa (od 2025 roku potrzeby oświatowe), kierowana była do jednostek samorządu terytorialnego w związku z finansowaniem przez nie zadań związanych z prowadzeniem szkół podstawowych. Od 2017 roku subwencją oświatową objęte zostały dzieci 6-letnie, przedszkolaki oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Łączna kwota części oświatowej subwencji ogólnej ustalana była w wysokości nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej, w tak zwanym roku bazowym, z możliwością korekty o inne wydatki z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Podział tej części subwencji miał charakter zobjektywizowany, a jego instrumentem był algorytm ustalony w formie rozporządzenia ministra właściwego do spraw oświaty. W algorytmie tym główną zasadą było założenie, że „pieniądze idą na ucznia”.

Subwencja naliczana była na podstawie liczby uczniów w placówkach prowadzonych lub dotowanych przez gminę. Była ona skorygowana wskaźnikiem uwzględniającym ewentualne zróżnicowanie kosztów kształcenia (np. liczby osób z niepełnosprawnością) oraz formalny poziom przygotowania zawodowego nauczycieli, decydujący o wydatkach na wynagrodzenie oraz inne wskaźniki.

W związku ze zmianami systemowymi od 2025 roku, wynikającymi z nowej ustawy o dochodach JST z 1 października 2024 roku (Dz. U. 2024, poz. 1572), zmodyfikowane zostały zasady dotyczące wysokości środków z budżetu państwa przekazywanych do budżetów JST. Subwencja ogólna w 2025 roku została zastąpiona potrzebami finansowymi JST i wyliczona według zasad określonych w nowej ustawie, która przewiduje odejście od subwencji ogólnej w formie części wyrównawczej, oświatowej, równoważącej (regionalnej). Zamiast części subwencji ogólnej od 2025 roku ustawowe rozwiązania wprowadzają naliczanie dla JST **potrzeb finansowych (wyrównawczych, oświatowych, rozwojowych, ekologicznych i uzupełniających). Finansowanie naliczonych potrzeb finansowych będzie następować poprzez zwiększone dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) i podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). Subwencję ogólną będą otrzymywać JST, dla których kwota zwiększenia dochodów podatkowych będzie niższa od kwoty potrzeb finansowych.**

Potrzeby finansowe i korekta zamożności gminy Zdzeszowice wg załącznika do pisma Ministra Finansów nr ST3.4750.14.2024

Potrzeby finansowe, w tym:

23 616 255,26 zł

1. Potrzeby wyrównawcze – 0,00 zł
2. Potrzeby oświatowe – 21 702 533,00 zł
3. Potrzeby rozwojowe – 1 844 134,08 zł
4. Potrzeby ekologiczne – 69 588,18 zł
5. Potrzeby uzupełniające – 0,00 zł

Korekta z tytułu zamożności – 1 110 443,49 zł

Dla zobrazowania znaczenia subwencji oświatowej i wyrównawczej, otrzymywanej z budżetu państwa do budżetu gminy Zdzeszowice w poprzednich latach (2023-2024), wyliczono **wskaźnik udziału subwencji w dochodach budżetu ogółem (WSO)**.

$$WSO = \frac{SO}{D} \times 100$$

gdzie:

SO – subwencje ogółem

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach wskaźnik utrzymuje się na poziomie:

WSO 2023 (wykonanie) = 22,97%

WSO 2024 (wykonanie) = 21,06%

WSO 2025 (plan) = brak

Subwencja ogólna w dochodach budżetu (ogółem) gminy Zdzeszowice w analizowanych latach stanowiła około 22%. Było to blisko 1/5 budżetu gminy. Na 2025 r. (plan) gmina nie otrzymała subwencji ogólnej – zmiana ustawy o dochodach JST, wprowadzająca potrzeby edukacyjne.

Kolejnym, zastosowanym w analizie wskaźnikiem, jest **wskaźnik udziału części oświatowej subwencji ogólnej w dochodach budżetu ogółem (WSO₁)**, liczony według wzoru:

$$WSO1 = \frac{SO_n}{D} \times 100$$

gdzie:

SO_n – subwencja oświatowa 2023-2024 r., 2025 r. – potrzeby oświatowe

D – dochody budżetu ogółem.

W latach 2023-2025, wskaźnik przyjmuje następujące wartości:

WSO1 2023 (wykonanie) = 18,32%

WSO1 2024 (wykonanie) = 19,06%

WSO1 2025 (plan) = potrzeby oświatowe (kalkulacja) = 25,53%

Subwencja oświatowa w latach 2023-24 stanowiła ok. 19% dochodów ogółem. Gminny wskaźnik WSO1 w badanych latach sukcesywnie rośnie. Potrzeby oświatowe wynoszące w 2025 roku prawie 22 mln zł stanowią ok. ¼ dochodów ogółem gminy.

Dochodem budżetu jst są również dotacje celowe. Środki finansowe dotacyjne, w przeciwieństwie do środków subwencyjnych, przeznaczone są na realizację ściśle określonych zadań. Nie można ich wydatkować dowolnie. Dotacje z budżetu państwa są przekazywane na zadania z zakresu administracji rządowej, usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa, skutków powodzi i osuwisk, finansowanie zadań własnych itp. Ponadto, do kategorii dotacji celowych uzyskiwanych przez jst, zaliczane są dotacje udzielone przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, czy środki z budżetu Unii Europejskiej.

Udział dotacji w dochodach budżetu gminy Zdieszowice przedstawiono na podstawie **wskaźnika struktury dotacji ogółem w dochodach budżetu ogółem (WDC)**, obliczonego według wzoru:

$$WDC = \frac{DC}{D} \times 100$$

gdzie:

DC – dotacje ogółem

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach wskaźnik ten wynosi:

WDC 2023 (wykonanie) = 16,58%

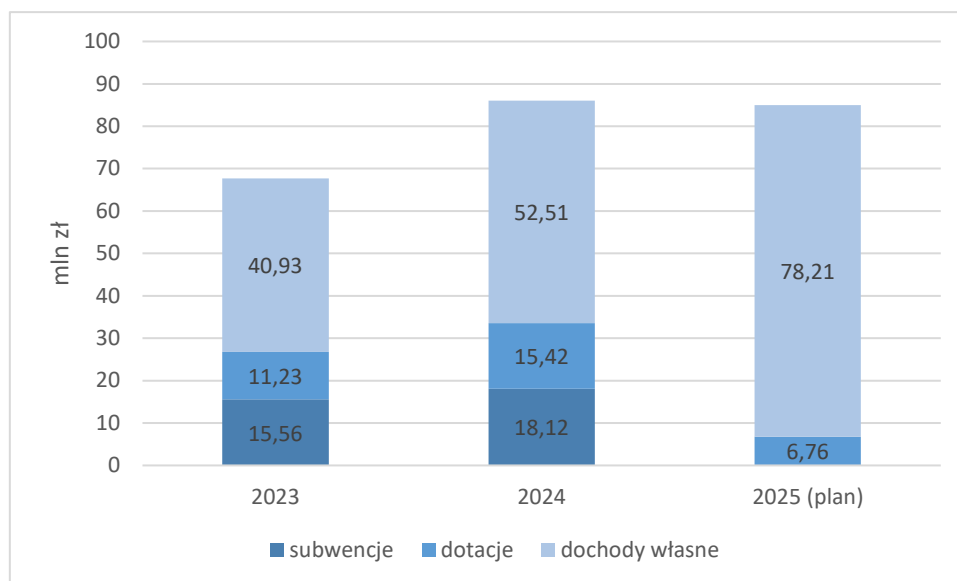
WDC 2024 (wykonanie) = 17,92%

WDC 2025 (plan) = 7,96%

Wskaźnik WDC – uwzględniający kwoty dotacji ogółem w latach 2023-2024 nie przekracza 18% dochodów ogółem. W planie na 2025 rok wynosi on niecałe 8%, co jest skutkiem nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Ważną kwestią jest również przeznaczenie tych dotacji, tj. na zadania bieżące i inwestycyjne. Dotacje na zadania bieżące mają charakter zwykle cykliczny, natomiast inwestycyjne incydentalny.

Wykres 3 Struktura dochodów gminy Zdzeszowice ze względu na ich źródła w latach 2023-2025 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

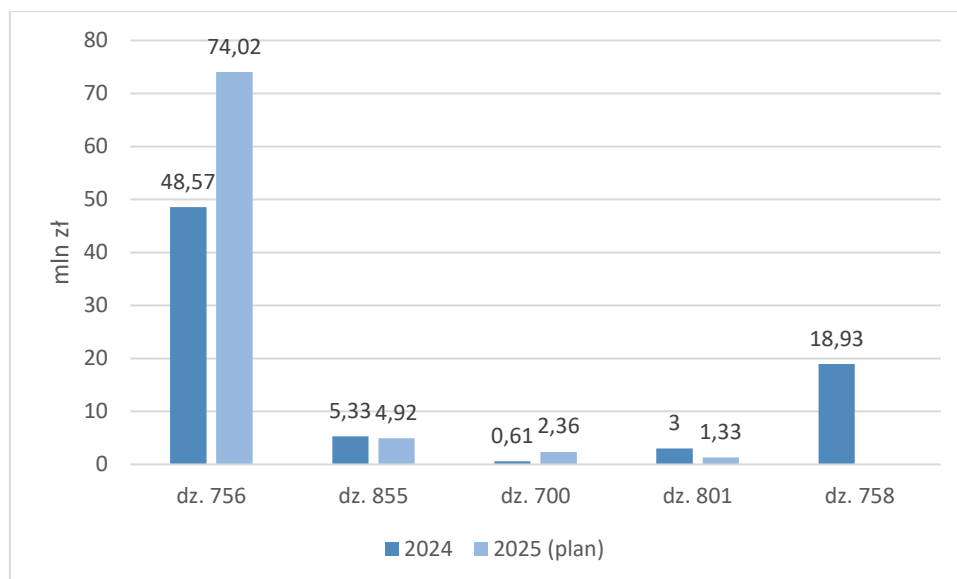
W kolejnej tabeli i na wykresie przedstawiono wybrane dochody gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (plan).

Tabela 8 Wybrane dochody gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 - plan (w zł).

Klasyfikacja budżetowa dochodów	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Dochody razem, w tym m.in.:	67 731 699	86 074 281	84 983 100
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	423 064	443 004	24 300
Dział 600 Transport i łączność	3 200	207 921	193 000
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	828 270	617 539	2 367 300
Dział 750 Administracja	206 060	262 446	271 131
Dział 756 Dochody podatkowe	37 049 189	48 572 654	74 021 403
Dział 758 Różne rozliczenia	16 223 599	18 937 589	-
Dział 801 Oświata i wychowanie	5 713 571	3 007 042	1 335 360
Dział 852 Pomoc społeczna	791 437	1 262 440	890 229
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	5 113	4 988	-
Dział 855 Rodzina	4 511 459	5 331 450	4 295 640
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	724 818	646 059	374 400

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

Wykres 4 Struktura najważniejszych dochodów budżetu gminy Zdzeszowice według wykonania za rok 2024 (w mln zł) oraz plan na 2025 rok.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

Największym źródłem dochodów gminy Zdzeszowice w 2024 roku (wykonanie) są dochody działu 756- *dochody podatkowe*. Dochody ogółem tego działu zostały wykonane w kwocie 48,57 mln zł, co stanowi 56,4% dochodów ogółem. Wysoką wartość dochodów uzyskano w dziale 758–*różne rozliczenia*- prawie 19 mln zł (22,0%). Dochody oświatowe (dz. 801) wyniosły ponad 3 mln zł.

Plan na 2025 r. zakłada największe dochody w *dziale 756- dochody podatkowe* – 74,02 mln zł (87,1%). Zmiana ustawy o dochodach JST od 2025 roku spowodowała znaczący wzrost dochodów dz. 756 (wzrost udziałów PIT) natomiast w przypadku gminy Zdzeszowice, samorząd nie otrzymał żadnych pieniędzy w dz. 758 (subwencje).

DOCHODY DZ. 801 – OŚWIATA I WYCHOWANIE, DZ. 854 – EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA W LATACH 2023-2025

Dochodami dz. 801 mogą być m.in.:

- Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego,
- Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego,
- Wpływy z różnych opłat,
- Wpływy z wynajmu i dzierżawy majątku Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze,
- Wpływy z pozostałych odsetek,
- Wpływy z różnych dochodów,
- Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo gminnych i inne).

Tabela 9 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie oraz działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2023-2025.

Dz. 801			
Rozdział:	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
801 01 – szkoły podstawowe	3 851 287	235 340	129 700
801 03 – oddziały przedszkolne w SP	47 426	94 663	18 100
801 04 – przedszkola	763 930	1 495 177	285 200
801 48 – stołówki szkolne i przedszkolne	921 651	1 020 197	902 360
801 53 – bezpłatne podręczniki	126 278	144 506	-
801 95 – pozostała działalność	2 999	17 159	-
SUMA	5 713 571	3 007 042	1 335 360
Dz. 854			
Rozdział	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
854 15 – pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	5 113	4 988	-
854 95 – pozostała działalność	240	-	-
SUMA	5 353	4 988	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania (Rb-27S, , Rb- NDS – 2023, 2024) uchwała budżetowa 2025 rok.

WYDATKI BUDŻETU W LATACH 2023-2025

Wydatki publiczne to rozdysponowanie środków pieniężnych przez państwo i inne związki publicznoprawne w celu zaspokojenia potrzeb publicznych. Zgodnie z *art. 6 ust. 1 ustawy o finansach publicznych*, środki publiczne przeznaczone są wyłącznie na dwie kategorie rozdysponowania, którymi są wydatki oraz rozchody. Określa przy tym jedynie rodzaje rozchodów publicznych (*art. 2 ust. 2*), do których w przypadku gminy zalicza się spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych i inne operacje finansowe związane z zarządzaniem długiem publicznym i płynnością finansową.

Tabela 10 Wybrane wydatki gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Wydatki ogółem, z tego:	73 868 134	80 653 933	93 046 100
Wydatki bieżące	59 225 167	70 125 060	76 284 267
Wydatki majątkowe	14 642 967	10 528 873	16 761 833

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

Wydatki budżetu gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 r. (plan) rosną z 73,8 mln zł w 2023 r. do 80,6 mln zł w 2024 r. oraz do ponad 93 mln w 2025 r. (plan).

W analizie wydatków budżetu gminy Zdzeszowice zastosowano metodę wskaźnikową, obliczając **wskaźnik struktury wydatków bieżących i majątkowych w wydatkach ogółem (WZB)**.

$$WZB = \frac{ZB}{W} \times 100$$

gdzie:

WZB – wskaźnik udziału wydatków bieżących w wydatkach ogółem

ZB – wydatki bieżące

W – wydatki budżetu ogółem.

W latach 2023-2025 wskaźnik kształtował się na następującym poziomie:

WZB 2023 (wykonanie) = 80,17%

WZB 2024 (wykonanie) = 86,94%

WZB 2025 (plan) = 81,98%

Wydatki bieżące to "lwia" część wydatków ogółem. W latach 2023-2024 stanowią ponad 80% wydatków ogółem. W 2024 roku wydatki bieżące stanowiły prawie 87% wydatków ogółem.

Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, liczony według wzoru:

$$WZM = \frac{ZM}{W} \times 100$$

gdzie:

WZM – wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

ZM – wydatki majątkowe

W – wydatki budżetu ogółem,

stanowi w kolejnych latach odpowiednio:

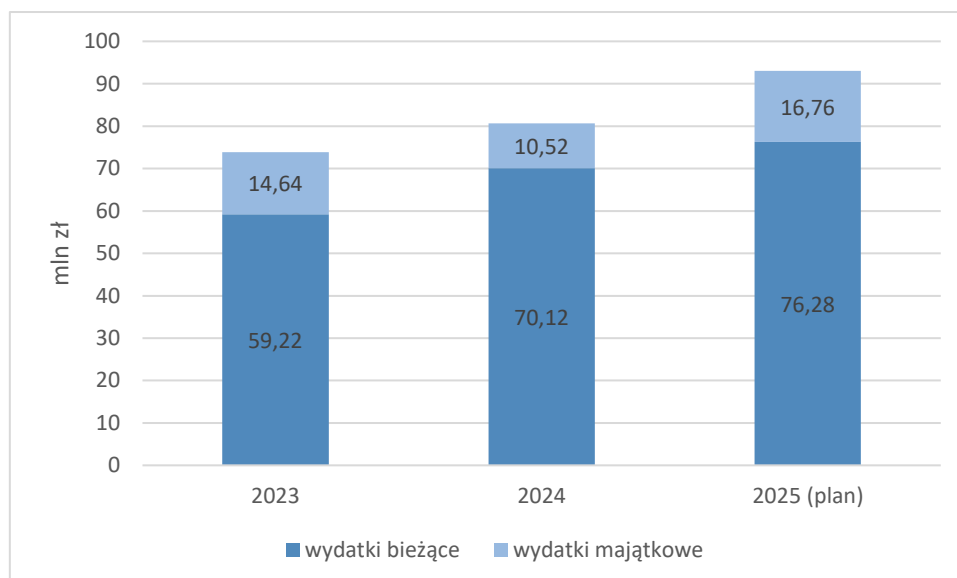
WZM 2023 (wykonanie) = 19,82%

WZM 2024 (wykonanie) = 13,05%

WZM 2025 (plan) = 18,01%

Wydatki majątkowe, zobrazowane wskaźnikiem WZM, w analizowanych latach 2023-2025 nie przekraczają 20% wydatków ogółem. W 2023 roku stanowiły ok. 20% budżetu ogółem, w 2024 roku – 13%. Plan na 2025 r. przewiduje wydatki na poziomie prawie 17 mln zł, co stanowi 18% wydatków ogółem.

Wykres 5 Wydatki majątkowe i bieżące gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

Struktura wydatków gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 - plan przedstawia kolejna tabela.

Tabela 11 Wybrane wydatki gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

Klasyfikacja budżetowa wydatków	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Wydatki razem, z tego m.in.:	73 868 134	80 653 933	93 046 100
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	458 616	508 254	145 000
Dział 600 Transport i łączność	1 013 162	3 073 120	6 762 140
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	1 293 580	1 736 077	4 571 444
Dział 750 Administracja	8 491 114	10 037 613	11 333 673
Dział 757 Obsługa długu	-	-	72 362
Dział 801 Oświata i wychowanie	33 340 456	35 971 772	37 447 228
Dział 852 Pomoc społeczna	3 972 695	4 915 437	5 307 899
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	38 306	35 834	188 300
Dział 855 Rodzina	6 240 445	7 495 457	7 029 190
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 688 501	3 352 733	10 301 907
Dział 921 Kultura	6 472 152	9 073 276	4 837 496
Dział 926 Kultura fizyczna	1 776 966	2 115 400	2 565 000

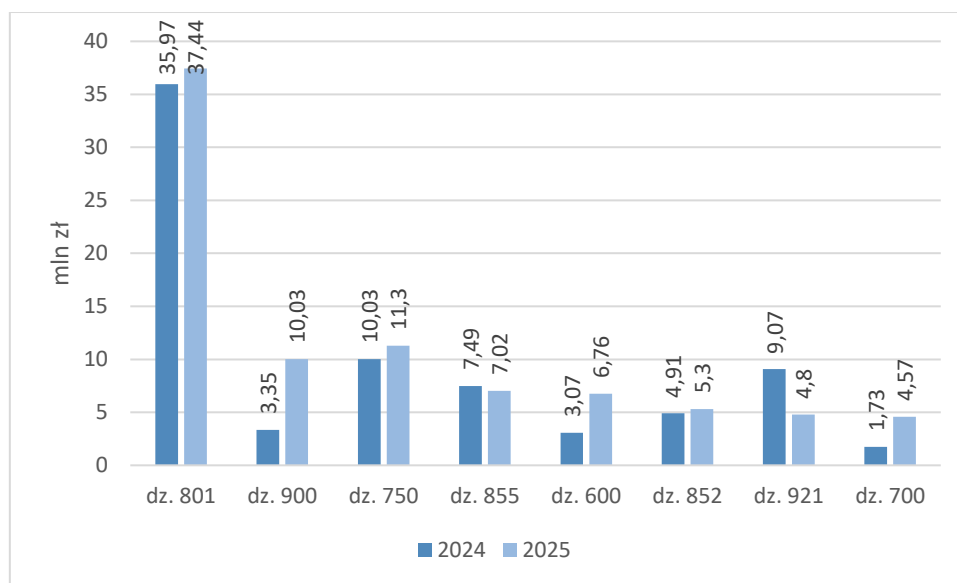
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

W gminie Zdzeszowice blisko 50% wszystkich wydatków w 2023 i 2024 r. pochłaniał dział 801-*oświata i wychowanie*. W analizowanych latach wydatki tego działu wykazują tendencję rosnącą. W 2023 r. na oświatę wydawano 33,3 mln zł, w 2024 r. jest to kwota prawie 36 mln zł (44,6%). Plan na 2025 r. zakłada 37,4 mln zł (44% wydatków ogółem). Wydatki działu 801-*oświata i wychowanie* to największe i najważniejsze źródło finansowania oświaty.

Poza wspomnianym działem, zadania oświatowe finansowane są z działu 854-*edukacyjna opieka wychowawcza*. Wydatki tego działu sięgają w 2025 r. 188 tys. zł.

Wydatki "socjalne" w gminie w 2025 r. pochłoniąć mogą łącznie (dział 852, 855) ponad 12 mln złotych. Administracja kosztować może samorząd ponad 11 mln zł.

Wykres 6 Wybrane wydatki gminy Zdzeszowice w 2024 r. oraz w planie na 2025 r. (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

W dalszej kolejności analizie poddano wynik budżetowy gminy Zdzeszowice. Wynik budżetu to różnica pomiędzy dochodami ogółem a wydatkami ogółem. Budżet jednostki samorządu terytorialnego może być zrównoważony - wówczas wydatki są na tym samym poziomie co dochody. Nadwyżka występuje wówczas, gdy wydatki są mniejsze niż dochody, natomiast deficyt definiujemy jako odwrotność nadwyżki.

Wynik budżetu operacyjnego (nadwyżka operacyjna) ma bardzo duże znaczenie. Stanowi jeden z najistotniejszych wskaźników sytuacji finansowej jst. Obrazuje on zdolność jednostki samorządu terytorialnego do pokrycia wydatków bieżących dochodami bieżącymi. Wydatki bieżące wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznaczają, że wydatki są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe jst. Wykonywanie zadań bieżących przez jednostkę odbywa się w tym przypadku kosztem sprzedaży majątku lub poprzez zaciągnięcie nowych zobowiązań. W sytuacji, gdy dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna), jst ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłaty wcześniej zaciągniętych pożyczek, kredytów. Obecne prawo finansów publicznych narzuca samorządom obowiązek zrównoważenia budżetów w części operacyjnej. Obowiązek ten dotyczy zarówno planowania budżetu, jak i etapów jego wykonywania (art. 235-243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, Dz. U. z 2023r. poz. 1270

z późn. zm.). Ustawa dopuszcza wyższe wykonanie wydatków bieżących powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, w przypadku gdyby środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

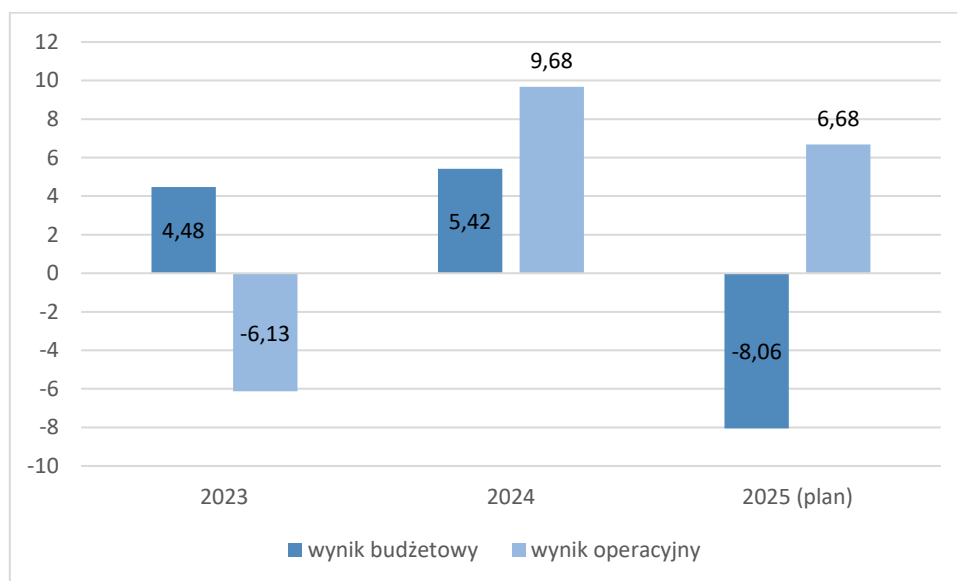
Tabela 12 Wynik budżetu oraz wynik operacyjny gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

		2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Wynik budżetowy	Nadwyżka (+)	-	5 420 348	-
	Deficyt (-)	6 136 435	-	8 063 000
Wynik operacyjny		4 489 361	9 681 756	6 689 623

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

Wynik budżetu i wynik operacyjny zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres 7 Wynik budżetu, wynik operacyjny gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025-plan (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

Budżet gminy Zdzeszowice w 2023 r. zakończył się deficytem w wysokości 6,13 mln zł. W 2024 r. nadwyżka budżetowa wyniosła 5,42 mln zł. Plan na 2025 r. przewiduje deficyt w wysokości ok. 8 mln zł.

Wynik operacyjny w latach 2023-2025 (plan) jest na bezpiecznym poziomie i spełnia wymagania art. 243 ustawy o finansach publicznych. W 2023 r. wyniósł ponad 4,4 mln zł, w 2024 r. prawie 9,7 mln zł. Plan na 2025 r. zakłada poziom bliski 7 mln zł (6,68 mln zł).

Wynik budżetu również został poddany analizie wskaźnikowej. W pierwszej kolejności obliczono wskaźnik obrazujący nadwyżkę operacyjną jako wyraz stopnia możliwości akumulacji środków, które mogą być zaangażowane w wydatki majątkowe lub rozchody budżetowe.

$$NO = DB - WB$$

gdzie:

NO – kwota nadwyżki operacyjnej

DB – dochody bieżące

WB – wydatki bieżące.

W badanych latach wskaźnik ten kształtuje się następująco:

NO 2023 (wykonanie) = 4,48 mln zł

NO 2024 (wykonanie) = 9,68 mln zł

NO 2025 (plan) = 6,68 mln zł

W analizowanych latach wskaźnik NO jest na wysokim, bezpiecznym poziomie. Nadwyżka budżetowa to pieniądze które samorząd może wykorzystać do prowadzenia zadań inwestycyjnych.

Kolejny zastosowany wskaźnik obrazuje stopień pokrycia wydatków bieżących dochodami bieżącymi.

$$NO_1 = \frac{DB}{WB} \times 100$$

gdzie:

NO₁ – stopień pokrycia wydatków bieżących dochodami bieżącymi

DB – dochody bieżące

WB – wydatki bieżące.

W analizowanych latach wskaźnik przyjmuje następujące wielkości:

NO₁ 2023 (wykonanie) = 107,58%

NO₁ 2024 (wykonanie) = 113,8%

NO₁ 2025 (plan) = 108,76%

W badanych latach wskaźnik NO₁ wykazuje tendencję rosnącą. Dochody bieżące przewyższają wydatki bieżące.

Wskaźnik pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem, liczony według wzoru:

$$WD = \frac{D}{WB} \times 100\%$$

gdzie:

WD – wskaźnik pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem

WB – wydatki bieżące

D – dochody ogółem.

W kolejnych latach osiąga następujące wielkości:

WD 2023 (wykonanie) = 114,36%

WD 2024 (wykonanie) = 122,74%

WD 2025 (plan) = 111,40%

Analiza wybranych wskaźników wzajemnych relacji pomiędzy dochodami i wydatkami może wykazywać pozytywne i negatywne trendy w dysponowaniu zasobami publicznymi. Wskaźnik pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem (WD), osiągający wartości równe lub poniżej jedności, oznacza, że w danej jednostce w sposób przejściowy lub trwały zaczyna brakować środków na realizację zadań bieżących. Bez zmian w ich strukturze może to doprowadzić do trwałych trudności

finansowych a nawet niewypłacalności (utruty płynności). Wskaźnik WD w gminie Zdzeszowice w planie na 2025 r. osiąga wartości przekraczające 1 (111,4%) i jest na bezpiecznym poziomie.

Poniżej przedstawiono dane dot. zadłużenia gminy Zdzeszowice.

Tabela 13 Zadłużenie gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
łąćzna kwota dęgu (zobowiązanie)	-	-	-
Wskaźnik Wz (stosunek dęgu do dochodów ogólnych)	-	-	-
Kwota wydatków na obsługę dęgu	-	-	72 362

Źródło: opracowanie własne w oparciu o sprawozdawczość RB-Z oraz uchwałę budżetową na 2025 rok.

W budżecie na 2025 rok zabezpieczono środki w wysokości 72,3 tys. zł na wypłaty z tytułu poręczenia pożyczki spółce RCZ i UO „Czysty Region”.

WYDATKI OŚWIATOWE

Przedmiotem dalszych analiz będą **wydatki oświatowe**. Wydatki działu 801-Oświata i wychowanie to największa pozycja wydatków budżetu. Wydatki tego działu wykazują ponadto tendencję rosnącą. W 2023 roku na ten cel wydatkowano kwotę 33,34 mln zł. W 2024 była to kwota 35,97 mln zł. Plan na 2025 r. przewiduje kwotę prawie 37,44 mln zł.

Tabela 14 Wydatki gminy Zdzeszowice w dziale 801-Oświata i wychowanie w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Dział 801 ogółem, z tego:	33 340 456	35 971 772	37 447 228
Rozdział 801 01* Szkoły podstawowe	15 274 804	18 645 909	19 919 300
Rozdział 801 03 ** Oddziały „0” przy szkołach podstawowych	469 266	629 477	510 700
Rozdział 801 04 Przedszkola	7 601 527	9 701 298	10 268 600
Rozdział 801 07 Świetlice	609 992	814 947	823 600
Rozdział 801 13 Dowozenie uczniów	361 907	427 413	438 600

Rozdział 801 46 Doskonalenie nauczycieli	87 067	93 799	127 928
Rozdział 801 48 Stołówki szkolne i przedszkolne	1 974 379	2 349 528	2 214 400
Rozdział 801 49 Organizacja specjalnych form nauczania	566 561	735 264	720 300
Rozdział 801 50 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych	1 008 198	1 383 842	1 477 800
Rozdział 801 53 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	126 278	144 506	-
801 95 Pozostała działalność	619 388	643 292	139 000
Wydatki majątkowe			
801 01	4 641 089		501 000
801 04	-	402 497	306 000
801 95	-		-

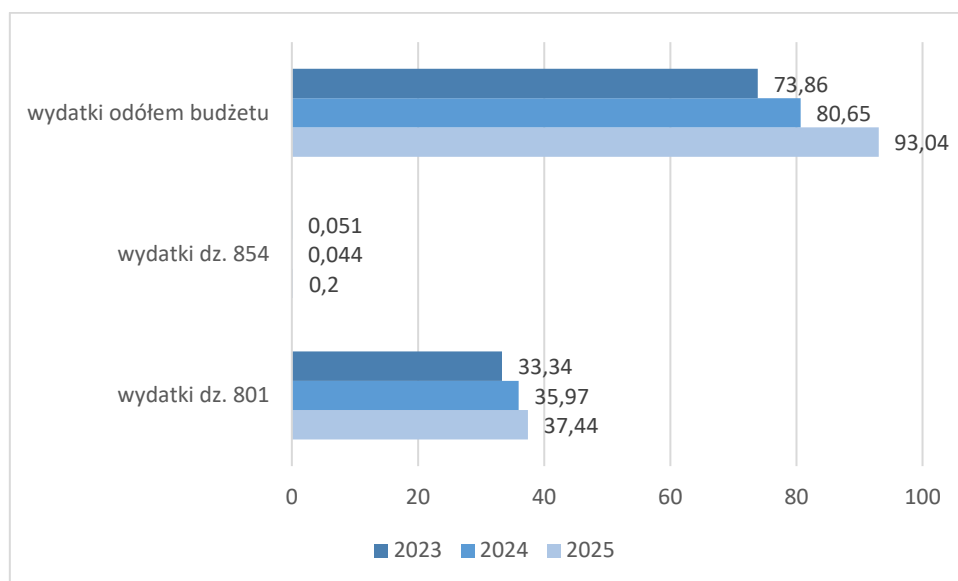
*bez wydatków majątkowych

**w tym dotacja podmiotowa dla niepublicznego przedszkola – 1 200 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu gminy Zdzeszowice, sprawozdania- Rb-28S za lata 2023-24 oraz planu na 2025 r.

Wydatki działu *801-Oświata i wychowanie* w latach 2023-2025 (plan) rosną z kwoty 33,3 mln zł w 2023 r. do 37,4 mln zł w 2025 r. (plan). Najwięcej kosztuje utrzymanie szkół podstawowych. W 2023 r. na ten cel wydatkowano kwotę 15,2 mln zł, w 2024 r. wykonane wydatki wyniosły 18,6 mln zł, **co stanowi wzrost o ok. 3,3 mln zł** w stosunku do 2023 r. Plan na 2025 r. zakłada kwotę sięgającą prawie 20 mln zł. Samorząd coraz więcej wydaje na dział *801 04 Przedszkola* - w 2025 r. wydatki mogą wynieść 10,4 mln zł. Podobną sytuację obserwujemy w rozdziale *801 49* oraz *801 50 – organizacja specjalnych metod pracy dla dzieci i młodzieży (przedszkola, szkoły)* oraz rozdz. *801 48 – Stołówki szkolne i przedszkolne*.

Wykres 8 Udział wydatków działu 801-Oświata i wychowanie oraz działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza w wydatkach ogółem gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania- Rb-285, Rb NDS - za okres 2023-24 oraz uchwały budżetowej na 2025 r. (plan)

Wydatki działu 801-Oświata i wychowanie stanowią w analizowanych latach ponad 40% wszystkich wydatków gminy Zdzeszowice (w 2023 r. – 45,1%, w 2024 r. – 44,6% i w planie na 2025 r. – 40,2%).

Drugim działem, w którym księgowane są koszty związane z funkcjonowaniem oświaty jest dział 854-Edukacyjna opieka wychowawcza. Wysokość wydatków w tym dziale, w poszczególnych latach, przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 15 Wydatki gminy Zdzeszowice w dziale 854-Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2023-2025 (w zł).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Rozdział 854 15	6 326	5 984	6 000
854 16	30 900	29 850	31 700
Rozdział 854 95	1 080		150 600
854 04	-		
RAZEM	38 306	35 834	188 300

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu gminy Zdzeszowice, sprawozdania RB 285 za rok 2023 i 2024 oraz planu na 2025 r.

2. Analiza potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok

W budżecie państwa na 2025 rok uwzględniono nowy model finansowania samorządów, będący następstwem wprowadzenia od 1 stycznia 2025 r. znowelizowanej *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*. Nie przewiduje się w niej subwencji oświatowej — zastępuje ją mechanizm potrzeb oświatowych. Finansowanie potrzeb oświatowych, podobnie jak potrzeb wyrównawczych, rozwojowych, ekologicznych i uzupełniających, będzie następowało poprzez zwiększone dochody budżetu gminy z tytułu udziału jednostek samorządu terytorialnego w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). W przypadku samorządów, dla których kwota zwiększenia dochodów podatkowych będzie niższa od kwoty potrzeb finansowych (suma wszystkich ww. potrzeb), jednostka samorządu terytorialnego otrzyma dodatkowo subwencję ogólną.

O zakresie, sposobie i źródle finansowania zadań oświatowych stanowią przepisy *ustawy o finansowaniu zadań oświatowych z dnia 27 października 2017 roku (Dz.U. z 2024 roku poz.754)*. Przepisy te zastąpiły materię uregulowaną dotychczas w innych aktach prawnych - przede wszystkim w *Ustawie o systemie oświaty*. Środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z *art. 167 ust 2. Konstytucji RP* dochodami jst są dochody własne, subwencje (w tym część oświatowa subwencji ogólnej) oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Sposób ustalania subwencji oświatowej (obecnie potrzeb oświatowych) jest określony ustawą - *art. 26 i art. 27 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1572)*.

Kwota potrzeb oświatowych określana jest corocznie w ustawie budżetowej. Podział potrzeb oświatowych, po odliczeniu rezerwy ustawowej między gminy, powiaty i województwa samorządowe, dokonuje się według kryteriów ustalanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z zasadami przyjmowanymi w rozporządzeniu w sprawie sposobu podziału kwoty potrzeb oświatowych dla jednostek samorządu terytorialnego w danym roku. W celu doprecyzowania sposobu mierzenia skali zadań oświatowych i dostosowania do nich wysokości potrzeb, rozporządzenie uzależnia tę wysokość od liczby uczniów przeliczeniowych, otrzymywanej przez zastosowanie zróżnicowanych wag dla wybranych kategorii wiekowych, ustalonych typów i rodzaju szkół oraz wskaźnika korygującego i uwzględniającego stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Zakresem analizy kwoty potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice objęto następujące obszary:

- wysokość przydzielonej gminie kwoty potrzeb oświatowych w oparciu o algorytm podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych na 2025 r.
- szczegółowe badanie danych dotyczących obliczenia wysokości ostatecznej kwoty potrzeb oświatowych na 2025 r. z podziałem na poszczególne placówki oświatowe gminy Zdzeszowice.

Analizy dokonano w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 grudnia 2024 roku w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych dla jednostek samorządu terytorialnego na 2025 rok (Dz. U. z 2024 r. poz. 1930)*

Łączna kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. jest dzielona między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem zakresu realizowanych przez te jednostki zadań

oświatowych określonych w *ustawie z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750, 854, 1473)* oraz *ustawie Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 poz.737, 854, 1562)*.

Łączna kwota potrzeb oświatowych (KP) składa się z trzech części:

- **SOA** – kwota bazowa części oświatowej, według finansowego standardu A podziału części oświatowej potrzeb na realizację zadań szkolnych,
- **SOB** – kwota uzupełniająca, uwzględniająca wagi P, zwiększające finansowy standard A na realizację zadań szkolnych,
- **SOC** – kwota części oświatowej na realizację zadań pozaszkolnych.

$$SO = SOA + SOB + SOC$$

Tabela 16 Wartości standardu A oraz wskaźnika korygującego Di w 2025 roku (w zł).

	Wartość w 2025 r.
Standard A	9 477,191
Wskaźnik korygujący Di	1,0292818310

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok.

Standard A - otrzymuje się dzieląc kwotę potrzeb oświatowych (KP), pomniejszoną o 0,4% rezerwy, przez ogólną liczbę uczniów przeliczeniowych w kraju.

Wskaźnik korygujący Di - wskaźnik uwzględniający stopnie awansu zawodowego nauczycieli. Zastosowanie tego wskaźnika umożliwi przekazanie relatywnie wyższych kwot części oświatowej potrzeb do tych JST, w których udział etatów nauczycieli o najwyższych stopniach awansu zawodowego w relacji do ogólnej liczby etatów nauczycieli jest wyższy niż średnia w skali kraju, co przekłada się na poziom ponoszonych przez poszczególne JST wydatków na wynagrodzenia nauczycieli.

Wysokość kwoty potrzeb oświatowych uzależniona jest od liczby uczniów przeliczeniowych otrzymanej poprzez zastosowanie zróżnicowanych wag dla wybranych kategorii uczniów oraz określonych typów i rodzajów szkół wskaźnika korygującego uwzględniającego stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Łączna kwota potrzeb oświatowych ustalona została co do zasady — analogicznie jak dotychczasowa część oświatowa subwencji ogólnej. Rozporządzenie ME w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między JST na 2025 rok powieli — co do zasady — rozwiązania obowiązujące w poprzednim roku 2024, wprowadzając kilka zmian i nowych rozwiązań w obszarze szkolnictwa podstawowego, do których należy między innymi:

- korekta wskaźników zwiększających i zmniejszających w zakresie liczby uczniów szkół, tj. zwiększenie o 7,65% wskaźnika liczby uczniów szkół podstawowych oraz liczby uczniów ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia dla dzieci i młodzieży, ustalona na podstawie systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego wg stanu na 15 maja 2024 roku (pkt. 21 algorytmu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych na rok 2025),
- uaktualnienie wag naliczanych z tytułu wprowadzenia standardów dla specjalistów,
- zmianę sposobu finansowania uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera, oraz zmiany w zakresie finansowania w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,

- finansowanie dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym — dzieci do lat 5 (dotychczas finansowaniem objęte były dzieci 6-letnie i starsze). Wagi na dzieci 3-5-letnie obliczono na podstawie obecnych wag naliczanych na dzieci 6-letnie i starsze w wychowaniu przedszkolnym. Wagi na dzieci 3-5-letnie są o ok. 10% mniejsze w związku z wyższym wymiarem pensum nauczycieli dzieci 3-5-letnich w wychowaniu przedszkolnym (25 godzin) niż dzieci 6-letnich i starszych w wychowaniu przedszkolnym (22 godziny). Dotychczas środki na dzieci 3-5 letnie przekazywane były w formie dotacji z budżetu państwa,
- aktualizację wskaźnika zamożności, który jest szacowany w oparciu o planowane podstawowe dochody podatkowe, odrębnie wyliczane dla każdej JST (inaczej niż dotychczas), oraz przeliczeniową liczbę mieszkańców.

Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych gminy Zdzeszowice objęta potrzebami oświatowymi na 2025 r. wynosi 945,1670.

W 2025 roku potrzebami oświatowymi objętych zostało 446 dzieci przedszkolnych, z czego:

- dzieci 6-letnie w przedszkolach – 120,
- dzieci 2-5-letnie w przedszkolach – 291,
- dzieci 6-letnie w oddziałach przedszkolnych przy szkołach – 10,
- dzieci 2-5 letnie w oddziałach przedszkolnych przy szkołach – 25.

Przy obliczaniu potrzeb oświatowych uwzględniono liczbę uczniów szkół podstawowych ustaloną na podstawie danych SIO dla bazowego roku szkolnego, stan na dzień 15 maja 2024 roku.

Tabela 17 Liczba uczniów fizycznych ogółem i przeliczeniowych objętych potrzebami oświatowymi gminy Zdzeszowice na 2025 rok (w osobach).

Typ placówki	Liczba uczniów fizycznych	Uczniowie przeliczeniowi (wzrost o 7,65%)
Szkoły podstawowe	878	945,1670

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r.

W dalszej części opracowania analizie poddano liczbę uczniów objętych potrzebami oświatowymi w 2025 r., uczęszczających do poszczególnych szkół w gminie Zdzeszowice.

Tabela 18 Liczba uczniów przeliczeniowych w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie gminy Zdzeszowice objętych potrzebami oświatowymi na 2025 rok (w osobach).

L.p.	Nazwa placówki	Liczba uczniów przeliczeniowych
1.	PSP nr 1	187,311
2.	PSP nr 2	196,9995
3.	PSP nr 3	417,682
4.	PSP w Januskowicach	39,8305
5.	PSP w Żyrowej	103,3440
Razem szkoły podstawowe		945,1670

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok.

Rozliczenia potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r. na poszczególne typy szkół dokonano w oparciu o:

- metryczkę potrzeb oświatowych na 2025 r. (zasadniczą)

- metryczkę analityczną – wykaz szkół i placówek oświatowych opracowaną na podstawie sprawozdania SIO, stan na 15 maja 2024 r.

Tabela 19 Podział potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r. na poszczególne placówki oświatowe (w zł).

L.p.	Nazwa placówki / liczba uczniów przeliczeniowych	SOA	SOB	SOC	Razem
SZKOŁY					
1.	PSP nr 1 187,311	1 827 162,71	(P ₅) – 13 656,58 (P ₆) – 58 840,36 (P ₇) – 35 116,92 (P ₁₂) – 43 896,15 (P ₁₃) – 36 580,13 (P ₃₃) – 243 867,51 (P ₅₈) – 44 383,89 (P ₅₉) – 14 632,05 (P ₆₃) – 96 839,62 (P ₆₇) – 153 481,66 Razem: 741 294,87	(P ₁₀₉) – 2 740,74	2 571 198,32
2.	PSP nr 2 196,9995	1 921 671,12	(P ₅) – 40 969,74 (P ₃₃) – 238 014,69 (P ₅₈) – 41 847,67 (P ₆₃) – 101 848,57 (P ₆₇) – 161 420,42 Razem: 584 101,09	(P ₁₀₉) – 2 882,51	2 508 654,72
3.	PSP nr 3 417,682	4 074 362,82	(P ₅) – 81 939,14 (P ₆) – 26 288,63 (P ₇) – 40 238,85 (P ₈) – 1 003 612,36 (P ₁₀) – 334 537,45 (P ₁₂) – 84 791,01 (P ₁₃) – 18 290,06 (P ₁₄) – 115 429,77 (P ₃₃) – 524 802,89 (P ₃₇) – 72 184,78 (P ₅₈) – 94 474,27 (P ₆₃) – 215 941,23 (P ₆₉) – 93 740,34 Razem: 2 741 537,43	(P ₁₀₉) – 6 111,54	6 822 011,79
4.	PSP w Januskowicach 39,8305	388 534,60	(P ₁) – 155 413,84 (P ₃₅) – 469 201,09 (P ₅₈) – 9 510,83 (P ₆₃) – 20 592,33 (P ₆₆) – 66 827,95 Razem: 721 546,04	(P ₇₂) – 64 381,02 (P ₇₃) – 146 320,51 (P ₇₄) – 14 632,05 (P ₉₅) – 30 268,84 (P ₉₇) – 11 608,09 (P ₉₉) – 58 723,30 (P ₁₀₉) – 582,80 Razem: 326 516,61	1 436 597,25

5.	PSP w Żyrowej 103,344	1 008 089,77	(P ₁) – 403 235,91 zł (P ₄) – 46 822,56zł (P ₅) – 27 313,16 zł (P ₆) – 30 551,72 zł (P ₁₃) – 54 870,19 zł (P ₃₅) – 938 402,19 zł (P ₅₈) – 21 557,89 zł (P ₆₃) – 53 428,76 zł (P ₆₆) – 173 391,44 zł Razem: 1 749 573,82	(P ₇₂)– 1 512,13	2 759 175,72
PRZEDSZKOLA					
6.	PP nr 2	-	-	(P ₇₀) – 124 372,43 (P ₇₁) – 192 362,69 (P ₉₇) – 15 256,36 (P ₁₀₃) – 154 358,38 łącznie: 486 349,86	486 349,86
7.	PP nr 3	-	-	(P ₇₀) – 212 164,74 (P ₇₁) – 325 026,62 (P ₈₆) – 1 239 919,98 (P ₉₃) – 163 878,97 (P ₉₅) – 117 114,93 (P ₉₇) – 25 869,47 (P ₁₀₄) – 156 738,53 łącznie: 2 240 713,24	2 240 713,24
8.	PP nr 5	-	-	(P ₇₀) – 160 952,56 (P ₇₁) – 424 524,57 (P ₉₅) – 30 268,84 (P ₉₇) – 28 522,74 (P ₁₀₄) – 172 814,27 łącznie: 817 082,98	817 082,98
9.	PP nr 6	-	-	(P ₇₀) – 219 480,76 (P ₇₁) – 583 721,28 (P ₉₇) – 39 135,86 (P ₁₀₄) – 237 117,26 łącznie: 1 079 455,16	1 079 455,16
10.	PP w Żyrowej	-	-	(P ₇₀) – 43 896,15 (P ₇₁) – 159 196,71 (P ₇₄) – 8 779,23 (P ₇₅) – 32 775,79 (P ₉₆) – 35 116,92 (P ₉₇) – 9 949,79 (P ₁₀₃) – 100 668,51 łącznie: 390 383,10	390 383,10
Razem (przedszkola gminne)					5 013 984,34
Przedszkola Niepubliczne					
11.	Katolickie Przedszkole Niepubliczne	-	-	(P ₇₀) – 117 056,41 (P ₇₁) – 242 428,26 (P ₉₅) – 30 268,84 (P ₉₇) – 17 577,97 (P ₁₀₃) – 177 847,70 łącznie: 588 179,18	588 179,18
Razem przedszkola (poz. 6-11)					5 602 163,52
	Ogółem	SOA 9 219 821,02	SOB 6 538 053,25	SOC 5 944 658,37	Razem: 21 702 532,64

Źródło: opracowanie własne w oparciu o metryczkę potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok.

Potrzeby oświatowe gminy Zdzeszowice na 2025 rok wyniosły 21 702 533 zł.

$$SO = SOA + SOB + SOC$$

SO – potrzeby oświatowe ogółem

SOA - zadania szkolne- kwota bazowa

SOB - zadania szkolne- kwota uzupełniająca

SOC- zadania pozaszkolne

Tabela 20 Wysokość potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r. (w zł).

SO		
Razem: 21 702 533		
SOA	SOB	SOC
9 219 821,02	6 538 053,25	5 944 658,37

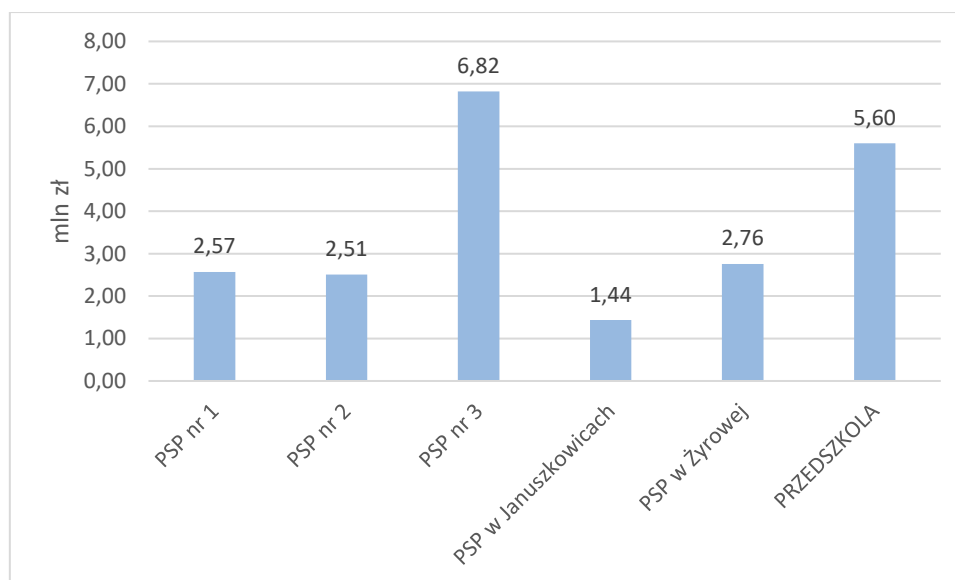
Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok.

W pozycji razem w powyższej tabeli znajdują się również środki finansowe na uczniów dysfunkcyjnych (z niepełnosprawnością) szkół podstawowych oraz przedszkoli.

Z ogólnej kwoty potrzeb oświatowych na 2025 rok wynoszących 21 702 533 zł, na poszczególne typy szkół przypadają następujące kwoty:

- szkoły podstawowe: **15 771 703,99 zł**
- przedszkola – **5 602 163,52 zł**
- oddziały „0” przy szkole podstawowej: **325 933,81 zł**

Wykres 9 Podział potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r. na poszczególne szkoły (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok.

Z ogólnej kwoty potrzeb oświatowych na 2025 rok najwięcej przypada na szkoły podstawowe prowadzone przez samorząd.

W kategorii szkół podstawowych, bez oddziału „0”, największa kwota potrzeb oświatowych została naliczona dla Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 – 6 822 011,79 zł.

W kwotach naliczonych potrzeb oświatowych na poszczególne placówki oświatowe prowadzone przez gminę, znajdują się środki finansowe na organizację specjalnych form nauki dla uczniów z niepełnosprawnościami placówek wszystkich szczebli, tj. szkół podstawowych, przedszkoli. *Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2014 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*, wprowadzone zostały w dziale 801 nowe rozdziały:

- 801 49 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
- 801 50 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, liceach ogólnokształcących itp.

Rozdziały te zostały wprowadzone w celu stworzenia możliwości ewidencji przez jst wydatków na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w ogólnodostępnych szkołach, przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego.

W potrzebach oświatowych przewidziano wsparcie finansowe samorządów poprzez wagi dla uczniów z upośledzeniem umysłowym, niesłyszących, niewidzących, z autyzmem, niepełnosprawnością ruchową.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę uczniów z niepełnosprawnością, uczęszczających do szkół na terenie gminy Zdzeszowice, dla których zostały naliczone potrzeby oświatowe na rok 2025.

Tabela 21 Liczba uczniów z niepełnosprawnością (szkoły podstawowe) w gminie Zdzeszowice, dla których została naliczona kwota potrzeb oświatowych (w osobach) w 2025 r.

Waga	Liczba uczniów przeliczeniowych z niepełnosprawnością - szkoły podstawowe	Kwota
(P₅)	12	163 878,97
(P₆)	4,16	117 680,71
(P₇)	3	105 350,77
(P₈)	10,83	1 003 612,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok.

Łączna liczba uczniów przeliczeniowych z niepełnosprawnością (waga P₅ – P₈), realizujących obowiązek szkolny w szkołach podstawowych gminy Zdzeszowice wynosi 29,99.

Kwota środków finansowych zabezpieczonych w potrzebach oświatowych na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji, nauki i metod pracy dla uczniów (rozdz. 801 49, 801 50,) na 2025 r. (wagi P₅ – P₈) wynosi ogółem 1,39 mln zł.

Poza potrzebami oświatowymi naliczonymi na uczniów z niepełnosprawnością szkół podstawowych, samorząd otrzymuje pieniądze na dzieci dysfunkcyjne w przedszkolach (oddziały „0” i inne). Fundusze na ten cel zapisane są w części SOC - zadania pozaszkolne. Gmina Zdzeszowice otrzymała na ten cel 1 646 837,31 zł (waga P₈₆, P₉₃, P₉₅, P₉₆).

Samorząd ma obowiązek wydatkować środki otrzymane na kształcenie specjalne zgodnie z jego przeznaczeniem. Konsekwencje związane z niezrealizowaniem przez jst przepisów *art. 32 ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej* wynikają z samorządowych ustaw ustrojowych, które regulują zagadnienia związane naruszeniem m. in. ustaw przez organy jst (*Ustawa z dnia 17 grudnia 2004r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz.168 z późn. zm.*).

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych obowiązująca od 2018 r. uszczegóławia i doprecyzowuje wątpliwości interpretacyjne związane z wyodrębnieniem przez jednostki samorządu terytorialnego środków na zadania wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w wysokości, nie mniejszej niż wynikająca z podziału części oświatowej potrzeb dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań (*art. 11 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe*). Wprowadzone rozwiązanie określa, że w przypadku szkół ogólnodostępnych, do wydatków na kształcenie specjalne zaliczają się wyłącznie wydatki na zadania, wynikające z realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczeniach o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. Takie podejście wyklucza zaliczanie do takich wydatków środków przeznaczonych na obsługę, administrację, itp.

Postulat wprowadzenia zmian w tym kierunku był zgłaszany przez dyrektorów szkół i samorządy - w celu uproszczenia rozliczania środków wykazywanych w rozdziale 801 50 i innych. Ważne jest, aby środki naliczane dodatkowo wagami, nie były wykorzystywane na pokrycie kosztów związanych np. z obsługą administracyjną, kosztami mediów, itp., lecz aby w ramach tych środków były finansowane specjalne potrzeby uczniów niepełnosprawnych. W stosunku do poprzednio funkcjonującego rozwiązania, pozostawiono możliwość **elastycznego sposobu wyodrębniania środków na kształcenie specjalne w ramach samorządu.**

Środki otrzymane na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki oraz metod pracy dla dzieci i młodzieży mają być przeznaczane na kształcenie specjalne **łącznie w ramach jednostki samorządu terytorialnego.** Oznacza to, że nie ma obowiązku odnosić środków otrzymanych w potrzebach do konkretnego ucznia niepełnosprawnego, podobnie nie ma obowiązku alokacji do konkretnej szkoły samorządowej.

3. Dochody i wydatki placówek oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice.

Celem analizy jest określenie:

- dochodów szkół podstawowych i przedszkoli gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (plan),
- wydatków w rozbiciu na wydatki subwencionowane i niesubwencionowane,
- wydatków ogółem działu *801-Oświata i wychowanie* i działu *854-Edukacyjna opieka wychowawcza* w latach 2023-2025,
- stopnia pokrycia wydatków subwencionowanych oraz wydatków ogółem subwencją oświatową na 2024 rok – wykonanie,
- udziału pieniędzy samorządu w pokryciu wydatków subwencionowanych i ogółem,
- wydatków w przeliczeniu na jednego ucznia w poszczególnych placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę,
- źródeł finansowania zadań oświatowych (subwencja a od 2025 potrzeby oświatowe, dochody własne placówek, pieniądze samorządu).

W powyższej analizie ujęto tylko dochody i wydatki księgowane (przyporządkowane) danej placówce oświatowej wg sprawozdań Rb-27S, Rb-28S za okres 2023-2024 oraz planu na 2025 (uchwała budżetowa).

DOCHODY SZKÓŁ PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ ZDZIESZOWICE W LATACH 2023-2025 (PLAN)

Tabela 22 Dochody działu *801-Oświata i wychowanie* w 2023 roku

Klasyfikacja budżetowa	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej
801 01	8 088	13 106	138 987	571	535
801 03	-	-	-	8 850	-
801 48	49 570	38 160	86 680	76 087	35 430
RAZEM	57 658	51 266	225 667	85 508	35 965

Źródło: opracowanie własne w oparciu o sprawozdanie Rb- 27S gminy w 2023 r.

Tabela 23 Dochody działu *801-Oświata i wychowanie* w 2024 roku

Klasyfikacja budżetowa	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej
801 01	33 321	13 453	150 794	340	432
801 48	65 764	70 459	115 261	88 511	43 556
801 95	-	-	7 868	512	-
756 19	-	249	2 915	1 179	-
801 03	-	-	-	8 819	-
RAZEM	98 085	84 161	276 838	99 361	43 988

Źródło: opracowanie własne w oparciu o sprawozdanie Rb- 27S gminy w 2024 r.

Tabela 24 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2025 roku

Klasyfikacja budżetowa	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej
801 01	8 500	10 200	110 500	200	300
801 03	-	-	-	18 100	-
801 48	55 000	61 000	85 300	76 060	45 000
RAZEM	63 500	71 200	195 800	94 360	45 300

Źródło: opracowanie własne w oparciu o uchwałę budżetową na 2025 rok.

DOCHODY PRZEDSZKOLI PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ ZDZIESZOWICE W LATACH 2023-2025 (PLAN)

Tabela 25 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2023 roku

Klasyfikacja budżetowa	PP nr 2	PSP nr 3	PSP nr 5	PP nr 6	PP w Żyrowej
801 04	10 808	16 036	23 852	37 745	5 430
801 48	75 391	130 540	154 810	216 726	58 257
RAZEM	86 199	146 576	178 662	254 471	63 687

Źródło: opracowanie własne w oparciu o sprawozdanie Rb- 27S gminy w 2023 r.

Tabela 26 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2024 roku

Klasyfikacja budżetowa	PP nr 2	PSP nr 3	PSP nr 5	PP nr 6	PP w Żyrowej
801 04	10 208	16 803	34 534	53 217	7 923
801 48	77 982	120 123	153 227	222 345	62 970
RAZEM	88 190	136 926	187 761	275 562	70 893

Źródło: opracowanie własne w oparciu o sprawozdanie Rb- 27S gminy w 2024 r.

Tabela 27 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2025 roku

Klasyfikacja budżetowa	PP nr 2	PSP nr 3	PSP nr 5	PP nr 6	PP w Żyrowej
801 04	9 100	15 300	30 500	51 200	11 100
801 48	65 000	150 000	135 000	180 000	50 000
RAZEM	74 100	165 300	165 500	231 200	61 100

Źródło: opracowanie własne w oparciu o uchwałę budżetową na 2025 rok.

4. Wydatki poszczególnych placówek oświatowych gminy Zdzeszowice a naliczona dla nich subwencja oświatowa oraz średni koszt utrzymania jednego ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę.

Przedmiotem analizy jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy otrzymywana subwencja oświatowa (potrzeby oświatowe od 2025 roku) pokrywa wszystkie wydatki subwencionowane placówek prowadzonych przez gminę Zdzeszowice.

WYDATKI SUBWENCJONOWANE

Wydatkami subwencionowanymi są wszystkie wydatki bieżące **działu 801-Oświata i wychowanie** w rozdziałach:

- ✓ 801 01 – Szkoły podstawowe
- ✓ 801 07 – Świetlice szkolne
- ✓ 801 46 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- ✓ 801 49, 801 50 – Specjalna organizacja nauki – uczniowie/dzieci niepełnosprawne.
- ✓ 801-53 – Bezpłatny dostęp do podręczników.
- ✓ 801 95 – Pozostała działalność.

Rozporządzeniem Ministra Finansów (*Dz. U. z 2021 r., poz.1382*) wprowadzono zmianę klasyfikacji budżetowej - świetlice szkolne przeniesiono z działu 854 (rozd. 85401) do działu 801 (rozd. 801 07).

Wydatki subwencionowane powinny być pokryte otrzymywaną subwencją oświatową (potrzebami oświatowymi od 2025 r.).

Wydatki placówek oświatowych, ze względu na źródło finansowania dzielą się na:

- **Subwencionowane**, które powinny być pokryte subwencją oświatową (potrzebami oświatowymi od 2025 r.), to wydatki działu **801-Oświata i wychowanie** w ramach rozdziałów: 801 01, 801 10, 801 46, 801 49, 801 50, 801 52, 801 53, 801 95 oraz działu **854-Edukacyjna opieka wychowawcza** w ramach rozdziałów: 854 01, 854 15, 854 46 bez wydatków majątkowych,
- **Niesubwencionowane**, pokrywane z dochodów własnych samorządu i dotacji. To wydatki działu **801-Oświata i wychowanie** w ramach rozdziałów: 801 03, 801 04, 801 06, 801 13, 801 48, inwestycje.

W kolejnych tabelach zestawiono wysokość **wydatków subwencionowanych działu 801-Oświata i wychowanie w latach 2023-2025** poszczególnych placówek oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice.

Tabela 28 Wydatki subwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zdieszowicach w latach 2023-2025 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 07	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 50	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2023	2 954 758	145 790	12 879	42 883	21 875	59 823	3 238 008
2024	3 400 837	198 706	13 858	74 477	24 863	115 000	3 827 741
2025 (plan)	3 632 800	169 200	17 428	73 200	-	-	3 892 628

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 29 Wydatki subwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdieszowicach w latach 2023-2025 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 07	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 50	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2023	2 662 638	145 756	12 936	38 757	28 931	18 480	2 907 498
2024	3 308 831	198 495	17 767	29 373	32 513	-	3 586 979
2025	3 691 700	218 000	19 000	25 800	-	-	3 954 500

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 30 Wydatki subwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdieszowicach w latach 2023-2025 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 07	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 50	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2023	6 534 381	182 009	12 833	905 774	57 037	326 575	8 018 609
2024	8 072 429	249 878	11 505	1 258 780	64 113	219 046	9 875 751
2025 (plan)	8 362 900	276 500	20 100	1 365 000	-	-	10 024 500

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2022 i 2023 r. oraz planu na 2024r.

Tabela 31 Wydatki subwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach w latach 2023-2025 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 07	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2023	1 267 482	62 480	7 462	3 048	4 043	-	1 344 515
2024	1 462 029	73 204	8 555	5 516	4 502	9 290	1 563 096
2025 (plan)	1 703 600	62 900	6 300	9 400	-	-	1 782 200

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2022 i 2023 r. oraz planu na 2024r.

Tabela 32 Wydatki subwencionowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Żyrowej w latach 2023-2025 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 07	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 50	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2023	1 855 545	73 957	10 384	20 784	13 121	-	1 973 791
2024	2 401 782	94 664	2 427	21 211	17 063	7 700	2 544 847
2025 (plan)	2 527 950	98 100	8 600	12 850	-	-	2 647 500

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2022 i 2023 r. oraz planu na 2024r.

W kolejnej tabeli i na wykresie zestawiono łączne wydatki subwencionowane wszystkich szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2023-2025 r. (plan).

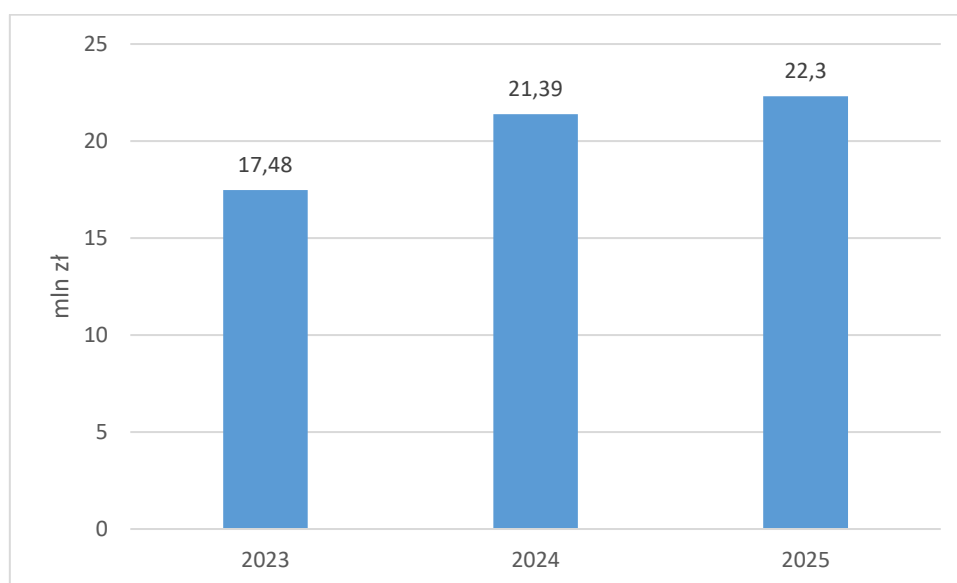
Tabela 33 Zbiorczo wydatki subwencionowane działu 801 szkół, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdieszowice w latach 2023-2025 (plan) (w zł).

Rok	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej	Razem	Przyrost rok do roku
2023	3 238 008	2 907 498	8 018 609	1 344 515	1 973 791	17 482 421	100%
2024	3 827 741 118,21%*	3 586 979 123,36%	9 875 751 123,16%	1 563 096 116,25%	2 544 847 128,93%	21 398 414	122,37%
2025 plan	3 892 628 101,69%*	3 954 500 110,24%	10 024 500 101,5%	1 782 200 114,01%	2 647 500 104,03%	22 301 328	104,21%

*przyrost wydatków 2024/2023, 2025/2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Wykres 10 Wydatki subwencionowane ogółem działu 801 szkół podstawowych gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (plan) (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

W latach 2023-2024 (wykonanie) oraz planie na 2025 r., we wszystkich szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice wydatki subwencjonowane działu *801-Oświata i wychowanie* sukcesywnie rosną. Największy przyrost wydatków w 2024 roku w stosunku do 2023 roku wystąpił w PSP w Żyrowej – 28,93% oraz PSP nr 2 – 23,36% i PSP nr 3 – 23,16%. Ogółem w 2024 roku przyrost wydatków subwencjonowanych w stosunku do wykonania w 2023 roku wyniósł 22,37%. W 2025 r. (plan) przyrost wynosi 4,21%. Należy podkreślić, iż w planach finansowych szkół nie wykazano wydatków rozdz. 801 53 oraz rozdz. 801 95.

W ocenie ekspertów planowane wydatki subwencjonowane na 2025 rok są niedoszacowane. Od 1 stycznia 2025 roku wzrastają średnio o 5% wynagrodzenia nauczycieli, wrosła również płaca minimalna. W trakcie roku konieczna będzie korekta budżetu.

W dalszej kolejności poddano analizie **wydatki subwencjonowane działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza. Wydatkami subwencjonowanymi tego działu są:**

- rozdział 854 04 – wczesne wspomaganie rozwoju
- rozdział 854 15 i 854 16 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym i motywacyjnym

Suma wydatków działu *854-Edukacyjna opieka wychowawcza*, wg Rb-28S gminy Zdzeszowice wniosła:

- w 2023 r. – 38 306 zł
- w 2024 r. – 35 834 zł
- w 2025 r. (plan) – 188 300 zł

W ramach wydatków działu 854 finansowane były: rozdz. *854 04-wczesne wspomaganie rozwoju* (przedszkola) oraz rozdz. *854 16-pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym*.

Tabela 34 Wydatki subwencjonowane działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 plan (w zł)

Rok	Szkoła	Rozdz. 854 16	Razem
2023	PSP nr 1	5 850	5 850
	PSP nr 2	9 900	9 900
	PSP nr 3	12 600	12 600
	PSP Januszkowice	600	600
	PSP w Żyrowej	1 950	1 950
łącznie: 30 900			
2024	PSP nr 1	7 050	7 050
	PSP nr 2	9 300	9 300
	PSP nr 3	9 150	9 150
	PSP Januszkowice	1 500	1 500
	PSP w Żyrowej	2 850	2 850
łącznie: 29 850			
2025 (plan)	PSP nr 1	7 500	7 500
	PSP nr 2	10 000	10 000
	PSP nr 3	10 000	10 000
	PSP Januszkowice	1 200	1 200
	PSP w Żyrowej	3 000	3 000
łącznie: 31 700			

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

WYDATKI NIESUBWENCJONOWANE

Oprócz przeanalizowanych wydatków subwencjonowanych działu 801, **organ prowadzący ponosi również wydatki, które nie są pokrywane z subwencji. Wydatkami niesubwencjonowanymi działu 801-Oświata i wychowanie są (były do 2025 r.):**

- rozdz. 801 03 – Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych
- rozdz. 801 04 – Przedszkola
- rozdz. 801 06 – Inne formy wychowania przedszkolnego
- rozdz. 801 13 – Dowożenie uczniów
- rozdz. 801 48 - Stołówki szkolne

W gminie Zdieszowice wydatki rozdziału 801 03-oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych i 801 04-przedszkola samorządowe księgowane są na poszczególne placówki. Wydatki rozdziału 801 13-dowożenie uczniów księgowane są na poziomie całej gminy a nie poszczególnych szkół.

Wydatki niesubwencjonowane działu 801 szkół, czyli rozdział 801 03-oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz rozdział 801 48-stołówki szkolne w poszczególnych placówkach przedstawione zostały w kolejnych tabelach.

Tabela 35 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zdieszowicach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 48	Razem
2023	87 431	87 431
2024	108 697	108 697
2025 (plan)	95 000	95 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 36 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdieszowicach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 48	Razem
2023	67 575	67 575
2024	117 756	117 756
2025 (plan)	100 000	100 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 37 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdieszowicach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 48	Razem
2023	151 861	151 861
2024	189 452	189 452
2025 (plan)	145 000	145 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 38 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 03	Rozdz. 801 48	Razem
2023	469 266	118 783	588 049
2024	629 477	134 298	763 775
2025 (plan)	510 800	120 000	630 800

*dz. 853 – pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej rozdz. 853 95 – pozostała działalność

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 39 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Żyrowej 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 48	Razem
2023	59 398	59 398
2024	74 484	74 484
2025 (plan)	80 000	80 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

W gminie Zdieszowice przy Szkole Podstawowej w Januszkowicach funkcjonują oddziały przedszkolne („0”). Na pokrycie ich wydatków (rozdz. 801 03) w gminie samorząd w analizowanych latach wydatkował następujące środki:

- w 2023 r. – 469 266 zł
- w 2024 r. – 629 477 zł
- w 2025 r. (plan) – 510 700 zł

W gminie Zdieszowice funkcjonuje 5 przedszkoli prowadzonych przez samorząd oraz jedno niepubliczne. Prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym JST, jest finansowane z kilku źródeł:

- dochodów własnych JST
- wpłat rodziców (opłata za korzystanie i wyżywienie)
- subwencji (dzieci 6-cio letnie i starsze, od 2025 r. również dzieci 2-5 letnie)
- dotacji z budżetu państwa (dzieci 3-5 letnie)
- programów UE i krajowych
- darowizn, itp.

Do 2025 roku prowadzenie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych (tzw. „0”) w szkołach podstawowych należy do zadań własnych samorządu terytorialnego. Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie wychowania przedszkolnego pochodzą z różnych źródeł. Zasadniczą częścią są pieniądze samorządu, część pochodzi z dotacji i subwencji z budżetu państwa. Kwestie dotacji normuje ustawa z dnia 27 października 2017r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. 2024, poz. 754 tj.) oraz Rozporządzenie MEN z dnia 14 grudnia 2017r. w sprawie udzielenia jst dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 2425 oraz Dz.U. z 2022 r., poz. 2806).

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 27 października 2017r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. 2024, poz. 754 tj.) na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 6 lat, jednostka samorządu terytorialnego otrzymuje dotację celową z budżetu państwa, która może być wykorzystana wyłącznie na dofinansowanie wydatków bieżących

związanych z realizacją tych zadań. Wysokość dotacji dla danej jednostki samorządu terytorialnego jest obliczana, jako iloczyn kwoty rocznej (w roku 2023 była to kwota 1607 zł, w 2024 – 1506 zł) - *art. 109 ust. 1 pkt. 2 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych*) oraz liczby uczniów, którzy w roku bazowym (roku poprzedzającym rok budżetowy) kończą 5 lat lub mniej, w placówkach wychowania przedszkolnego:

- prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
  - dla których jednostka samorządu terytorialnego jest organem rejestrującym
- ustalanej na podstawie danych systemu informacji oświatowej, według stanu na dzień 30 września roku bazowego.

Subwencją oświatową objęte były dzieci 6-lat i starsze w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych formach wychowania przedszkolnego. W metryczce oświatowej na 2023 rok dzieci przedszkolne wykazane zostały w części SOC – zadania pozaszkolne – waga (P₆₄, P₆₅, P₆₆). Subwencją objęte były również dzieci z niepełnosprawnościami.

Od 2025 roku, w związku z ustawą reformującą dochody samorządów (*ustawa o dochodach JST z 1 października 2024 roku – Dz. U. 2024 r., poz. 1572*) w rozporządzeniu w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych dla JST **uwzględniono inny sposób finansowania dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym**. Chodzi o wagi na dzieci do lat 5 objętych wychowaniem przedszkolnym, które obliczono na podstawie obecnych (2024 r.) wag naliczonych na dzieci 6-letnie i starsze w wychowaniu przedszkolnym (w 2025 roku – wagi P₇₀-P₇₅). Przy czym wagi na dzieci 5-letnie są o ok. 10% mniejsze w związku z wyższym wymiarem pensum nauczycieli dzieci 5-letnich i młodszych w wychowaniu przedszkolnym (25 godzin) niż dzieci 6-letnich i starszych (22 godziny) - patrz: *Załącznik do rozporządzenia ME z dnia 18 grudnia 2024 roku – Dz. U. 2024 poz. 1930*.

Podsumowanie wydatków subwencionowanych i niesubwencionowanych, w tym inwestycyjnych w latach 2023-2025 (plan) placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Zdzeszowice:

Tabela 40 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 2 w latach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 48	Razem
2023	869 143	3 438	183 600	1 056 181
2024	1 017 967	6 405	217 048	1 241 420
2025 (plan)	1 141 800	7 650	208 000	1 357 450

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 41 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 3 w latach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 48	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 95	Rozdz. 801 95	Razem
2023	1 703 774	7 648	332 678	559 831	143 765	-	2 747 696
2024	2 258 522	8 458	359 396	714 519	198 759	-	3 539 654
2025 (plan)	2 323 900	9 700	389 300	667 700	-	150 600	3 541 200

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 42 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 5 w latach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 48	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 95	Razem
2023	1 397 366	7 453	356 942	-	34 480	1 796 241
2024	1 809 250	9 227	417 723	9 441	43 800	2 289 441
2025 (plan)	2 121 200	12 000	403 900	28 000	-	2 565 100

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-285 wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 43 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 6 w latach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 48	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 95	Razem
2023	1 953 865	7 334	467 082	-	25 030	2 445 977
2024	2 469 828	7 347	566 647	-	42 800	3 086 622
2025 (plan)	2 658 200	16 450	514 100	19 500	-	3 208 250

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-285 wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Tabela 44 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola w Żywowej w latach 2023-2025 plan (w zł).

Rok	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 48	Rozdz. 801 49	Razem
2023	722 763	4 699	149 028	3 682	880 172
2024	899 321	8 251	164 027	5 788	1 077 387
2025 (plan)	955 300	10 700	161 000	8 100	1 135 100

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-285 wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Podsumowanie wydatków subwencionowanych i niesubwencionowanych w tym inwestycyjnych w latach 2023-2025 (plan) placówek oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice:

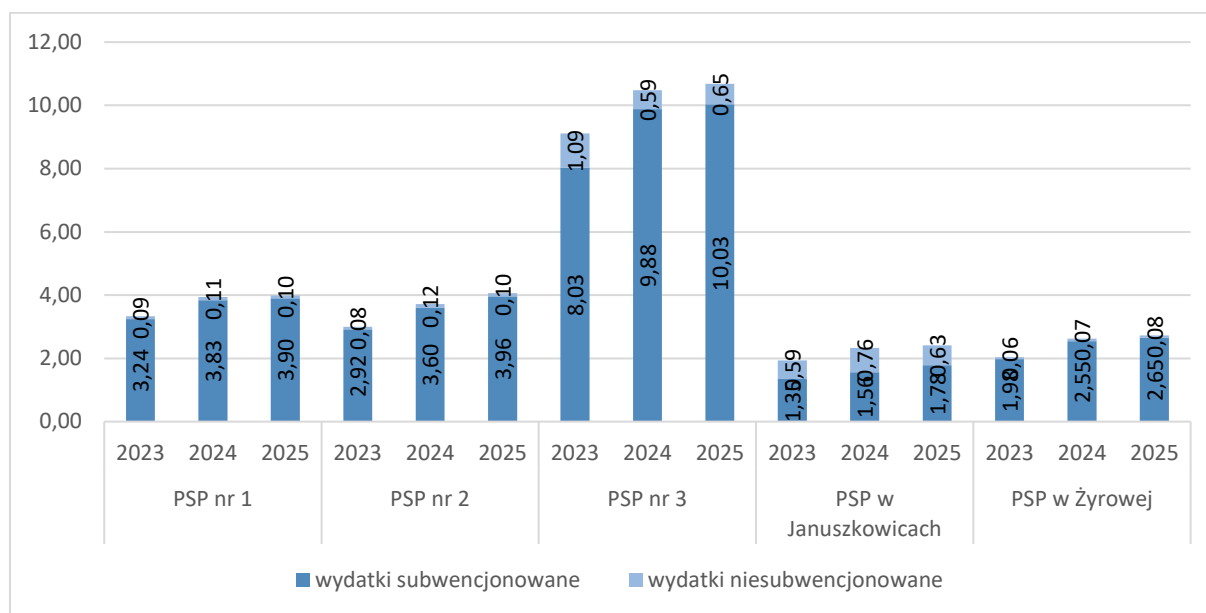
Tabela 45 Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

Nazwa	Rok	Wydatki subwencjonowane			Wydatki niesubwencjonowane				Ogółem	Przyrost wydatków
		Dz.801	Dz.854	Razem (1)	Dz. 801	Inwest.	853	Razem (2)		
PSP nr 1	2023	3 238 008	5 850	3 243 858	87 431	-	87 431	3 331 289	3 331 289	100,00
	2024	3 827 741	7 050	3 834 791	108 697	-	108 697	3 943 488	3 943 488	118,38
	2025 (plan)	3 892 628	7 500	3 900 128	95 000	-	95 000	3 995 128	3 995 128	101,31
PSP nr 2	2023	2 907 498	9 900	2 917 398	67 575	15 700	83 275	3 000 673	3 000 673	100,00
	2024	3 586 979	9 300	3 596 279	117 756	-	117 756	3 714 035	3 714 035	123,77
	2025 (plan)	3 954 500	10 000	3 964 500	100 000	-	100 000	4 064 500	4 064 500	109,44
PSP nr 3	2023	8 018 609	12 600	8 031 209	151 861	935 389	1 087 250	9 118 459	9 118 459	100,00
	2024	9 875 751	9 150	9 884 901	189 452	402 497	591 949	10 476 850	10 476 850	114,90
	2025 (plan)	10 024 500	10 000	10 034 500	145 000	501 000	646 000	10 680 500	10 680 500	101,94
PSP w Januszkowicach	2023	1 344 515	600	1 345 115	588 049	-	588 049	1 933 164	1 933 164	100,00
	2024	1 563 096	1 500	1 564 596	763 775	-	763 775	2 328 371	2 328 371	120,44
	2025 (plan)	1 782 200	1 200	1 783 400	630 800	-	630 800	2 414 200	2 414 200	103,69
PSP w Żyrowej	2023	1 973 791	1 950	1 975 741	59 398	-	59 398	2 035 139	2 035 139	100,00
	2024	2 544 847	2 850	2 547 697	74 484	-	74 484	2 622 181	2 622 181	128,85
	2025 (plan)	2 647 500	3 000	2 650 500	80 000	-	80 000	2 730 500	2 730 500	104,13
Razem	2023	17 482 421	30 900	3 243 858	954 314	951 089	1 905 403	19 418 724	19 418 724	100,00
	2024	21 398 414	29 850	3 834 791	1 254 164	402 497	1 656 661	23 084 925	23 084 925	118,88
	2025 (plan)	22 301 328	31 700	3 900 128	1 050 800	501 000	1 551 800	23 884 828	23 884 828	103,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-285 wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Analizując powyższą tabelę łatwo zauważyć, że wydatki ogółem (subwencjonowane i niesubwencjonowane) w analizowanych latach we wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice wykazują tendencję rosnącą. Największy przyrost wydatków nastąpił w 2024 roku (w stosunku do wykonania 2023 roku) – 3,46%. W ocenie ekspertów będzie wyższy jeżeli uwzględni się nie mające odzwierciedlenia w planach budżetowych szkół rozdz. 801 53, 801 95. Należy również zwrócić uwagę, że od 1 stycznia 2025 roku średnio o 5% wzrastają płace nauczycieli.

Wykres 11 Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Największy przyrost wydatków ogółem – 2024/2023 r. nastąpił w PSP w Żyrowej – 28,84%, następnie w PSP nr 2 – 23,77% oraz w PSP w Januszkowicach – 20,44%. Najmniejszy w PSP nr 3 – 14,89%. Ogółem średni przyrost wydatków roku 2024 wyniósł 23,01% w porównaniu do wydatków roku 2023.

Porównanie - planowane wydatki subwencjonowane na 2025 r. poszczególnych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice i naliczone dla nich na 2025 r. potrzeby oświatowe:

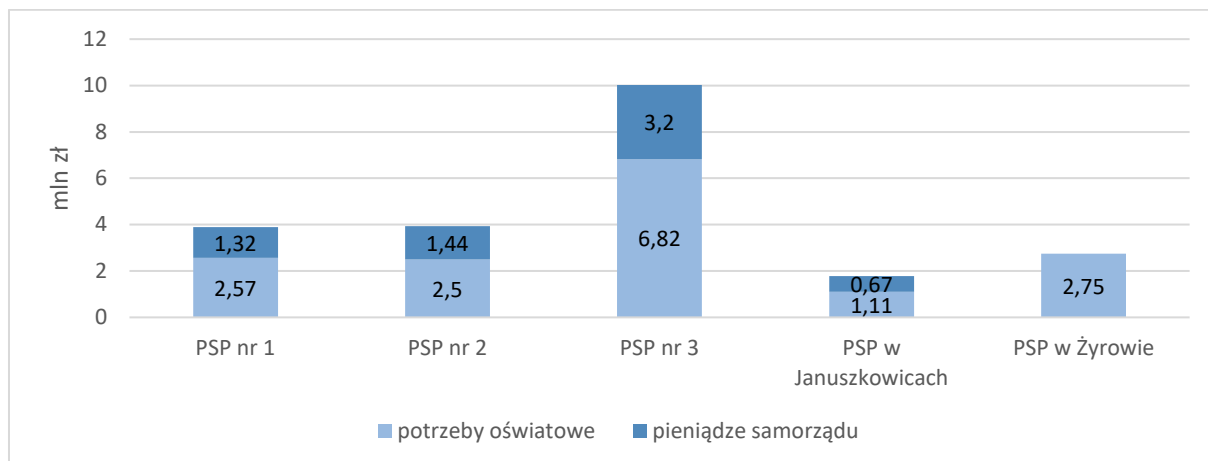
Tabela 46 Wydatki subwencjonowane (dział 801) szkół podstawowych gminy Zdzeszowice planowane w 2025 r. i naliczone dla nich potrzeby oświatowe.

L.p.	Nazwa placówki	Potrzeby oświatowe	Wydatki subwencjonowane*	Różnica (wydatki-potrzeby oświatowe)
1.	PSP nr 1	2 571 198 (66,05%)	3 892 628	- 1 321 430 (33,94%)
2.	PSP nr 2	2 508 655 (63,43%)	3 954 500	- 1 445 845 (36,56%)
3.	PSP nr 3	6 822 012 (68,05%)	10 024 500	- 3 202 488 (31,94%)
4.	PSP w Januszkowicach	1 110 663 (62,31%)	1 782 200	- 671 537 (37,68%)
5.	PSP w Żyrowej	2 759 176 (104,21%)	2 647 500	+ 111 676 (4,21%)
Ogółem		15 771 704 (70,72%)	22 301 328	- 6 529 624 (29,76%)

* bez wydatków rozdz. 801 03, 801 04 i inwestycji

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

Wykres 12 Wydatki ogółem szkół podstawowych gminy Zdieszowice planowane na 2025 r., naliczone dla nich potrzeby oświatowe i wysokość dopłaty do wydatków z budżetu gminy (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-285 wykonania budżetu za lata 2023 i 2024 r. oraz planu na 2025r.

W czterech na pięć szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice, planowane wydatki subwencionowane na 2025 r. nie zostały pokryte otrzymanymi potrzebami oświatowymi. Różnica w wysokości wydatków i potrzeb oświatowych pokrywana jest z dochodów własnych gminy. Największy procentowy udział dopłaty samorządu w sumie wydatków subwencionowanych występuje:

- w PSP w Januszkowicach – 37,68% wszystkich wydatków
- w PSP nr 2 – 36,56%

W PSP w Żywowej otrzymane potrzeby oświatowe pokrywają w 104% planowane wydatki subwencionowane na 2025 rok. Kwotowo najwięcej samorząd do wydatków subwencionowanych „dopłaca” w PSP nr 3 – 3,2 mln zł.

Należy podkreślić, że w powyższej analizie ujęto tylko wydatki subwencionowane księgowane (przyporządkowane) danej szkole.

PLANOWANE WYDATKI OGÓŁEM (SUBWENCJONOWANE I NIESUBWENCJONOWANE) SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, PRZEDSZKOLI PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ ZDZIESZOWICE W 2025 ROKU ORAZ ŹRÓDŁA ICH POKRYCIA.

Tabela 47 Wydatki ogółem szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice na 2025 rok oraz źródła ich pokrycia.

		PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej	Razem
Wydatki ogółem (dz. 801, 854) subwencjonowane i niesubwencjonowane*		3 995 128	4 064 500	10 680 500	2 414 200**	2 730 500	23 884 828
Źródła pokrycia	Potrzeby oświatowe	2 571 198 64,35%	2 508 655 61,72%	6 822 012 63,87%	1 436 597 59,5%	2 759 176 101,05%	16 097 638 67,39%
	Dochody własne szkół	63 500 1,58%	71 200 1,75%	195 800 1,83%	94 360 3,9%	45 300 1,65%	470 160 1,96%
	Pieniądze samorządu	1 360 430 34,05%	1 484 645 36,52%	3 662 688 34,29%	883 243 36,58%	73 976 2,7%	7 317 030 30,63%

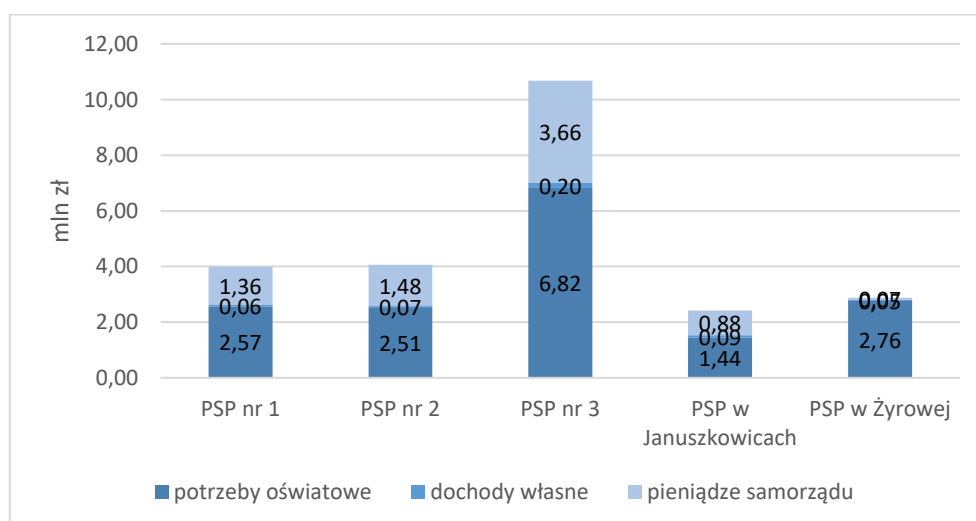
*w tym inwestycje

**w tym oddział przedszkolny

Źródło: opracowanie własne w oparciu o plan dochodów i wydatków szkół podstawowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok oraz metryczkę potrzeb oświatowych na 2025 rok.

Planowane wydatki ogółem szkół podstawowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok w ok. 67% pokryją potrzeby oświatowe. Wyjątkiem może być PSP w Żyrowej gdzie otrzymane potrzeby oświatowe wystarczą na pokrycie wszystkich wydatków. W PSP nr 1 potrzeby oświatowe pokryją ponad 64%, podobnie w PSP nr 3 – prawie 64%. W PSP w Januszkowicach będzie to niecałe 60%. Średnio prawie 31% (7,31 mln zł) gmina Zdzeszowice „dołoży” do wydatków ogółem szkół podstawowych. Najwięcej do PSP nr 2 – 36,52% (1,48 mln zł) podobnie do PSP w Januszkowicach – 36,58% (0,88 mln zł), z kolei do PSP nr 1 i PSP nr 3 – ponad 34%. Kwotowo będzie to odpowiednio 1,36 i 3,66 mln zł. Dochody szkół stanowią niecałe 2% (0,47 mln zł).

Wykres 13 Planowane wydatki ogółem szkół gminy Zdzeszowice oraz źródła pokrycia w 2025 roku

Źródło: opracowanie własne w oparciu o plan dochodów i wydatków szkół podstawowych gminy Zdzeszowice na 2025 rok oraz metryczkę potrzeb oświatowych na 2025 rok.

W ocenie ekspertów planowane wydatki szkół na 2025 rok będą wyższe jeżeli uwzględni się niewykazane w planach wydatki rozdz. 801 53, 801 95 oraz księgowane wspólnie wydatki 801 13 – *dowożenie uczniów*. Podkreślić należy, że od 1 stycznia 2025 roku wzrastają średnio o 5% wynagrodzenia nauczycieli.

Tabela 48 Planowane na 2025 rok wydatki przedszkoli prowadzonych przez gminę Zdzeszowice oraz źródła ich pokrycia

		PP nr 2	PP nr 3	PP nr 5	PP nr 6	PP w Żyrowej	Razem
Wydatki ogółem (dz. 801, 854) subwencjonowane i niesubwencjonowane*		1 357 450	3 541 200	2 565 100	3 208 250	1 135 100	11 807 100
Źródła pokrycia	Potrzeby oświatowe	486 350 35,82%	2 240 713 63,27%	817 083 31,85%	1 079 455 33,64%	390 380 34,39%	5 013 984 42,46%
	Dochody własne szkół	74 100 5,45%	165 300 4,66%	165 500 6,45%	231 200 7,2%	61 100 5,38%	697 200 5,9%
	Pieniądze samorządu	797 000 58,71%	1 135 187 32,05%	1 582 517 61,69%	1 897 595 59,14%	683 617 60,22%	6 095 916 51,62%

*w tym inwestycje

**w tym oddział przedszkolny

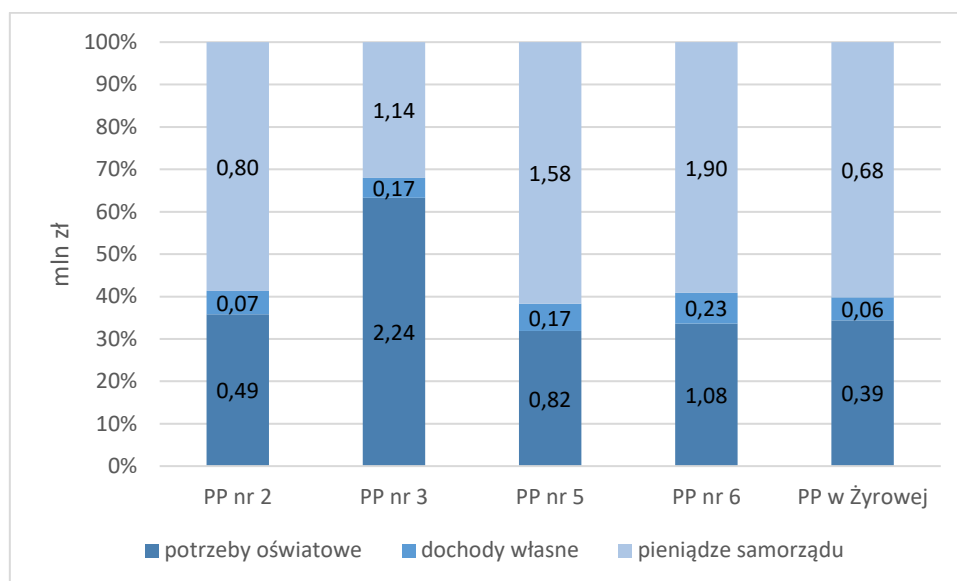
Źródło: opracowanie własne w oparciu o plan dochodów i wydatków przedszkoli oraz metryczkę potrzeb oświatowych na 2025 rok.

W roku 2025 potrzebami oświatowymi objęto dzieci 2-5 i 6-letnie w przedszkolach (dotychczas tylko 6-letnie). Ponad 42% wydatków ogółem przedszkoli finansowanych jest potrzebami oświatowymi, pieniądze samorządu to prawie 52%, a dochody własne przedszkoli to ok. 5,9%.

Największy udział potrzeb oświatowych w finansowaniu wydatków występuje w PP nr 3 – jest to ponad 63% (2,24 mln zł). W pozostałych placówkach jest to od ok. 30% do ponad 40%. Samorząd najczęściej „dopłaca” do wydatków PP nr 5 – 1,58 mln zł (61,69%), następnie do PP w Żyrowej – 60,2% (0,68 mln zł).

Wniosek: wysokie wydatki bieżące przedszkoli prowadzonych przez samorząd mają bezpośredni wpływ na wysokość dotacji dla przedszkola niepublicznego - im wyższe wydatki bieżące przedszkoli samorządowych, tym wyższa dotacja dla przedszkola niepublicznego.

Wykres 14 Planowane wydatki oraz źródła pokrycia przedszkoli prowadzonych przez gminę Zdieszowice w 2025 roku.

Źródło: opracowanie własne w oparciu o plan dochodów i wydatków przedszkoli oraz metryczkę potrzeb oświatowych na 2025 rok.

WYDATKI SUBWENCJONOWANE I NIESUBWENCJONOWANE A NALICZONE POTRZEBY OŚWIATOWE (SUBWENCJA OŚWIATOWA)

Wydatki ogółem, z podziałem na subwencjonowane i niesubwencjonowane działu 801-Oświata i wychowanie oraz działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (plan) prezentuje poniższa tabela:

Tabela 49 Wydatki subwencjonowane ogółem działu 801 i 854 gminy Zdieszowice a naliczona subwencja oświatowa (potrzeby oświatowe) w latach 2023-2025 (w zł).

Dział	Źródło finansowania	Rozdział	Nazwa wydatku	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
801	Subwencja / potrzeby oświatowe	801 01	Szkoły podstawowe	15 274 804	18 645 909	19 919 300
		801 07	Świetlice szkolne	609 992	814 947	823 600
		801 46	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	87 067	93 799	127 928
		801 49	Specjalna organizacja nauki	566 561	735 264	720 300
		801 50	Podręczniki	1 008 198	1 383 842	1 477 200
		801 53	Pozostała działalność	126 278	144 506	-
		801 95	Pozostała działalność	619 388	643 292	139 000
Suma wydatków dz. 801				18 292 288	22 461 559	23 207 928
854	Subwencja / potrzeby oświatowe	854 15	Pomoc materialna dla uczniów	6 326	5 984	6 000
		854 16	Wczesne wspomaganie	30 900	29 850	31 700
		854 04	Pozostała działalność	-	-	150 600
		854 95	Pozostała działalność	1 080	-	-

	Suma wydatków dz. 854	38 306	35 834	188 300
	Ogółem (suma dz. 801 i 854)	18 330 594	22 497 393	23 396 228
Kwota naliczonej subwencji oświatowej / potrzeb oświatowych		12 410 984	16 341 776	21 702 533
Różnica (wydatki ogółem – subwencja/potrzeby oświatowe)		5 919 610	6 155 617	1 693 695

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. i 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok.

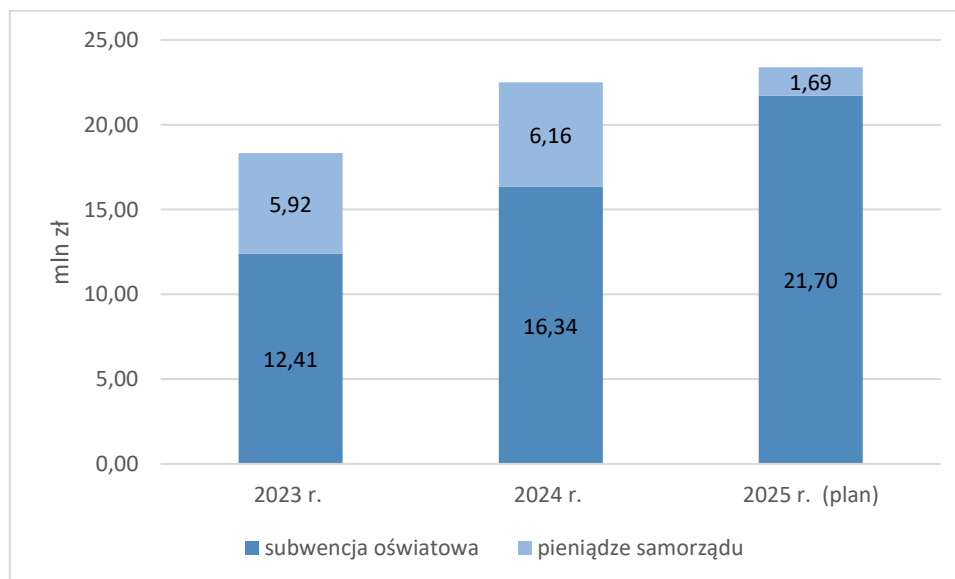
Otrzymana przez gminę Zdieszowice subwencja oświatowa (potrzeby oświatowe w 2025 r.) tylko w części pokrywa wydatki subwencionowane działów 801 i 854 w analizowanych latach.

Tabela 50 Udział subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) oraz środków gminnych w pokryciu wydatków subwencionowanych działu 801 i 854 w latach 2023-2025 (w zł i procentach).

	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Subwencja oświatowa / potrzeby oświatowe	12 410 984 67,70%	16 341 776 72,63%	21 702 533 92,76%
Dopłata gminy	5 919 610 32,29%	6 155 617 27,36%	1 693 695 7,23%
Wydatki subwencionowane ogółem	18 330 594	22 497 393	23 396 228

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. oraz metryczki subwencji oświatowej na 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok

Wykres 15 Procentowy udział subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) oraz środków gminnych w pokryciu wydatków subwencionowanych działu 801 i 854 w latach 2023-2025 (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. oraz 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok.

W latach 2023-2025 rośnie udział subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) w pokryciu wydatków subwencionowanych działu 801 i 854. W 2023 r. subwencja pokrywała blisko 68% wydatków

subwencionowanych, w 2024 r. było to prawie 73%. Plan na 2025 r. zakłada, że potrzeby oświatowe naliczone dla gminy pokryją 93% wydatków określanych jako subwencionowane.

Maleje udział środków własnych gminy w pokryciu wydatków subwencionowanych. W 2023 roku udział samorządu wynosił 32,2%, w 2024 roku – 27,3%. Plan na 2025 rok przewiduje 7,23% wydatków subwencionowanych.

Stożenie pokrycia wydatków subwencionowanych działu 801-Oświata i wychowanie i działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza częścią oświatową subwencji ogólnej w latach 2023-2024 (wykonanie) oraz potrzebami oświatowymi w planie na 2025 r. przedstawiono za pomocą wskaźnika, obliczonego według wzoru:

$$PWO = \frac{CoSo}{Wo} \times 100$$

gdzie:

PWO – wskaźnik stopnia pokrycia wydatków oświatowych częścią oświatową subwencji ogólnej (potrzebami oświatowymi)

CoSo – część oświatowa subwencji ogólnej (potrzeby oświatowe – 2025 r.)

Wo – subwencionowane wydatki oświatowe działu 801, 854.

PWO (2023) = 67,7%

PWO (2024) = 72,63%

PWO (2025 plan) = 92,76%

Wartość wskaźnika w 2025 roku – 92,76% – oznacza, że potrzeby oświatowe pokrywają wydatki subwencionowane działu 801 i 854 w około 93%. Pozostała kwota, stanowiąca ok. 7%, to fundusze własne samorządu.

W dalszej kolejności przeanalizowano wydatki niesubwencionowane w latach 2023-2025 r.

Tabela 51 Wydatki niesubwencionowane ogółem działu 801-oświata i wychowanie szkół gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (w zł).

Dział	Źródło finans.	Rozdział	Nazwa wydatku	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
801 Oświata i wychowanie	Zadania własne – środki budżetu gminy	801 03	Oddziały „0” przy SP	469 266	629 477	510 700
		801 04	Przedszkola	7 601 527	9 701 298	10 268 600
		801 13	Dowożenie uczniów	361 907	427 413	438 600
		801 48	Stołówki	1 974 379	2 349 528	2 214 400
		Razem			10 407 079	13 107 716

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. oraz metryczki subwencji oświatowej na 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok

W badanych latach wydatki niesubwencionowane rosną (ogółem). Znaczący wzrost odnotowujemy w rozdz. 801 04-przedszkola. W 2023 roku samorząd wydał na ten cel ponad 7,6 mln zł. W 2024 wykonanie wyniosło 9,7 mln zł. Plan na 2025 rok zakłada wydatki na poziomie ponad 10,2 mln zł. Prowadzenie stołówek (801 48) w 2025 roku kosztować może ponad 2,2 mln zł.

W kolejnej tabeli zestawiono wydatki inwestycyjne z budżetu gminy Zdieszowice związane z oświatą.

Tabela 52 Wydatki inwestycyjne gminy Zdzeszowice na zadania związane z funkcjonowaniem oświaty w latach 2023-2025 (w zł).

Rozdział	Nazwa	2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
801 01	Szkoły podstawowe	4 641 089	402 497	501 000
801 04	Przedszkola	-	-	306 000
Razem		4 641 089	402 497	807 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. oraz metryczki subwencji oświatowej na 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok

Prowadzenie i finansowanie inwestycji należy do zadań własnych samorządu. Inwestycje to zadanie niesubwencionowane. Jednostki samorządu terytorialnego środka finansowe na prowadzenie inwestycji mogą pozyskiwać z programów UE, krajowych (dotacje), darowizn, itp. W latach 2023-2025 (plan) kwota środków przeznaczonych na poprawę infrastruktury oświatowej przyjmuje różne wartości. W 2023 roku na ten cel wydatkowano ponad 4,6 mln zł, w 2024 roku 0,4 mln zł, a według planu w 2025 roku będzie to 0,8 mln zł.

W poniższej tabeli i na wykresie zestawiono wszystkie wydatki związane z realizacją zadań oświatowych - **subwencionowane, niesubwencionowane i inwestycyjne.**

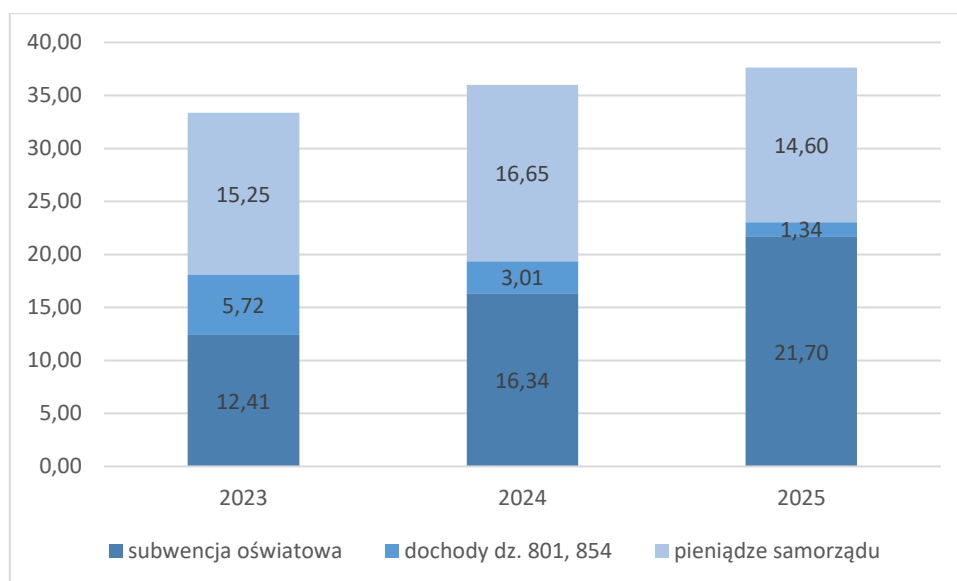
Tabela 53 Wydatki ogółem gminy Zdzeszowice na zadania związane z funkcjonowaniem oświaty w latach 2023-2025 plan (w zł).

		2023 r. (wykonanie)	2024 r. (wykonanie)	2025 r. (plan)
Wydatki	Wydatki subwencionowane (dział 801, dział 854)	18 330 594	22 497 393	23 396 228
	Wydatki niesubwencionowane dział 801	10 407 079	13 107 716	13 432 300
	Inwestycje*	4 641 089	402 497	807 000
	Razem	33 378 762	36 007 606	37 635 528
Źródła pokrycia	Subwencja / potrzeby oświatowe	12 410 984 37,18%	16 341 776 45,38%	21 702 533 57,66%
	Dochody dz. 801, 854	5 718 684 17,13%	3 012 030 8,36%	1 335 360 3,54%
	Pieniądze samorządu - „dopłata”	15 249 094 45,68%	16 653 800 46,25%	14 596 635 38,78%

*inwestycje należą do wydatków niesubwencionowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. oraz 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok

Wykres 16 Struktura wydatków oświatowych gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w mln zł) oraz źródła pokrycia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania rb – 28 s gminy za 2023 r. oraz metryczki subwencji oświatowej na 2024 r. i metryczki potrzeb oświatowych na 2025 rok

Wydatki na oświatę w gminie Zdzeszowice w latach 2023-2025 (plan) są coraz większe. Rosną wydatki subwencionowane i niesubwencionowane. Największy przyrost wydatków wystąpił w 2024 roku – 21,72% w stosunku do wykonania z 2023 roku.

WYDATKI OŚWIATOWE W PRZELICZENIU NA 1 UCZNIĄ

Porównanie średniego kosztu kształcenia (wydatku w przeliczeniu na 1 ucznia) w szkołach i przedszkolach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025.

Średni wydatek na ucznia to iloraz kwoty ogółem wydatków (subwencionowanych, niesubwencionowanych z pominięciem wydatków inwestycyjnych) przez liczbę uczniów w szkole.

Tabela 54 Średni wydatek na ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

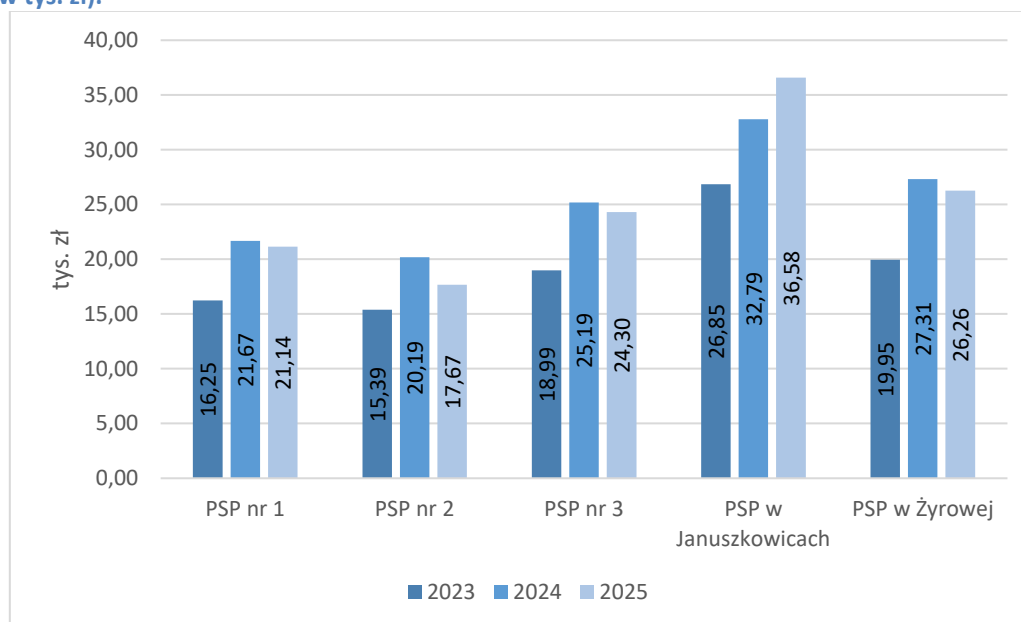
Nazwa placówki	2023 r. (wykonanie)			2024 r. (wykonanie)			2025 r. (plan)		
	Wydatki ogółem* (w zł)	Liczba uczniów	Średni wydatek na ucznia	Wydatki ogółem* (w zł)	Liczba uczniów	Średni wydatek na ucznia	Wydatki ogółem* (w zł)	Liczba uczniów	Średni wydatek na ucznia
PSP nr 1	3 331 289	205	16 250	3 943 488	182	21 668	3 995 128	189	21 138
PSP nr 2	2 984 973	194	15 386	3 714 035	184	20 185	4 064 500	230	17 672
PSP nr 3	8 138 070	431	18 986	10 074 353	400	25 186	40 179 500	419	24 295
PSP w Januszkowicach**	1 933 164	72	26 849	2 328 371	71	32 793	2 414 200	66	36 579
PSP w Żyrowej	2 035 139	102	19 952	2 622 181	96	27 314	2 730 500	104	26 255
SUMA	18 467 635	1 004	18 395	22 682 428	933	24 311	23 383 828	1 008	23 198

*łącznie szkoła podstawowa, oddział „0”, bez wydatków inwestycyjnych (wydatki inwestycyjne mają charakter incydentalny, ich uwzględnienie zniekształca skalę porównawczą).

**łącznie szkoła podstawowa i oddział przedszkolny

Największy przyrost średniego wydatku na ucznia wystąpił w 2024 r. W stosunku do 2023 r. wzrósł z 18,39 tys. zł do 24,3 tys. zł (wzrost o 32%). Planowany średni wydatek na ucznia w 2025 r. z wyjątkiem PSP w Januszkowicach lekko zmaleł w stosunku do wykonania 2024 roku. Z kwoty 24,3 tys. zł do 23,1 tys. zł. W PSP w Januszkowicach wzrósł z prawie 32 tys. zł/uczeń do 36,5 tys. zł/uczeń.

Wykres 17 Średni wydatek na ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025 (plan) (w tys. zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania RB 28S za 2021-2022, planu na 2023 r. oraz sprawozdania SIO z lat 2021-2023 r.

Średni wydatek na ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w 2025 r. (plan) będzie wyższy jeżeli uwzględnimy wydatki nie ujęte w planach wydatków szkół (rozd. 801 53, rozdz. 801 95, 801 13, podwyżki płac nauczycieli). Średni wydatek na ucznia jest na wysokim poziomie. Dla porównania, podstawowa kwota potrzeb oświatowych (dawna subwencja) na ucznia w 2025 roku wynosi (A x Di) – 9 754,7 zł/uczeń.

Porównanie średniego kosztu kształcenia (wydatku w przeliczeniu na 1 dziecko) w przedszkolach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025 plan.

Tabela 55 Średni wydatek na dziecko w przedszkolach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).

Nazwa placówki	2023 r. (wykonanie)			2024 r. (wykonanie)			2025 r. (plan)		
	Wydatki ogółem* (w zł)	Liczba uczniów	Średni wydatek na ucznia	Wydatki ogółem* (w zł)	Liczba uczniów	Średni wydatek na ucznia	Wydatki ogółem* (w zł)	Liczba uczniów	Średni wydatek na ucznia
PP nr 2	1 056 181	50	21 124	1 241 420	42	29 558	1 357 450	37	36 688
PP nr 3*	2 747 696	98	28 038	3 539 654	90	39 329	3 541 200	71	49 876
PP nr 5	1 796 241	89	20 182	2 289 441	89	25 742	2 565 100	83	30 905
PP nr 6	2 453 311	125	19 626	3 086 622	120	25 722	3 208 250	112	28 645
PP w Żyrowej	880 172	31	28 392	1 077 387	31	34 754	1 135 100	31	36 616
SUMA	8 933 601	393	22 732	11 234 524	372	30 200	11 807 100	334	35 351

*oddziały integracyjne

Źródło: opracowanie własne w oparciu o sprawozdawczość przedszkoli Rb – 28S za 2023-2023 oraz plan na 2025 rok, danych otrzymanych z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Średni wydatek na dziecko w przedszkolach prowadzonych przez gminę rośnie. W roku 2024/25 wynieść może ponad 35 tys. zł. Najwięcej kosztuje utrzymanie przedszkolaka w PP nr 3 – prawie 50 tys. zł rocznie, najmniej w PP nr 6 – 28,6 tys. zł. Wysokie wydatki bieżące przedszkoli gminnych skutkuje wysoką dotacją dla przedszkola niepublicznego. Główną przyczyną wysokich wydatków jest struktura organizacyjna przedszkoli, duża liczba niepełnych oddziałów, średnia liczba dzieci w oddziale – 18,5 (może być 25), przerosty zatrudnienia pracowników niepedagogicznych, funkcjonująca stołówka w każdym przedszkolu.

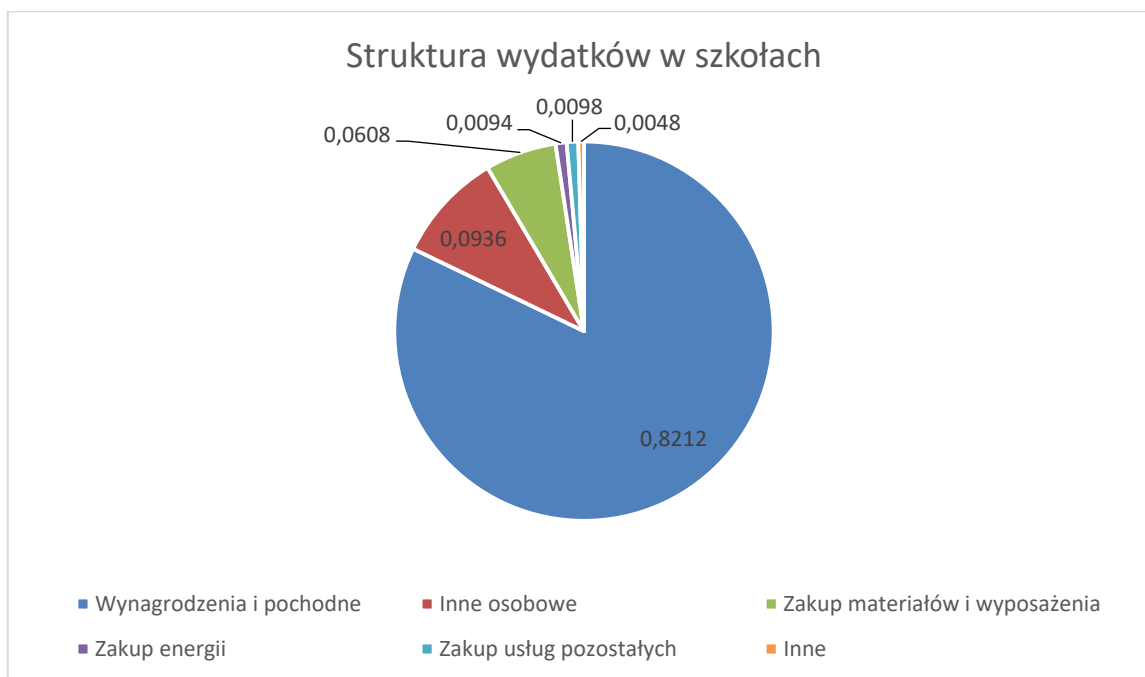
Podsumowanie:

1. Samorząd w 2023 roku do wydatków ogółem szkół i przedszkoli funkcjonujących na terenie gminy dołożył kwotę ponad 15,2 mln zł, co stanowi 46,2% wydatków ogółem, w 2024 roku 16,6 mln zł – 46,2%, a w 2025 roku planowana kwota to 14,59 mln zł – 38,78%.
2. Otrzymane potrzeby oświatowe na 2025 r. tylko w części pokrywają wydatki subwencionowane. Największy stopień pokrycia wydatków potrzebami oświatowymi występuje w Szkole Podstawowej w Żyrowej – 100% oraz w Szkole Podstawowej nr 3 – 68%. Najmniejszy w Szkole Podstawowej w Januskowicach – 62,3% i Szkole Podstawowej nr 2 – 63,4%.
3. Wydatki na poszczególne placówki są zróżnicowane, uzależnione przede wszystkim od ilości uczniów i ilości godzin przewidzianych w zatwierdzonych arkuszach organizacyjnych.
4. Wydatki poszczególnych szkół będą wyższe, jeżeli uwzględnimy w nich wydatki księgowane wspólnie oraz funkcjonowanie Biura Administracyjno-Ekonomicznego Oświaty (obsługa administracyjno-finansowa).
5. W gminie Zdieszowice w planach na 2025 r. część wydatków poszczególnych szkół nie została wykazana. Dotyczy to przede wszystkim wydatków działu 801, rozdziałów: *801 53-podręczniki* oraz *801 95-pozostała działalność*. Rozdział *801 13-dowożenie uczniów* księgowany jest na poziomie gminy. Taki sposób księgowania utrudnia precyzyjne określenie kosztu utrzymania ucznia w szkole.
6. Podkreślić należy, że gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zgodnie z *art.3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2024r., poz.754, 1562)* – „środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w *art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024r., poz. 737, 854, 1562)*, w tym na wynagrodzenie nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego”. Powtórzeniem tych przepisów jest zapis zawarty w *art. 30 ust. 8 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2022r., poz. 935, 1116, 1700, 1730)*. Zgodnie z tym przepisem, środki niezbędne na średnie wynagrodzenie nauczycieli, o których mowa w *art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela*, wraz z wydatkami pochodnymi od wynagrodzeń, środki na odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, o których mowa w *art. 53 ust. 1* tej ustawy oraz środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego, o których mowa w *art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela*, zagwarantowane są przez państwo w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z *art. 167 ust. 2 Konstytucji RP* dochodami jednostek samorządu terytorialnego są: dochody własne, subwencje ogólne (w tym część oświatowa tej subwencji) oraz dotacje z budżetu państwa. Warto podkreślić, że żaden z powyższych przepisów nie zapewnia, że subwencja z budżetu państwa ma pokrywać w całości

wydatki oświatowe jednostek samorządu terytorialnego. Stanowi ona jedno ze źródeł finansowania tych zadań, obok innych dochodów jednostek samorządu terytorialnego. W świetle obowiązujących przepisów, jedynym punktem odniesienia w zakresie bilansowania środków na zadania własne (w tym zadania oświatowe) mogą być łączne dochody danego samorządu terytorialnego, a nie tylko część oświatowa subwencji ogólnej, która jest jedynie jednym ze źródeł dochodów” – *pismo MEN, DWST-WSST.356.2815.2018.MN z dnia 16 lutego 2018r.*

7. Koszty jednostkowe utrzymania ucznia w szkołach gminy Zdzeszowice kształtują się na wysokim poziomie. Szczególnie wysoki koszt jednostkowy występuje w Szkole Podstawowej w Januszkowicach – 36,5 tys. zł/ucznia, w Szkole Podstawowej w Żyrowej 26,25 tys. zł/uczeń. Średnia to 23,1 tys. zł/uczeń. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim:
  - sieć organizacyjna szkół, która niedostosowana jest do realiów. Na 5 szkół podstawowych 2 to tzw. „małe szkoły” (PSP w Januszkowicach, PSP w Żyrowej),
  - mała liczba uczniów w szkołach, co przekłada się na mało liczne klasy – średnio 18,14 (w Januszkowicach to 7,6),
  - duża liczba oddziałów, godzin lekcyjnych nauczycielskich, co powoduje dużą liczbę etatów,
  - duża liczba nauczycieli w osobach, średnio w gminie Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025 na jednego nauczyciela (etat) przypada tylko 7,02 uczniów. W PSP w Januszkowicach jest to nawet 4,67 ucznia.
8. Kluczem do efektywnego wykorzystania środków pochodzących z subwencji (potrzeb oświatowych), jak również do ograniczenia wydatków w jednostce w ogóle, jest zoptymalizowanie liczby uczniów w oddziale (łączenie oddziałów, zajęcia łączone). Optymalna liczba uczniów w klasie (24 - 26) umożliwi w pełni wykorzystanie potrzeb oświatowych, które tym samym powinny wystarczyć na subwencionowane wydatki w oświacie. Optymalizacja liczby uczniów w oddziale może odbywać się zarówno w ramach szkoły, ale również w ramach gminy (np. likwidacja niektórych szkół – patrz rekomendacje). W gminie Zdzeszowice optymalizacja w ramach szkoły, np. w Szkole Podstawowej w Januszkowie, PSP w Żyrowej nie jest możliwa, gdyż są one placówkami jednościowymi. Należy podkreślić, że mniejsza liczba oddziałów oznacza mniejszą liczbę potrzebnych do realizacji programu oświatowego etatów nauczycielskich.
9. Zdaniem ekspertów opracowujących analizę oszczędności w oświacie można wygenerować tylko poprzez restrukturyzację wydatków na wynagrodzenia (restrukturyzacja sieci szkół i przedszkoli). Jest to wymuszone strukturą wydatków w każdej szkole, wśród których ponad 80% stanowią wydatki na wynagrodzenia i pochodne.

Rycina 2 Struktura wydatków w szkołach w Polsce na przestrzeni lat 2021-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dotychczas przeprowadzonych analiz oświaty w gminach w Polsce.

Przedstawiony powyżej rysunek ukazuje strukturę wydatków w szkołach na terenie Polski w latach 2021-2023. Dotychczas przeprowadzone w wielu gminach przez ekspertów analizy oświaty potwierdzają te proporcje. Inne próby działań oszczędnościowych, choć wskazane, np. ograniczenie zakupów materiałów, wyposażenia itp. są jedynie działaniami pozornymi, które nie przyniosą znaczących oszczędności.

VI. Demografia w gminie Zdieszowice w latach 2017-2024

Dane demograficzne mają fundamentalne znaczenie dla prowadzenia strategicznej polityki oświatowej w każdej gminie. Szczegółowa analiza danych demograficznych (w tym urodzeń i migracji) pozwala na racjonalne podejmowanie ważnych decyzji, mających istotne znaczenie dla organizacji systemu edukacji, nakładów inwestycyjnych w tym obszarze czy polityki kadrowej. Warto też pamiętać, że zjawiska demograficzne mają niebagatelny wpływ na dochody budżetu jednostki samorządu terytorialnego, m.in. udział gminy w podatku PIT.

Zmniejszająca się liczba uczniów powoduje obniżenie subwencji oświatowej w budżetach gminnych. Oprócz niżu demograficznego, do zmniejszania liczby dzieci w szkołach przyczyniają się również migracje do dużych miast i zagraniczne. Niekorzystne tendencje demograficzne w poszczególnych gminach, w tym problemy z obniżającą się liczbą uczniów w szkołach i oddziałach, mają nie tylko znaczący wymiar finansowy, ale również społeczny. Powodują konieczność podejmowania przez samorządy niepopularnych decyzji dotyczących likwidacji małych szkół, obniżania stopnia organizacji czy przekazywania małych szkół stowarzyszeniom. Spadek liczby uczniów sprawia, że samorządy, które nie decydują się na zmianę sieci szkół, mają coraz większe problemy z pełnym wykorzystaniem powierzchni obiektów i zasobów szkół.

Dane demograficzne dla obszaru gminy Zdieszowice przedstawia poniższa tabela, opracowana na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach. Liczba urodzeń w latach 2017-2024 (I-XI) ma istotne znaczenie w przedmiocie prowadzenia polityki oświatowej w gminie. Dokładna analiza demograficzna, przyporządkowana do określonego obwodu szkoły, pozwala na podejmowanie ważnych decyzji dotyczących organizacji sieci szkół i przedszkoli, ich wielkości, stopnia organizacji, nakładów inwestycyjnych, itp.

Tabela 56 Liczba urodzeń w obwodach poszczególnych szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2017-2024 (w osobach).

Obwody szkolne	Rok urodzenia								Razem 2017-2024
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
PSP nr 1	20	15	14	17	12	15	11	9	113
PSP nr 2	31	15	20	13	23	11	11	11	135
PSP nr 3	55	48	52	36	38	44	23	25	321
PSP w Januszkowicach	13	13	9	14	8	7	4	10	78
PSP w Żyrowej	13	14	17	11	11	5	9	1	81
Razem	132	105	112	91	92	82	58	56	728

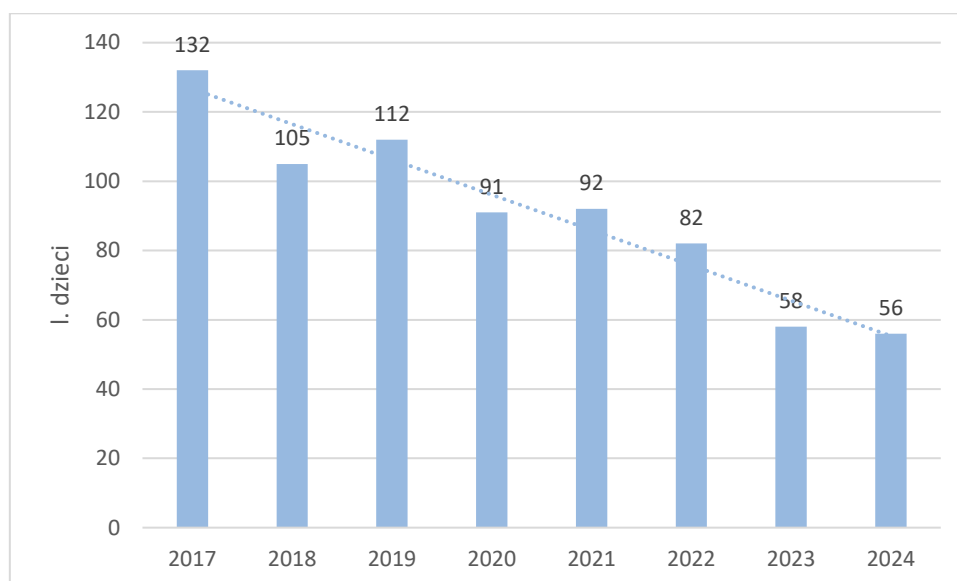
Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach

W latach 2017-2024 będących przedmiotem analizy liczba urodzeń sukcesywnie maleje. W 2017 roku w gminie urodziło się 132 dzieci, w 2024 roku tylko 56.

Rada Miejska w Zdieszowicach Uchwałą nr XXXIV/281/2021 z dnia 30 czerwca 2021 roku ustaliła plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice oraz określiła granice

obwodów tych szkół od dnia 1 września 2021 roku przyporządkowując poszczególne miejscowości do obwodu danej szkoły.

Wykres 18 Liczba urodzeń w latach 2017-2024 w obwodach szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach.

W analizowanych latach najwięcej dzieci urodziło się w 2017 r. (132), najmniej w 2024 r. (56 dzieci) oraz w 2023 roku – 58 dzieci.

Lata 2017-2024 to okres spadku liczby urodzeń z 132 w 2017 roku do 56 dzieci w 2024 roku.

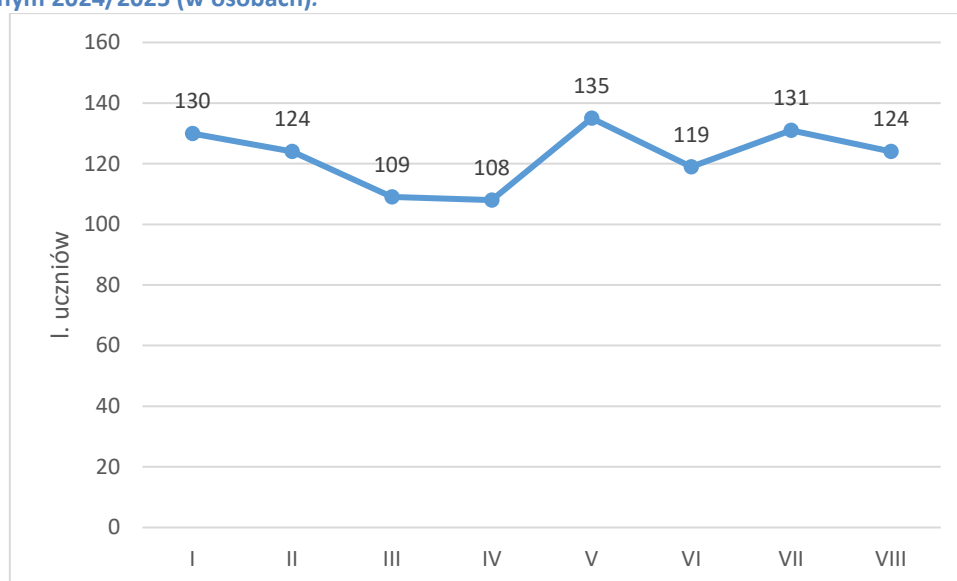
W kolejnej tabeli i na wykresie przedstawiono liczbę uczniów w poszczególnych klasach szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025.

Tabela 57 Liczba uczniów w poszczególnych klasach szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025 (w osobach)

Klasa	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej	Razem
I	24	37	42	10	17	130
II	36	24	44	8	12	124
III	19	25	52	-	13	109
IV	20	20	51	7	10	108
V	21	22	67	8	17	135
VI	20	24	58	5	12	119
VII	24	35	59	-	13	131
VIII	25	43	46	-	10	124
Razem	189	230	419	38	104	980

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach.

Wykres 19 łączna liczba uczniów w poszczególnych klasach szkół prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025 (w osobach).

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

W roku szkolnym 2024/2025 najwięcej uczniów uczyło się w klasie V – 135 i VII – 131, a najmniej w klasie IV – 108. Na podstawie liczby urodzeń i liczby uczniów w poszczególnych klasach szkół podstawowych gminy Zdzeszowice obliczono przewidywaną liczbę uczniów w kolejnych latach. Analizy tej dokonano w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach (ewidencja ludności) dotyczące liczby urodzeń w latach 2017-2024. Przy obliczeniach założono, że wszystkie dzieci urodzone w obwodzie danej szkoły będą realizować obowiązek szkolny w tej placówce. Analiza nie uwzględnia także migracji ludności w perspektywie lat.

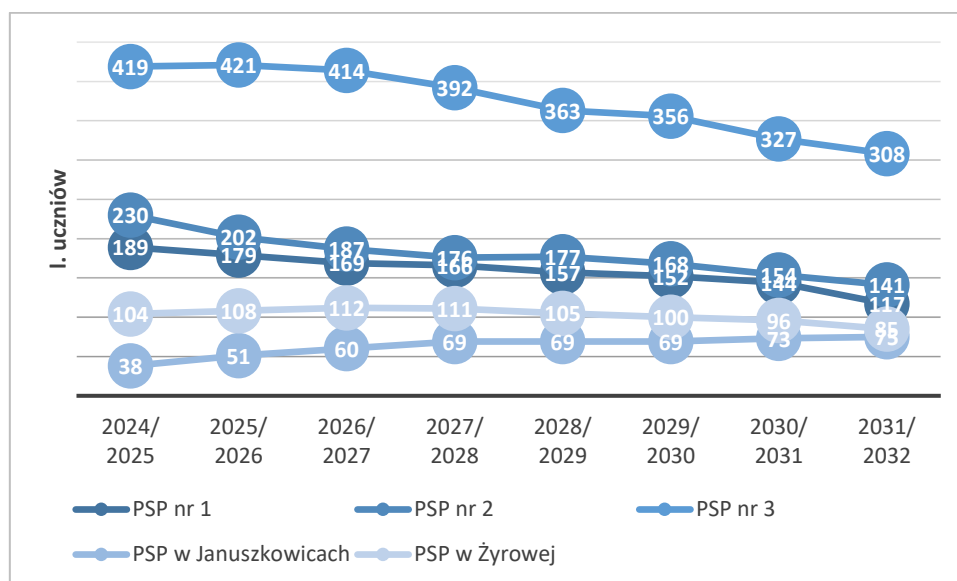
Tabela 58 Przewidywana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych gminy Zdzeszowice w latach 2024/2025 – 2031/2032 (w osobach).

Nazwa Szkoły	2024/ 2025	2025/ 2026	2026/ 2027	2027/ 2028	2028/ 2029	2029/ 2030	2030/ 2031	2031/ 2032
PSP nr 1	189	179	169	166	157	152	144	117
PSP nr 2	230	202	187	176	177	168	154	141
PSP nr 3	419	421	414	392	363	356	327	308
PSP w Januszkowicach	38	51	60	69	69	69	73	75
PSP w Żyrowej	104	108	112	111	105	100	96	85
Razem	980	961	942	914	871	845	794	726

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

Dane z tabeli zobrazowano również na wykresie.

Wykres 20 Przewidywana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych gminy Zdieszowice w latach 2024/2025 – 2031/2032 (w osobach).

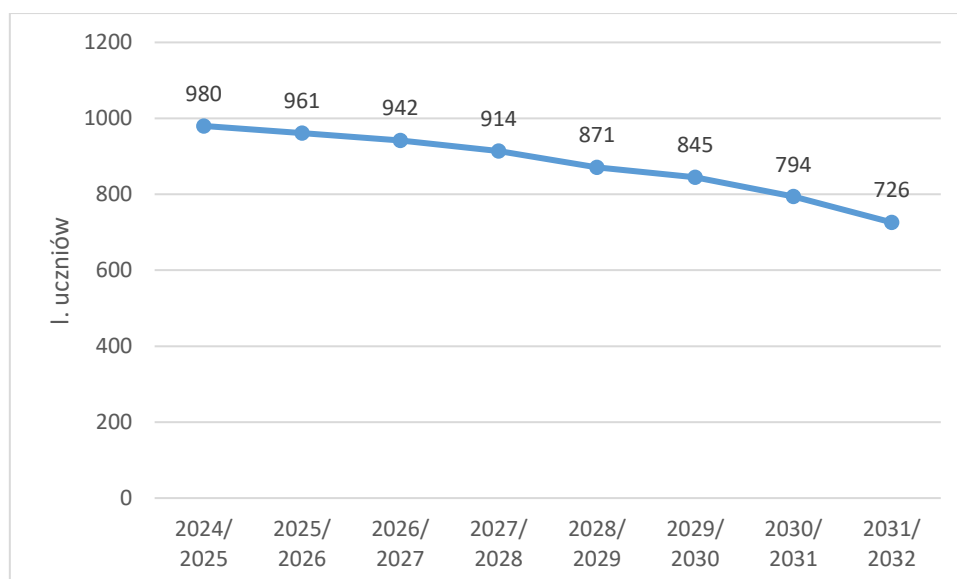
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach.

W latach 2024/25-2031/32, z wyjątkiem PSP w Januszkowicach, liczba uczniów w szkołach maleje:

- PSP nr 1 z 189 (w 2024/25) do 117 (2031/32),
- PSP nr 2 z 230 (w 2024/25) do 141 (2031/32),
- PSP nr 3 z 419 (w 2024/25) do 308 (2031/32),
- PSP w Żyrowej z 104 (w 2024/25) do 85 (2031/32).

Dane z tabeli zobrazowano również na wykresie.

Wykres 21 Przewidywana liczba uczniów ogółem szkół Gminy Zdieszowice w latach 2024/2025-2031/2032 (w osobach)

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach.

W analizowanym okresie, 2024/2025-2031/2032 liczba uczniów maleje z 980 uczniów w 2024/25 do 726 uczniów w 2031/32.

Przedstawiona analiza oparta została na założeniu, że wszystkie dzieci urodzone w obwodach poszczególnych szkół podstawowych faktycznie będą uczęszczać do tych placówek.

Należy zwrócić uwagę, że liczba urodzeń nie zawsze obrazuje sytuację demograficzną w gminie i jej bezpośredni związek z liczbą uczniów w danej szkole. Przy planistycznych analizach demograficznych należy wziąć pod uwagę migrację ludności. Określając liczbę uczniów w szkole w perspektywie najbliższych lat należy liczyć się również z indywidualnymi decyzjami rodziców, do której szkoły wyślą swoje dziecko. Dla zbadania skali tego zjawiska zespół ekspertów poddał analizie liczbę dzieci urodzonych w 2015-2017 roku, w kontekście liczby uczniów klas I, II, III w roku szkolnym 2024/25.

Tabela 59 Realizacja obowiązku szkolnego, a urodzenia w latach 2015-17 w obwodach szkół gminy Zdzeszowice

Obwód szkoły	Dzieci urodzone w 2015 r.			Dzieci urodzone w 2016 r.			Dzieci urodzone w 2017 r.		
	liczba urodzeń	Kl. III	Różnica	liczba urodzeń	Kl. II	Różnica	liczba urodzeń	Kl. I	Różnica
PSP nr 1	19	19	-	20	36	+16	20	24	+4
PSP nr 2	29	25	-4	23	24	+1	31	37	+6
PSP nr 3	53	52	-1	49	44	-5	55	42	-13
PSP w Januskowicach	7	-	-7	13	8	-5	13	10	-3
PSP w Żyrowej	9	13	+4	15	12	-3	13	17	+4
Suma	117	109	-8	120	124	+4	132	130	-2

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

Powyższa analiza pokazuje na przykładzie liczby urodzeń dzieci w latach 2015-2017 będących uczniami klas I-III, że nie wszystkie z nich realizują obowiązek szkolny w szkołach gminy Zdzeszowice. Na 117 dzieci urodzonych w 2015 roku będących uczniami kl. III w roku szkolnym 2024/25, 8 dzieci realizuje obowiązek szkolny poza gminą, w 2017 – kl. I – 2 dzieci.

W PSP nr 3 na 55 urodzonych w 2017 roku będących w roku szkolnym 2024/25, 13 dzieci realizuje obowiązek szkolny poza obwodami szkoły, w kl. II (ur. 2016) – 5 dzieci. W PSP nr 1 realizuje więcej dzieci niż urodziło się w obwodzie tej szkoły – kl. II (2016 r.) – 16 dzieci, kl. I (2017 r.) – 4 dzieci. Podobne zjawisko występuje w PSP w Żyrowej, kl. III (2015 r.) – 4 dzieci, kl. I (2017 r.) – 4 dzieci.

Przedstawione dane powinny skłonić dyrektorów szkół oraz organ prowadzący do głębszej analizy tego zjawiska, a w perspektywie - uwzględniając dane demograficzne - do weryfikacji obecnej sieci szkół w gminie.

VI. Struktura zatrudnienia w placówkach oświatowych gminy Zdieszowice (awanse/etaty/osoby/liczba uczniów na 1 etat nauczycielski – 2022/23, 2023/24, 2024/25)

Kolejnym bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na system oświaty i mającym duże znaczenie w kształtowaniu wydatków gminy jest struktura zatrudnienia w szkole, uwzględniająca zarówno kadre pedagogiczną, jak i pracowników obsługi. Karta Nauczyciela i wynikające z niej prawa zatrudnionych na jej podstawie pedagogów, które w dużej mierze mają odzwierciedlenie w finansach, stanowią duże obciążenie dla budżetu gminy. Warto zatem zwrócić uwagę na racjonalne zarządzanie zasobami ludzkimi, co w przypadku placówek oświatowych jest wyjątkowo trudne, gdyż w ślad za kadrami pedagogicznymi podąża jakość kształcenia.

W strukturze wydatków działu 801 – Oświata i wychowanie najbardziej kosztowną pozycją są wynagrodzenia i pochodne. Stanowią one średnio ponad 80% wszystkich wydatków. Znaczna część środków na wynagrodzenia znajduje się w otrzymywanej przez każdą JST subwencji oświatowej (od 2025 r. środki te są składową potrzebą oświatowych gmin). Wysokość subwencji zależała głównie od ilości uczniów, a także od stopnia awansu zawodowego zatrudnionych nauczycieli w placówkach oświatowych danej gminy (wskaźnik Di). Podstawą rozliczenia subwencji oświatowej były dane przekazywane corocznie przez każdą gminę, zawarte w sprawozdaniu SIO – spis na 30 września/ 10 października danego roku (dotyczy lat 2023-2024 niniejszego opracowania). Od 2025 r. potrzeby oświatowe gminy uzależnione są od podatków PIT i CIT.

Sprawozdawczością SIO –danego roku objęte są placówki prowadzone przez samorząd oraz osoby prawne/fizyczne inne niż JST. Stowarzyszenia i inne podmioty prowadzą własną politykę kadrową w prowadzonych szkołach – gmina nie ma na to wpływu. W związku z powyższym w dalszej części analizy zespół opracowujący skupia się głównie na placówkach, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdieszowice.

Na podstawie *ustawy z 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r., poz. 1762 ze zm.)* z dniem 1 września 2022 roku (rok szkolny 2022/23) likwidacji uległy stopnie awansu zawodowego nauczycieli stażysty oraz kontraktowego. Wprowadzono pojęcie nauczyciela początkującego.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych gminy Zdieszowice w roku szkolnym 2022/23 w ujęciu osobowym i etatowym. W kolejnych tabelach zawarto te same dane dla kolejnych lat szkolnych celem uchwycenia zmian w strukturze zatrudnianych nauczycieli, co ma przełożenie na koszty funkcjonowania oświaty.

Tabela 60 Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023 (w osobach i etatach).

Lp.	Nazwa placówki	Liczba stosunków pracy nauczycieli w etatach i osobach					Ilość etatu na osobę
		Początkujący (PO)	Mianowany (MI)	Dyplomowany (DY)	Ogółem etaty	Ogółem osoby	
1.	PSP nr 1	5,25 (0,44)	5,06 (1,76)	17,74 (2,04)	28,05 (4,24)	29 (10)	0,96
2.	PSP nr 2	3,56 (0,92)	1,91 (0,41)	16,7 (1,83)	22,17 (3,16)	21 (7)	1,05
3.	PSP nr 3	6,71 (-)	11,17 (1,05)	46,62 (3,92)	64,5 (4,97)	60 (13)	1,07
4.	PSP w Januszkowicach	3,77 (1,32)	1,17 (-)	8,75 (2,02)	13,69 (3,34)	17 (7)	1,07
5.	PSP w Żyrowej	3,76 (0,41)	1,00 (-)	12,42 (0,76)	17,18 (1,17)	17 (4)	1,01
Razem (1)		23,05 (3,09)	20,31 (3,22)	102,23 (10,57)	145,59 (16,88)	144 (41)	1,01
6.	PP nr 2	2,3 (-)	1,41 (0,23)	1,26 (0,26)	4,97 (0,49)	10 (6)	0,49
7.	PP nr 3	1,82 (0,53)	4,69 (0,17)	9,77 (0,52)	16,28 (1,22)	17 (4)	0,95
8.	PP nr 5	3,53 (0,36)	1,61 (0,45)	4,08 (-)	9,22 (0,81)	11 (3)	0,83
9.	PP nr 6	3,4 (0,98)	5,16 (-)	4,3 (0,77)	12,86 (1,75)	14 (4)	0,91
10.	PP w Żyrowej	1,19 (0,19)	2,13 (-)	1,36 (0,36)	4,68 (0,55)	8 (4)	0,58
Razem (2)		12,24 (2,06)	15,00 (0,85)	20,77 (1,91)	48,01 (4,82)	60 (21)	0,80
SUMA (1) + (2)		35,29 (5,15)	35,31 (4,07)	123,00 (12,48)	193,6 (21,7)	204 (62)	0,94

(x) – liczba nauczycieli niepełnoetatowych (etaty, osoby)

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

W roku szkolnym 2022/23 w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice zatrudnionych było ogółem 204 nauczycieli w tym 62 na niepełnych etatach. Łączna liczba etatów wynosiła 193,6 z czego w szkołach – 145,59, przedszkolach – 48,01. Dominującą grupę nauczycieli stanowili dyplomowani – 123 etaty (63,5% ogółu) i mianowani 35,3 etaty (18,23%). Średni wskaźnik zatrudnienia wynosił 0,94, z czego w szkołach podstawowych – 1,10, przedszkolach – 0,80. Wskaźnik zatrudnienia to iloraz sumy etatów i sumy nauczycieli w osobach.

W kolejnej tabeli zestawiono liczbę stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2023/2024 w ujęciu osobowym i etatowym.

Tabela 61 Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2023/2024 (w osobach i etatach).

Lp.	Nazwa placówki	Liczba stosunków pracy nauczycieli w etatach i osobach					Ilość etatu na osobę
		Początkujący (PO)	Mianowany (MI)	Dyplomowany (DY)	Ogółem etaty	Ogółem osoby	
1.	PSP nr 1	1,76 (0,61)	7,3 (0,61)	18,7 (1,82)	27,76 (3,04)	27 (9)	1,02
2.	PSP nr 2	2,14 (1,07)	0,48 (0,48)	17,19 (1,95)	19,81 (3,5)	21 (7)	0,94
3.	PSP nr 3	2,39 (1,22)	9,16 (1,42)	49,24 (4,79)	60,79 (7,43)	57 (16)	1,06
4.	PSP w Januszkowicach	3,84 (1,41)	2,43 (0,27)	8,11 (0,97)	14,38 (2,65)	15 (5)	0,95
5.	PSP w Żyrowej	3,95 (0,27)	1,00 (-)	12,11 (0,39)	17,06 (0,66)	16 (3)	1,06
Razem (1)		14,08 (4,58)	20,37 (2,78)	105,35 (9,92)	139,8 (17,28)	136 (40)	1,02
6.	PP nr 2	1,09 (-)	1,28 (0,14)	2,66 (0,58)	5,03 (0,72)	11 (7)	0,45
7.	PP nr 3	4,23 (0,41)	4,65 (0,17)	9,49 (-)	18,37 (0,58)	17 (2)	1,08
8.	PP nr 5	4,36 (0,36)	1,09 (0,09)	4,00 (-)	9,45 (0,45)	10 (2)	0,94
9.	PP nr 6	2,43 (0,41)	2,24 (-)	9,02 (0,16)	13,69 (0,57)	14 (2)	0,97
10.	PP w Żyrowej	1,45 (0,21)	1,36 (-)	1,78 (0,54)	4,59 (0,75)	7 (4)	0,65
Razem (2)		13,56 (1,39)	10,62 (0,4)	26,95 (1,28)	51,13 (3,07)	59 (17)	0,86
SUMA (1) + (2)		27,64 (5,97)	30,99 (3,18)	132,3 (11,2)	190,93 (20,35)	195 (57)	0,97

(x) – liczba nauczycieli niepełnoetatowych (etaty, osoby)

Wskaźnik zatrudnienia w rozbiciu na: pełnozatrudnionych – $122,98:106=1,16$; niepełnozatrudnionych – $18,22:37=0,49$.

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

W stosunku do roku szkolnego 2022/2023 w placówkach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice zatrudnionych było 195 nauczycieli (w osobach) co w przeliczeniu na etaty stanowiło 190,9 etatu. Wskaźnik zatrudnienia (W_1), czyli średnia ilość etatu przypadająca na 1 nauczyciela w osobie wyniósł – 0,97 (o 0,05 więcej niż w 2022/23). W stosunku do roku szkolnego zatrudnienie zmniejszyło się o 9 osób (2,67 etatów). W strukturze zatrudnienia najczęściej było nauczycieli dyplomowanych – 132,3 etatu, ponad 30 etatów o nauczyciele mianowani. Liczba nauczycieli niepełnozatrudnionych wynosiła 57, w stosunku do roku 2022/23 zmniejszyła się o 5 osób.

Tabela 62 Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i przedszkolach gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025 (w osobach i etatach)

Lp.	Nazwa placówki	Liczba stosunków pracy nauczycieli w etatach i osobach					Ilość etatu na osobę
		Początkujący (PO)	Mianowany (MI)	Dyplomowany (DY)	Ogółem etaty	Ogółem osoby	
1.	PSP nr 1	1,67 (0,67)	8,67 (0,94)	14,58 (2,04)	24,92 (3,65)	27 (9)	0,92
2.	PSP nr 2	6,5 (2,2)	0,44 (0,44)	17,93 (3,27)	24,87 (5,91)	27 (13)	0,92
3.	PSP nr 3	5,64 (-)	11,46 (0,55)	44,65 (4,00)	61,75 (4,55)	53 (11)	1,16
4.	PSP w Januszkowicach	3,54 (-)	2,63 (-)	7,94 (2,91)	14,11 (2,91)	14 (5)	1,00
5.	PSP w Żyrowej	2,67 (0,41)	3,73 (-)	11,46 (0,89)	17,86 (1,3)	17 (4)	1,05
Razem (1)		20,02 (3,28)	26,93 (1,93)	96,56 (13,11)	143,51 (18,32)	138 (42)	1,03
6.	PP nr 2	1,18 (-)	0,23 (0,23)	3,95 (0,6)	5,36 (0,83)	9 (5)	0,59
7.	PP nr 3	3,31 (0,45)	3,83 (0,17)	9,89 (0,05)	17,03 (0,67)	16 (3)	1,06
8.	PP nr 5	4,06 (0,41)	1,00 (-)	8,89 (-)	13,95 (0,5)	13 (1)	0,84
9.	PP nr 6	4,06 (0,5)	1,36 (-)	1,88 (0,84)	4,92 (1,18)	7 (4)	1,07
10.	PP w Żyrowej	1,68 (0,34)	1,36 (-)	1,88 (0,84)	4,92 (1,18)	7 (4)	0,70
Razem (2)		14,29 (1,7)	8,95 (1,43)	28,94 (1,49)	52,2 (4,62)	58 (18)	0,90
SUMA (1) + (2)		34,31 (4,98)	35,88 (3,36)	125,5 (14,6)	195,7 (22,94)	196 (60)	0,99

(x) – liczba nauczycieli niepełnoetatowych (etaty, osoby)

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

W stosunku do roku szkolnego 2023/2024 w roku szkolnym 2024/2025 liczba nauczycieli wzrosła o 1 osobę (4,77 etatów). Wskaźnik zatrudnienia wzrósł z 0,97 w roku szkolnym 2023/2024 do 0,99 w roku szkolnym 2024/2025. Dominującą grupą są nauczyciele dyplomowani. Należy podkreślić, że wzrosła liczba nauczycieli niepełnozatrudnionych, którzy stanowią 30,6% wszystkich zatrudnionych. W roku szkolnym 2023/2024 pedagogów zatrudnionych na niepełnych etatach było 57, w roku 2024/2025 – 60, co stanowi wzrost o 3 osoby.

Tabela 63 Ogólna liczba stosunków pracy nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023 – 2024/2025 (w osobach i etatach).

	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba nauczycieli w osobach (No)	204 (62)	195 (57)	196 (60)
Liczba nauczycieli w etatach (Ne)	193,6 (21,7)	190,93 (20,35)	195,71 (22,94)
Wskaźnik No/Ne (Wz)	0,94	0,97	0,99

(x) - dane dotyczące nauczycieli niepełnozatrudnionych (etaty, osoby)

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

Wskaźnik zatrudnienia (Wz) w podziale na pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych.

a) Rok szkolny 2022/23

Wz – pełnozatrudnieni = 171,9 etatów / 142 osoby = 1,21 (21,78/18)

Wz – niepełnozatrudnieni = 21,7 etatów / 62 osoby = 0,35 (6,3/18)

Wz – średnio = 0,94 (16,92/18 etatu)

b) Rok szkolny 2023/24

Wz – pełnozatrudnieni = 170,58 etatów / 138 osób = 1,23 (22,14/18)

Wz – niepełnozatrudnieni = 20,35 etatów / 57 osób = 0,35 (6,3/18)

Wz – średnio = 0,97 (17,46/18 etatu)

c) Rok szkolny 2024/25

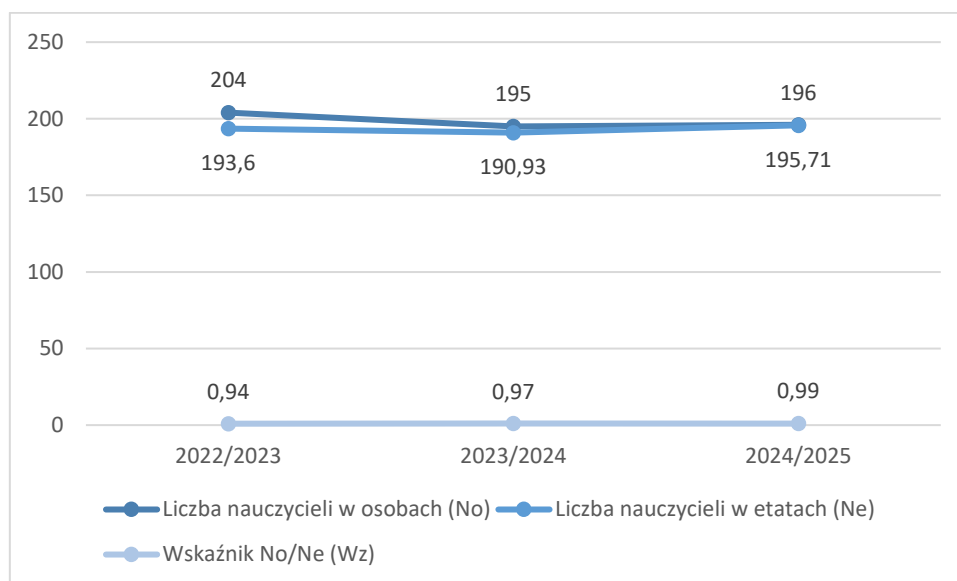
Wz – pełnozatrudnieni = 172,77 etatów / 136 osób = 1,27 (22,86/18)

Wz – niepełnozatrudnieni = 22,94 etaty / 60 osób = 0,38 (6,84/18)

Wz – średnio = 0,99 (17,82/18 etatu)

W analizowanych latach średni wskaźnik zatrudnienia wykazuje tendencję rosnącą, z 0,94 w 2022/23 do 0,99 w 2024/25. W roku szkolnym 2024/25 nauczyciel w gminie Zdzeszowice średnio pracuje na prawie pełnym etacie (17,82/18), przy czym pełnozatrudniony na pełnym etacie (etat – 18 godz.) i 4-5 godzin ponadwymiarowych, niepełnozatrudniony na ok. 7/18 etatu.

Wykres 22 Liczba nauczycieli w osobach i etatach oraz wskaźnik (wz) w latach 2022/23-2024/25 w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

W szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice, liczba nauczycieli w osobach i etatach w analizowanych latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wskaźnik zatrudnienia utrzymuje się w granicach 0,94-0,99.

W dalszej kolejności analizie poddano udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice.

Tabela 64 Udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w latach 2022/2023-2024/2025 (w etatach i udział %).

Rok szkolny	2022/23 %	2023/24 %	2024/25 %
Początkujący*	35,29 18,22	27,64 14,47	34,31 17,53
Mianowany	35,31 18,23	30,99 16,23	35,88 18,33
Dyplomowany	123,00 63,53	132,3 69,29	125,5 64,12
SUMA	193,6	190,93	195,71

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

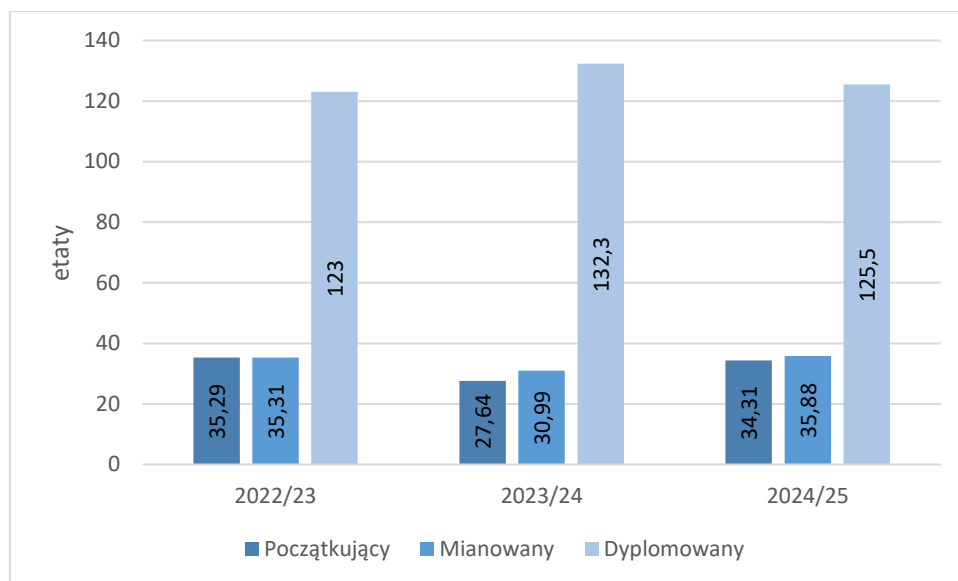
*rok szkolny 2022/23- likwidacja stopnia awansu- nauczyciela stażysty, kontraktowego. Wprowadzono nauczyciela początkującego.

W latach 2022/2023-2024/2025 liczba nauczycieli w etatach nieznacznie rośnie osiągając w roku 2024/2025 poziom 195,7 etatów.

Liczba nauczycieli dyplomowanych w roku szkolnym 2024/2025 wynosi ponad 125 etatów, co stanowi 64% ogółu. Kolejną pod względem liczebności grupą są nauczyciele mianowani, których udział stanowi 18,3% i wykazuje tendencję rosnącą.

Kolejny wykres obrazuje udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023 - 2024/2025.

Wykres 23 Awanse zawodowe nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023 - 2024/2025. (w etatach).

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

Warto zauważyć, że obecna sytuacja gminy pod względem stopni awansu zawodowego nauczycieli kształtuje się pozytywnie. W strukturze awansu zawodowego najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele dyplomowani – ok. 63% wszystkich zatrudnionych. Należy zwrócić uwagę na stosunek generowanej subwencji ze względu na stopień awansu zawodowego do rzeczywistych kosztów wynagrodzeń po stronie pracodawcy, które będą rosły wraz ze wzrostem awansu.

Powyższa analiza pozwala na prognozowanie kierunków i dynamiki zmian wydatków na wynagrodzenia. Analiza struktury awansu umożliwia odpowiednie dostosowanie planów dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli do potrzeb szkół i placówek. W ocenie zespołu ekspertów opracowujących analizę, polityka kadrowa doskonalenia kadry pedagogicznej placówek oświatowych gminy Zdzeszowice **powinna być nakierowana na zdobywanie dodatkowych kwalifikacji nauczycieli do nauczania kilku przedmiotów**. Wynika to z dużej liczby nauczycieli niepełnozatrudnionych, stanowiących 30,6% wszystkich zatrudnionych w osobach w roku szkolnym 2024/2025.

Organ prowadzący ma obowiązek zabezpieczenia funduszy na ten cel w wysokości 0,8% planowanych rocznych wydatków na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Co roku określa również wysokość dofinansowania do studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów kwalifikacyjnych. Wsparcie dla nauczycieli powinno być poprzedzone diagnozą potrzeb szkół. System doskonalenia powinien funkcjonować w sposób efektywny - uwzględniać monitorowanie rezultatów i efektywności kosztowej proponowanych działań.

W gminie Zdzeszowice wydatki rozdziału 801 46-Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli w latach 2023-2025 (plan) kształtowały się w następujący sposób:

- 2023 r. – 87 066,94 zł
- 2024 r. – 93 799,26 zł
- 2025 (plan) r. – 127 928,00 zł

Wskaźnik zatrudnienia (Wz) – to ilość etatu przypadającego na osobę (nauczyciela) uwzględniający nauczycieli pełno- i niepełnozatrudnionych. W analizowanych latach ogółem w placówkach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice wskaźnik ten przedstawia się następująco:

- 2022/2023 – 0,94 (szkoły podstawowe – 1,01, przedszkola – 0,80),
- 2023/2024 – 0,97 (szkoły podstawowe – 1,02, przedszkola – 0,86),
- 2024/2025 – 0,99 (szkoły podstawowe – 1,03, przedszkola – 0,90)

Średni wskaźnik zatrudnienia (Wz) w placówkach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice (szkoły i przedszkola) nie przekracza 1. Zakładając średnio 18-sto godzinny obowiązkowy wymiar zajęć, jeden nauczyciel (osoba) pracował w poszczególnych latach na:

- 2022/2023 – ok. 16,9/18 etatu
- 2023/2024 – ok. 17,4/18 etatu
- 2024/2025 – ok. 17,8/18 etatu

Należy uznać, że stosunek nauczycieli w osobach do liczby etatów nauczycielskich w gminie Zdzeszowice jest bardzo korzystny na tle wielu innych gmin. Biorąc pod uwagę wyłącznie szkoły podstawowe, przekracza on wskaźnik 1, co oznacza że statystyczny nauczyciel pracuje co najmniej na pełny etat. Zagadnieniem problemowym w strukturze zatrudnionych nauczycieli jest duży odsetek nauczycieli pracujących na część etatu (niepełnozatrudnieni). W roku szkolnym 2024/2025 szkoły prowadzone przez gminę Zdzeszowice zatrudniają 60 nauczycieli na niepełnych etatach, co stanowi 30,6% wszystkich zatrudnionych.

Wartość wskaźnika (Wz) ma niebagatelne znaczenie dla realizacji art.30 Karty Nauczyciela - osiągnięcia średniego wynagrodzenia na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. Wskaźnik Wz powinien oscylować w granicach 1,2. Oznacza to, że każdy nauczyciel powinien być zatrudniony na pełny etat i około 3 godziny ponadwymiarowe. W gminie Zdzeszowice nauczyciele zatrudnieni na pełnych etatach (wskaźnik $Wz=1,27$) średnio realizują 4-5 godzin ponadwymiarowych. Godziny ponadwymiarowe stanowią pod tym względem bardzo istotny składnik wynagrodzenia nauczyciela.

Art. 30 ust.1 Karty Nauczyciela wyróżnia cztery elementy składowe wynagrodzenia nauczyciela:

1. Wynagrodzenie zasadnicze
2. Dodatki za wysługę lat, motywacyjny, funkcyjny, za warunki pracy, itp.
3. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw
4. Nagrody i inne świadczenia wynikające ze stosunku pracy, za wyłączeniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatku socjalnego określonego w art. 54 KN (dodatek wiejski, dodatek mieszkaniowy został zlikwidowany od 2018 roku).

W pkt. 3 ustawodawca wyróżnił godziny ponadwymiarowe, jako jeden z najważniejszych elementów realizacji art. 30 KN. Prawidłowo prowadzona polityka kadrowa organu prowadzącego szkoły i dyrektorów placówek oświatowych powinna być ukierunkowana na ograniczenie ilości nauczycieli niepełnozatrudnionych w zamian za pełnozatrudnionych z godzinami ponadwymiarowymi.

Tematyka godzin ponadwymiarowych omówiona została również w rozdziale poświęconym analizie arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25.

W kolejnej tabeli zestawiono dane dotyczące realizacji art. 30 KN w gminie Zdzeszowice w latach 2022- 2024.

Tabela 65 Realizacja art. 30 KN w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice w latach 2022-2024 (w zł).

Stopień awansu zawodowego nauczyciela	Kwota różnicy art.30 ust.1 KN i art.30 ust.3 KN		
	2022	2023	2024
Początkujący	128 028,06	86 950,50	34 422,21
Mianowany	41 951,64	29 961,49	-18 458,78
Dyplomowany	396 084,06	490 109,59	753 784,22
Razem: niedopłata (-)	-	-	18 458,78
nadpłata (+)	566 063,76	607 021,58	786 206,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w latach 2022-2024.

Nauczyciele zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022-2024 (z wyjątkiem nauczycieli mianowanych w 2024 r.) osiągają wymagane prawem średnie wynagrodzenie. Samorząd w 2024 roku wypłacił kwotę 18,4 tys. zł nauczycielom mianowanym. Nauczyciele początkujący i dyplomowani wypracowali „nadwyżkę” w kwocie blisko 800 tys. zł. Wysoki wskaźnik Wz nauczycieli pełnozatrudnionych daje możliwość ograniczenia liczby realizowanych godzin ponadwymiarowych, co w efekcie obniży wysokość „nadpłaty”. W ocenie ekspertów bardziej opłacalne dla organu prowadzącego jest wypłacanie art. 30 KN np. w wysokości 100 tys. zł, niż wypłacanie przez cały rok kwoty sięgającej 800 tys. zł.

Rekomendacja:

Przed zatwierdzeniem arkuszy organizacyjnych szkół dążyć do ograniczenia liczby godzin ponadwymiarowych. W roku szkolnym 2024/25 liczba realizowanych godzin ponadwymiarowych stanowi ok. 20% ogółu. W trakcie roku szkolnego prowadzić stały monitoring realizacji art. 30 KN oraz ograniczać do minimum zatrudnianie nauczycieli na niepełnych etatach.

W dalszej części opracowania analizie poddano **liczbę uczniów/dzieci przypadającą na jeden etat nauczycielski w placówkach prowadzonych przez gminę w latach 2022/2023, 2023/2024 oraz 2024/2025.**

Tabela 66 Średnia liczba uczniów/dzieci na jeden etat nauczycielski w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023 - 2024/2025.

L.p.	Nazwa placówki	2022/2023				2023/2024				2024/2025			
		Liczba uczniów		Liczba nauczycieli/ średnia liczba uczniów na etat		Liczba uczniów		Liczba nauczycieli/ średnia liczba uczniów na etat		Liczba uczniów		Liczba nauczycieli/ średnia liczba uczniów na etat	
1.	PSP nr 1	Razem SP	205	etaty wskaźnik	28,05 7,31	Razem SP	182	etaty wskaźnik	27,76 6,55	Razem SP	189	etaty wskaźnik	24,92 7,58
2.	PSP nr 2	Razem SP	194	etaty wskaźnik	22,17 8,75	Razem SP	184	etaty wskaźnik	19,81 9,28	Razem SP	230	etaty wskaźnik	24,87 9,24
3.	PSP nr 3	Razem SP	431	etaty wskaźnik	64,5 6,68	Razem SP	400	etaty wskaźnik	60,79 6,58	Razem SP	419	etaty wskaźnik	61,75 6,78
4.	PSP w Januszkowicach	Razem SP	72	etaty	13,69	Razem	71	etaty	14,38	Razem	66	etaty	14,11
		„0”	39	wskaźnik	5,25	SP	38	wskaźnik	4,93	SP	38	wskaźnik	4,67
5.	PSP w Żyrowej	Razem SP	102	etaty	17,18	Razem	96	etaty	17,06	Razem	104	etaty	17,86
		„0”	33	wskaźnik	5,93	SP	33	wskaźnik	5,62	SP	28	wskaźnik	5,82
RAZEM		Razem SP	1004	etaty	145,59	Razem	933	etaty	139,8	Razem	1008	etaty	143,51
		„0”	971	wskaźnik	6,89	SP	900	wskaźnik	6,67	SP	980	wskaźnik	7,02
		„0”	33			„0”	33			„0”	28		

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.

Na jeden etat nauczycielski w roku szkolnym 2024/2025 przypada średnio 7,02 uczniów. Najmniej uczniów na etat nauczycielski w roku szkolnym 2024/25 przypada w Szkole Podstawowej w Januszkowicach – 4,67, następnie w PSP w Żyrowej – 5,82. Najwięcej – 9,24 w PSP nr 2.

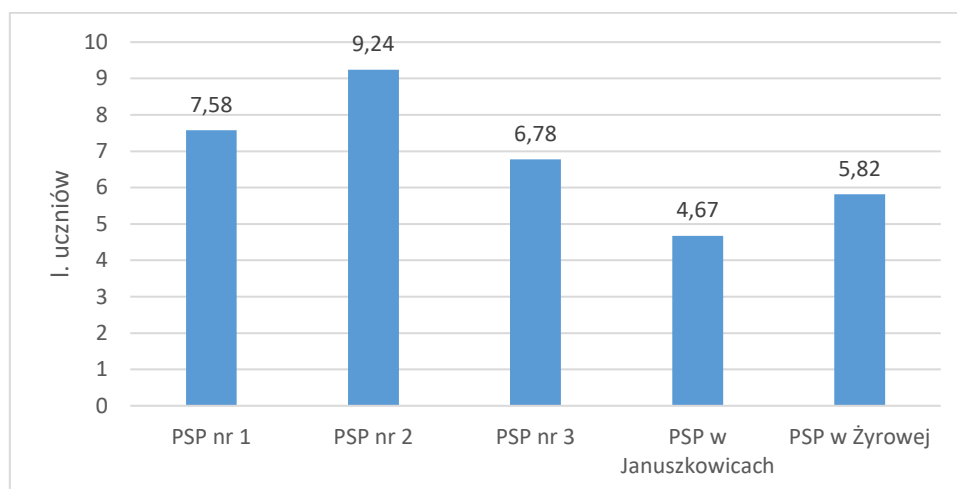
Dla porównania według danych GUS (dane za rok szkolny 2022/2023 – „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023, US Gdańsk”) w Polsce przeciętna liczba uczniów przypadająca na jednego nauczyciela w szkole podstawowej wynosi 12,44.

W placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski kształtuje się poniżej średniej krajowej, podanej przez GUS. Taka sytuacja prowadzi do wniosku, że gminne placówki oświatowe zatrudniają za dużo nauczycieli.

Według danych OECD Polska ma najniższy współczynnik liczby uczniów przypadających na jednego nauczyciela na poziomie szkół podstawowych wśród wszystkich krajów członkowskich, gdzie średnia wynosi – 16,4 ucznia na etat.

Średnią liczbę uczniów przypadających na etat zobrazowano na kolejnym wykresie.

Wykres 24 Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025r.

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Powyższa analiza prowadzi do następujących wniosków:

1. W gminie Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/25 średni wskaźnik zatrudnienia wynosi 0,99 w tym w szkołach podstawowych – 1,03. Nauczyciele pełnozatrudnieni w szkołach podstawowych pracują na pełnym etacie „plus” 4-5 godzin ponadwymiarowych. W przedszkolach wskaźnik kształtuje się na poziomie – 0,90.
2. Duża liczba zatrudnionych nauczycieli i mała ilość uczniów w klasach powoduje, że średnio na etat nauczycielski w placówkach prowadzonych przez gminę przypada 7,02 uczniów, w Szkole Podstawowej w Januszkowicach jest to nawet 4,67 uczniów/etat.
3. W szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice pracują doświadczeni nauczyciele. Dominującą grupą są nauczyciele dyplomowani.
4. Dane wskazują konieczność redukcji zatrudnienia wraz z rozważeniem racjonalizacji sieci szkół. Każde inne podejście do problemu będzie jedynie kosmetycznym rozwiązaniem, nie przynoszącym oczekiwanych efektów finansowych.

1. Liczba uczniów w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach szkolnych 2022/2023- 2024/2025.

Celem poniższej analizy jest:

1. Ustalenie liczby uczniów w poszczególnych typach szkół i oddziałach (klasach) w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach.
2. Określenie wskaźnika liczby uczniów na oddział

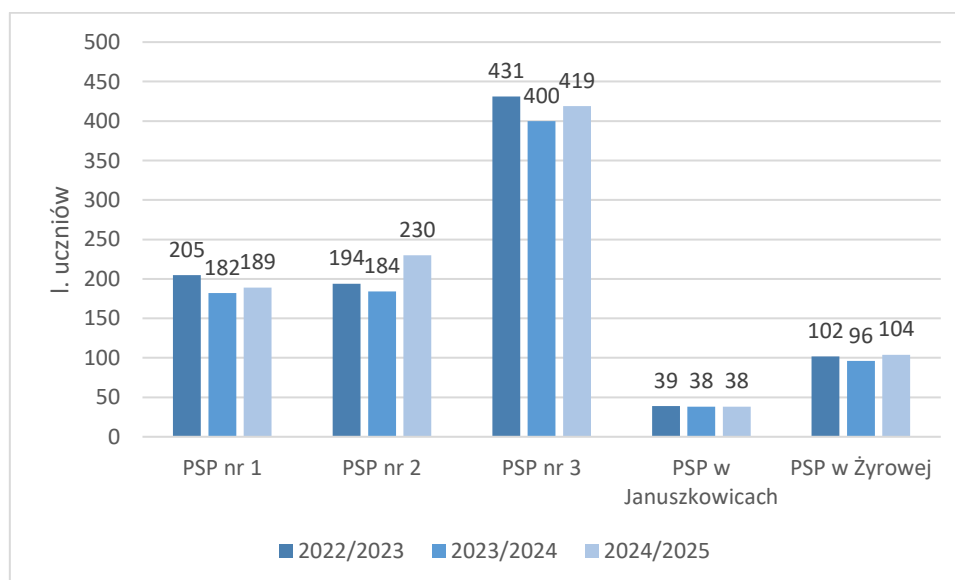
Tabela 67 Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023- 2024/2025

L.P.	Nazwa placówki	2022/2023		2023/2024		2024/2025	
		Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
1.	PSP nr 1	205	10	182	9	189	9
2.	PSP nr 2	194	9	184	8	230	11
3.	PSP nr 3	431	21	400	20	419	21
4.	PSP w Januszkowicach	39	5	38	5	38	5
5.	PSP w Żyrowej	102	8	96	8	104	8
Razem		971	53	900	50	980	54

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Zdzeszowice w okresie 2022/2023- 2024/2025 została przedstawiona na kolejnym wykresie i schemacie.

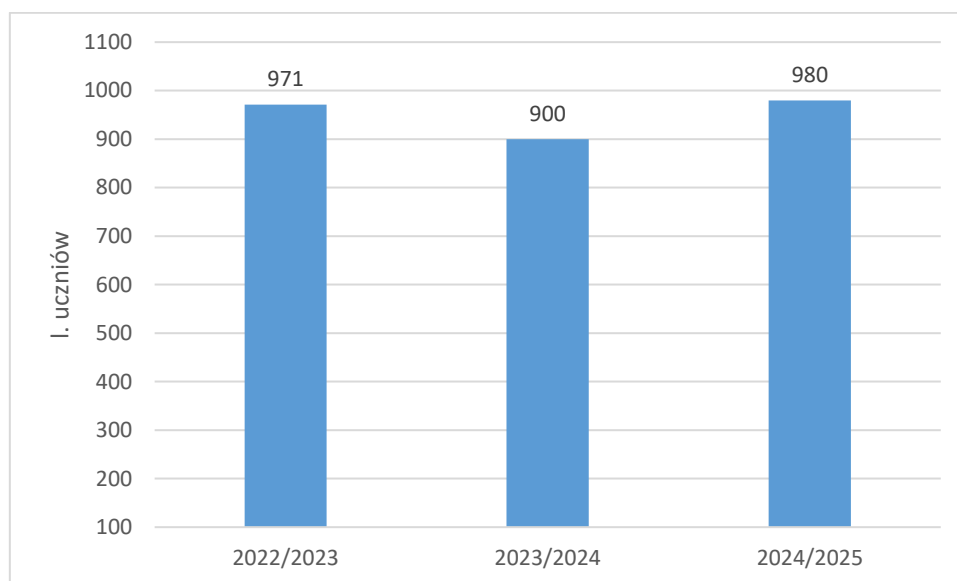
Wykres 25 Liczba uczniów ogółem w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023- 2024/2025

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Rok szkolny 2023/24 to wyraźny spadek uczniów we wszystkich szkołach podstawowych. Liczba uczniów w latach 2022/23 i 2024/25 jest porównywalna, oscyluje w granicach 980 uczniów.

Wykres 26 Ogółem liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2021/2022-2023/2024

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach

Ogólna liczba uczniów w obrębie objętym analizą w szkołach gminy Zdieszowice jest najwyższa w roku szkolnym 2024/25. W roku szkolnym 2023/24 była o 80 uczniów mniejsza.

W dalszej części opracowania analizie poddano średnią liczbę uczniów przypadającą na oddział w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice. Wskaźnik jest równy ilorazowi liczby uczniów i liczby oddziałów klasowych.

Tabela 68 Liczba uczniów przypadająca na oddział w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2022/2023- 2024/2025.

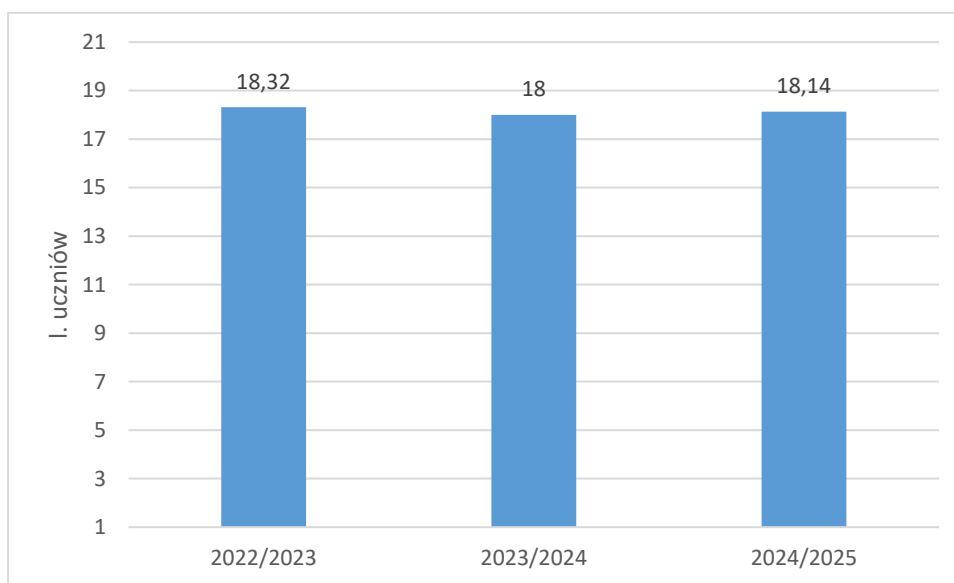
L.P.	Nazwa placówki	Średnia liczba uczniów w oddziale		
		2022/2023	2023/2024	2024/2025
1.	PSP nr 1	20,5	20,22	21,00
2.	PSP nr 2	21,55	23,00	20,9
3.	PSP nr 3	20,52	20,00	19,95
4.	PSP w Januszkowicach	7,8	7,6	7,6
5.	PSP w Żyrowej	12,75	12,00	13,00
Średnia		18,32	18,00	18,14

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach

W szkołach prowadzonych przez samorząd gminy Zdieszowice liczba uczniów w oddziale klasowym jest zróżnicowana. Najmniej uczniów uczy się w klasach Szkoły Podstawowej w Januszkowicach – ok. 7,6, następnie w Szkole Podstawowej w Żyrowej – ok. 12. Najwięcej uczniów uczy się w Szkole Podstawowej nr 1 i nr 2 – średnio 21.

Liczbę uczniów przypadającą na oddział w szkołach podstawowych przedstawiono również na wykresie.

Wykres 27 Średnia liczba uczniów przypadająca na oddział w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025.

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Średnia liczba uczniów ucząca się w klasach szkół gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023 wynosiła 18,32 i była najwyższą na przestrzeni analizowanego okresu. W roku szkolnym 2024/25 wynosi – 18,14.

Przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym w Polsce według Ośrodka Rozwoju Edukacji (Wskaźniki Oświatowe; monitorowanie pracy szkół, Przemysław Wantuch) wynosi 18,90. W roku szkolnym 2024/2025 w gminie Zdzeszowice oscyluje w granicach tego wskaźnika, tylko w PSP w Januszkowicach i PSP w Żyrowej jest niższy.

Według GUS (*Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023, US Gdańsk 2023*) w 169 100 oddziałach szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) uczyło się 2 626 403 uczniów, co daje średnio – 17,91 uczniów na 1 oddział. Trzy szkoły gminy Zdzeszowice przekraczają wskaźnik ogólnopolski GUS. Są to szkoły podstawowe nr 1, nr 2, nr 3.

Przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym jest najważniejszym wyznacznikiem jednostkowych kosztów nauczania i wydatków oświatowych w przeliczeniu na jednego ucznia. Średnia wielkość oddziału klasowego ma bezpośredni wpływ na koszty prowadzenia szkół, jest więc szczególnie ważna dla organów prowadzących.

Samorząd musi monitorować tworzenie oddziałów klasowych w szkołach, zwłaszcza klas pierwszych, aby przeciwdziałać nadmiernemu zmniejszaniu w nich liczby uczniów, co dzieje się, gdy szkoły utrzymują niezmienną liczbę oddziałów pomimo zmniejszającej się liczby uczniów. Samorząd powinien systematycznie porównywać średnią wielkość oddziałów klasowych w swoich szkołach i analizować, czy występujące między nimi różnice są uzasadnione i powinny zostać utrzymane, czy też są nieuzasadnione i wymagają interwencji organu prowadzącego. Akceptując arkusz organizacyjny szkoły samorząd podejmuje decyzję o organizacji pracy w prowadzonych przez siebie szkołach, w tym o liczbie oddziałów. Monitorowanie wskaźnika liczby uczniów na oddział jest istotnym elementem kontroli zarządczej i analizy racjonalności ich wielkości.

Przykładowa kalkulacja - liczba uczniów w klasie/oddziale a wysokość naliczonych potrzeb oświatowych na 2025 r.

Założenia:

- podstawa - metryczka potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na rok szkolny 2025.
- Kwota potrzeb oświatowych przypadająca na ucznia w gminie Zdzeszowice rok 2025 – z uwzględnieniem standardu finansowego A – **9 477,191 zł.**
- wartość wskaźnika finansowego D_i – **1,0292818310**
- potrzeby oświatowe - podstawowe wynoszą $A \times D_i =$ **9 754,70 zł /ucznia.**
- wartość subwencji przypadającej na ucznia wzrastać będzie w zależności od:
  - położenie szkoły wieś/miasto (liczba mieszkańców)
  - zamożności gminy
  - niepełnosprawności u uczniów
  - innych wag części SOC metryczki subwencji oświatowej

Kalkulacja przeprowadzona będzie w czterech wariantach:

WARIANT 1 - liczba uczniów w klasie/ oddziale - 10 uczniów.

10 ucz. x 9 754,70 zł/ucz. = **97 540,7 zł /oddział z subwencji oświatowej.**

WARIANT 2 - liczba uczniów w klasie/oddziale - 18 uczniów.

18 ucz. x 9 754,70 zł/ucz. = **175 584,60 zł/oddział z subwencji oświatowej**

WARIANT 3 – optymalny – liczba uczniów w klasie/oddziale – 24 uczniów.

24 ucz. x 9 754,70 zł/ucz. = **234 112,80 zł/oddział z subwencji oświatowej.**

WARIANT 4 – maksymalny - liczba uczniów w klasie/oddziale – 28 uczniów.

Liczba uczniów powyżej 24 powoduje podział na grupy w klasach IV-VIII na:

- języku obcym (1 i 2) i informatyce.
- powyżej 26 osób w oddziale - dodatkowo na wychowaniu fizycznym.

Założenie kl. VIII – liczba uczniów 28. Podział na grupy: język obcy 1 (3h), język obcy 2 (2h), informatyka (1h), wychowanie fizyczne (4h) - łącznie 10h .

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe

10 godz. x 4 tygodnie x 12 m-cy x 79 zł = **37 920 zł**

lub

- rozliczenie etatowe

(18 godzin) 0,55 et. x 123 000 zł (rocznie - nauczyciele dyplomowani) = **67 650 zł**

Subwencja podstawowa:

28 uczniów x 9 754,70 zł = **273 131,60 zł brutto**

Różnica:

273 131– 37 920 (rozliczenie godz.) = **235 211 zł**

273 131– 67 650 zł (rozliczenie etatów) = **205 481 zł**

LICZBA DZIECI OBJĘTA WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM

Na kolejnych stronach opracowania poddano analizie liczbę dzieci objętą wychowaniem przedszkolnym w gminie Zdzeszowice w latach 2022/2023 - 2024/2025. Wychowanie przedszkolne (dzieci 3-6 lat) realizowane może być w:

- przedszkolach
- oddziałach „0” przy szkołach podstawowych
- innych formach wychowania przedszkolnego – punktach przedszkolnych.

Wymienione placówki mogą być prowadzone przez jednostkę samorządu terytorialnego lub inne osoby prawne, fizyczne niebędące jst.

§ 5 ust.1 Rozporządzenia MEN z dnia 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. 2023r. poz. 2736 z późn. zm.) stanowi, że liczba dzieci w oddziale przedszkola nie może wynosić więcej niż 25.

Liczbę dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w gminie Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023 - 2024/2025 ujęto w poniższej tabeli i na schemacie.

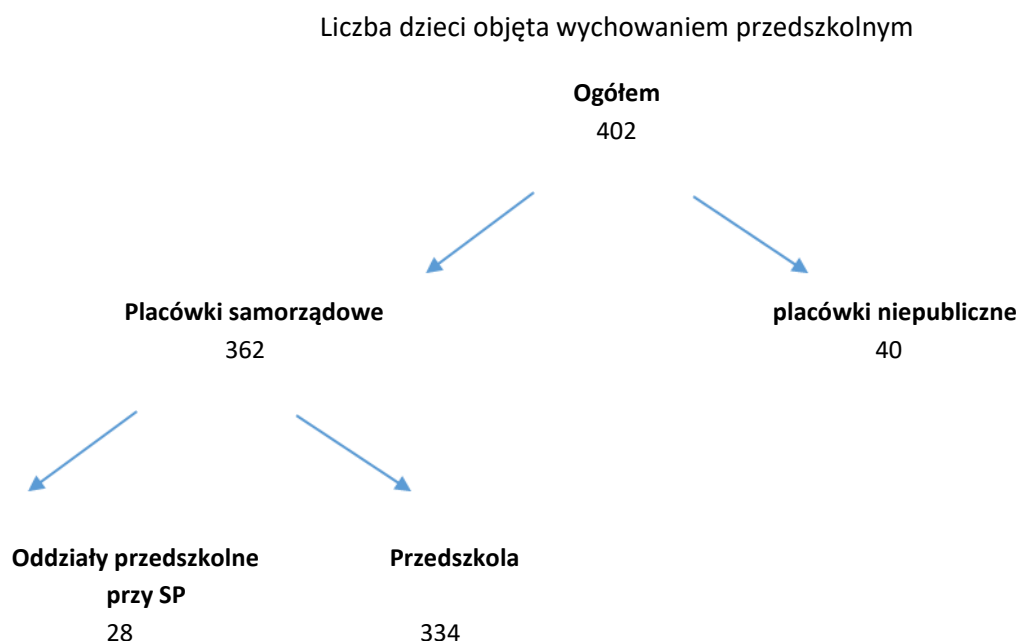
Tabela 69 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023 - 2024/2025.

Nazwa placówki	2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
Oddział przedszkolny przy SP Januszkowice	33	2	33	2	28	2
Razem (1)	33	2	33	2	28	2
PP nr 2	50	2	42	2	37	2
PP nr 3*	98	5	90	5	71	5
PP nr 5	89	4	89	4	83	4
PP nr 6	125	5	120	5	112	5
PP w Żyrowej	31	2	31	2	31	2
Razem (2)	393	18	372	18	334	18
Łącznie (1) + (2)	426	20	405	20	362	20
Niepubliczne przedszkole „Ochronka”	53	3	48	2	40	2
Razem	53	3	48	2	40	2

*oddziały integracyjne

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Rycina 3 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025.

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach

W gminie Zdieszowice na 402 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2024/25 93% uczęszcza do przedszkoli gminnych i niepublicznego, 7% do oddziałów „0” przy szkołach podstawowych.

Tabela 70 Średnia liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach w latach 2022/23-2024/25

	2022/23	2023/24	2024/25
Oddziały przedszkolne przy SP w Januszkowicach	16,5	16,5	14
Przedszkola	21,83	20,66	18,55

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach

Maleje średnia liczba dzieci przypadająca na oddział przedszkolny. W roku szkolnym 2024/25 jest to 18,55 dzieci w przedszkolach i 14 dzieci w oddziałach przy SP.

Rekomendacja:

W ocenie ekspertów należy dążyć do maksymalizacji liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych (25 dzieci, z wyjątkiem oddziałów integracyjnych). Szczegóły opisane zostały w podsumowaniu arkuszy organizacyjnych przedszkoli – patrz rozdział Analiza arkuszy organizacyjnych oraz Symulacje.

2. Pracownicy niepedagogiczni zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice.

Obowiązujące przepisy prawa nie regulują kwestii zasad określania liczby pracowników administracji i obsługi w szkołach. Decyzja w tym zakresie należy do organu prowadzącego.

Organ prowadzący szkołę odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego należy w szczególności:

- Zapewnienie warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- Wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- Zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły;
- Wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt, niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Dyrektor szkoły może zatrudnić pracowników niepedagogicznych w takiej liczbie, jaka wynika z zatwierdzonej przez organ prowadzący organizacji szkoły na dany rok szkolny (arkusz organizacyjny). W arkuszu organizacyjnym szkoły zamieszcza się w szczególności: liczbę nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych szkoły, w tym zajmujących stanowiska kierownicze. **Organ prowadzący, jako podmiot finansujący działalność szkoły i odpowiedzialny za jej funkcjonowanie – określa zasady, jakich dyrektorzy szkół zobowiązani są przestrzegać przy planowaniu organizacji szkoły, w tym przy zatrudnianiu pracowników niepedagogicznych. W praktyce, zazwyczaj organ prowadzący ustala standardy zatrudnienia pracowników niepedagogicznych.**

Zatwierdzona w organizacji pracy liczba pracowników, stanowi podstawę do ustalenia środków w planie finansowym szkoły.

Celem poniższej analizy jest określenie liczby etatów niepedagogicznych w przeliczeniu na jeden oddział w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice. Pracownicy niepedagogiczni (zazwyczaj są to: administracja, finanse, stołówka, prace konserwatorsko-porządkowe, pomoc nauczycielska) są niezbędnym uzupełnieniem kadry nauczycielskiej. Dobór adekwatnych wskaźników ilustrujących ten aspekt pracy szkoły nie jest prosty. **Przeliczenie etatów niepedagogicznych na jeden oddział to jedna z metod porównawczych. Wskaźnik ten pozwala monitorować poziom zatrudnienia. Duże zróżnicowanie tego wskaźnika w poszczególnych placówkach jest wystarczającym powodem podjęcia głębszej analizy przyczyn nadmiernego bądź niedostatecznego zatrudnienia.** W przypadku gminy Zdzeszowice pracownicy zajmujący się administracją, księgowością, kadrami i innymi czynnościami niepedagogicznymi zatrudnieni są przez poszczególne szkoły. Pracownicy administracji i obsługi są ujęci w SIO, a co za tym idzie, są uwzględnieni we wskaźniku korygującym D_i .

$$(D_i = W_r + (1 - W_r) * W_a, i)$$

W_r – średni dla kraju wskaźnik wydatków rzeczowych oraz wydatków płacowych dla pracowników administracji i obsługi wynoszący jednolicie dla wszystkich jst – 0,25.

Tabela 71 Wykaz pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w szkołach podstawowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/25

Stanowiska	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej	SUMA
Konserwator	1,00	1,00	1,75	0,5	0,5	4,75
Sekretarz szkoły	0,875	1,00	-	1,00	1,00	3,875
Specjalista	0,875	1,00	1,00	-	-	2,875
Osoby sprzątające/woźni	5,00	4,25	13,5	2,00	2,00	26,75
Pomoc nauczyciela informatyk	-	-	2,00	1,00	-	3,00
	1,00	-	1,00	-	-	2,00
Kierownik gospodarczy	-	-	1,00	-	-	1,00
Ratownik	-	-	1,75	-	-	1,75
Referent	-	-	1,00	-	-	1,00
RAZEM	8,75	7,25	23	4,5	3,5	47,00

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

W roku szkolnym 2024/25 szkoły podstawowe prowadzone przez gminę Zdzeszowice zatrudniają na 47 etatach pracowników niepedagogicznych (administracyjno-obługowych). Największym zakładem pracy jest PSP nr 3 – 23 etaty niepedagogiczne.

Tabela 72 Wykaz pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/25

Stanowiska	PP nr 2	PP nr 3	PP nr 5	PP nr 6	SP w Żyrowej	SUMA
Intendent	0,75	1,00	1,00	1,00	0,75	4,5
Konserwator	0,25	-	-	0,5	0,25	1,00
Kucharka/pomoc kuchenna	1,75	3,00	4,00	3,75	1,25	13,75
Woźna	2,00	6,00	4,00	5,00	1,00	18,00
Pomoc nauczyciela	1,00	5,00	3,00	2,00	1,00	12,00
RAZEM	5,75	15,00	12,00	12,25	4,25	49,25

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Tabela 73 Liczba etatów pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w roku szkolnym 2024/25 w szkołach gminy Zdzeszowice (w etatach) w przeliczeniu na oddział

Stanowiska	Liczba oddziałów (ogółem)	Pracownicy administracji (w etatach)	Wskaźnik zatrudnienia (WZ)*
PSP nr 1	9	8,75	0,97
PSP nr 2	11	7,25	0,66
PSP nr 3	21	23	1,09
PSP w Januszkowicach	5	4,5	0,9
PSP w Żyrowej	8	3,5	0,43

*wskaźnik zatrudnienia – iloraz liczby etatów pracowników administracyjnych- obsługi (ogółem) i liczby oddziałów ogółem

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

W gminie Zdzeszowice najwyższy wskaźnik ilości etatu na oddział występuje w PSP nr 3 – 1,09, w PSP nr 1 – 0,97 oraz PSP w Januszkowicach – 0,9.

Wskaźniki odniesienia – to syntetyczne uproszczone informacje o systemie szkolnym zawsze w postaci liczbowej uzyskane np. na podstawie danych sprawozdawczych i budżetowych. Celem wprowadzenia podstawowych wskaźników odniesienia jest ułatwienie analizy porównawczej w sferze zarządzania i finansowania szkół. Często ma zastosowanie w analizie zatrudnienia personelu niepedagogicznego w placówkach oświatowych.

Przeliczenie etatów niepedagogicznych na jeden oddział daje uśrednioną (zbiorczą) miarę tego zróżnicowanego uwarunkowaniami każdej placówki wyniku: personel techniczny jest zwykle zatrudniony w zależności od powierzchni budynków, administracja w dużej mierze zależnie od liczby uczniów itp.

Należy podkreślić, iż każdy organ prowadzący szkoły, przedszkola prowadzi w sferze polityki kadrowej odrębne zasady. Brak jest w tym temacie aktualnych wskaźników odniesienia. **Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) to państwowa agenda prowadząca badania i analizy m.in. w sferze zarządzania w oświacie, która proponuje stosowanie kilku rodzajów wskaźników określających optymalne wartości zatrudnienia personelu niepedagogicznego w polskich szkołach i przedszkolach, w przeliczeniu na jeden oddział. W ocenie ekspertów, rekomendacje ORE w sposób obiektywny mogą posłużyć do zdiagnozowania poziomu zatrudnienia pracowników niepedagogicznych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice.**

Jest kilka wskaźników odniesienia dotyczących ilości etatów niepedagogicznych na oddział wg ORE:

- Wskaźnik – 0,35 – szkoły podstawowe w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich,
– 0,71 – szkoły podstawowe – bez podziału na rodzaj jst,
– 1,68 – przedszkola – bez podziału na rodzaj jst.

(Źródło: Wskaźniki oświatowe – monitorowanie pracy szkół – Przemysław Wantuch – ORE).

lub

- Wskaźnik - 0,64 – krajowy (łącznie szkoły podstawowe i przedszkola)

(Źródło: Wskaźniki oświatowe ORE – Jerzy Herczyński, W-wa).

Zespół opracowujący analizę rekomenduje wskaźnik dla szkół w gminach wiejskich i wiejsko-miejskich, wynoszące wg ORE 0,35. Dla zobrazowania problemu posłużymy się również wskaźnikiem 0,64 – szkoły podstawowe/wskaźnik krajowy).

Tabela 74 Wskaźnik zatrudnienia pracowników niepedagogicznych w poszczególnych szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice wg. wskaźnika 0,35.

Nazwa placówki	Obecne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi według wskaźnika zatrudnienia etaty/oddziały)	Rekomendowane zatrudnienie w etatach wg wskaźnika ORE 0,35 dla szkół podstawowych	Różnica (przerost zatrudnienia) w etatach w odniesieniu do wskaźników ORE
PSP nr 1	0,97	3,15	5,6
PSP nr 2	0,66	3,84	3,41
PSP nr 3	1,09	7,38	15,62
PSP w Januszkowicach	0,9	1,75	2,75
PSP w Żyrowej	0,43	2,84	0,66
RAZEM	-	-	28,04

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki (0,35 dla szkoły podstawowej) przekroczenie występuje we wszystkich szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Zdzeszowice

- w PSP nr 1 – 5,6 etatu
- w PSP nr 2 – 3,41 etatu
- w PSP nr 3 – 15,62 etatu
- w PSP w Januszkowicach – 2,75 etatu
- w PSP w Żyrowej – 0,66 etatu

Razem stanowi to 28,04 etatu.

Zastosowanie wskaźnika ORE (0,35 etatu na oddział w szkołach) redukuje obecny stan zatrudnienia personelu niepedagogicznego w szkołach gminy o 28,04 etatów, co **rocznie może przynieść oszczędności w wysokości ok. 1 907 842 zł** (28,04 etatów x 5 670 zł/m-c x 12 m-cy) brutto rocznie przy założeniu średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto w wysokości 5 670 zł.

Wskaźnik 0,64 – krajowy:

Biorąc pod uwagę wskaźnik 0,64 (bez podziału na rodzaj jst) wskaźnik ogólnopolski – przerost zatrudnienia występuje we wszystkich placówkach,

Tabela 75 Wskaźnik zatrudnienia pracowników niepedagogicznych według wskaźnika ORE 0,64 – szkoły podstawowe.

Nazwa placówki	Obecne zatrudnienie (etat/wskaźnik)	Zatrudnienie wg wskaźnika ORE 0,64 (szkoły podstawowe)	Różnica (przerost)
PSP nr 1	0,97	5,77	2,98
PSP nr 2	0,66	7,03	0,22
PSP nr 3	1,09	13,50	9,5
PSP w Januszkowicach	0,9	3,2	1,3
PSP w Żyrowej	0,43	-	-
			łącznie: 14,00

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Zastosowanie wskaźnika ORE (0,64 etatu na oddział) redukuje obecny stan zatrudnienia w szkołach o 14 etatów, co **rocznie może przynieść oszczędności w wysokości 952 560 zł** (14 etatów x 5 670 zł/m-c x 12 m-cy), przy założeniu średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto w wysokości 5 670 zł.

Tabela 76 Liczba etatów pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w roku szkolnym 2024/25 w przedszkolach gminy Zdzeszowice (w etatach)

Stanowiska	Liczba oddziałów (ogółem)	Liczba pracowników ogółem (w etatach)	Wskaźnik zatrudnienia (WZ)*	Rekomendowane zatrudnienie wg. Wskaźnika 1,68	Różnica (przerost zatrudnienia w etatach)
PP nr 2	2	5,75	2,875	3,36	2,39
PP nr 3	5*	15,00	3,00	8,4	6,6
PP nr 5	4	12,00	3,00	6,72	5,28
PP nr 6	5	12,25	2,45	8,4	3,85
PSP w Żyrowej	2	4,25	2,125	3,36	0,86
RAZEM					18,98

*oddziały integracyjne – funkcjonowanie oddziałów integracyjnych może wiązać się ze wzrostem zatrudnienia dodatkowych pracowników niepedagogicznych – decyzję w oparciu o analizę orzeczenia PPP podejmie organ prowadzący

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Według wskaźnika 1,68 etatu pracownika niepedagogicznego na oddział w przedszkolach, przerost zatrudnienia występuje we wszystkich placówkach:

- w PP nr 2 – 2,39 etatu
- w PP nr 3 – 6,6 etatu
- w PP nr 5 – 5,28 etatu
- w PP nr 6 – 3,85 etatu
- w PP w Żyrowej – 0,86 etatu

Razem stanowi to 18,98 etatu.

Zastosowanie wskaźnika 1,68 redukuje obecny stan zatrudnienia personelu niepedagogicznego w przedszkolach o 18,98 etatów, co **rocznie może ograniczyć wydatki w wysokości ok. 1 291 399 zł** (18,98 etatów x 5 670 zł/m-c x 12 m-cy) brutto rocznie przy założeniu średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto w wysokości 5 670 zł.

Wybór wskaźnika pozostawiamy w gestii organu prowadzącego,

Powyższa analiza uwzględnia tylko pracowników administracyjnych, obsługowych zatrudnionych w poszczególnych placówkach. Nie uwzględnia pracowników zatrudnionych w Biurze Administracyjno-Ekonomicznym Oświaty w Zdziechowicach (BAEO) w ilości 14 osób – 12,75 etatów.

Do najważniejszych obowiązków pracowników Biura należy:

- opracowywanie projektów sieci publicznych przedszkoli i szkół podstawowych,
- kontrola prawidłowości dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi,
- analiza i zatwierdzenia arkuszy organizacyjnych szkół i przedszkoli,
- opracowywanie regulaminu zasad wynagradzania nauczycieli,
- określenie potrzeb remontowych placówek oświatowych,
- obsługa SIO,
- organizacja dowozu uczniów z niepełnosprawnością,
- sprawy finansowo-księgowe (w tym sprawozdawczość),
- płace (wynagrodzenia nauczycieli, pracowników niepedagogicznych, ZUS, Urząd Skarbowy),
- rozliczenia z kontrahentami itp.

Wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz inne wydatki BAEO wykazywane są w dz. 750 – Administracja.

Tabela 77 Wydatki ponoszone na funkcjonowanie Biura Administracyjno-Ekonomicznego Oświaty w latach 2023-2025 (plan)

Rok	Rozdz. 750 85
2023	1 396 719
2024	1 618 804
2025 pl.	1 858 200

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb 28 s gminy w latach 2023-2025 pl.

REKOMENDACJE OGÓLNOsystemowe:

1. Standaryzacja zatrudnienia pracowników administracyjno-obsługowych

W perspektywie rozważyć opracowanie na poziomie gminy regulaminu standaryzacji zatrudnienia pracowników administracyjno-obsługowych.

Doświadczenia samorządów oraz literatura w powyższym temacie jest bardzo bogata. Organy prowadzące placówki oświatowe mają znacznie większą swobodę w kształtowaniu struktury zatrudnienia pracowników administracji i obsługi, niż ma to miejsce w stosunku do nauczycieli. Nakłady na płace pracowników tej grupy mają znaczny wpływ na koszty utrzymania oświaty, dlatego tak ważne jest dążenie do standaryzacji zatrudnienia. Ustalenie standardu zatrudnienia winno odnosić się do konkretnej grupy pracowników, wykonujących podobne czynności, porównywalne we wszystkich placówkach podlegających standaryzacji. Ważna jest również nomenklatura zawodowa, którą powinno się ujednoczyć. W ramach opracowywania standardów zatrudnienia (co rekomendujemy) można przyjąć dwie metody wyliczania. W pierwszej uwzględnia się wskaźniki odnoszące się do stopnia obciążenia pracą, wynikającego z liczby pracowników zatrudnionych w jednostce oraz liczby uczniów. W drugiej natomiast bierze się pod uwagę jedynie liczbę uczniów kształcących się w szkole. Przykładowa standaryzacja może wyglądać następująco:

- Pracownicy księgowości, płac i kadr – 1-40 pracowników oświatowych – nie więcej niż 1,5 etatu
- Pracownicy finansowo-księgowi – do 100 uczniów – 0,5 etatu, 101-300 uczniów – do 1 etatu
- Pracownicy administracji – do 200 uczniów – 1 etat
- Osoby sprzątające, woźni – 1 etat na 105 osób (uczniowie, nauczyciele i inni pracownicy) lub np. 1 etat na 900 m² powierzchni do sprzątnięcia itp.

Struktura zatrudnienia, wynikająca z zastosowania standardów nie jest obligatoryjnym wskaźnikiem liczby zatrudnionych w poszczególnych grupach pracowników, dlatego należy ją traktować jako sposób wyliczenia przysługującego szkole lub placówce limitu zatrudnienia pracowników administracyjno-obsługowych. O poziomie zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach decyduje dyrektor szkoły w ramach limitu środków finansowych wynikających z planu finansowego.

2. Przeanalizować celowość zatrudnienia w szkołach PSP nr 1, PSP nr 2 i PSP nr 3 specjalistów ds. kadrowych

Szczegółowej analizie wymaga celowość zatrudnienia w szkołach: PSP nr 1, PSP nr 2 i PSP nr 3 specjalistów ds. kadrowych – łącznie 3 etaty. W ocenie ekspertów i zgodnie z panującymi standardami zatrudnieniowymi w szkołach (*patrz punkt nr 1*), należy ustanowić konkretne standardy dla pracowników kadrowych, tym bardziej, iż w Biurze Administracyjno-Ekonomicznym Oświaty w Zdzeszowicach (BA-EO) już obecnie utworzone jest jedno stanowisko kadrowe obsługujące szkoły podstawowe w Żyrowej i Januszkowicach oraz wszystkie przedszkola, tymczasem PSP nr 1, PSP nr 2 i PSP nr 3 posiadają po jednym zatrudnionym etacie na podobne cele. Rekomenduje się utworzenie dodatkowego etatu kadrowego w Biurze Administracyjno-Ekonomicznym Oświaty w Zdzeszowicach (łącznie będą dwa etaty kadrowe) oraz likwidację łącznie 3 etatów w PSP nr 1, PSP nr 2 i PSP nr 3 (najbardziej optymalnym rozwiązaniem może być przeniesienie jednego z 3 etatów znajdujących się w wymienionych szkołach podstawowych do BA-EO). W wyniku wprowadzonych zmian można zaoszczędzić 2 etaty administracyjne.

3. Przeanalizować celowość zatrudnienia kierownika gospodarczego w PSP nr 3

Przeanalizować celowość zatrudnienia kierownika gospodarczego w PSP nr 3 – 1 etat. Stanowisko takie występuje wyłącznie w PSP nr 3. Analizę zatrudnienia personelu niepedagogicznego wykazano w podrozdziale „Pracownicy niepedagogiczni zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice” – zgodnie z jej wynikami wskaźnik zatrudnienia personelu niepedagogicznego w PSP nr 3 jest najwyższy ze wszystkich szkół w gminie i wynosi 1,09, co oznacza iż jest więcej etatów niepedagogicznych ogółem w szkole niż oddziałów w niej funkcjonujących – świadczy to o przeroście zatrudnienia personelu niepedagogicznego, a tak wysoki wskaźnik zdarza się bardzo rzadko, nawet w szkołach z oddziałami integracyjnymi, sportowymi itp.

4. Przeanalizować celowość zatrudnienia w obecnym wymiarze w szkołach sekretarza – dotyczy PSP w Januskowicach i PSP w Żyrowej

Należy podkreślić, że jednym z obowiązków dyrektora szkoły poza zadaniami obejmującymi działania dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze jest prowadzenie zadań pozadydaktycznych (administracyjnych). W zależności od ilości oddziałów dyrektor szkoły korzysta ze zniżki godzin dydaktycznych oraz otrzymuje dodatek funkcyjny - *patrz: Uchwała nr L/398/2022 Rady Miejskiej w Zdzeszowicach z dnia 26 października 2022 roku.*

5. Przed zatwierdzeniem arkuszy organizacyjnych szkół i przedszkoli dokonać analizy celowości zatrudnienia w obecnym wymiarze pomocy nauczyciela. Obecnie wg. otrzymanych danych zatrudnionych jest ogółem 15 etatów (3 w szkołach, 12 w przedszkolach)

Zgodnie z §7 ust. 3 rozporządzenia MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności inne niż wymienione ust. 2, za zgodą organu prowadzącego, można zatrudnić dodatkowo między innymi pomoc nauczyciela.

Przepisy ustawy Prawo oświatowe przewidują możliwość, w określonych sytuacjach, zatrudnienia w przedszkolu lub szkole pomocy nauczyciela. Obligatoryjnie pomoc nauczyciela zatrudnia się w przedszkolu specjalnym, w szkołach specjalnych i w szkołach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi dla dzieci/ uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnością ruchową, z autyzmem i z niepełnosprawnościami sprzężonymi. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego, pomoc nauczyciela można zatrudnić również w szkołach integracyjnych i ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi.

W szczególnych sytuacjach podyktowanych rodzajem niepełnosprawności ucznia, może pojawić się konieczność zapewnienia mu dodatkowej pomocy. Dyrektor przedszkola/szkoły ogólnodostępnej powinien wówczas uzgodnić z organem prowadzącym zasadność zatrudnienia pomocy nauczyciela. Od pomocy nauczyciela nie jest wymagane przygotowanie pedagogiczne - stanowisko pomoc nauczyciela zaliczane jest do grupy pracowników pomocniczych i obsługi. Dyrektor przedszkola lub szkoły ustala zajęcia, w których ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów niepełnosprawnych uczestniczy pomoc nauczyciela.

Pomoc nauczyciela realizuje zadania organizacyjne, techniczne. Pomaga uczniom z niepełnosprawnością w czynnościach przygotowujących do określonych zadań realizowanych na lekcji czy czynnościach samoobsługowych. Wspiera nauczyciela organizacji ćwiczeń, doświadczeń

fizycznych, chemicznych, organizowanie stanowiska pracy itd. Szczegółowy zakres obowiązków nauczyciela opracowywany jest dla konkretnej osoby, do pojawiających się potrzeb i zadań.

Art. 7 ustawy z 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe mówi, iż status prawny pracowników niebędących nauczycielami, zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego określają przepisy o pracownikach samorządowych. **Zatem pomoc nauczyciela zatrudnia się na podstawie ustawy z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy.**

Dla przykładu podajemy:

- PP nr 3 – liczba oddziałów integracyjnych – 3. Przedszkole zatrudnia 3 nauczycieli wspomagających - 60 godzin (3x20) oraz 5 pracowników (etaty) pomocy nauczyciela,

- PP nr 5 – brak oddziałów integracyjnych. Przedszkole zatrudnia 3 pracowników pomocy nauczyciela (etaty) itp.

Rekomendacja dodatkowa:

- **Utworzenie z PP nr 3 wyłącznie przedszkola integracyjnego**, skupić w nim etaty pomocy nauczyciela, co również wpłynie na zmniejszenie ich liczby. Systemowo brak etatów pomocy nauczyciela w innych przedszkolach.
- Pozostałe przedszkola - dopełnić oddziały do maksymalnej liczebności, co umożliwi zmniejszenie liczby oddziałów per saldo w całym gminnym systemie przedszkolnym.
- Alternatywą jest połączenie PP nr 3 z PP nr 5 – *patrz Symulacja nr 5.*

6. Organizacja dożywiania w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice

Dożywianie w szkołach podstawowych oparte jest o catering, natomiast w przedszkolach funkcjonują stołówki. **W 5 przedszkolach (ogółem) zatrudnionych jest 4,5 etatów intendentów oraz 13,75 etatów kucharza/pomocy kuchennej. Łącznie 18,25 etatów. W oparciu o dane z arkuszy organizacyjnych, łącznie do przedszkoli w roku szkolnym 2024/25 uczęszcza 331 dzieci.**

Tabela 78 Dochody, wydatki ogółem – rozdz. 801 48 – stołówki w latach 2023-2025 pl.

Rok	2023	2024	2025 plan
Dochody 801 48 (ogółem)	921 651	1 020 197	902 360
Wydatki 801 48 (ogółem)	1 974 379	2 349 528	2 214 400
Pieniądze samorządu	1 052 728	1 329 331	1 312 040

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb 27 s, Rb-28 s szkół za lata 2023-2024 oraz pl. Na 2025 r. – budżet.

Wydatki ogółem na funkcjonowanie stołówek w analizowanym okresie rosną – osiągając w 2025 roku (plan) kwotę ponad 2,2 mln zł. Rośnie również udział pieniędzy samorządu w ich utrzymaniu, przede wszystkim płace z pochodnymi – energia elektryczna, woda, ścieki, sprzęt kuchenny itp.

Tabela 79 Planowane dochody i wydatki rozdz. 801 48-Stołówki przedszkolne w 2025 roku

Rok	PP nr 2	PP nr 3	PP nr 5	PP nr 6	PP w Żyrowej	SUMA
Dochody 801 48 (ogółem)	65 000	150 000	135 000	180 000	50 000	580 000
Wydatki 801 48 (ogółem)	208 000	389 300	403 900	514 100	158 900	1 674 200
Pieniądze samorządu	143 000	239 300	268 900	334 100	108 900	1 094 200

Źródło: opracowanie własne w oparciu o plany dochodów i wydatków przedszkoli na 2025 rok.

Samorząd w 2025 r. (plan) do funkcjonowania 5 stołówek w przedszkolach, dla których jest organem prowadzącym „dołoży” kwotę bliską 1,1 mln zł.

Rekomendacja:

- Dokonać pełnej analizy kosztów funkcjonowania stołówek w poszczególnych placówkach uwzględniając liczbę dzieci z nich korzystających,
- Ocenić warunki lokalowe i wyposażenie stołówek,
- **Rozważyć możliwość redukcji liczby stołówek np. jedna stołówka obsługuje 2 przedszkola.** Dzieci zlikwidowanej stołówki korzystać będą z dożywiania dowożonego. Warianty rozwiązań pozostawiamy do decyzji organu prowadzącego.

VII. Wskaźnik wykorzystania powierzchni klasowych (WNP)

Wskaźnik wykorzystania powierzchni klasowych (WNP) jest równy ilorazowi liczby oddziałów klasowych i wszelkich innych pomieszczeń lekcyjnych. Przez pomieszczenia lekcyjne należy rozumieć sale lekcyjne, pracownie, sale gimnastyczne, czyli wszystkie pomieszczenia, w których można prowadzić zajęcia lekcyjne. Wskaźnik ten nie jest tożsamy ze zmianowością, czyli procentowym udziałem uczniów uczęszczających na drugą, trzecią zmianę.

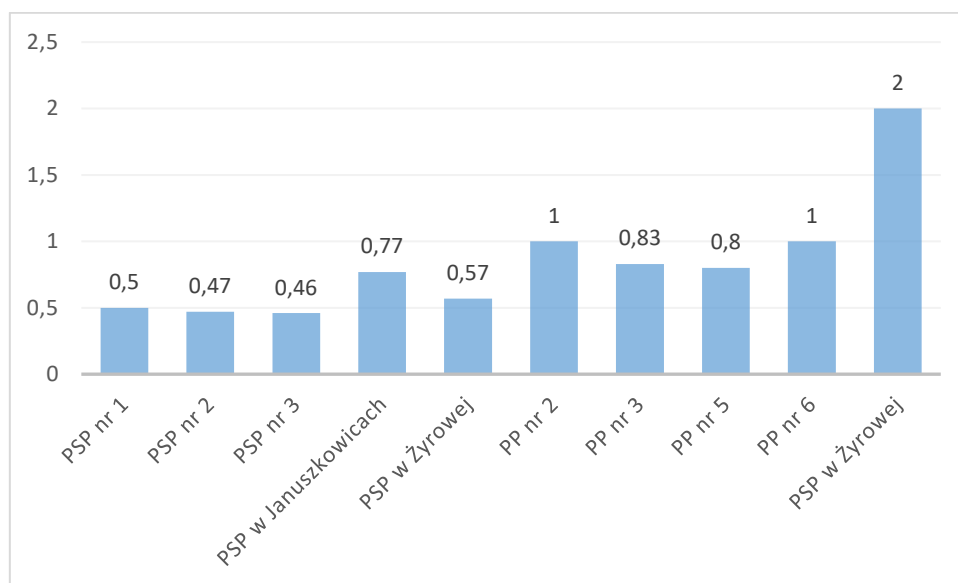
Tabela 80 Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń klasowych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba oddziałów (SP + oddział przedszkolny) 2024/25	Liczba pomieszczeń lekcyjnych*	Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń lekcyjnych
Szkoły Podstawowe				
1.	PSP nr 1	9	18	0,5
2.	PSP nr 2	11	23	0,47
3.	PSP nr 3	21	45	0,46
4.	PSP w Januszkowicach	7	9	0,77
5.	PSP w Żyrowej	8	14	0,57
Przedszkola				
1.	PP nr 2	2	2	1,00
2.	PP nr 3	5	6	0,83
3.	PP nr 5	4	5	0,80
4.	PP nr 6	5	5	1,00
5.	PSP w Żyrowej	2	1	2,00

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Wartość wskaźnika WNP, czyli stosunek liczby oddziałów do liczby pomieszczeń lekcyjnych wskazuje na stopień wykorzystania infrastruktury szkolnej. Wysoka wartość, powyżej 1, świadczyć może, że szkoła pracuje na więcej niż jedną zmianę, w trudnych warunkach lokalowych. Niska wartość świadczy o nieracjonalnym wykorzystaniu wszystkich zasobów lokalowych szkoły (utrzymanie dużych budynków pod bieżące potrzeby szkoły).

Wykres 28 Wartość wskaźnika wykorzystania pomieszczeń klasowych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025.

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

We wszystkich szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice wskaźnik wykorzystania pomieszczeń klasowych jest niższy od 1, co oznacza, że posiadają one większe zasoby lokalowe od potrzeb. W PSP nr 3 i nr 2 wskaźnik WNP jest na niskim poziomie i kształtuje się poniżej 0,5. Szkoły podstawowe w gminie Zdzeszowice mają bardzo dobre warunki lokalowe. Inaczej wygląda w przypadku przedszkoli. W przedszkolu nr 2 i nr 6 liczba pomieszczeń równa jest liczbie oddziałów $WNP=1,00$. Przedszkola nr 3 i nr 5 mają lepsze warunki lokalowe gdyż dysponują dodatkowym pomieszczeniem. Najgorsza sytuacja występuje w przedszkolu w Żyrowej. Na dwa oddziały przypada jedno pomieszczenie, w którym może uczyć się cały oddział.

Powyższe informacje mogą być przydatne w podejmowaniu perspektywicznych decyzji dotyczących polityki oświatowej w gminie, np. w zakresie zmiany sieci szkół, przedszkoli.

VIII. Dowożenie uczniów

- I. Kwestię dowożenia uczniów normuje *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2024 poz. 737, 854, 1562)*, w której kwestie te zawarte są w następujących artykułach:

Art. 32.

1. Rada gminy ustala sieć prowadzonych przez gminę publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.
5. Jeżeli droga, o której mowa w ust. 3, przekracza 3 km, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.
6. Obowiązkiem gminy jest zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześciioletnim oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym, na podstawie art. 31 ust. 2, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej innej formy wychowania przedszkolnego, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.
7. Gmina może zorganizować dzieciom bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do przedszkola, oddziału przedszkolnego również w przypadkach, w których nie ma takiego obowiązku.

Art. 39.

1. Sieć publicznych szkół podstawowych powinna być zorganizowana w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom spełnienie obowiązku szkolnego, z uwzględnieniem ust. 2.
2. **Droga dziecka z domu do szkoły nie może przekraczać:**
  1. 3 km – w przypadku uczniów klas I-IV szkół podstawowych;
  2. 4 km – w przypadku uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.
3. **Jeżeli droga dziecka z domu do szkoły, w której obwodzie dziecko mieszka:**
  1. przekracza odległości wymienione w ust. 2 obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka albo zwrot kosztów przejazdu dziecka środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice, a do ukończenia przez dziecko 7 lat - także zwrot kosztów przejazdu opiekuna dziecka środkami komunikacji publicznej;
  2. nie przekracza odległości wymienionych w ust. 2, gmina może zorganizować bezpłatny transport, zapewniając opiekę w czasie przewozu.
4. **Obowiązkiem gminy jest:**
  1. ¹⁶⁾zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 127, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadpodstawowej, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21. rok życia.
  2. zapewnienie dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 36 ust. 17, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą:

- a. 24. rok życia – w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna,
  - b. 25. rok życia – w przypadku uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;
3. zwrot kosztów przejazdu ucznia, o którym mowa w pkt 1 i 2, oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka wymienionych w pkt 1 i 2 na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice.

Poniżej zestawiono dane dotyczące wydatków ogółem gminy Zdieszowice na dowożenie uczniów w ostatnich latach

II. Wydatki gminy na dowożenie uczniów w latach 2023-2025

Tabela 81 Wydatki rozdz. 801 13 - Dowożenie uczniów w latach 2023-2025 (plan) w zł w gminie Zdieszowice.

Wyszczególnienie	2023 (wykonanie)	2024 (wykonanie)	2025 (plan)
Wydatki na dowożenie	361 907	427 413	438 600

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o wykonanie budżetu za lata 2023, 2024 Rb-28S oraz planu na 2025 (plan) oraz uchwały budżetowej

III. Organizacja dowożenia uczniów

Gmina Zdieszowice jest członkiem Związku Powiatowo-Gminnego „Jedź z nami” w Strzelcach Opolskich. Dowożeniem uczniów/dzieci zajmuje się przewoźnik – PKS w Strzelcach Opolskich S.A.

IV. Dowóz uczniów do szkół podstawowych i przedszkoli ogólnodostępnych w latach 2022/23-2024/25

Tabela 82 Koszty, liczba uczniów dowożonych do szkół podstawowych i przedszkoli gminy Zdieszowice w latach 2022/23-2024/25

Lp.	Placówka	Rok szkolny		
		2022/23	2023/24	2024/25
Szkoły podstawowe – liczba uczniów				
1.	PSP nr 1	18	17	15
2.	PSP nr 2	47	55	79
3.	PSP nr 3	35	36	39
4.	PSP w Januszkowicach	13	11	8
5.	PSP w Żyrowej	35	36	34
Razem (1)		148	155	175
Przedszkola – liczba dzieci				
1.	PP nr 2	5	4	1
2.	PP nr 3	10	7	3
3.	PP nr 5	2	2	-
4.	PP nr 6	-	-	-
5.	PSP w Żyrowej	-	3	-
Razem (2)		17	16	4
Razem (1) + (2)		165	171	179
Koszty w zł		132 546,76	221 012,52	235 227,28

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdieszowicach

Wzrasta liczba uczniów dowożonych do szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/23 – dowożonych było 148 uczniów, w 2024/25 – 175. Najwięcej wzrosła liczba dowożonych uczniów do PSP nr 2, z 47 do 79 w analizowanych latach. Zmalała w PSP nr 1, PSP w Januszkowicach. W przedszkolach ogółem maleje liczba dowożonych dzieci, w roku szkolnym 2024/25 jest ich 4.

Tabela 83 Średni wydatek na ucznia/dziecko w poszczególnym roku szkolnym

Rok szkolny	Średni wydatek/rok/uczeń
2022/23	803,3
2023/24	1 292,4
2024/25	1 314,1

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

W roku szkolnym 2023/24 średni wydatek na dowożonego ucznia znacząco wzrósł w porównaniu do 2022/23 o kwotę bliską 500 zł/rok.

V. Dowóz uczniów niepełnosprawnych

Uczniowie z niepełnosprawnością dowożeni są busami przystosowanymi do przewozu osób dysfunkcyjnych przez przewoźnika – PKS w Strzelcach Opolskich w ramach członkostwa gminy w Związku Powiatowo-Gminnym „Jedź z nami” oraz przez rodziców na podstawie zawartych umów.

Tabela 84 Koszty, liczba uczniów z niepełnosprawnością dowożonych przez przewoźnika PKS w Strzelcach Opolskich

Rok szkolny	Koszt (w zł)	Liczba uczniów	Średnia/rok uczeń
2022/23	128 835,85	3	42 945,28
2023/24	124 624,50	6	20 770,75
2024/25	164 946,60 (plan)	10	16 494,66

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Tabela 85 Koszty, liczba uczniów z niepełnosprawnością dowożonych przez rodziców w latach 2022/23-2024/25

Rok szkolny	Koszt (w zł)	Liczba uczniów	Średnia/rok uczeń
2022/23	21 393,48	3	7 131,16
2023/24	43 937,81	6	7 322,96
2024/25	71 655,27	7	10 236,46

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Najtańszą formę dowozu uczniów/dzieci z niepełnosprawnością do szkół/przedszkoli jest umowa zawarta z rodzicem dziecka.

Rekomendacja:

- **Dokonać ponownej weryfikacji uczniów uprawnionych do dowożenia** zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa – ze szczególnym uwzględnieniem art. 39 ust. 2 Ustawy Prawo Oświatowe. Zwracamy uwagę, że do PSP w Januszkowicach w roku szkolnym 2024/25 dowożonych jest 8 uczniów – obwód szkoły obejmuje sołectwo Januszkowice.

Regulacje prawne do wykorzystania:

1. Gmina nie ma podstaw prawnych do żądania od gminy sąsiadującej zwrotu kosztów dowożenia dzieci do szkół na terenie własnej gminy. Prawo do żądania zwrotu takich kosztów może wynikać jedynie z porozumienia zawartego z sąsiednią gminą, związanego z przekazaniem zadania lub jego części do realizacji przez inną gminę.
2. Jednym z zadań gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej. Natomiast szczegółowe zadania w tym zakresie wynikają przede wszystkim z *ustawy Prawo oświatowe*. Jednym z nich jest ustalenie sieci publicznych szkół w taki sposób, aby wszystkie dzieci zamieszkałe na terenie gminy miały możliwość spełniania obowiązku szkolnego, a droga dziecka z domu do najbliższej szkoły nie przekraczała 3 km – w przypadku uczniów klas I–IV, i 4 km – w przypadku uczniów klas V i VIII szkół podstawowych (*art. 39 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe*).

Powyższe oznacza, że gdy uczeń uczęszcza do szkoły, która nie znajduje się na terenie gminy, w której uczeń mieszka, choćby szkoła ta była położona bliżej od szkoły, w obwodzie której dziecko mieszka, gmina nie ma obowiązku zapewnienia bezpłatnego transportu ani zwrotu kosztów. Obowiązek taki ma charakter publiczny i wiąże się z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców oraz jest realizowany wyłącznie w obrębie właściwości miejscowej jednostki samorządu terytorialnego.

3. Wskazać należy, że organy władzy publicznej, zgodnie z *art. 7 Konstytucji RP*, mogą działać na podstawie i w granicach prawa. Oznacza to, że podczas gdy jednostka posiada swobodę działania zgodnie z zasadą „co nie jest wyraźnie zabronione przez prawo, jest dozwolone”, to organy władzy publicznej mogą działać tylko w przypadkach i w takim zakresie, w których upoważnia je do tego prawo (*por. wyrok NSA z 15 stycznia 1997 r., sygn. akt II Sa 534/96, M*).

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wybór szkoły znajdującej się poza obwodem czy też obszarem gminy przez rodziców dziecka, nie może skutkować żądaniem zwrotu kosztów tego dowozu od gminy, której mieszkańcem jest ten uczeń.

Gmina nie ma obowiązku organizować transportu lub zwracać kosztów przejazdu do innej szkoły niż obwodowa, nawet jeżeli znajduje się ona bliżej niż szkoła rejonowa. Sądy administracyjne rozstrzygając podobne sprawy, przyznają rację gminom stwierdzając, że rodzice nie mogą obarczać gminy ciężarem skutków finansowych wyboru przez opiekunów dziecka innej szkoły niż szkoła obwodowa. Powyższe zgodne jest z orzecnictwem sądowym (wyrok NSA z 6 stycznia 2010 r. i wyrok NSA z 5 września 2007 r.). Przytoczone orzecznictwo, mimo zmiany stanu prawnego nadal pozostaje w tym zakresie aktualne.

4. Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem, szkołą najbliższą jest ta placówka, która zapewnia realizację zaleceń o potrzebie kształcenia specjalnego. W sytuacji dowożenia dzieci niepełnosprawnych do najbliższej szkoły podstawowej – będącej na terenie sąsiedniej gminy, która będzie mogła realizować zalecenia o potrzebie kształcenia specjalnego, możliwe jest zawarcie stosownego porozumienia pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, a w rezultacie żądanie zwrotu kosztów dowożenia tych dzieci.

Porozumienie o realizacji obowiązku szkolnego na terenie innej gminy powinno określać kwestię dowozu tych dzieci do szkoły w tej gminie i rozliczania kosztów organizacji tego dowozu. **Jest to jedyna sytuacja, w której gmina może żądać zwrotu kosztów za dowóz uczniów mieszkających w sąsiedniej gminie.** Zatem jeśli dowóz dzieci z terenu gmin sąsiadujących odbywa się bez stosownego porozumienia, to nie ma podstaw prawnych do żądania zwrotu kosztów dowożenia dzieci do szkoły w tej gminie. **W takiej sytuacji pozostaje również pytanie, na jakiej podstawie gmina organizuje dowóz dzieci z terenu innej gminy.**

Reasumując, gmina ma obowiązek zapewnić dowóz do szkoły wyłącznie uczniom z terenu własnej gminy – na zasadach określonych w *art. 39 w zw. z art. 127 ustawy Prawo oświatowe*. Natomiast jeśli dzieci z sąsiednich gmin realizują obowiązek szkolny w szkole w tej gminie – z własnego wyboru, to gminy, których mieszkańcami są ci uczniowie, nie mają obowiązku finansowania dowozu tych uczniów do szkoły poza terenem własnej gminy, chyba że zostało zawarte stosowne porozumienie, o którym mowa wyżej.

Podstawa prawna:

- *Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jedn. Dz. U. z 2024 poz. 737)*
- *Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) - art. 7.*
- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) art. 7.*

5. Przepisy o dowozie dzieci do oddziału przedszkolnego

Przepis art. 32 ust. 3 zdanie drugie ustawy Prawo Oświatowe stanowi, że: Droga dziecka spełniającego obowiązek, o którym mowa w art. 31 ust. 4, i dziecka pięcioletniego z domu do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, niepublicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w niepublicznej szkole podstawowej, albo niepublicznej innej formy wychowania przedszkolnego, w których gmina zapewniła tym dzieciom warunki spełniania tego obowiązku oraz realizacji prawa do korzystania z wychowania przedszkolnego, nie powinna przekraczać 3 km.

Zatem, obecnie gmina ma obowiązek dowozić dzieci 5-letnie, jak i 6-letnie do:

- publicznego przedszkola,
- oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej,
- publicznej innej formy wychowania przedszkolnego,
- niepublicznego przedszkola, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych,
- oddziału przedszkolnego w niepublicznej szkole podstawowej, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, albo
- niepublicznej innej formy wychowania przedszkolnego, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych,

w których gmina zapewniła tym dzieciom warunki spełniania tego obowiązku oraz realizacji prawa do korzystania z wychowania przedszkolnego.

W przypadku dzieci 3-4 letnich, które nie mają obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4 Prawa Oświatowego, gmina nie ma obowiązku dowożenia.

IX. Analiza arkuszy organizacyjnych szkół publicznych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice – opis zastosowanego podejścia.

ARKUSZE ORGANIZACYJNE – WYBRANE ASPEKTY PRAWNE

Arkusze organizacyjne, to obecnie najważniejsze dokumenty szkół. Zatwierdzenie arkusza na kolejny rok szkolny, to zaciągnięte zobowiązanie finansowe organu prowadzącego na okres wrzesień – grudzień roku bieżącego oraz na kolejny rok – do końca sierpnia włącznie. Innymi słowy, zatwierdzone arkusze stanowią podstawę planowania przyszłorocznego budżetu. Spotykana w wielu przypadkach **formalnie potraktowana, nieprofesjonalna i nierzetelna weryfikacja przez jednostkę samorządową projektu arkusza organizacyjnego placówki oświatowej, skutkować może problemami finansowymi dla organu prowadzącego.** Często odmienne rozumienie priorytetów przez dyrektora szkoły, odpowiedzialnego za przygotowanie arkusza, a organ prowadzący, generuje konflikty. Dyrektor szkoły zawsze będzie stawiał na wysoką jakość kształcenia, stąd w jego polu zainteresowania przy planowaniu zawsze znajdą się mało liczne oddziały, wielokrotny podział na grupy i określona ilość różnorodnych, zajęć pozalekcyjnych. **Dyrektor to także reprezentant interesów własnego środowiska zawodowego – pracodawca nauczycieli.** Często nie jest zainteresowany redukcją etatów, nawet tych częściowych, również wtedy, gdy z roku na rok do szkoły trafia coraz mniej uczniów, a rosną koszty jej działania.

Organ prowadzący ma inne priorytety m.in. ze względu na stale rosnącą kwotę dopłacaną do części oświatowej potrzeb ogólnych (wcześniej subwencji oświatowych), która w wielu przypadkach nie pokrywa nawet wydatków na wynagrodzenia nauczycieli. Prowadzenie szkół jest zadaniem własnym samorządu. Samorządowy system finansowania jednostek oświatowych powinien zatem zapewnić ich funkcjonowanie, ale i zachęcać do **racjonalnego wydawania pieniędzy publicznych.** Stronami biorącymi udział w przygotowaniu arkusza organizacyjnego są: dyrektor szkoły, który proponuje organizację pracy szkoły oraz organ prowadzący, który zatwierdzając projekt organizacyjny zobowiązuje się do zapewnienia środków finansowych na jego realizację. Dyrektor szkoły, opracowując projekt organizacji pracy szkoły, ma obowiązek przestrzegać prawa oświatowego, zapewniając realizację zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły, **ale również dostosować wielkość tych zadań do planu finansowego prowadzonej przez siebie placówki.** Aspekty finansowe są często w tym zakresie pomijane przez dyrektorów, co może skutkować naruszeniem dyscypliny finansowej.

Organ prowadzący nie ma kompetencji do stanowienia prawa dotyczącego organizacji pracy szkoły, ale sprawuje nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych. Orzecznictwo sądowe na przestrzeni lat kwestionuje tzw. wytyczne organów prowadzących, odnoszące się do standaryzacji zatrudnienia w szkołach, uzasadniając takie działania wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów nadmiernym wkraczaniem w kompetencje dyrektorów jednostek. W uzasadnieniu sądy podniosły, że nadzór finansowy i organizacyjny nad szkołą nie obejmuje interwencji w uprawnienia dyrektora jako pracodawcy. Uprawnienia dyrektora w tym zakresie, na zasadzie wyłączności kompetencji, wynikają wprost z *art. 68 ust.5 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2024 poz. 737)*. Autonomiczną pozycję dyrektora potwierdza też *artykuł 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. KN (Dz. U. z 2024 r. poz. 986)*, który stanowi, że dyrektor kieruje szkołą, jest jej przedstawicielem na zewnątrz, przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły, przewodniczącym rady pedagogicznej. Zakaz ingerencji organu prowadzącego w kompetencje dyrektora wynika też, zdaniem sądu, z *art. 58 Prawa oświatowego*. Przepis ten stanowi, że organ prowadzący szkołę może ingerować w jej działalność wyłącznie w zakresie i na zasadach określonych

w ustawie. W ocenie sądu wójt (burmistrz, prezydent), stawiając sobie za cel jak najlepsze wykorzystanie potencjału placówek oświatowych pod kątem jakości poziomu nauczania i realizacji programu oświatowego, **nie może w drodze wydawanego przez siebie aktu przekraczać obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustaw: Prawo oświatowe, Karta Nauczyciela oraz Kodeksu pracy, nawet jeżeli w określonych przypadkach pewne wprowadzone przez niego rozwiązania mogłyby być dla gminy korzystniejsze.**

Biorąc pod uwagę stanowisko sądów w tym zakresie, zaleca się organom prowadzącym **ostrożniejsze formułowanie swoich wymagań. Uzasadnionym wydaje się przyjęcie przez jednostki samorządu mniej sformalizowanych stanowisk**, na przykład przygotowanie pisemnych oczekiwań (zaleceń, wytycznych) organu prowadzącego przy tworzeniu projektu organizacyjnego szkoły na nowy rok, zamiast wydawania aktów typu zarządzenia czy uchwały, które podlegają nadzorowi i zawsze mogą być uchylone lub zaskarżone. Przykładowe dokumenty tego rodzaju, nie wchodzące w strefę zastrzeżoną dla dyrektorów szkół, są tworzone i stosowane, a ich przykłady przytoczone w końcowej części audytu. Stanowczo rekomenduje się nakładanie obowiązku **wcześniejszego** składania przez dyrektorów wstępnych planów organizacyjnych, tak by wójt (burmistrz, prezydent) miał czas na ich dogłębną analizę.

Projekt arkusza organizacyjnego musi być **zgodny z aktualnym statutem szkoły**, a ten powinien być na bieżąco aktualizowany. To od tego dokumentu organ prowadzący powinien rozpocząć sprawdzanie arkusza. To, czego nie ma w statucie (np. świetlica, zajęcia integracyjne, stanowisko drugiego wicedyrektora, psychologa, pedagoga) nie powinno znaleźć się w projekcie organizacyjnym i może być podstawą negatywnego stanowiska organu prowadzącego. Przed zatwierdzeniem przez organ prowadzący, projekt arkusza na dany rok szkolny podlega zaopiniowaniu przez związki zawodowe działające na terenie danej gminy oraz organ nadzoru – Kuratora Oświaty. Opinia związków zawodowych powinna być pozytywna. Opinia kuratora nie jest wiążąca dla organu prowadzącego.

Kurator Oświaty pozytywną opinię wydaje po stwierdzeniu, że przedłożony projekt arkusza organizacyjnego szkoły **jest zgodny z przepisami prawa:**

- *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 2024r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 781)*
- *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli oraz poprzednie (Dz. U. z 2023 r. poz. 2736)*
- *Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024r. poz. 737)*
- *Ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 750, 854, 1473)*
- *Ustawą Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982r. (Dz. U. z 2024 r. poz.986)*
- *Ustawą o finansowaniu zadań oświatowych z dnia 27 października 2017r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 754)*
- Innymi obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Zawartość arkusza organizacyjnego określają:

- Dla szkół i przedszkoli – *rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli*
- Dla szkół podstawowych, w których zorganizowano oddział przedszkolny - *rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli*
- Harmonogram opracowania oraz zatwierdzenia projektu arkusza organizacyjnego placówki oświatowej na rok szkolny 2024/2025 reguluje *Rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli*
- Procedurę wprowadzania aneksów do dnia 30 września i po 30 września normuje §17 *ust. 11 oraz ust. 12 ww. rozporządzenia*.

Liczba zatwierdzonych godzin w arkuszach organizacyjnych szkół jest sumą obowiązkowych godzin, wynikających z ramowych planów nauczania oraz tzw. godzin dodatkowych. Ilość **godzin obowiązkowych** określa *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół*. Ramowe plany nauczania określają tygodniową (semestralną) liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły. Zgodnie z rozporządzeniem, każdy ramowy plan nauczania obejmuje również zajęcia z religii, etyki, wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz naukę własnej historii i kultury, zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz oddziałach i szkołach mistrzostwa sportowego, dodatkowe zajęcia edukacyjne (o których mowa w *art. 109 Prawo oświatowe*), zajęcia języka migowego itp. **Godziny określone w ramowych planach nauczania mają odzwierciedlenie w otrzymanych przez jst potrzeb oświatowych.**

W poniższej analizie arkuszy organizacyjnych szkół, dla których organem jest jst, dokonując kalkulacji kosztów zastosowanych rozwiązań, przyjęto dwa sposoby rozliczenia:

- **Rozliczenie godzinowe**, tj. ilość godzin zajęć w tygodniu x 4 tygodnie w miesiącu x 12 miesięcy x stawka godzinowa, czyli 79 zł brutto (2024 r.) nauczyciela dyplomowanego. Rozliczenie godzinowe ma zastosowanie w przypadku **braku konieczności całkowitego zwolnienia nauczyciela lub ograniczenia zatrudnienia (część etatu)**. Oczywiście jest to rozliczenie uśrednione dla celów statystycznych, dla najwyższego stopnia awansu zawodowego nauczycieli (ze względu na procent nauczycieli dyplomowanych w szkołach prowadzonych przez gminę). Przy szczegółowym wyliczeniu należy mieć na względzie sposób wyliczania wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe, doraźnych zastępstw oraz średniomiesięczne świadczenia urlopowe wypłacane jako wynagrodzenie za okres ferii i wakacji oraz prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego (trzynastka). Jako kwotę bazową przyjęto średnie wynagrodzenie brutto (nie minimalne), więc w przypadkach nauczycieli z innym stopniem awansu dodatek wyrównujący (potocznie zwany czternastką) jest już wliczony w tę kwotę.
- **Rozliczenie etatowe**, tj. roczna kwota brutto wynagrodzenia nauczyciela x etat (lub część etatu). Roczna kwota brutto wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego (po stronie pracodawcy) wynosi ok. 123 tys. zł (2024 r.). Rozliczenie etatowe ma zastosowanie w przypadku ograniczenia zatrudnienia.

Dla celów diagnostycznych najbardziej miarodajne jest rozliczenie godzinowe.

DODATKOWE ZAJĘCIA EDUKACYJNE

Dodatkowe zajęcia edukacyjne, to wyłącznie te, o których mowa w §2 ust. 3 pkt. 5 rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół i publicznych przedszkoli. Powyższy przepis odsyła do art. 109 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo oświatowe, który stanowi, że do dodatkowych zajęć edukacyjnych zalicza się:

- a) zajęcia z języka obcego nowożytnego, innego niż język obcy nowożytny nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych
- b) zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania.

Natomiast ust. 3 ww. rozporządzenia stanowi, że zajęcia edukacyjne, o których mowa w ust. 1 pkt. 2, organizuje dyrektor szkoły, za zgodą organu prowadzącego szkołę i po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców.

Dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi nie są np.:

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne,
- zajęcia psychoedukacyjne,
- koła przedmiotowe,
- koła zainteresowań,
- zespoły muzyczne,
- chór szkolny,
- pozalekcyjne zajęcia sportowe i inne.

Art. 42 ust. 2 pkt. 2 Karty Nauczyciela stanowi, że w ramach 40-to godzinnego tygodnia pracy nauczyciela, obowiązkiem jest realizowanie innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych, uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów. Nowy ustęp 2d w art. 42 KN przesądza, że nauczyciel, w ramach innych zadań statutowych nie prowadzi ani zajęć świetlicowych, ani tych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zgodnie z przepisami, JST jest zobowiązana finansować dodatkowe zajęcia dopiero wtedy, gdy uczeń jest zdiagnozowany przez poradnię, jako potrzebujący specjalnej organizacji nauki.

§2 ust. 1 pkt. 2 i §3 rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół normuje również przeznaczenie **godzin do dyspozycji dyrektora szkoły oraz godzin przyznanych przez organ prowadzący**. Zgodnie z tymi przepisami godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, mogą być przeznaczone na zajęcia uwzględniające potrzeby, zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności zajęcia związane z kształtowaniem aktywności i kreatywności uczniów i zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Głównym celem zajęć pozalekcyjnych jest ujawnianie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzenia wolnego czasu. Ponadto, zajęcia pozalekcyjne wspomagają w opiece nad dziećmi rodziców, którzy mają wydłużony czas pracy i tych, którzy mają kłopoty w realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych.

LICZBA UCZNIÓW W KLASIE, PODZIAŁ NA GRUPY

W corocznej analizie arkuszy organizacyjnych ważną kwestią jest maksymalna liczba uczniów mogąca uczyć się w jednym oddziale. *Rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli*, **nie określa liczby uczniów w kl. IV-VIII**, tą kwestię pozostawiono do decyzji organu prowadzącego, przy czym zwiększając liczbę uczniów powyżej 24 lub 26 uczniów na oddział, należy dokonać podziału na grupy, tj. powyżej 24 uczniów podział obowiązuje na obowiązkowych zajęciach z informatyki i języków obcych, natomiast w przypadku powyżej 26 uczniów na zajęciach z wychowania fizycznego - *Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół i publicznych przedszkoli*. Liczba uczniów na zajęciach z informatyki (nie więcej niż 24) uzależniona jest również od ilości stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej.

Podstawą prawną jest *Rozporządzenie MEN (Dz. U. 2023 poz. 2736 t.j.) w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli*, które stanowi:

§5. 1. *Liczba dzieci w oddziale przedszkola wynosi nie więcej niż 25. Oddział przedszkola obejmuje dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności.*

2. *Liczba uczniów w oddziale klas I–III szkoły podstawowej wynosi nie więcej niż 25.*

3. *W przypadku przyjęcia z urzędu, w okresie od rozpoczęcia do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, do oddziału klasy I, II lub III szkoły podstawowej ucznia zamieszkałego w obwodzie tej szkoły, dyrektor szkoły podstawowej, po poinformowaniu rady oddziałowej, o której mowa w art. 83 ust. 2 pkt 1 ustawy, dzieli dany oddział, jeżeli liczba uczniów jest zwiększona ponad liczbę określoną w ust. 2.*

4. *Na wniosek rady oddziałowej, o której mowa w ust. 3 oraz za zgodą organu prowadzącego szkołę, dyrektor szkoły podstawowej może odstąpić od podziału, o którym mowa w ust. 3, zwiększając liczbę uczniów w oddziale ponad liczbę określoną w ust. 2. Liczba uczniów w oddziale może być zwiększona nie więcej niż o 2 uczniów.*

5. *Oddział, w którym liczbę uczniów zwiększono zgodnie z ust. 4, może funkcjonować ze zwiększoną liczbą uczniów w ciągu całego etapu edukacyjnego.*

Żaden przepis prawny nie określa liczby uczniów w klasach IV-VIII. Ustawodawca kwestię tę pozostawił do dyspozycji organu prowadzącego. *Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół* stanowi:

§7. 1. *W klasach IV–VIII szkoły podstawowej, branżowej szkole I stopnia, liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej podział na grupy jest obowiązkowy:*

1) *na obowiązkowych zajęciach z informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej;*

2) *na obowiązkowych zajęciach z języków obcych nowożytnych w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; przy podziale na grupy należy uwzględnić stopień zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego;*

7) *na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, a w przypadku zespołu szkół – także w grupie międzyszkolnej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów, z tym że jeżeli w skład grupy oddziałowej, międzyoddziałowej, międzyklasowej lub międzyszkolnej wchodzi uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, uczęszczający do oddziałów integracyjnych lub uczniowie oddziałów specjalnych, liczba uczniów w grupie nie może być większa niż liczba uczniów odpowiednio w oddziale integracyjnym lub oddziale specjalnym określona w przepisach wydanych na podstawie art. 111 ustawy – Prawo oświatowe.*

ŚWIETLICA SZKOLNA, ZAJĘCIA ŚWIETLICOWE

Na zajęciach świetlicowych w szkole podstawowej ogólnodostępnej pod opieką jednego nauczyciela, zgodnie z §7 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli może pozostawać nie więcej niż 25 uczniów. Godzina rozliczeniowa prowadzonych zajęć trwa 60 minut. Szkoły podstawowe są zobowiązane zapewnić zajęcia świetlicowe dla uczniów, którzy pozostają w szkole dłużej ze względu na:

- czas pracy rodziców, na wniosek rodziców;
- organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole.

Należyte planowanie oraz racjonalne wykorzystanie pracy świetlicy zależy od tygodniowego rozkładu pracy szkoły (tzw. podziału godzin). Jeżeli wskaźnik zmianowości w szkole wynosi 1, tzn. liczba oddziałów jest równa liczbie klasopracowni, to praktycznie **w godzinach 8.00-12.00 nie ma konieczności organizowania pracy świetlicy**, bo uczniowie wszystkich klas uczestniczą w zajęciach lekcyjnych. Należyte planowanie oraz racjonalne wykorzystanie pracy świetlicy zależy od tygodniowego rozkładu pracy szkoły (tzw. podziału godzin). Z doświadczenia wynika, że ze świetlicy szkolnej korzystają najczęściej dzieci I-III. **Nie powinno mieć miejsca organizowanie pracy świetlicy w godzinach, kiedy wszyscy uczniowie realizują zajęcia edukacyjne.** Obowiązkowe zajęcia dydaktyczne w szkole podstawowej w minimalnym zakresie trwają 4 godziny (w oddziale przedszkolnym 5).

Zespół ekspertów zwraca uwagę, że czas pracy świetlicy bardzo często w dużym zakresie pokrywa się z organizacją innych zajęć pozalekcyjnych, np. w bibliotece, w kołach zainteresowań, na zajęciach sportowo-rekreacyjnych, zajęciach z pedagogiem, logopedą, itp. W sposób naturalny powoduje to realnie mniejszą liczbę uczniów korzystających ze świetlicy, a to z kolei powinno powodować mniejszą liczbę grup świetlicowych. **Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, realnym czasem pracy świetlicy są godziny 7.00-8.00 oraz 12.00-16.00** (8 godzin lekcyjnych mają tylko najstarsze klasy), co daje 25 godzin tygodniowo w jednej grupie świetlicowej (do 25 osób).

Rekomendujemy organowi prowadzącemu bieżącą weryfikację realnych potrzeb szkoły w tym zakresie na podstawie dzienników zajęć świetlicowych oraz deklaracji rodziców o zapisaniu dziecka do świetlicy (zwrócenie uwagi na konkretne godziny). W godzinach porannych i popołudniowych grupy należy łączyć, mając na uwadze dopuszczalną liczbę uczniów pozostających pod opieką jednego nauczyciela. Organ prowadzący minimum dwa razy w trakcie semestru powinien poddać analizie liczebność grup świetlicowych w danych godzinach.

KLASY ŁĄCZONE

Zgodnie z treścią *Rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli*, jeżeli w szkole organizowane jest nauczanie w klasach łączonych to:

- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie I, z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych samych klas z innymi klasami;
- w klasach II i III co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej, wychowania fizycznego prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami;
- w klasach IV-VII co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem muzyki, plastyki i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami;
- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie VIII, z wyjątkiem wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami.

W tabeli poniżej wykazano maksymalną, możliwą ilość zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkoły podstawowej, zgodnie ze wskazanym powyżej rozporządzeniem.

Tabela 86 Maksymalna, możliwa liczba zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkół podstawowych.

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ogółem (w godzinach)	KL. I	KL. II	KL. III	KL. IV	KL. V	KL. VI	KL. VII	KL. VIII	Razem
		20*	20	20	24*	25	25	32	31
Możliwość łączenia	5	5	5	6	6	6	6	4	43
- ed. muzyczna	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)		
- ed. plastyczna	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)		
- W/F	(3)	(3)	(3)	(4)	(4)	(4)	(4)	(4)	
Inne łączenia (obowiązkowych zajęć eduk. - bez pkt. 2)	-	7,5	7,5	9	9,5	9,5	13	-	56
Razem liczba godzin łączonych	5	12,5	12,5	15	15,5	15,5	19	4	99
Liczba godzin oddzielnych	15	7,5	7,5	9	9,5	9,5	13	27	98

*kl. I, IV, VII – nowe podstawy programowe oraz nowy ramowy program nauczania od roku 2017/2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzeniem MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli

Oprócz wskazanych powyżej możliwości połączeń możliwe jest także połączenie zajęć z religii. Organizację zajęć z religii normuje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych*. Podstawą wprowadzenia rekomendacji łączenia zajęć religii jest **Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie łączenia klas podczas zajęć z religii (Warszawa, dnia 9 kwietnia 2013r.)**. W punkcie 2 wspomnianego stanowiska czytamy: „Wobec niżu demograficznego i zmniejszającej się liczby uczniów w szkołach Komisja Wychowania stoi na stanowisku:

- jeżeli wszystkie przedmioty w szkole nauczane są w klasach łączonych, ponieważ grozi to np. likwidacją placówki, można odstąpić od wspomnianego wyżej zapisu Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach co do minimalnej liczby uczniów;

– jeśli dotyczy to tylko nauczania religii i przedmiotów spoza ramowego planu nauczania lub przedmiotów typu: muzyka, plastyka - nie ma na to zgody.”

Ponadto *Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie organizowania zajęć z religii w publicznych przedszkolach i szkołach (bp Marek Mendyk - przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski - Warszawa dnia 18 marca 2019 roku)* w pkt. 5 stanowi: „Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania zajęć z religii dla grupy nie mniejszej niż 7 uczniów danej klasy lub oddziału. Łączenie klas dla grup większych niż 7 uczniów jest możliwe, jeśli dotyczy to również innych przedmiotów nauczanych w szkole.”

Możliwość łączenia zajęć edukacyjnych kl. I z oddziałem „0” normuje *art. 96 ust. 4-5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*, który stanowi, że: **w szkołach działających w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych, w zakresie danego etapu edukacyjnego dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych**. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, w szkole podstawowej, w której zorganizowano oddział przedszkolny, dopuszcza się łączenie zajęć prowadzonych w oddziale przedszkolnym dla dzieci 6-letnich z zajęciami edukacyjnymi prowadzonymi w klasie I, z tym, że co najmniej połowa zajęć prowadzonych w oddziale przedszkolnym oraz co najmniej połowa obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu odpowiednio edukacji polonistycznej, przyrodniczej, matematycznej oraz języka obcego nowożytnego w klasie I powinna być prowadzona oddzielnie w oddziale przedszkolnym i w klasie I.

BIBLIOTEKA

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenie zespołu ekspertów, a **także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie wskaźnika 1 godziny pracy biblioteki na 15 uczniów**. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy, czy zarządzeniem wójta/burmistrza/prezydenta. Dla potwierdzenia przedstawiamy stanowisko Wojewody Świętokrzyskiego, unieważniającego Uchwałę Rady Gminy Bałtów z 16 czerwca 2018 r. Nadzór prawny wojewody podniósł, że Uchwała Rady Gminy została podjęta z istotnym naruszeniem prawa, bowiem zdaniem wojewody, Rada Gminy nie ma upoważnienia „do określania w formie uchwały limitów uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza”. Takiego prawa nie daje radnym ani ustawa o samorządzie gminnym, ani też Karta Nauczyciela - a na takie przepisy powołali się radni gminy Bałtów, przyjmując przytoczoną uchwałę. Wojewoda Świętokrzyski przypomniał, że kwestie limitów uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza regulowało *zarządzenie resortu edukacji z 4 czerwca 1997 r.*, jednak zostało ono uchylone 1 stycznia 1999 r. Uchylenie ww. zarządzenia nie skutkowało jednak przejściem upoważnienia w tym zakresie na radę gminy. W uzasadnieniu do rozstrzygnięcia nadzorczego, Wojewoda Świętokrzyski wskazał, że brak jest również podstawy do określenia przez radnych ilości godzin pracy nauczyciela bibliotekarza, ponieważ kwestię tę wyczerpuje *art. 42 ust. 3 pkt. 10 ustawy Karta Nauczyciela*. Zgodnie z nim tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych dla nauczyciela bibliotekarza wynosi 30 godzin.

W przypadku aktów prawa miejscowego przekroczenie delegacji ustawowej stanowi istotne naruszenie prawa. Rada gminy obowiązana jest przestrzegać zakresu udzielonego przez ustawę do

upoważnienia w zakresie tworzenia przepisów wykonawczych i w tych działaniach nie może tego upoważnienia ani zawężyć ani przekraczać.

Ustalenie liczby godzin zajęć bibliotecznych w danej placówce należy do decyzji dyrektora szkoły i organu prowadzącego. Prawo nie zabrania „umownego” określenia ilości uczniów przypadających na 1 godzinę zajęć. Nie można tego jednak usankcjonować w formie uchwały czy zarządzenia. Organ prowadzący, rada gminy, nie ma prawa ingerować w treści *art. 42 ust. 3 pkt. 10 (tabeli) KN*, dotyczącą obowiązkowego wymiaru zajęć nauczyciela bibliotekarza (30 godzin).

ZAJĘCIA REWALIDACYJNE

Zajęcia rewalidacyjne odbywają się **tylko w przypadku ucznia z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego**. Są organizowane na podstawie *rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania, organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych oraz w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli*. Zgodnie z zapisami *rozporządzenia (§2 ust.1 pkt. 2)* ramowy plan nauczania określa m.in. minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnościami. W poszczególnych załącznikach określa się ten wymiar jako 2 godziny na każdego ucznia z niepełnosprawnością. Zajęcia te powinny być uwzględnione w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym opracowywanym dla ucznia z niepełnosprawnością zgodnie z *§ 6 ust. 1 pkt. 5 rozporządzenia*. Czas trwania zajęć rewalidacyjnych określa rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli. Zgodnie z *§ 10 ust. 3 i 4 tego rozporządzenia*, godzina zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych trwa 60 minut. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć w okresie tygodniowym. **Przepisy nie rozstrzygają, czy zajęcia rewalidacyjne powinny być prowadzone indywidualnie, czy zespołowo. O tym powinny decydować potrzeby ucznia, cel zajęć oraz formułowane na tej podstawie zalecenia zespołu.**

Podstawy prawne:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym § 6 ust. 1 pkt. 5,*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli § 10 ust. 3 -4,*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie organizowania kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem społecznym*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegów nauczania, działalności wychowawczej, i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.*

ZAKRES PRACY PSYCHOLOGA, PEDAGOGA I INNYCH SPECJALISTÓW.

Organizację zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej normuje *Rozporządzenie MEN w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*. W *ustawie o finansowaniu zadań oświatowych*, określono, że tygodniowy, obowiązkowy wymiar godzin od 2018 r. wynosi odpowiednio:

- Dla nauczyciela pedagoga, logopedy, psychologa i doradcy zawodowego, a także terapeuty pedagogicznego, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w poradni psychologiczno-pedagogicznej, **nie więcej niż 22 godziny,**
- Dla nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej zatrudnianych dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym – **20 godzin.**

Liczba godzin zajęć pedagoga lub logopedy powinna wynikać z faktycznych potrzeb placówki i winna być uzgodniona z organem prowadzącym.

OBOWIĄZKOWE ZATRUDNIENIE NAUCZYCIELI SPECJALISTÓW

27 maja 2022 r. weszła w życie *ustawa z 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022r., poz. 1116)*. Przewiduje ona szereg zmian dla szkół i przedszkoli, jedną z ważniejszych jest ta dotycząca zatrudnienia specjalistów. Nowe regulacje pojawiły się również w Karcie Nauczyciela. Wprowadziły one obowiązek zatrudnienia nauczycieli specjalistów w jednostkach publicznych i niepublicznych:

- przedszkolach innych niż specjalne, w tym w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych,
- szkołach podstawowych i ponadpodstawowych,
- zespołach powyższych jednostek
- szkołach artystycznych, realizujących treści z zakresu kształcenia ogólnego.

Oznacza to, że szkoły i przedszkola będą musiały zatrudniać takich specjalistów jak:

- pedagogów,
- psychologów,
- logopedów,
- terapeutów pedagogicznych
- pedagogów specjalnych.

Formalnie, szkoła czy przedszkole nie będzie musiało zatrudniać wszystkich specjalistów, ale określoną ich liczbę. Obowiązek zatrudnienia nauczycieli specjalistów w łącznej liczbie etatów, określonych w Karcie Nauczyciela, będzie wprowadzany stopniowo, a to oznacza, że wymogi te będą nieco łagodniejsze w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 (z uwagi na przepisy przejściowe).

W kolejnej tabeli przedstawiono limit specjalistów, wynikający z przepisów Karty Nauczyciela.

Tabela 87 Limit nauczycieli specjalistów określony w ustawie Karta Nauczyciela.

Liczba dzieci (uczniów)	Liczba etatów do 31 sierpnia 2024 r.	Liczba etatów od 1 września 2024 r.
od 101	1,5 etatu + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów	2 etaty + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów
51-100	1	1,5
41-50	0,5	1
31-40		0,8
21-30		0,6
11-20	0,25	0,4
1-10		0,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie art.42 d Karta nauczyciela

Do tej puli nie będą wliczani nauczyciele, posiadający kwalifikacje do zajmowania stanowiska tzw. nauczyciela wspomagającego.

Liczbę uczniów oblicza się według stanu na dzień 1 września danego roku szkolnego. Tym samym przez cały rok szkolny będzie odnosić się do liczby uczniów z początku tego roku.

ZAJĘCIA KOREKCYJNO-KOMPENSACYJNE

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się, czyli z dysleksją rozwojową, w formie dysleksji, dysortografii lub dysgrafii.

- Liczba uczniów na zajęciach nie może być większa niż 5.
- Zajęcia prowadzą nauczyciele i specjaliści, posiadający kwalifikacje z zakresu terapii pedagogicznej.
- Godzina zajęć trwa 45 minut - w uzasadnionych przypadkach zajęcia mogą być prowadzone w czasie krótszym niż 45 minut, przy zachowaniu ustalonego dla ucznia łącznego czasu tych zajęć.
- W klasach I-III szkoły podstawowej najważniejszym celem zajęć jest rozpoznanie i usuwanie przyczyn trudności w uczeniu się dziecka, w tym ryzyka trudności specyficznych, a więc usprawnienie funkcji spostrzegania wzrokowego, funkcji słuchowej, orientacji przestrzennej, koordynacji wzrokowo-słuchowej, funkcji motorycznych; wyrównanie braków w zakresie edukacji polonistycznej i matematycznej oraz rozwijanie pozytywnej motywacji do pracy.
- W klasach IV-VIII szkoły podstawowej i szkole ponadpodstawowej celem zajęć jest głównie stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju umysłowego, psychicznego i społecznego uczniom z utrudnieniami rozwojowymi, umożliwienie uczniom opanowania podstawowych umiejętności czytania i pisania, wyrównywanie braków w wiadomościach i umiejętnościach, będących przyczyną trudności szkolnych oraz przezwyciężanie skutków niepowodzeń szkolnych, tj. trudności w czytaniu, pisaniu i liczeniu, a także ich emocjonalnych i społecznych konsekwencji.

Organizację tych zajęć reguluje *Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno- pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.*

ZAJĘCIA DYDAKTYCZNO-WYRÓWNAWCZE

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze nie należą do grupy zajęć dodatkowych. Organizuje się dla uczniów, mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników zajęć wynosi **do 8 uczniów** (*Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach - Dz.U.2017, poz.1591 ze zm.*).

Ujęcie zajęć w arkuszu organizacyjnym następuje w uzasadnionych przypadkach ze względu na kwestie finansowania tylko za akceptacją organu prowadzącego.

Nie podlegają natomiast dyskusji orzeczenia PPP.

NAUCZYCIEL WSPOMAGAJĄCY

Nauczyciel wspomagający realizuje następujące zadania:

1. prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych realizuje zintegrowane działania i zajęcia określone w programie,
2. prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym,
3. uczestniczy, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych,
4. udziela pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom i wychowawcom grup wychowawczych, realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym,
5. prowadzi zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne (jeśli posiada odpowiednie kwalifikacje do niepełnosprawności ucznia),
6. uczestniczy w zespole opracowującym IPET.

Zatrudnienie nauczyciela wspomagającego normuje:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym,*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.*

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych wprowadziła od roku szkolnego 2018/2019 jednolite pensum dla nauczycieli wspomagających, które wynosi 20 godzin tygodniowo. **Oznacza to, że nauczyciele ci z definicji nie będą na wszystkich lekcjach nawet w klasie pierwszej szkoły podstawowej** - art. 76 ust. 22 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych wprowadzający zmiany w art. 42 ustawy Karta Nauczyciela.

ZAJĘCIA Z ZAKRESU POMOCY PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (PPP) wyróżnia rodzaje zajęć:

- **zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze** - organizuje się dla uczniów, mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników zajęć wynosi **do 8 uczniów**,
- **zajęcia specjalistyczne**, w tym m.in.:
  - **zajęcia korekcyjno-kompensacyjne** – organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Liczba uczestników zajęć wynosi **do 5 uczniów**,
  - **zajęcia logopedyczne** – organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zaburzenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę. Liczba uczestników wynosi **do 4 uczniów**.

Organizując zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej należy mieć na uwadze przyczynę kierowania na nie ucznia, tj. orzeczenie, opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, wniosek nauczyciela, itp. **Dla organu prowadzącego wiążące jest tylko orzeczenie poradni**. W innych przypadkach jest to zadanie fakultatywne. Ważną kwestią w zakresie organizacji jest ilość uczniów na określonych zajęciach.

UCZEŃ DYSFUNKCYJNY, Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Podstawy prawne (podstawowe):

- *Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,*
- *Rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych oraz integracyjnych.*

- *Rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży w specjalnych szkołach i oddziałach oraz ośrodkach.*

Ustawodawca wyraźnie odróżnia dwa zagadnienia z tego obszaru, a mianowicie pomoc psychologiczno-pedagogiczną (PPP) i organizację kształcenia specjalnego.

I. **Pomoc psychologiczno-pedagogiczna** może wynikać z:

- szczególnych uzdolnień,
- niepełnosprawności,
- przewlekłej choroby,
- niedostosowania społecznego,
- zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
- zaburzeniami komunikacji językowej,
- sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- niepowodzeń edukacyjnych,
- zaniedbań środowiskowych (np. sytuacja bytowa ucznia i jego rodziny)
- trudnościami adaptacyjnymi,
- innymi potrzeb dziecka.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor szkoły przez opracowanie arkusza organizacyjnego na dany rok szkolny. **Powinien on przygotować dla organu prowadzącego szczegółową informację w zakresie** realnych potrzeb szkoły, zawierającą liczbę uczniów planowanych do objęcia z zakresu ppp, przyczynę kierowania (opinie, orzeczenia, prośby, zalecenia itp.), liczbę planowanych godzin zajęć, ich rodzaj itp. **Organ prowadzący po szczegółowej analizie przedłożonych dokumentów przydziela (lub nie przydziela) określoną liczbę godzin na cały rok szkolny. Kwestia rozdysponowania przydzielonych przez organ prowadzący godzin w trakcie roku szkolnego należy do dyrektora szkoły.**

II. **Kształcenie specjalne** organizuje się dla:

- niesłyszących (słabosłyszących),
- słabowidzących,
- niewidomych,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją,
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znaczącym
- z autyzmem, w tym zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów/dzieci **posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego**. Palcówka edukacyjna ma obowiązek realizować zapisy podstawy programowej oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. **Realizacja zleceń z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego należy do obowiązków dyrektora szkoły.**

Uczniowie/dzieci posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wykazywani są w sprawozdawczości SIO (System Informacji Oświatowej) – ze spisu na 30 września danego roku (**uwaga: niezbędna jest ważność orzeczenia**). W oparciu o sprawozdawczość SIO jednostka samorządu terytorialnego ma dodatkową kwotę środków finansowych zawartych w potrzebach oświatowych na dany rok szkolny. Kwota środków finansowych uzależniona jest od stopnia niepełnosprawności.

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych wskazuje wprost, że środki przekazane z tytułu orzeczeń mogą zostać przeznaczone wyłącznie na organizację kształcenia specjalnego. Ma to również odzwierciedlenie w sprawozdawczości budżetowej (Rb-27S,RB-28S po stronie dochodowej i wydatkowej - rozdziały 801 49, 801 50, 801 52).

REALIZACJA ART. 42 UST. 2 PKT 2 KARTY NAUCZYCIELA

Czas pracy nauczyciela określa art. 42 Karty Nauczyciela. **W ramach czasu pracy**, który nie może przekroczyć tygodniowo 40 godzin **oraz ustalonego wynagrodzenia**, nauczyciel realizuje:

1. zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, tzw. pensum (wszystkie godziny ponad pensum są dodatkowo płatne - godziny nadwymiarowe i doraźne zastępstwa);
2. inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów (bez dodatkowego wynagrodzenia);
3. zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym (bez dodatkowego wynagrodzenia).

Ponadto w ramach zajęć i czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nauczyciel nie prowadzi zajęć świetlicowych oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (*od 1.09.2017r., art. 42 ust. 2d KN*).

Nauczyciel w ramach stosunku pracy pozostaje do dyspozycji dyrektora szkoły. Dyrektor może więc przydzielać nauczycielowi czynności w ramach zakresu jego obowiązków/ zadań wynikających ze statutu szkoły, jak również obowiązującego go czasu pracy. Dyrektor szkoły nie może zlecić nauczycielowi realizacji zajęć niezgodnych z zapisami statutowymi. Katalog zadań nauczyciela określa statut szkoły. W statucie nie można formułować zadań, które nie mają odzwierciedlenia w przepisach zewnętrznych prawa oświatowego. Ponadto wybór zadań powinien uwzględniać rzeczywiste potrzeby uczniów, możliwości szkoły, przydatność w procesie realizacji przyjętych w statucie zadań szkoły. Rada pedagogiczna powinna ustanowić katalog zadań nauczyciela, doprecyzowując w nim zakres i czynności realizowane przez nauczyciela poza pensum oraz poza zajęciami i czynnościami związanymi z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym, a także sposób realizacji zadań szkoły.

Przykłady innych zajęć i czynności:

- uczestnictwo w przeprowadzaniu egzaminów zewnętrznych w szkole, w tym w wymianie międzyszkolnej,
- organizacja zajęć wynikających z zainteresowań uczniów (według bieżących potrzeb uczniów, nieujętych w stały harmonogram),
- organizacja/ współorganizacja imprez o charakterze wychowawczym lub rekreacyjno-sportowym, zgodnie z programem wychowawczo - profilaktycznym szkoły i planem pracy szkoły,
- zajęcia sportowe i rekreacyjne według potrzeb uczniów (np. kółko szachowe, klub sportowy, imprezy rekreacyjne i wypoczynkowe: rajdy, biwaki, obozy, itp.),
- zajęcia pozalekcyjne artystyczne (np. chór szkolny, plastyczne, muzyczne, taneczne, kółko teatralne, klub filmowy, kółko fotograficzne, itp.),
- nieobowiązkowe zajęcia o charakterze edukacyjnym (np. koła przedmiotowe, SKS, zajęcia rozwijające wiedzę),

- zajęcia rozwijające pozostałe zainteresowania (np. gry planszowe, gry dydaktyczne komputerowe, zajęcia kulinarne, garncarstwo, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, itp.),
- zapewnienie stałej opieki uczniom podczas realizowanych przez siebie zajęć edukacyjnych, w tym organizowanych imprez szkolnych i środowiskowych oraz wycieczek,
- pełnienie dyżurów podczas przerw międzylekcyjnych i przed lekcjami, odpowiedzialność za porządek i bezpieczeństwo uczniów znajdujących się na terenie objętym dyżurem (wg planu uczniów),
- udzielanie uczniom konsultacji indywidualnych/ zbiorowych (doraźne zajęcia wyrównawcze), a także pomocy w przygotowywaniu się do egzaminów, konkursów przedmiotowych i innych form współzawodnictwa,
- koordynacja pozostałych działań statutowych szkoły w wybranym zakresie, zgodnie z planem pracy szkoły,
- prowadzenie wymaganej przepisami prawa dokumentacji przebiegu nauczania, wychowania i opieki,
- udział w pracach szkolnych zespołów nauczycielskich,
- pełnienie funkcji w szkole (opiekun samorządu szkolnego, członek komisji rekrutacyjnej, członek komisji stypendialnej, itp.),
- współpraca z instytucjami wspierającymi działalność statutową szkoły,
- uczestnictwo w zebraniach rady pedagogicznej oraz indywidualne spotkania z rodzicami, itp.

1. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zdzeszowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 9)

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Szkoła jednociągowa, z wyjątkiem kl. II (IIa, IIb),
2. Liczba oddziałów – ogółem 9,
3. Liczba uczniów ogółem 189,
4. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 481,34, z czego
- ponadwymiarowych – 59,34 (12,32%)
5. Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń – 0,5.

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 2 571 198,32 zł
2. Planowane wydatki ogółem – 3 995 128 zł z czego
- subwencionowane – 3 900 128 zł
- niesubwencionowane – 95 000 zł
3. Średni wydatek na ucznia – 21 138 zł
4. Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski – 7,58.
5. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu
- wydatków subwencionowanych dz. 801 – 33,94% (1,32 mln zł)

I. Zatrudnienie nauczycieli specjalistów

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba uczniów PSP nr 1 wynosi 189. W ocenie ekspertów przy liczbie 189 uczniów (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać co najmniej 2 etaty specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 2 = 0,5$ etatu psychologa (11 godz.),
- $25\% \times 2 = 0,5$ etatu pedagoga specjalnego (11 godz.),
- 1 etat (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (22 godziny). **łącznie 44 godziny (2 etaty)**

Arkusze organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 11godz.
- Pedagog szkolny – 17 godz.
- Psycholog szkolny – 11 godz.
- Logopeda – 4 godz.
- Zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne) – 2 godz.

W sumie – 45 godzin

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia prawidłową liczbę nauczycieli specjalistów.

II. Biblioteka

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenia zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze **30 godzin (etat)**.

Rekomendowany wskaźnik to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza.

Liczba uczniów klas I-VIII wynosi 189.

Rekomendowana liczba godzin biblioteki: **13godzin** (189/ 15)

Różnica: 17 godzin

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 17 godzin.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $17 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{64\ 464 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $0,56 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{68\ 880 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 64 do 68 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

III. Obowiązki wychowawcy w świetlicy.

W arkuszu zaplanowano 45 godzin pracy świetlicy.

Informacje ogólne:

- liczba godzin zajęć świetlicy – 45
- czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 6:30-16:00
- liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 4 (w wymiarze od 13/26 , 24/26,6/26,2/26)
- liczba uczniów korzystających z zajęć – 48
- liczba grup świetlicowych – 2
- dostęp uczniów do szkoły - liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 18
- wskaźnik wykorzystania pomieszczeń - WNP = 0,5

Tabela 88 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP nr 1 w Zdieszowicach

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem godziny
Obecnie (średnia liczba godzin wynikająca z arkusza)	9	9	9	9	9	45
Czas pracy świetlicy						
6:30-8:00	1 x 1,5	1 x 1,5	1 x 1,5	1 x 1,5	1 x 1,5	7,5
11:30-16:00	1 x 4,5	1 x 4,5	1 x 4,5	1 x 4,5	1 x 4,5	22,5
12:30-15:00	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	12,5
						Razem: 42,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego PSP nr 1 w Zdieszowicach na rok szkolny 2024/2025.

- Godzina świetlicowa – 60 minut

Szkoła posiada dobre warunki lokalowe, umożliwiające rozpoczęcie nauki o godz. 8:00 dla wszystkich klas. Wskaźnik WNP=0,5

Różnica w zatwierdzonej i rekomendowanej liczbie godzin wynosi 2,5 godziny (45-42,5).

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
2,5 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **9 480 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
0,096 etatu x 123 000 zł = **11 808 zł brutto rocznie**

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 9 do 11 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

W ocenie ekspertów należy dokonać:

- ponownej weryfikacji faktycznych potrzeb pracy świetlicy ze szczególnym uwzględnieniem czasu przebywania uczniów na zajęciach świetlicowych,
- analizy dotychczasowej dokumentacji pracy świetlicy (uwaga: pod względem organizacyjnym tj. dzienników zajęć, w tym frekwencji na zajęciach w poszczególnych dniach),
- bieżącej kontroli (od 2026 r.) pracy świetlicy, w szczególności godzin pracy oraz liczby uczniów z niej korzystających,

Patrz: Komentarz – Analiza arkuszy organizacyjnych – wybrane aspekty prawne.

2. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdzeszowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 6)

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Szkoła wielociągowa
2. Liczba oddziałów – 11, z czego
3. Liczba uczniów ogółem – 230,
4. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 484,87 (w tym ponadwymiarowych – 102,87)
5. Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń – 0,47.

DANE FINANSOWE:

6. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 2 508 655 zł
7. Planowane wydatki ogółem – 4 064 500 zł z czego
  - subwencionowane – 3 964 500 zł
  - niesubwencionowane – 100 000 zł
8. Średni wydatek na ucznia – 17 672 zł
9. Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski – 9,24
10. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu
  - wydatków subwencionowanych – 36,56% (1,44 mln zł)

I. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w roku szkolnym 2024/2025 wynosi 230. W ocenie ekspertów przy liczbie 230 uczniów (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 2,2 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 2,2 = 0,55$ etatu psychologa (12,1 godz.),
- $25\% \times 2,2 = 0,55$ etatu pedagoga specjalnego (12,1 godz.),
- 1,1 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (24,2 godziny, razem – 48,4 godz. – 2,2 etaty)

Arkusz organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 13 godz.
- Pedagog szkolny – 17godz.
- Psycholog szkolny – 13 godz.
- Logopeda – 4 godz.
- Zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne) – 4 godz.

W sumie – 51 godzin (2,31 etatu)

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia ponadnormatywną liczbę nauczycieli specjalistów o 2,6 godz. (0,12 etatu).

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
 $2 \text{ godz.} \times 4 \text{ tygodnie} \times 12 \text{ miesięcy} \times 79 \text{ zł/godz.} = \mathbf{7\ 584 \text{ zł brutto rocznie}}$
- rozliczenie etatowe
 $0,12 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{14\ 760 \text{ zł brutto rocznie}}$

Ponadnormatywne zatrudnienie nauczycieli specjalistów powoduje wzrost wydatków o kwotę od 7,5 do 14,7 tys. zł w zależności od rozliczenia.

II. Zajęcia rewalidacyjne

Planowana liczba godzin zajęć rewalidacyjnych wynika z liczby uczniów posiadających orzeczenie PPP o niepełnosprawności. Przepis prawa oświatowego stanowi, że na ucznia z orzeczeniem przypada 2 godziny zajęć.

Ogółem w szkole realizowanych jest 6 godzin rewalidacji. Zajęcia w wymiarze 4 godzin prowadzi pedagog specjalny.

Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych jest jednym z zadań pedagoga specjalnego, realizowanych w ramach jego pensum, więc te godziny wlicza się do wymiaru zatrudnienia specjalistów. Należy jednak zwrócić uwagę, że poza prowadzeniem zajęć rewalidacyjnych pedagog specjalny posiada jeszcze szereg innych zadań (określonych w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. poz. 1610).

Rekomendacja:

W ocenie ekspertów prowadzenie 2 godzin rewalidacji powinno być rozliczone w ramach pensum zatrudnionego pedagoga specjalnego (zgodnie z obowiązującym prawem 12,1 godziny – 0,55 etatu). Ograniczenie liczby godzin nauczycielskich ograniczy wydatki o kwotę:

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
 $2 \text{ godz.} \times 4 \text{ tygodnie} \times 12 \text{ miesięcy} \times 79 \text{ zł/godz.} = \mathbf{7\ 584 \text{ zł brutto rocznie}}$
- rozliczenie etatowe
 $0,09 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{11\ 070 \text{ zł brutto rocznie}}$

Ograniczenie wydatków może sięgać kwoty od 7,5 do 11 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

III. Biblioteka

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenia zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze **30 godzin**.

Rekomendowany wskaźnik to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza.

Liczba uczniów klas I-VIII wynosi 230.

Rekomendowana liczba godzin biblioteki: **15 godzin** (230/15)

Różnica: 30 – 15 = 15 godzin

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 15 godzin.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
15 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **56 880 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
0,5 etatu x 123 000 zł = **61 500 zł brutto rocznie**

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 56 do 61 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

IV. Obowiązki wychowawcy w świetlicy.

W arkuszu zaplanowano 45 godzin pracy świetlicy.

Informacje ogólne:

- liczba godzin zajęć świetlicy – 45 godzin
- czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 6:45-15:30
- liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 4 (w wymiarze 13/26,6/26,22/26,4/26)
- liczba uczniów korzystających z zajęć – 50
- liczba grup świetlicowych – 2
- dostęp uczniów do szkoły - liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 79
- wskaźnik wykorzystania pomieszczeń - WNP = 0,47

Tabela 89 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP nr 2 w Zdieszowicach

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem godziny
Obecnie (średnia liczba godzin wynikająca z arkusza)	9	9	9	9	9	45
Czas pracy świetlicy (średnio)						
6:45-8:00	1 x 1,25	1 x 1,25	1 x 1,25	1 x 1,25	1 x 1,25	6,25
11:30-15:30	1 x 4	1 x 4	1 x 4	1 x 4	1 x 4	20
12:30-15:00	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	12,5
						Razem: 38,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdieszowicach na rok szkolny 2024/2025.

Szkoła posiada dobre warunki lokalowe umożliwiające rozpoczęcia nauki o godz. 8:00 dla wszystkich klas. Wskaźnik WNP=0,47.

Różnica w zatwierdzonej i rekomendowanej liczbie godzin wynosi 6,25 godzin (45-38,75).

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
6,25 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **23 700 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
0,24 etatu x 123 000 zł = **29 520 zł brutto rocznie**

Ograniczenie wydatków może sięgać kwoty od 23 do 29 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

W ocenie ekspertów należy dokonać:

- ponownej weryfikacji faktycznych potrzeb pracy świetlicy
- analizy dotychczasowej dokumentacji pracy świetlicy (uwaga: pod względem organizacyjnym tj. dzienników zajęć, w tym frekwencji na zajęciach w poszczególnych dniach)
- bieżącej kontroli (od 2026 r.) pracy świetlicy, w szczególności godzin pracy oraz liczby uczniów z niej korzystających.

Patrz: Komentarz – Analiza arkuszy organizacyjnych – wybrane aspekty prawne.

3. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdzieszowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 10)

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Szkoła wielociągowa.
2. Liczba oddziałów – ogółem 21, z czego:
  - Integracyjnych – 5
  - Sportowych – 2
3. Liczba uczniów ogółem 420,
4. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 1 178,61 z czego
  - ponadwymiarowych – 284,61 (24,14%)
5. Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń – 0,46.

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 6 822 012 zł
2. Wydatki ogółem 2023 – 10 680 500 zł, z czego
  - . subwencionowane – 10 034 500 zł
  - . niesubwencionowane /w tym inwestycje/ - 646 000 zł
3. Średni wydatek na ucznia – 24 295 zł
4. Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski – 6,78.
5. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu
  - wydatków subwencionowanych – 31,94 % (3,2 mln zł)

I. Ogólne informacje o klasie integracyjnej

- Podstawa prawna
  - *Rozporządzenie MEN z 28 lutego 2019 w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 2736 ze zm.)*
  - *Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (tekst jedn. Dz. U. z 2024., poz. 737)*
- Na utworzenie oddziału integracyjnego należy uzyskać zgodę organu prowadzącego, który zatwierdza arkusz organizacyjny szkoły (art. 17 ust. 9). W myśl *art. 4 punkt 2 ustawy Prawo oświatowe* poprzez oddział integracyjny należy rozumieć oddział szkolny, w którym uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczą się i wychowują razem z pozostałymi uczniami,
- Doboru dzieci, uczniów do oddziału integracyjnego dokonuje dyrektor szkoły lub przedszkola za zgodą ich rodziców/rodzice dzieci zdrowych muszą wyrazić zgodę,
- Liczba dzieci w klasie/oddziale integracyjnym nie więcej niż 20,
- Liczba uczniów niepełnosprawnych w klasie integracyjnej do 5 uczniów (chodzi przede wszystkim o uczniów z autyzmem, zespołem Aspergera, niepełnosprawnością sprzężoną),
- Przepisy nie wskazują na obowiązek zatrudnienia nauczyciela wspomagającego w oddziale integracyjnym w wymiarze godzin odpowiadającym liczbie godzin realizacji podstawy

programowej. Nauczyciel może być zatrudniony w wymiarze jednego etatu (20 godzin tygodniowo),

- W klasie integracyjnej może pracować zamiennie dwóch nauczycieli wspomagających – jeśli istnieje taka potrzeba w danej szkole (orzeczenie PPP),
- Pod opieką nauczyciela wspomagającego może jednocześnie przebywać do 5 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

W PSP nr 3 funkcjonuje 5 oddziałów klas integracyjnych (IIIa, IVa, Va, VIa, VIIa).

Tabela 90 Liczba uczniów mających specjalne potrzeby edukacyjne uczęszczających do PSP nr 3 w roku szkolnym 2024/25

Klasa/oddział	I A	III A I*	III C	IV A I	V A I	V B	VI A I	VI C	VII A I	VII C	VIII A	SUMA
Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	1	6	1	3	2	1	3	2	2	1	3	25

*oddział integracyjny

Źródło: opracowanie własne w oparciu o arkusz organizacyjny PSP nr 3, w roku szkolnym 2024/25 – Aneks nr 10

W roku szkolnym 2024/25 do PSP nr 3 uczęszcza ogółem 25 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z czego 16 uczniów uczęszcza do klas integracyjnych.

Na organizację kształcenia specjalnego w oddziałach integracyjnych wg. metryczki potrzeb oświatowych na 2025 r. szkoła otrzymała kwotę 1 119 342 zł, z czego:

- Waga P₈ – 1 003 612,36 zł,
- Waga P₁₄ – 115 729,77 zł.

II. Obowiązki nauczyciela wspomagającego

Zatrudnienie nauczyciela wspomagającego wynika wprost z orzeczenia PPP. Podstawa prawna, obowiązki i inne aspekty szczegółowo opisane zostały w rozdziale – komentarze (aspekty prawne) – analiza arkuszy organizacyjnych szkół, przedszkoli.

W roku szkolnym 2024/25 organ prowadzący przeznaczył 144 godziny dla nauczycieli wspomagających. Pensum nauczyciela wspomagającego to 20 godzin. Na realizację 144 godzin samorząd musi obecnie zabezpieczyć kwotę:

- w rozliczeniu godzinowym:
144 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **546 048 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
7,2 etatu x 123 000 zł = **885 600 zł brutto rocznie**

Rekomendacja:

Dokonywać szczegółowej analizy orzeczenia PPP przed podjęciem decyzji o ilości godzin nauczyciela wspomagającego. Należy zwrócić uwagę, że pod opieką nauczyciela wspomagającego w klasie

integracyjnej może jednocześnie przebywać do 5 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Przeznaczyć 1 etat nauczyciela wspomagającego (20 godzin pensum) na każdy oddział integracyjny – kalkulacja:

- Obecnie: 144 godz. tygodniowo nauczycieli wspomagających
- Rekomendacja: 5 oddziałów integracyjnych x 20 godz. (1 etat na każdy oddział integracyjny) = 100 godz.
- Różnica: **44 godz.**
- Rekomendacja może przynieść następujący efekt finansowy:
  - w rozliczeniu godzinowym:
44 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **166 848 zł brutto rocznie**
  - w rozliczeniu etatowym:
2,2 etatu x 123 000 zł = **270 600 zł brutto rocznie**

III. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba uczniów PSP nr 3 w roku szkolnym 2024/2025 wynosi 430. W ocenie ekspertów przy liczbie 430 uczniów (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 2,6 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- 25% x 2,6 = 0,65 etatu psychologa (14,3 godz.),
- 25% x 2,6 = 0,65 etatu pedagoga specjalnego (14,3 godz.),
- 1,3 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (28,6 godziny, łącznie – 57,2 godz., 2,6 etatu).

Arkusze organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 15 godz.
- Pedagog szkolny – 22 godz.
- Psycholog szkolny – 22 godz.
- Logopeda – 19 godz.

W sumie – 78 godzin (3,54 etatu)

W ocenie ekspertów PSP nr 3 zatrudnia ponadnormatywną liczbę etatów nauczycieli specjalistów. Różnica – 0,94 etatu, 20,68 godzin.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
20,68 godz. x 4 tygodnie x 12 miesięcy x 79 zł/godz. = **78 418 zł brutto rocznie**

- rozliczenie etatowe
 $0,94 \text{ etatu} \times 123\,000 \text{ zł} = \mathbf{115\,620 \text{ zł brutto rocznie}}$

Zwiększenie zatrudnienia nauczycieli specjalistów skutkuje wzrostem wydatków o kwotę od 78 do 115 tys. zł brutto w zależności od rozliczenia.

IV. Zajęcia rewalidacyjne

Planowana liczba godzin zajęć rewalidacyjnych wynika z liczby uczniów posiadających orzeczenie PPP o niepełnosprawności. Przepis prawa oświatowego stanowi, że na ucznia z orzeczeniem przypada 2 godziny zajęć. Ogółem w szkole (z klasami integracyjnymi) realizowanych będzie – 50 godzin rewalidacji, z czego tylko 6 godzin prowadzi pedagog specjalny.

Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych jest jednym z zadań pedagoga specjalnego, realizowanych w ramach jego pensum, więc te godziny wlicza się do wymiaru zatrudnienia specjalistów. Należy jednak zwrócić uwagę, że poza prowadzeniem zajęć rewalidacyjnych pedagog specjalny posiada jeszcze szereg innych zadań (określonych w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. poz. 1610).

Rekomendacja:

Prowadzenie dodatkowo 4 godzin rewalidacji powinno być realizowane w ramach pensum zatrudnionego pedagoga specjalnego (zgodnie z obowiązującym prawem 14,3 godziny – 0,65 etatu). Ograniczenie liczby godzin nauczycielskich ograniczy wydatki o kwotę:

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
 $4 \text{ godz.} \times 4 \text{ tygodnie} \times 12 \text{ miesięcy} \times 79 \text{ zł/godz.} = \mathbf{15\,168 \text{ zł brutto rocznie}}$
- rozliczenie etatowe
 $0,18 \text{ etatu} \times 123\,000 \text{ zł} = \mathbf{22\,140 \text{ zł brutto rocznie}}$

łącznie pedagog specjalny realizować może 10 godzin w ramach swojego etatu (14,3 godz.)

V. Zajęcia dodatkowe

- Funkcjonowanie osobiste i społeczne – 7 godz.
- Rozwijające komunikowanie się – 2 godz.
- Rozwijające kreatywność – 14 godz.

Razem: 23 godziny

- Zajęcia rozwijające komunikowanie się – zajęcia specjalistyczne

Zajęcia mają na celu rozwijanie języka i umiejętności porozumiewania się za pomocą mowy oraz z zastosowaniem alternatywnych i wspomagających metod komunikacji (AAC). Uczniowie uczą się koncentracji na wypowiedziach innych, adekwatnych reakcji, formułowania jasnych komunikatów

Liczba prowadzonych zajęć – 2 godz.

- Zajęcia rozwijające kreatywność

Zajęcia służą rozwijaniu wyobraźni, zainteresowań, motywacji do działania i aktywności twórczej uczniów oraz wyrażaniu przeżyć i emocji za pomocą dostępnych dla nich środków wyrazu, także artystycznych, praktycznych i technicznych.

Liczba prowadzonych zajęć – 14 godz.

- Funkcjonowanie osobiste i społeczne

Są to zajęcia, na których uczniowie doskonalią wiadomości zdobyte na wcześniejszych etapach edukacyjnych w zakresie czytania, pisania, elementarnych pojęć matematycznych, podstawowej wiedzy z zakresu środowiska społeczno-przyrodniczego

Liczba prowadzonych zajęć – 7 godz.

Ww. zajęcia mogą być prowadzone grupowo lub indywidualnie w zależności od zaleceń zawartych w orzeczeniu PPP.

Rekomendacja:

1. Organ prowadzący przed zatwierdzeniem arkusza organizacyjnego powinien uzyskać od dyrektora szkoły pełną informację o potrzebie prowadzenia ww. zajęć oraz określić tygodniową ich ilość,
2. Większość ww. zajęć w ocenie analizowanych powinni prowadzić nauczyciele specjaliści zatrudnieni w szkole (2,6 etatów) w ramach przydzielonych etatów (psycholog, pedagog, pedagog specjalny, terapeuci).

VI. Biblioteka

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenia zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze **45 godzin**.

Rekomendowany wskaźnik to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza.

Liczba uczniów klas I-VIII wynosi 420.

Rekomendowana liczba godzin biblioteki: **28 godzin** (420/15)

Różnica: 45-28 = 17 godzin

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 17 godzin.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
17 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **64 464 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
0,56 etatu x 123 000 zł = **68 880 zł brutto rocznie**

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 64 do 68 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

VII. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się, czyli z dysleksją rozwojową, w formie dysleksji, dysortografii lub dysgrafii. Liczba uczniów na zajęciach nie może być większa niż 5 osób. Zajęcia prowadzą nauczyciele i specjaliści, posiadający kwalifikacje z zakresu terapii pedagogicznej. Godzina zajęć trwa 45 minut - w uzasadnionych przypadkach zajęcia mogą być prowadzone w czasie krótszym niż 45 minut, przy zachowaniu ustalonego dla ucznia łącznego czasu tych zajęć.

Zgodnie z arkuszem organizacyjnym zajęcia korekcyjno-kompensacyjne prowadzone są w wymiarze 11 godzin.

Maksymalna liczba uczniów na zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych wynosi 5. Przyjmując ten przelicznik zaplanowanymi w arkuszu zajęciami objętych może być 55 uczniów (11 godzin x maksymalnie 5 uczniów), co stanowi 13% wszystkich uczniów szkoły.

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne należą do grupy zajęć specjalistycznych. Prowadzić je mogą nauczyciele specjaliści (pedagodzy, psychologzy, pedagogzy specjali, terapeuci) w zakresie przydzielonego wymiaru czasu pracy – pedagog – 22 godz. (etat), psycholog – 22 godz. (etat) itp.

VIII. Klasy sportowe

W roku szkolnym 2024/25 w Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 z oddziałami integracyjnymi sportowymi funkcjonują 2 oddziały klas sportowych (w klasach VII b, VIII b).

Warunki tworzenia, organizacji oraz działania oddziałów sportowych normuje *Rozporządzenie MEN z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego (Dz. U z 2017 r., poz. 2138 z późn. zm.)*.

Najważniejsze kwestie związane z funkcjonowaniem oddziałów sportowych:

- W oddziale sportowym są prowadzone zajęcia sportowe obejmujące szkolenie sportowe w jednym lub kilku sportach, w co najmniej trzech kolejnych klasach szkoły danego typu dla co najmniej 20 uczniów w oddziale (§ 2 ust. 2 ww. rozporządzenia),
- Obowiązkowy tygodniowy wymiar godzin zajęć sportowych wynosi w oddziałach sportowych co najmniej 10 godzin tygodniowo (§ 9 ust. 1 pkt. 1 ww. rozporządzenia),
- Minimalna liczba uczniów w grupie ćwiczeniowej wynosi 10 (§ 10 ust. 2 ww. rozporządzenia),
- Uczniom oddziałów sportowych uczącym się w miejscu zamieszkania zapewnia się jeden pełnowartościowy posiłek dziennie (§ 15 ww. rozporządzenia).

Aspekty ekonomiczne funkcjonowania klas sportowych

Klasy/oddziały sportowe mogą być finansowane z różnych źródeł, tj.:

- Subwencja oświatowa (potrzeby oświatowe)
- Dotacje, darowizny (od związków sportowych, Ministerstwa Sportu, itp.)
- Budżet samorządu.

Szkoła Podstawowa nr 3 w potrzebach oświatowych na 2025 r. otrzymała na funkcjonowanie oddziałów (klas) sportowych kwotę 72 184 zł, część SOB subwencji oświatowej – waga P₃₇ dla 37 uczniów.

IX. Obowiązki wychowawcy w świetlicy.

W arkuszu zaplanowano 52 godziny pracy świetlicy.

Informacje ogólne:

- liczba godzin zajęć świetlicy – 52,
- czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 6:30-15:30
- liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 6 (w wymiarze 3/26, 12/26, 2/26, 3/26, 26/26, 6/26),
- liczba uczniów korzystających z zajęć – 160
- liczba grup świetlicowych – 6
- dostęp uczniów do szkoły - liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 39
- wskaźnik wykorzystania pomieszczeń - WNP = 0,46

Tabela 91 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w SP w Łętowni

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem
Obecnie (średnia liczba godzin wynikająca z arkusza)	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	52
Rekomendacja						
6:30-8:00	1 x 1,5	1 x 1,5	1 x 1,5	1 x 1,5	1 x 1,5	
7:00-8:00	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	7,5
11:30-15:30	1 x 4	1 x 4	1 x 4	1 x 4	1 x 4	5,0

12:30-15:00	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	1 x 2,5	20 12,5 łącznie: 45
-------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdieszowicach na rok szkolny 2024/2025.

- Godzina świetlicowa – 60 minut

Szkoła posiada bardzo dobre warunki lokalowe, umożliwiające rozpoczęcie nauki o godz. 8:00 lub wcześniej dla wszystkich klas (wskaźnik WNP = 0,46).

Różnica w zatwierdzonej i rekomendowanej liczbie godzin wynosi 7 godzin (52-45).

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
7 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **26 544 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
0,26 etatu x 123 000 zł = **31 980 zł brutto rocznie**

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 26 do 31 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

W ocenie ekspertów należy dokonać:

- ponownej weryfikacji faktycznych potrzeb pracy świetlicy
- analizy dotychczasowej dokumentacji pracy świetlicy (uwaga: pod względem organizacyjnym tj. dzienników zajęć, w tym frekwencji na zajęciach w poszczególnych dniach)
- bieżącej kontroli (od 2024 r.) pracy świetlicy, w szczególności godzin pracy oraz liczby uczniów z niej korzystających.

Patrz: Komentarz – Analiza arkuszy organizacyjnych – wybrane aspekty prawne.

4. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 2)

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Szkoła jednociągowa.
2. Liczba oddziałów – ogółem 7, z czego 5 w szkole podstawowej, 2 – oddziały przedszkolne. Brak kl. III, VII, VIII.
3. Liczba uczniów ogółem 67, z czego 39 – SP, OP – 28.
4. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 285,5, z czego ponadwymiarowych – 47 (16,46%).
5. Wskaźnik WNP – 0,77.

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 1 436 597 zł
2. Wydatki ogółem – 2 414 200 zł z czego
  - subwencionowane – 1 783 400 zł
  - niesubwencionowane – 630 800 zł
3. Średni wydatek na ucznia 36 579 zł
4. Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski – 4,67
5. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu
  - wydatków subwencionowanych – 37,68% (0,67 mln zł)

I. Łączenie klas

Szkoła Podstawowa w Januszkowicach jest placówką liczącą 39 uczniów, z małą liczbą uczniów w klasach. Mała liczba uczniów umożliwia wprowadzenie elementów klas łączonych (zajęć łączonych).

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie MEN z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz. U. z 2023 poz. 2736 z późn. zm),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe art. 96, ust. 4-5 (Dz. U. z 2024 poz. 737),
- Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego KEP z dnia 9 kwietnia 2013 r. oraz 18 marca 2019 r.

W kolejnej tabeli wskazano możliwości wprowadzenia klas łączonych w PSP w Januszkowicach.

Tabela 92 Klasy łączone w PSP w Januszkowicach

Klasa	I	II	IV	V	VI	Razem
Liczba uczniów	10	8	7	8	6	39
Liczba godzin łączonych	(5)		(11) – V-VI			(20)
			IV-V-VI- (4) – wychowanie fizyczne			

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach na rok szkolny 2024/2025.

Łączna rekomendowana liczba godzin łączonych wynosi – 20, z czego:

- Kl. I-II – 5 godz.
- Kl. IV-V – 4 godz. wychowania fizycznego
- Kl. V-VI – 11 godz.

Poza ww. liczbą godzin – 20, łączenie obejmuje zajęcia z religii:

- Kl. I-II – 2 godz.
- Kl. V-VI – 2 godz.

Łącznie: 4 godz.

Wprowadzenie ww. rozwiązań ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o :

- Kl. I-II – 5 godz.
- Kl. V-VI – 11 godz.
- Kl. IV-V-VI – 8 godz. (wychowanie fizyczne)
- Kl. I-II – 2 godz. – religia
- Kl. V-VI – 2 godz – religia

Łącznie: 28 godz.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $28 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{106\ 176 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $1,55 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{190\ 650 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie elementów zajęć łączonych (klas łączonych) ogranicza wydatki o kwotę od 106 do 190 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Możliwość łączenia klas reguluje *Rozporządzenie MEN z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz. U. poz. 2736 ze zm.)*. Zgodnie z rozporządzeniem, jeżeli w szkole organizowane jest nauczanie w klasach łączonych to:

- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie I, z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej i wychowania fizycznego prowadzi się bez łączenia tych samych klas z innymi klasami,
- w klasach II i III co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej, wychowania fizycznego prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami,
- w klasach IV-VII co najmniej połowę wymiaru godzin związkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem muzyki, plastyki i wychowania fizycznego prowadzi się bez łączenia tych las z innymi,
- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie VIII, z wyjątkiem wychowania fizycznego prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami.

II. Biblioteka

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenia zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze **7 godzin**.

Rekomendowany wskaźnik to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza.

Liczba uczniów klas I-VI wynosi 39.

Rekomendowana liczba godzin biblioteki: **3 godziny** (39/ 15)

Różnica: **4 godziny** (7-3)

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 4 godziny.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $4 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{15\ 168 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $0,13 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{15\ 990 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 15 do 16 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

III. Zatrudnienie nauczycieli specjalistów

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba uczniów w roku szkolnym 2024/2025 PSP w Januskowicach wynosi 67. W ocenie ekspertów przy liczbie 67 uczniów (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 1,5 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 1,5 = 0,375$ etatu psychologa (8,25 godz.),
- $25\% \times 1,5 = 0,375$ etatu pedagoga specjalnego (8,25 godz.),
- 0,75 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (16,5 godziny).

Arkusze organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 9 godz.

- Pedagog szkolny – 11 godz.
- Psycholog szkolny – 6 godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – 4 godz.
- Terapeuta pedagog – 3 godz.

W sumie – 33 godziny

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia prawidłową liczbę nauczycieli specjalistów.

IV. Zajęcia rewalidacyjne

Planowana liczba godzin zajęć rewalidacyjnych wynika z liczby uczniów posiadających orzeczenie PPP o niepełnosprawności. Przepis prawa oświatowego stanowi, że na ucznia z orzeczeniem przypadają 2 godz. zajęć. Ogółem w PSP w Januszkowicach realizowanych są 2 godz. rewalidacji.

Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych jest jednym z zadań pedagoga specjalnego, realizowanych w ramach jego pensum, więc te godziny wlicza się do wymiaru zatrudnienia specjalistów. Należy jednak zwrócić uwagę, że poza prowadzeniem zajęć rewalidacyjnych pedagog specjalny posiada jeszcze szereg innych zadań (określonych w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. poz. 1610).

Rekomendacja

Prowadzenie 2 godzin rewalidacji powinno być rozliczone w ramach pensum zatrudnionego pedagoga specjalnego (zgodnie z obowiązującym prawem 8,25 godziny – 0,375 etatu).

Ograniczenie liczby godzin nauczycielskich o 2 ograniczy wydatki o kwotę:

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
2 godz. x 4 tygodnie x 12 miesięcy x 79 zł/godz. = **7 584 zł brutto rocznie**
- rozliczenie etatowe
0,09etatu x 123 000 zł = **11 070 zł brutto rocznie**

Ograniczenie wydatków może sięgać kwoty od 7 do 11 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

V. Obowiązki wychowawcy w świetlicy.

W arkuszu zaplanowano 15 godzin pracy świetlicy.

Informacje ogólne:

- liczba godzin zajęć świetlicy – 15 godzin,
- czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 12:45-15:45

- liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 3 (w wymiarze 1/26,6/26,8/26)
- liczba uczniów korzystających z zajęć – 25
- liczba grup świetlicowych – 1
- dostęp uczniów do szkoły - liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 8 uczniów
- wskaźnik wykorzystania pomieszczeń - WNP = 0,77
- Obwód szkoły obejmuje miejscowość- sołectwo Januszkowice

Tabela 93 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP w Januszkowicach

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem
Obecnie (średnia liczba godzin wynikająca z arkusza)	3	3	3	3	3	15
Rekomendacja 12:45-15:45	3	3	3	3	3	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego PSP w Januszkowicach na rok szkolny 2024/2025.

- *Godzina świetlicowa – 60 minut*

Zespół analizujący nie wnosi uwag.

5. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej w Żyrowej na rok szkolny 2024/25 (aneks nr 5)

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Szkoła jednociągowa.
2. Liczba oddziałów – ogółem 8,
3. Liczba uczniów ogółem 104,
4. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 341,37, z czego ponadwymiarowych – 68,37 (20%).

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 2 759 176 zł
2. Wydatki ogółem – 2 730 500 zł z czego
  - subwencionowane – 2 650 500 zł
  - niesubwencionowane – 80 000 zł
3. Średni wydatek na ucznia 26 255 zł
4. Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski – 5,82.
5. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu
  - Potrzeby oświatowe w 104% pokrywają wydatki subwencionowane.

I. Łączenie klas/zajęć lekcyjnych

Szkoła Podstawowa w Żyrowej jest placówką liczącą 104 uczniów, z małą liczbą uczniów w klasach. Mała liczba uczniów umożliwia wprowadzenie elementów zajęć łączonych.

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie MEN z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz. U. z 2023 r., poz. 2736 t.j.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe art. 96, ust.4-5 (Dz. U. z 2024 poz.737)
- Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego KEP z dnia 9 kwietnia 2013 r. oraz 18 marca 2019 r.

W kolejnej tabeli wskazano możliwości wprowadzenia zajęć łączonych PSP w Żyrowej.

Tabela 94 Liczba uczniów w PSP w Żyrowej, rekomendowane łączenie zajęć wraz z ilością godzin łączonych.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
Liczba uczniów i oddziałów – wg. arkusza	17	12	13	10	17	12	13	10	
Rekomendowane łączenie zajęć	-	(3) Wychowanie fizyczne		-	-	-	(4) Wychowanie fizyczne		7 godz.

*(x) – liczba zajęć łączonych

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego PSP w Żyrowej na rok szkolny 2024/2025.

Rekomendowane rozwiązanie ogranicz liczbę godzin nauczycielskich o 7 godz.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
7 godz. x 4 tygodnie x 12 miesięcy x 79 zł/godz. = **26 544 zł brutto rocznie**
- rozliczenie etatowe
0,38 etatu x 123 000 zł = **46 740 zł brutto rocznie**

Ograniczenie wydatków może sięgać kwoty od 26 tys. do 46 tys. zł brutto rocznie w zależności od rodzaju rozliczenia.

II. Zatrudnienie nauczycieli specjalistów

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba uczniów w roku szkolnym 2024/2025 Publicznej Szkoły Podstawowej w Żywowej wynosi 104. W ocenie ekspertów przy liczbie 104 uczniów (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 2 etaty specjalistów, z czego co najmniej:

- 25% x 2 = 0,5 etatu psychologa (11 godz.),
- 25% x 2 = 0,5 etatu pedagoga specjalnego (11 godz.),
- 1 etat (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (22 godziny, **łącznie 44 godz. – 2 etaty**).

Arkusze organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 9 godz.
- Pedagog szkolny – 11 godz.
- Psycholog szkolny – 9 godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – 2 godz.
- Zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne) – 2 godz.

W sumie – 33 godziny (1,5 etatu)

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia nieprawidłową (zbyt małą) liczbę etatów nauczycieli specjalistów.

III. Zajęcia rewalidacyjne

Planowana liczba godzin zajęć rewalidacyjnych wynika z liczby uczniów posiadających orzeczenie PPP o niepełnosprawności. Przepis prawa oświatowego stanowi, że na ucznia z orzeczeniem przypada 2 godz. zajęć. Ogółem w szkole realizowanych jest 14 godzin zajęć rewalidacji – 7 uczniów z niepełnosprawnością. Zajęcia rewalidacyjne prowadzi 4 nauczycieli.

Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych jest jednym z zadań pedagoga specjalnego, realizowanych w ramach jego pensum, więc te godziny wlicza się do wymiaru zatrudnienia specjalistów. Należy jednak zwrócić uwagę, że poza prowadzeniem zajęć rewalidacyjnych pedagog specjalny posiada jeszcze szereg innych zadań (określonych w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. poz. 1610).

Rekomendacja

Prowadzenie 8 godzin rewalidacji powinno być rozliczone w ramach zatrudnionego pedagoga specjalnego (zgodnie z obowiązującym prawem 11 godzin – 0,5 etatu). Ograniczenie liczby godzin nauczycielskich ograniczy wydatki o kwotę:

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:
4 godz. x 4 tygodnie x 12 miesięcy x 79 zł/godz. = **15 168 zł brutto rocznie**
- rozliczenie etatowe
0,18 etatu x 123 000 zł = **22 140 zł brutto rocznie**

Ograniczenie wydatków może sięgać kwoty od 15 do 22 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

IV. Biblioteka

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenia zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze **9 godzin**.

Rekomendowany wskaźnik to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza.

Liczba uczniów klas I-VIII wynosi 104.

Rekomendowana liczba godzin biblioteki: **7 godzin** (104/ 15)

Różnica: 2 godziny (9-7)

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 2 godziny.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $2 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = 7\,584 \text{ zł brutto rocznie}$
- w rozliczeniu etatowym
 $0,066 \text{ etatu} \times 123\,000 \text{ zł} = 8\,118 \text{ zł brutto rocznie}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 7 do 8 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

V. Obowiązki wychowawcy w świetlicy.

W arkuszu zaplanowano 26 godzin pracy świetlicy (wykazano w dwóch pozycjach: 23 i 3 godz.)

Informacje ogólne:

- liczba godzin zajęć świetlicy – 26 (etat),
- czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 6:45-8:50, 12:30-15:40
- liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 2 (w wymiarze 3/26,23/26)
- liczba uczniów korzystających z zajęć – 50
- liczba grup świetlicowych – 2
- dostęp uczniów do szkoły - liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 34
- wskaźnik wykorzystania pomieszczeń - WNP = 0,57
- Obwód szkoły obejmuje sołectwo: Jasiona, Oleszka, Osada Dalnie, Żyrowa.

Tabela 95 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP w Żyrowej

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem
Obecnie (średnia liczba godzin wynikająca z arkusza)	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	26
Rekomendacja						
6:45-8:00	1 x 1,25	1 x 1,25	1 x 1,25	1 x 1,25	1 x 1,25	6,25
12:30-15:40	1 x 3,16	1 x 3,16	1 x 3,16	1 x 3,16	1 x 3,16	15,8
						łącznie: 22,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego PSP w Żyrowej na rok szkolny 2024/2025.

- Godzina świetlicowa – 60 minut

Szkoła posiada dobre warunki lokalowe, umożliwiające rozpoczęcie nauki o godz. 8:00 dla wszystkich klas (wskaźnik WNP = 0,57).

Różnica w zatwierdzonej i rekomendowanej liczbie godzin wynosi 3,95.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $3,95 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{14\ 978 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $0,15 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{18\ 450 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 14 do 18 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

W ocenie ekspertów należy dokonać:

- ponownej weryfikacji faktycznych potrzeb pracy świetlicy
- analizy dotychczasowej dokumentacji pracy świetlicy (uwaga: pod względem organizacyjnym tj. dzienników zajęć, w tym frekwencji na zajęciach w poszczególnych dniach)
- bieżącej kontroli (od 2026 r.) pracy świetlicy, w szczególności godzin pracy oraz liczby uczniów z niej korzystających.

Patrz: Komentarz – Analiza arkuszy organizacyjnych – wybrane aspekty prawne.

6. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 2 na rok szkolny 2024/25 – arkusz obowiązuje od 01.09.2024 r.

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Liczba oddziałów – ogółem 2
2. Liczba uczniów ogółem 36
3. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 123, z czego ponadwymiarowych – 7,14 (5,8%).

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 486 349,86 zł
2. Planowane wydatki ogółem – 1 357 450 zł
3. Średni wydatek na ucznia 36 688 zł
4. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu wydatków – 58,71% (0,79 mln zł)

I. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116). Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba dzieci w roku szkolnym 2024/2025 Publicznego Przedszkola nr 2 wynosi 36. W ocenie ekspertów przy liczbie 36 dzieci (od 1 września 2024 r.) przedszkole powinno zatrudniać, co najmniej 0,8 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 0,8 = 0,2$ etatu psychologa (4,4 godz.),
- $25\% \times 0,8 = 0,2$ etatu pedagoga specjalnego (4,4 godz.),
- 0,4 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (8,8 godzin, łącznie – 17,6 godz., 0,8 etatu).

Arkusz organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 5 godz.
- Pedagog szkolny – - godz.
- Psycholog szkolny – 5 godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – 6,5 godz.
- Terapeuta pedagog – 1 godz.

W sumie – 17,5 godzin (0,8 etatu)

W ocenie ekspertów Przedszkole nr 2 zatrudnia prawidłową liczbę etatów nauczycieli specjalistów.

7. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 3 na rok szkolny 2024/25 – arkusz obowiązuje od 04.11.2024 r.

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Liczba oddziałów – ogółem 5, z czego
  - Integracyjnych – 3 (maluchy, średniaki, starszaki)
2. Liczba dzieci ogółem 69, w tym 15 dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (maluchy – 5, średniaki – 5, starszaki – 5)
3. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 394,5, z czego ponadwymiarowych – 80,5 (20,4%)

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 2 240 713 zł
2. Planowane wydatki ogółem – 3 541 200 zł
3. Średni wydatek na ucznia 49 876 zł
4. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu wydatków – 32,05% (1,13 mln zł)

I. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116). Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba dzieci w roku szkolnym 2024/2025 Publicznego Przedszkola nr 3 wynosi 69. W ocenie ekspertów przy liczbie 69 dzieci (od 1 września 2024 r.) przedszkole powinno zatrudniać, co najmniej 1,5 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 1,5 = 0,375$ etatu psychologa (8,25 godz.),
- $25\% \times 1,5 = 0,375$ etatu pedagoga specjalnego (8,25 godz.),
- 0,75 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (16,5 godziny, łącznie – 33 godz., 1,5 etatu).

Arkusz organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 11 godz.
- Pedagog szkolny – - godz.
- Psycholog szkolny – 10 godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – 6 godz.
- Zajęcia specjalistyczne korekcyjno-kompensacyjne – 1 godz.
- Integracja sensoryczna – 5 godz.

W sumie – 33 godziny

W ocenie ekspertów Przedszkole nr 3 zatrudnia prawidłową liczbę etatów nauczycieli specjalistów.

II. Liczba oddziałów, dzieci

Zgodnie z *art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 737)* wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego. W stosunku do dzieci w wieku 6 lat ustawodawca przewidział obowiązek realizacji wychowania przedszkolnego (art. 31 ust. 4 Prawa oświatowego). Miejszem jego realizacji może być przedszkole, oddział przedszkolny w szkole podstawowej lub inna forma wychowania przedszkolnego. Z kolei w stosunku do dzieci w wieku od 3 do 5 lat ustawodawca przewidział, że mają one prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego (art. 31 ust. 6 Prawa oświatowego).

Natomiast na podstawie przepisu *§ 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2019 r. poz. 502)* liczba dzieci w oddziale przedszkola wynosi nie więcej niż 25. Oddział przedszkola obejmuje dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności. W świetle wskazanych wyżej przepisów dzieci 3–6-letnie mogą korzystać z wychowania przedszkolnego w tym samym oddziale przedszkola. Przepisy prawa oświatowego nie wymagają, aby dla każdego rocznika tworzyć oddzielne oddziały. Podstawa programowa przedszkola jest realizowana w całym cyklu wychowania przedszkolnego, a nie w poszczególnych grupach wiekowych dzieci.

Prawo oświatowe nie zawiera regulacji wskazującej, w jakim konkretnie wieku powinny być dzieci uczęszczające do danego oddziału – kwestia ta powinna zostać uregulowana w statucie. Statut przedszkola musi bowiem zawierać uregulowania dotyczące organizacji pracy przedszkola (*art. 102 ust. 1 pkt 9 ustawy – Prawo oświatowe*).

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę oddziałów o 1. Likwidacja oddziału skutkuje zmniejszeniem liczby godzin nauczycielskich o np. 42 godziny (średniaki).

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $42 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{159\ 264 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $1,9 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{233\ 700 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania powoduje ograniczenie wydatków o kwotę od 159 do 233 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

8. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 5 w Zdieszowicach na rok szkolny 2024/25 – arkusz obowiązuje od 28.10.2024 r.

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Liczba oddziałów – ogółem 4,
2. Liczba dzieci ogółem 83, w tym 2 dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego
3. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 259,3, z czego ponadwymiarowych – 35 (13,49%).

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 817 082,98 zł
2. Wydatki ogółem – 2 5656 100 zł
3. Średni wydatek na ucznia 30 905 zł
4. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu wydatków – 61,69% (1,58 mln zł)

I. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba dzieci w roku szkolnym 2024/2025 Przedszkola Publicznego nr 5 wynosi 83. W ocenie ekspertów przy liczbie 83 dzieci (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 1,5 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 1,5 = 0,375$ etatu psychologa (8,25 godz.),
- $25\% \times 1,5 = 0,375$ etatu pedagoga specjalnego (8,25 godz.),
- 0,75 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (16,5 godziny, łącznie: 33 godz., 1,5 etatu).

Arkusz organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 9 godz.
- Pedagog szkolny – - godz.
- Psycholog szkolny – 9 godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – 10 godz.
- Zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne) – 5 godz.

W sumie – 33 godziny (1,5 etatu)

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia prawidłową liczbę nauczycieli specjalistów.

9. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola nr 6 na rok szkolny 2024/25 – Aneks obowiązujący od 09.12.2024 r.

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Liczba oddziałów – ogółem 5
2. Liczba dzieci ogółem 112, z tego 1 dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności
3. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 329,3, z czego ponadwymiarowych – 34 (9,68%).

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 1 079 455 zł
2. Planowane wydatki ogółem – 3 208 250 zł
3. Średni wydatek na ucznia 28 645 zł
4. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu wydatków – 59,14% (1,89 mln zł)

I. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba dzieci w roku szkolnym 2024/2025 Przedszkolu nr 6 wynosi 112. W ocenie ekspertów przy liczbie 112 dzieci (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 2 etaty specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 2 = 0,5$ etatu psychologa (11 godz.),
- $25\% \times 2 = 0,5$ etatu pedagoga specjalnego (11 godz.),
- 1 etat (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (22 godziny).

Arkusz organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 11 godz.
- Pedagog szkolny – 11 godz.
- Psycholog szkolny – - godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – 17 godz.
- Zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne) – 5 godz.

W sumie – 44 godziny (2 etaty)

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia prawidłową liczbę nauczycieli specjalistów.

10. Analiza arkusza organizacyjnego Publicznego Przedszkola w Żyrowej na rok szkolny 2024/25 – aneks obowiązujący od 04.11.2024 r.

DANE ORGANIZACYJNE:

1. Liczba oddziałów – ogółem 2
2. Liczba uczniów ogółem 31, w tym 1 dziecko z niepełnosprawnością
3. Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 113,5, z czego ponadwymiarowych – 17,5 (15,41%).

DANE FINANSOWE:

1. Kwota potrzeb oświatowych na 2025 r. – 390 383,10 zł
2. Planowane wydatki ogółem – 1 135 100 zł
3. Średni wydatek na ucznia 36 616 zł
4. Procentowy udział środków samorządu w finansowaniu wydatków – 60,22% (0,68 mln zł)

I. **Zatrudnienie nauczycieli specjalistów**

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów, pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022r.,poz.1116)*. Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta nauczyciela).

Liczba dzieci w roku szkolnym 2024/2025 Publicznym Przedszkolu w Żyrowej wynosi 31. W ocenie ekspertów przy liczbie 31 dzieci (od 1 września 2024 r.) szkoła powinna zatrudniać, co najmniej 0,8 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

- $25\% \times 0,8 = 0,2$ etatu psychologa (4,4 godz.),
- $25\% \times 0,8 = 0,2$ etatu pedagoga specjalnego (4,4 godz.),
- 0,4 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (8,8 godziny, łącznie: 17,6 godz. – 0,8 etatu).

Arkusz organizacyjny szkoły na 2024/25 rok przewiduje zatrudnienie:

- Pedagog specjalny – 5,5 godz.
- Pedagog szkolny – 6 godz.
- Psycholog szkolny – 6 godz.
- Logopeda (zajęcia z logopedą) – -.

W sumie – 17,5 godziny (0,79 etatu)

W ocenie ekspertów przedszkole zatrudnia prawidłową liczbę nauczycieli specjalistów.

X. Podsumowanie analizy arkuszy organizacyjnych przedszkoli prowadzonych przez gminę Zdzeszowice

W roku szkolnym 2024/25 w gminie Zdzeszowice funkcjonuje łącznie 6 przedszkoli, z czego 5 przedszkoli prowadzi samorząd, jedno przedszkole niepubliczne prowadzi stowarzyszenie.

Tabela 96 Przedszkola prowadzone przez gminę Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/25 – liczba oddziałów/dzieci

	PP w Żyrowej	PP nr 2	PP nr 3	PP nr 5	PP nr 6	SUMA
Liczba oddziałów	2	2	5 (3 integracyjne)	4	5	18
Liczba dzieci ogółem	31	36	69	83	112	331

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych przedszkoli na rok szkolny 2024/25

- łączna liczba oddziałów przedszkolnych – 18, w tym 3 oddziały integracyjne (PP nr 3),
- łączna liczba dzieci w przedszkolach – 331, w tym 47 dzieci w oddziałach integracyjnych,
- Średnia liczba dzieci w oddziale ogólnodostępnym (bez oddziałów integracyjnych i liczby dzieci do nich uczęszczających) – 18,93
  - 18 oddziałów – 3 integracyjne = 15 oddziałów ogólnodostępnych,
  - 331 dzieci – 47 (oddziały integracyjne) = 284 dzieci w oddziałach ogólnodostępnych,
  - **Średnio: 284:15= 18,93 dzieci/oddział**
- Liczba dzieci w oddziale ogólnodostępnym przedszkola wynosi dużo poniżej 25 osób/oddział. (Rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli – Dz. U. 2023 r., poz. 2736 t.j.).

Rekomendacja:

W ocenie ekspertów należy dążyć do maksymalizacji liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych (25 dzieci).

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę oddziałów o 3 tj.

- 284 dzieci (bez integracyjnych) / 25 dzieci = 11,36 (12 oddziałów)
- 15 obecnych oddziałów (bez integracyjnych) – 12 = 3 oddziały mniej

Maksymalizując liczbę dzieci w oddziałach przedszkolnych do 25 można ograniczyć liczbę oddziałów o 3. Efektem finansowym może być ograniczenie wydatków o kwotę **1 967 850 zł** (3 x 655 950 zł)

Kalkulacja:

- Liczba oddziałów – stan obecny – 18
- Planowane wydatki ogółem przedszkoli na 2025 r. – 11 807 100 zł
- Średnio na oddział – 655 950 zł (11 807 100 zł / 18 oddziałów)

Dodatkowo oszczędności w zakresie funkcjonowania stołówek – patrz rozdz. Pracownicy niepedagogiczni zatrudnieni w szkołach i przedszkolach.

XI. Wynik analizy finansowo-organizacyjnej szkół i placówek oświatowych gminy Zdzeszowice – lata 2023-2025

Gmina Zdzeszowice położona jest w powiecie krapkowickim, w województwie opolskim. Gminę Zdzeszowice należy zaliczyć do stosunkowo zamożnych samorządów w Polsce. W analizowanych latach 2023-2025 (plan) nie otrzymywała subwencji wyrównawczej (w 2025 r. – potrzeb wyrównawczych). W 2024 roku wskaźnik G podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczenia subwencji wyrównawczej wyniósł 3 071,51. Wskaźnik gminny Gg dla kraju wynosił 2 788,93. Wskaźnik G gminy Zdzeszowice to 110,13% wskaźnika Gg. Dochody gminy Zdzeszowice w latach 2024-2025 (plan) oscylują w granicach 86 mln zł. Dochody gminy w 2025 r. (plan) to w ponad 90% dochody własne, dotacje to niecałe 10% - po zmianach w przepisach finansów samorządowych od 2025 r.

Na ogólną kwotę planowanych na 2025 r. subwencionowanych wydatków (dz. 801) placówek oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w wysokości 22,3 mln zł, potrzeby oświatowe pokrywają w 71% wydatków, pozostałe 29% (6,52 mln zł) to środki pochodzące z dochodów własnych samorządu. Wydatki oświatowe (tylko dział 801 - *Oświata i wychowanie*) w 2025 r. stanowią około 40% wydatków ogółem. W analizowanych latach wydatki tego działu nominalnie wykazują tendencję rosnącą. W 2024 r. na oświatę wydano 35,9 mln zł, w 2023 r. – 33,3 mln zł.

W roku szkolnym 2024/2025 gmina Zdzeszowice jest organem prowadzącym dla 5 szkół podstawowych i 5 przedszkoli. Analiza danych demograficznych od 2017 roku wykazuje tendencję malejącą. Najwięcej dzieci urodziło się w 2017 r. – 132 dzieci, najmniej w 2024 r. – 56 dzieci oraz 58 dzieci w 2023 r.

Przewidywana liczba uczniów kl. I-VIII w latach 2024/2025-2031/32 spada z 980 uczniów w roku szkolnym 2024/2025 do 725 w roku 2031/2032. Z wyjątkiem PSP w Januszkowicach, w pozostałych czterech szkołach liczba uczniów maleje. Największy spadek wystąpić może w PSP nr 3 (z 419 do 308), PSP nr 2 (z 230 do 141), PSP nr 1 (z 189 do 117).

Na podstawie danych z arkuszy organizacyjnych szkół podstawowych oraz danych otrzymanych z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach należy stwierdzić, że liczba nauczycieli zatrudnionych, na niepełne etaty jest zbyt duża. W roku szkolnym 2024/25 stanowią ponad 30% (60 osób) wszystkich zatrudnionych. Wskaźnik zatrudnienia (Wz) nauczycieli niepełnozatrudnionych wynosi 0,38 – tzn. że statystyczny nauczyciel zatrudniony na niepełny etat w gminie, pracuje na ok. 7/18 etatu. Nauczyciele pełnozatrudnieni pracują (Wz-1,27) na etacie oraz 4-5 godz. ponadwymiarowych. Za 2024 rok nauczyciele (początkujący i dyplomowani) wypracowali „nadwyżkę” art. 30 KN w kwocie 786 tys. zł.

Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025 wynosi 980, ponadto 362 dzieci uczęszczało do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej. Ponadto 40 dzieci uczęszcza do przedszkola niepublicznego.

W gminnych placówkach oświatowych pracuje wykształcona kadra pedagogiczna. Dominującym awansem zawodowym są nauczyciele mianowani i dyplomowani.

Opracowując analizę finansowo-organizacyjną oświaty w gminie Zdzeszowice, zespół ekspertów dla lepszego zrozumienia funkcjonowania oświaty posłużył się wieloma wskaźnikami. Ich

celem jest ułatwienie dokonywania porównań, określenie wzajemnych relacji w sferze zarządzania i finansowania oświaty. Podstawowe wskaźniki dotyczą następujących obszarów tematycznych:

1. Organizacji szkół, w tym m.in.:
  - Przeciętnej liczby uczniów w oddziale klasowym
  - Liczby uczniów przypadających na jeden przeliczeniowy etat nauczycielski
  - Liczby etatów niepedagogicznych w przeliczeniu na jeden oddział
  - Wykorzystania pomieszczeń lekcyjnych itp.
2. Finansowania oświaty, w tym m.in.:
  - Bieżących wydatków subwencionowanych na zadania oświatowe i otrzymanej subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych)
  - Wydatków bieżących na zadania oświatowe w przeliczeniu na jednego ucznia
3. Nauczycieli, pracowników niepedagogicznych, w tym m.in.:
  - Wskaźnika zatrudnienia (nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni)
  - Awansów zawodowych nauczycieli itp.

Do obliczenia tych wskaźników wykorzystane zostały dane uzyskane z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach (sprawozdania finansowe, liczba uczniów, wysokość kosztów dowożenia, itp.) przekazane przez dyrektorów, a także pozyskane informacje publiczne, dostępne w BIP i na stronie internetowej gminy.

Syntetyczne zestawienie tych wskaźników zestawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 97 Zestawienie najważniejszych wskaźników dotyczących szkół prowadzonych przez gminę Zdzeszowice

L.p.	Nazwa wskaźnika	PSP nr 1	PSP nr 2	PSP nr 3	PSP w Januszkowicach	PSP w Żyrowej
1.	Liczba uczniów (1)	189	230	419	38	104
2.	Liczba uczniów/oddział (2)	21	20,9	19,95	7,6	13,00
3.	Liczba uczniów/etat nauczycielski (3)	7,58	9,24	6,78	4,67	5,82
4.	Koszt utrzymania 1 ucznia (w tys. zł) (4)	21 138	17 672	24 295	36 579	26 255
5.	Procentowy udział gminy w pokryciu wydatków subwencionowanych (5)	33,94%	36,56%	31,94%	37,68%	-
6.	Wskaźnik zatrudnienia (6)	0,92	0,92	1,16	1,00	1,05
7.	Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń	0,5	0,47	0,46	0,77	0,57
8.	Liczba etatów niepedagogicznych na oddział (7)	0,97	0,66	1,09	0,9	0,43
9.	Średni wydatek na oddział (w zł) (8)	443 903	369 500	508 595	344 886	341 313

(1) - szkoła podstawowa w roku szkolnym 2024/25

- (2) - szkoła podstawowa w roku szkolnym 2024/25
- (3) - łącznie: szkoła podstawowa, oddział "0" 2024/25
- (4) - łącznie: szkoła podstawowa, oddział "0" 2024/25
- (5) Procentowy udział wydatków gminy w pokryciu wydatków subwencionowanych, według planu na 2025
- (6) łącznie: szkoła podstawowa, oddział "0"
- (7) Rok szkolny 2024/25
- (8) Wydatki subwencionowane oddziałów szkół podstawowych 2025 r. (plan)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach, sprawozdań Rb-27S, Rb-28S, planu na 2025 r. oraz arkuszy organizacyjnych szkół na rok szkolny 2024/25

Analiza zamieszczonych powyżej wskaźników pozwala na porównanie szkół podstawowych gminy Zdzeszowice pod kątem poszczególnych obszarów.

Duże obciążenie budżetu gminy rosnącymi wydatkami oświatowymi zmusza samorząd do wprowadzenia oszczędności. Upatrywać ich można w:

- Racjonalizacji sieci szkół (likwidacja PSP Januszkowice, PSP w Żyrowej)
- Redukcji zatrudnienia nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych
- Zmianie organizacji pracy szkół, ze szczególnym uwzględnieniem liczebności oddziałów, podziału na grupy, ograniczeniu zajęć dodatkowych (zajęcia pozalekcyjne typu świetlica, ograniczenie godzin ponadwymiarowych)

XII. Propozycje rozwiązań

W powyższych rozdziałach analizy zamieszczono wiele rekomendacji zarządczych, które w przyszłości mogą wpłynąć na realne oszczędności w sferze oświaty. Niemniej jednak należy pamiętać, iż wiele z tych rozwiązań wymaga stopniowego wprowadzania, ich efekty będą widoczne po określonym upływie czasu, najczęściej są to rozwiązania trudne do akceptacji społecznej, lecz konieczne do restrukturyzacji oświaty w dobie bardzo niekorzystnych zjawisk demograficznych i lawinowo rosnących kosztów bieżących. Należy zauważyć, że zarówno w Polsce, jak i w województwie opolskim, wydatki budżetów gmin na oświatę i wychowanie systematycznie rosną, przy jednoczesnym spadku liczby uczniów. Gmina Zdzeszowice również nie odbiega od tego trendu.

Gmina Zdzeszowice jest zmuszona „dokładać” do potrzeb oświatowych związanych z funkcjonowaniem szkół publicznych, dla których jest organem prowadzącym.

Na podstawie uzyskanych danych, analiz i dyskusji, eksperci FRDL opracowali rekomendacje prowadzące do obniżenia wydatków na oświatę lub zwiększenia dochodów na ten cel. Do decyzji Gminy pozostawia się wdrożenie proponowanych rozwiązań.

Należy podkreślić, że proponowane rekomendacje są rozwiązaniami wzorcowymi. Możliwe jest ich łączenie czy modyfikowanie, w zależności od uwarunkowań społecznych oraz decyzji władz Gminy. Proponowane rozwiązania są zgodne z aktualnym stanem prawnym.

Zespół ekspertów, opracowując rekomendacje, kierował się następującymi kryteriami:

- wielkością placówki i jej stopniem organizacji,
- liczbą uczniów i oddziałów,
- danymi demograficznymi otrzymanymi z JST i prognozami demograficznymi,
- kosztami związanymi z funkcjonowaniem placówki,
- położeniem szkoły w stosunku do głównych ciągów komunikacyjnych oraz odległościami pomiędzy placówkami oświatowymi itp.

Ewentualne wprowadzenie rekomendacji może dotyczyć roku szkolnego 2025/2026.

Rekomendacja - Dokładna analiza, przed ich zatwierdzeniem, arkuszy organizacyjnych publicznych placówek oświatowych w celu poszukiwania oszczędności.

Arkusze organizacyjne szkoły stanowią dla niej plan finansowy. Zatwierdzając projekt arkusza, organ prowadzący zobowiązuje się do pokrycia wydatków związanych z zaplanowanymi rozwiązaniami organizacyjnymi - głównie kosztami wynagrodzeń nauczycieli. Dyrektor szkoły planuje pracę na kolejny rok szkolny mając na celu głównie kwestie pedagogiczne. Często jednak nie są to rozwiązania najbardziej optymalne finansowo. Konieczna jest więc szczegółowa analiza projektu arkusza organizacyjnego pod kątem gospodarności, tak aby zrealizować wszystkie zajęcia wynikające z przepisów prawa (m.in. ramowych planów nauczania) przy możliwie najmniejszym obciążeniu budżetu ist.

Analiza projektów arkuszy organizacyjnych szkół publicznych gminy Zdzeszowice pozwoliła na przedstawienie wniosków i propozycji, które mogą się przełożyć na znaczną oszczędność wydatków budżetu gminy. Przedstawione poniżej zestawienie tabelaryczne pozwala na sprecyzowanie sumy oszczędności dla budżetu gminy, płynących z zaproponowanych rozwiązań. W tabeli ujęto wyniki analizy arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25.

Tabela 98 Zestawienie tabelaryczne oszczędności wynikających z analizy arkuszy organizacyjnych szkół publicznych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice na rok szkolny 2024/25.

Lp.	Nazwa placówki	Proponowane rozwiązanie	Oszczędność w zł (brutto rocznie)	
			Godzinowo	Etatowo
SZKOŁY PODSTAWOWE				
1.	PSP nr 1	1. Ograniczenie liczby godzin biblioteki	64 464	68 880
		2. Redukcja liczby godzin zajęć świetlicowych	9 480	11 808
		Razem	73 944	80 688
2.	PSP nr 2	1. Zatrudnienie nauczycieli specjalistów	7 584	14 760
		2. Rewalidacja	7 584	11 070
		3. Ograniczenie liczby godzin biblioteki	56 880	61 500
		4. Redukcja liczby godzin zajęć świetlicowych	23 700	29 520
		Razem	95 748	116 850
		1. Przeznaczenie 1 etatu nauczyciela wspomagającego (20 godzin pensum) na każdy oddział integracyjny	166 848	270 600
3.	PSP nr 3	2. Ponadnormatywne zatrudnienie nauczycieli specjalistów	78 418	115 620
		3. Rewalidacja	15 168	22 140
		4. Ograniczenie liczby godzin biblioteki	64 464	68 880
		5. Redukcja liczby godzin zajęć świetlicowych	26 544	31 980
		Razem	351 442	509 220

4.	PSP w Januszkowicach	1. Zajęcia łączone I-II, V-VI, IV-V-VI	106 176	190 650
		2. Ograniczenie liczby godzin biblioteki	15 168	15 990
		3. Rewalidacja	7 584	11 070
		Razem	128 928	217 710
5.	PSP w Żyrowej	1. Zajęcia łączone II-III, VII-VIII	26 544	46 740
		2. Rewalidacja	15 168	22 140
		3. Ograniczenie liczby godzin biblioteki	7 584	8 118
		4. Redukcja liczby godzin zajęć świetlicowych	14 978	18 450
		Razem	64 274	95 448
		W sumie szkoły	714 336	1 019 916
6.	PP nr 3	Redukcja liczby oddziałów	159 264	233 700
7.	Przedszkola	Maksymalizacja liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych. Ograniczenie liczby oddziałów o 3	-	1 967 850
8.	Szkoły podstawowe	Ograniczenie zatrudnienia pracowników niepedagogicznych	-	1 907 842 952 560
		– Wskaźnik 0,35 – Wskaźnik 0,64		
9.	Przedszkola	Ograniczenie zatrudnienia pracowników niepedagogicznych	-	1 291 399
10.	Inne zawarte w rekomendacjach			

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkuszy organizacyjnych placówek oświatowych gminy Zdieszowice na rok szkolny 2024/25

Powyższe, zwięzłe podsumowanie wniosków finansowych, płynących tylko z analizy arkuszy organizacyjnych szkół podstawowych, pozwala stwierdzić, że **poziom oszczędności dla budżetu gminy kształtować się może na poziomie od 0,7 do 1,0 mln zł brutto**, w zależności od ujęcia godzinowego lub etatowego planowanych w arkuszach organizacyjnych godzin zajęć edukacyjnych w jednym roku szkolnym.

Wszystkie propozycje rozwiązań są rozwiązaniami mającymi pełne uzasadnienie ekonomiczno-administracyjno-prawne. Ostateczna decyzja przyjęcia wszystkich lub części przedstawionych propozycji należy do organu prowadzącego.

Wprowadzenie rekomendowanych rozwiązań z pewnością przyniesie gminie wymierne efekty oszczędnościowe, nie powodując obniżenia poziomu dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczego szkół gminy Zdieszowice. Zaoszczędzone środki finansowe mogą pozwolić gminie na realizację innych zadań oświatowych czy pozostałych zadań wynikających z ustawy o samorządzie gminnym.

Proponowane wyżej rozwiązania są zgodne z prawem. Ich znaczna część nie jest jednak możliwa do wdrożenia w roku szkolnym 2024/2025. Wskazówki zespołu ekspertów należy wykorzystać w planowaniu kolejnego roku szkolnego.

Zespół ekspertów podkreśla, że konieczna jest coroczna, szczegółowa analiza projektów arkuszy organizacyjnych i zatwierdzenie tylko tych godzin dodatkowych, które w ocenie organu prowadzącego są niezbędne.

Symulacja nr 1:

likwidacja PSP w Januszkowicach – połączenie z PSP nr 1 w Zdieszowicach

Tabela 99 Liczba uczniów/oddziałów PSP nr 1 oraz PSP w Januszkowicach po połączeniu

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
PSP nr 1 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	24 (1)*	36 (2)	19 (1)	20 (1)	21 (1)	20 (1)	24 (1)	25 (1)	189 (9)
PSP w Januszkowicach Liczba uczniów i oddziałów obecnie	10 (1)	8 (1)	-	7 (1)	8 (1)	6 (1)	-	-	39 (5)
Razem po połączeniu	34 (2)	44 (2)	19 (1)	27 (1)**	29 (1)**	26 (1)**	24 (1)	25 (1)**	228 (10)

*(X) – liczba oddziałów

(**) – podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o arkusze organizacyjne PSP nr 1 i PSP w Januszkowicach

- Stan obecny:
  - PSP nr 1 – liczba uczniów – 189, liczba oddziałów – 9,
  - PSP w Januszkowicach – liczba uczniów – 39, liczba oddziałów – 5.

Razem: liczba uczniów – 228, liczba oddziałów – 14.

- Stan po połączeniu – liczba uczniów – 228, liczba oddziałów – 10
- W wyniku połączenia redukcji uległa liczba oddziałów o 4.
- Średni wydatek na oddział – rok 2025
  - PSP nr 1 – 443 903 zł
  - PSP w Januszkowicach – 344 886 zł

Średni wydatek na oddział to iloraz planowanych na 2025 rok wydatków ogółem na szkołę i liczby oddziałów:

- PSP nr 1: $3\,995\,128\ \text{zł} / 9\ \text{oddz.} = 443\,903\ \text{zł} / 1\ \text{oddz.}$
- PSP w Januszkowicach: $2\,414\,200\ \text{zł} / 7\ \text{oddz.} = 344\,886\ \text{zł} / 1\ \text{oddz.}$
- Redukcja 4 oddziałów – ograniczenie wydatków sięgać może (w kalkulacji uwzględniono planowane wydatki na oddział szkoły likwidowanej – tj. PSP w Januszkowicach) - 4 oddziały x 344 886 zł = **1 379 544 zł**

- Inne wydatki wynikające z połączenia szkół:

Tabela 100 Podział na grupy kl. IV, V, VI, VIII

Kl.	IV	V	VI	VIII
j. obcy (1)	3	3	3	3
j. obcy (2)	-	-	-	2
Informatyka	1	1	1	1
Wychowanie fizyczne	4	4	-	-
Razem	7	8	4	6

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
25 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **94 800 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
1,38 etatu x 123 000 zł = **169 740 zł brutto rocznie**

1. Dowożenie uczniów na trasie Januszkowice-Zdzieszowice
  - Liczba dowożonych uczniów – 39
  - Średni wydatek na ucznia – bilet miesięczny
39 x 1 314 zł/uczeń/rok = **51 246 zł brutto rocznie**

OSZCZĘDNOŚCI:

$$1\ 379\ 544\ \text{zł} - 169\ 740\ \text{zł} - 51\ 246\ \text{zł} = \mathbf{1\ 158\ 558\ \text{zł}}$$

Uzasadnienie:

1. PSP w Januszkowicach jest małą placówką z kl. I, II, IV, V, VI. Brak jest kl. VII, VIII. Średnia liczba uczniów w klasie wynosi 7,8 osób.
2. Mała liczba uczniów w klasie umożliwia wprowadzenie elementów klas łączonych/zajęć łączonych – patrz analiza arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2024/25.
3. Warunki lokalowe PSP nr 1 – szkoła posiada bardzo dobre warunki lokalowe WNP=0,5. Połączenie placówek umożliwi wykorzystanie wolnych zasobów lokalowych szkoły.
4. Połączenie szkół (PSP nr 1 i PSP Januszkowice) obniża koszty funkcjonowania przyszłej szkoły – PSP nr 1. Zwiększa liczebność uczniów w klasie/oddziale. Umożliwia pełne wykorzystanie kadry pedagogicznej, obsługi.
5. Ogranicza liczbę etatów zatrudnionych nauczycieli specjalistów
  - Stan obecny
PSP nr 1 – 2 etaty, liczba uczniów – 189,
PSP w Januszkowicach – 0,8 etatów, liczba uczniów – 39
łącznie – 2,8 etatu
  - Stan po połączeniu szkół
228 uczniów - 2,2 etatu
  - Różnica – 2,8 – 2,2 = 0,6 etatu
Ograniczenia zatrudnienia o 0,6 etatu redukuje wydatki o
 $0,6\ \text{etatu} \times 123\ 000\ \text{zł} = \mathbf{73\ 800\ \text{zł brutto rocznie}}$

6. Wydatek na ucznia w PSP w Januszkowicach w 2025 roku jest najwyższe w gminie i wynosi 36,5 tys. zł/ucznia.
7. Średnia liczba uczniów przypadająca na oddział w PSP Januszkowice wynosi – 7,8 ucznia (średnia w gminie – 18,14).
8. Średnia liczba uczniów/dzieci przypadająca na etat nauczycielski w PSP w Januszkowicach wynosi – 4,67 i jest najniższa w gminie.
9. **Oddział przedszkolny przy PSP Januszkowice** powinien zostać rozmieszczony po publicznych przedszkolach, które posiadają niepełne oddziały. Zwiększy to rentowność przedszkoli publicznych prowadzonych przez samorząd, ponadto koszty obecnie ponoszone na oddziały przedszkolne przy PSP Januszkowice (średnio oddział w tej szkole kosztuje 344 886 zł) pozwalają na dokonanie takiej zmiany, a część z nich może stanowić nawet oszczędność.

Symulacja nr 2

likwidacja PSP w Żyrowej – włączenie placówki do PSP nr 2

Tabela 101 Liczba uczniów/oddziałów PSP nr 2 oraz PSP w Żyrowej po połączeniu

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
PSP nr 2 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	37 (2)	24 (1)	25 (1)	20 (1)	22 (1)	24 (1)	35 (2)	43 (2)	230 (11)
PSP w Żyrowej Liczba uczniów i oddziałów obecnie	17 (1)	12 (1)	13 (1)	10 (1)	17 (1)	12 (1)	13 (1)	10 (1)	104 (8)
Razem po połączeniu	54 (3)	36 (2)	38 (2)	30* (1)	39 (2)	36 (2)	48 (2)	53 (2 – 24-29)*	334 (16)

* – podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

- Stan obecny:
  - PSP nr 2 – liczba uczniów – 230, liczba oddziałów – 11,
  - PSP w Żyrowej – liczba uczniów – 104, liczba oddziałów – 8.
  - Łącznie – liczba uczniów – 334, liczba oddziałów – 19.
- Po połączeniu:
PSP nr 2 – liczba uczniów – 334, liczba oddziałów – 16
- Różnica (oddziały) – 19-16 = 3
Likwidacja PSP w Żyrowej i połączenie z PSP nr 2 powoduje ograniczenie oddziałów o 3.
- Średni wydatek na oddział (rok budżetowy – 2025 plan):
  - PSP nr 2 – 369 500 zł (4 064 500/11)
  - PSP w Żyrowej – 341 313 zł (2 730 500/8)
- Redukcja 3 oddziałów (PSP Żyrowa) ogranicza wydatki o kwotę
3 x 341 313 zł = **1 023 939 zł**
- Dodatkowe wydatki wynikające z połączenia szkół:

Tabela 102 Podział na grupy kl. IV (30), kl. VIII (29) na obowiązkowych przedmiotach

Kl.	IV	VIII
j. obcy (1)	3	3
j. obcy (2)	-	2
Informatyka	1	1
Wychowanie fizyczne	4	4
Razem	8	10

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $18 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{68\ 256 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $1 \text{ etat} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{123\ 000 \text{ zł brutto rocznie}}$

Dowożenie uczniów na trasie Żyrowa- Zdieszowice (PSP nr 2) – 104 uczniów

- średnia cena biletu miesięcznego
 $104 \times 1\ 314 \text{ zł/uczeń/rok} = \mathbf{136\ 656 \text{ zł}}$

Utrata potrzeb oświatowych (subwencji) – 2025 rok

waga (P₄) – „małe szkoły” – 24 uczniów – **46 823 zł**

OSZCZĘDNOŚCI:

1 023 939 zł - 123 000 zł - 136 656 zł - 46 823 zł = 717 460 zł

Uzasadnienie:

1. PSP w Żyrowej jest placówką „małą” liczącą w roku szkolnym 2024/25 104 uczniów. Mała liczba uczniów w klasach umożliwia wprowadzenie elementów klas łączonych (zajęć łączonych).
2. Połączenie PSP w Żyrowej z PSP nr 2 obniża koszty funkcjonowania przyszłej PSP nr 2. Zmniejsza liczbę oddziałów o 3, co skutkuje mniejszą liczbą godzin nauczycielskich (etatów), pracowników obsługi.
3. Ogranicza liczbę etatów nauczycieli specjalistów:
  - Stan obecny
    - PSP nr 2 – 230 uczniów – 2,2 etaty
    - PSP w Żyrowej – 104 uczniów – 2,0 etatów
  - Po połączeniu – 334 uczniów – 2,4 etaty
  - Różnica – 4,2 – 2,4 = 1,8 etatu
  - Efekt finansowy – etatowy
 $1,8 \text{ etatu} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{221\ 400 \text{ zł brutto}}$
4. W PSP w Żyrowej
  - Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski wynosi 5,82 (średnia w gminie – 7,02)
  - Średnio w klasie/oddziale uczy się 13,00 uczniów (2024/25) – średnia w gminie – 18,14.
  - Średni wydatek na ucznia (2025 r.) – 26,25 tys. zł, średnia gminna – 23,19 tys. zł.

Symulacja nr 3

likwidacja PSP w Januszkowicach i PSP nr 1 – uczniowie uczęszczać będą do PSP nr 3

Tabela 103 Liczba uczniów/oddziałów PSP nr 3 po połączeniu PSP w Januszkowicach i PSP nr 1

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
PSP nr 1 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	24 (1)*	36 (2)	19 (1)	20 (1)	21 (1)	20 (1)	24 (1)	25 (1)	189 (9)
PSP w Januszkowicach Liczba uczniów i oddziałów obecnie	10 (1)	8 (1)	-	7 (1)	8 (1)	6 (1)	-	-	39 (5)
PSP nr 3 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	42 (2)	44 (2)	52* (3)	51* (3)	68* (3)	58** (3)	59* (3)	46 (2)	420 (21)
Razem po połączeniu	76 (3)	88 (4)	71 (3)	78 (3)	97 (4)	84 (3)	83 (3)	71 (3)	648 (26)

* klasa integracyjna

** klasa sportowa

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

a) Stan obecny

- PSP nr 1 – 189 uczniów – 9 oddziałów
- PSP nr 3 – 420 uczniów – 21 oddziałów
- PSP w Januszkowicach – 39 uczniów - 5 oddziałów

łącznie – 648 uczniów, 35 oddziałów

b) Stan po połączeniu

PSP nr 3 – 648 uczniów – 26 oddziałów

c) Różnica – 35 – 26 = 9 oddziałów mniej

d) Liczba uczniów w poszczególnych oddziałach

- Kl. I – 76 uczniów – Ia – 25, Ib – 25, Ic – 26,
- Kl. II – 88 uczniów – IIa – 22, IIb – 22, IIc – 22, IId -22,
- Kl. III – 71 uczniów – IIIa – 20*, IIIb – 25, IIIc – 26,
- Kl. IV – 78 uczniów – Iva – 20*, IVb – 29*, IVc – 29*,
- Kl. V – 97 uczniów – Va – 20*, Vb – 26*, Vc – 26*, Vd – 25*,
- Kl. VI – 84 uczniów – VI – 20*, VIb -32*, VIc – 32*,
- Kl. VII – 83 uczniów – VIIa – 20*, VIIb – 31*, VIIc – 32*,

– Kl. VIII – 71 uczniów – VIIIa – 24, VIIIb – 24, VIIIc 23.

*podział na grupy

*klasa integracyjna

Tabela 104 Przewidywane wydatki wynikające z podziału na grupy

Kl.	IV	V	VI	VIII
j. obcy (1)	6	9	6	6
j. obcy (2)	-	-	-	4
Informatyka	2	3	2	2
Wychowanie fizyczne	8	-	8	8
Razem	16	12	16	20

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $64 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{242\ 688 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $3,55 \text{ etat} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{436\ 650 \text{ zł brutto rocznie}}$

e) Średni wydatek na oddział (wg. planów na 2025 r.)

- PSP nr 1 – 443 903 zł
- PSP w Januszkowicach – 344 886 zł
- PSP nr 3 – 508 595 zł

W kalkulacji wykorzystano średni wydatek na oddział PSP nr 1 – 443 903 zł.

W wyniku połączenia PSP nr 1, PSP w Januszkowicach i PSP nr 3 redukcji ulega 9 oddziałów oraz ogranicza się wydatki o kwotę:

$$9 \text{ oddziałów} \times 443\ 903 \text{ zł} = \mathbf{3\ 995\ 127 \text{ zł}}$$

f) Dodatkowe wydatki:

- Dowożenie uczniów na trasie Januszkowice – PSP nr 3
 $39 \text{ uczniów} \times 1\ 314 \text{ zł/uczeń/rok} = \mathbf{51\ 246 \text{ zł brutto}}$

g) Zatrudnienie nauczycieli specjalistów

- Stan obecny
- PSP w Januszkowicach – 67 uczniów (39+28) – 1,5 etatu
- PSP nr 1 – 189 uczniów – 2 etaty
- PSP nr 3 – 430 uczniów – 2,6 etatu

Razem: 6,1 etatów

- Stan po połączeniu

PSP nr 3 – 658 uczniów (bez oddziałów przedszkolnych PSP Januszkowice) – 3 etaty

- Różnica – 6,1 – 3 = 3,1 etatów

Połączenie szkół redukuje liczbę zatrudnionych nauczycieli specjalistów o 3,1 etatów.

Efekt finansowy etatowy:

$$3,1 \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{381\ 300 \text{ zł}}$$

h) Przewidywany, szacunkowy efekt finansowy wynikający z połączeń szkół:

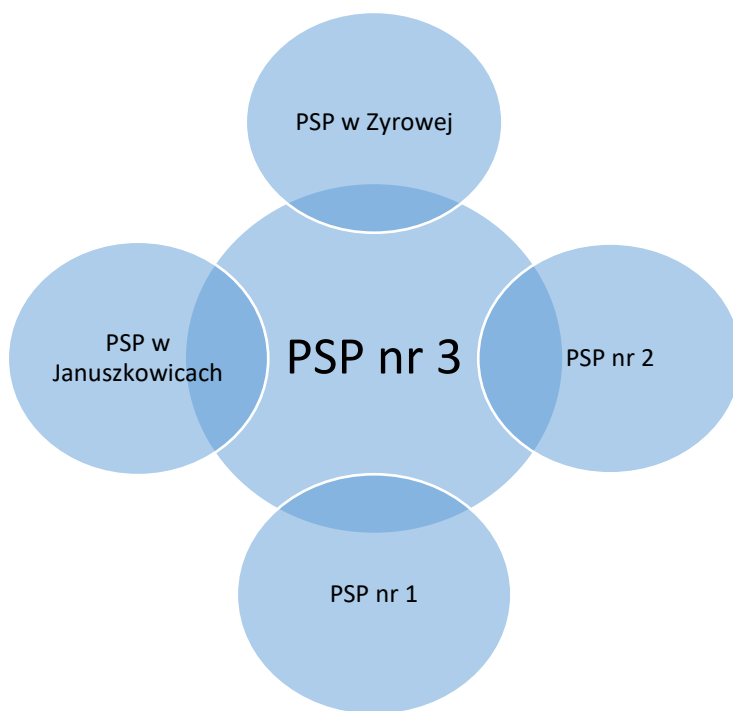
OSZCZĘDNOŚCI:

3 995 127 zł (redukcja 9 oddziałów) – **242 688 zł** (podział na grupy w rozliczeniu godzinowym) – **51 246 zł**
(dowożenie uczniów) = **3 701 193 zł**

Symulacja nr 4

na bazie PSP nr 3 utworzenie jednej szkoły podstawowej w gminie Zdzieszowice

Rycina 4 Schemat integracji szkół w obrębie jednej jednostki oświatowej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 105 Liczba uczniów/oddziałów

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
PSP nr 1 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	24 (1)	36 (2)	19 (1)	20 (1)	21 (1)	20 (1)	24 (1)	25 (1)	189 (9)
PSP nr 2 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	37 (2)	24 (1)	25 (1)	20 (1)	22 (1)	24 (1)	35 (2)	43 (2)	230 (11)
PSP nr 3 Liczba uczniów i oddziałów obecnie	42 (2)	44 (2)	52* (3)	51* (3)	68* (3)	58* (3)*	59* (3)	46 (2)	420 (21)
PSP w Januszkowicach Liczba uczniów i oddziałów obecnie	10 (1)	8 (1)	-	7 (1)	8 (1)	6 (1)	-	-	39 (5)

PSP w Żyrowej Liczba uczniów i oddziałów obecnie	17 (1)	12 (1)	13 (1)	10 (1)	17 (1)	12 (1)	13 (1)	10 (1)	104 (8)
Razem po połączeniu	130 (6)	124 (6)	109* (5)	108* (4)	136* (5)	120* (5)	131* (5)	124 (5)	982 (41)

* oddział integracyjny

* klasa sportowa

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

- Stan obecny
  - PSP nr 1 – liczba uczniów – 189, liczba oddziałów – 9,
  - PSP nr 2 – liczba uczniów – 230, liczba oddziałów – 11,
  - PSP nr 3 – liczba uczniów 420, liczba oddziałów 21,
  - PSP Januszkowice – liczba uczniów 39, liczba oddziałów – 5,
  - PSP Żyrowa – liczba uczniów – 104, liczba oddziałów – 8.

łącznie – 982 uczniów, 54 oddziały.

- Stan po połączeniu – 982 uczniów – 41 oddziałów
- Różnica oddziałów – 54 – 41 = 13 oddziałów

- Klasa – liczba oddziałów – liczba uczniów po połączeniu:

a) Kl. I – 130 uczniów (6 oddziałów)

Tabela 106 Oddziały klas I

Ia	Ib	Ic	Id	Ie
21	21	21	22	22

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

b) Kl. II – 124 uczniów (6 oddziałów)

Tabela 107 Oddziały klas II

Ila	Ilb	Ilc	Ild	Ile
21	21	21	21	20

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

c) Kl. III – 109 uczniów (5 oddziałów)

Tabela 108 Oddziały klas III

IIIa	IIIb	IIIc	IIId	IIIe
20 Integr.	23	23	22	21

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

d) Kl. IV- 108 uczniów (4 oddziały)

Tabela 109 Oddziały klas IV

IVa	IVb	IVc	IVd
20 Integr.	29*	29*	30*

*podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

e) Kl. V – 136 uczniów (5 oddziałów)

Tabela 110 Oddziały klas V

Va	Vb	Vc	Vd	Ve
20 Integr.	29*	29*	29*	29*

*podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

f) Kl. VI – 120 uczniów (5 oddziałów)

Tabela 111 Oddziały klas VI

Vla	Vlb	Vlc	Vld	Vle
20 Integr.	24	24	26*	26*

*podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

g) Kl. VII – 131 uczniów (5 oddziałów)

Tabela 112 Oddziały klas VII

VIIa	VIIb	VIIc	VIIId	VIIe
20 Integr.	30*	29*	28*	24

*podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

h) Kl. VIII – 124 uczniów (5 oddziałów)

Tabela 113 Oddziały klas VIII

VIIIa	VIIIb	VIIIc	VIIIId	VIIIe
24	24	24	28*	24

*podział na grupy

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

Tabela 114 Przewidywane wydatki związane z podziałem na grupy na obowiązkowych zajęciach

Kl.	IVb	IVc	IVd	Vb	Vc	Vd	Ve	VId	Vle	VIIb	VIIc	VIIId	VIIIId
j. obcy (1)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
j. obcy (2)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2
Informatyka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Wychowanie fizyczne	4	4	4	4	4	4	4	-	-	4	4	4	4
Razem	8	8	8	8	8	8	8	4	4	10	10	10	10

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
104 godz. x 4 tyg. x 12 m-cy x 79 zł = **394 368 zł brutto rocznie**
- w rozliczeniu etatowym
5,77 etatu x 123 000 zł = **709 710 zł brutto rocznie**

- Utworzenie jednej szkoły podstawowej w gminie Zdieszowice (połączenie wszystkich szkół) na bazie PSP nr 3 skutkuje redukcją 13 oddziałów (w stosunku do obecnej liczby – rok szkolny 2024/25)
  - Średni wydatek na oddział w roku 2025 – 417 568 zł
  - Średni wydatek na oddział to iloraz planowanych wydatków na 2025 rok wszystkich szkół podstawowych (pomniejszony o wydatki inwestycyjne) i liczby oddziałów wszystkich szkół.
  - 417 568 zł x 13 oddziałów = **5 428 384 zł**
  - Redukcja 13 oddziałów mogłaby przynieść oszczędności około 5,4 mln zł.
- Dodatkowe wydatki po połączeniu:
  - a) Dowożenie uczniów (na podstawie roku 2024/25 – bez uczniów z niepełnosprawnością)
    - Trasa Żyrowa – PSP nr 3 – 104 uczniów
    - Trasa Januszkowice – PSP nr 3 – 38 uczniów
    - Miasto (PSP nr 2, PSP nr 1, PSP nr 3) – łącznie na podstawie danych roku 2024/25 – 133 (15+79+39)
    - łącznie: 275 uczniów
    - Przewidywany koszt – 275 x 1 314 zł/uczeń/rok = **361 350 zł**
  - b) Utrata potrzeb oświatowych (subwencji) – „małe szkoły” – waga P₄ – **46 823 zł**
- Zatrudnienie nauczycieli specjalistów:
  - a) Stan obecny (rok szkolny 2024/25 – arkusze organizacyjne):
    - PSP nr 1 – 189 uczniów – 2 etaty,
    - PSP nr 2 – 230 uczniów – 2,2 etatu,
    - PSP nr 3 – 430 uczniów – 2,6 etatu,
    - PSP Januszkowice – 67 (39+28*) – 1,5 etatu,
    - PSP w Żyrowej – 104 uczniów – 2 etaty.
    - łącznie: 992 uczniów, 10,3 etatów

*oddziały przedszkolne

b) Utworzenie jednej szkoły – liczba uczniów – 992 uczniów, liczba etatów – 3,4

Różnica: 10,3 – 3,4 = 6,9 etatów

Utworzenie jednej szkoły redukuje liczbę etatów nauczycieli specjalistów o 6,9 etatu.

Efekt finansowy, w rozliczeniu etatowym:

$$6,9 \text{ etatu} \times 123\,000 \text{ zł} = \mathbf{848\,700 \text{ zł}}$$

- Szacowany ostateczny efekt finansowy utworzenia jednej szkoły na bazie PSP nr 3:

OSZCZĘDNOŚCI:

5 428 384 (redukcja 13 oddziałów) – **394 368** (podział na grupy – rozliczenie godzinowe) – **361 350** (dowożenie uczniów) – **46 823 zł** (utrata subwencji na „małą szkołę”) = **4 625 843 zł**

- Planowane na rok 2025 wydatki ogółem na szkoły podstawowe (bez inwestycji) wynoszą 23,38 mln zł. Utworzenie jednej szkoły w gminie redukuje wydatki o kwotę 4,6 mln zł do kwoty 18,7 mln zł. Otrzymana kwota potrzeb oświatowych w wysokości 15,77 mln zł na szkoły podstawowe (patrz: rozdział analiza potrzeb oświatowych na 2025 rok) w ponad 84% pokrywa wszystkie wydatki – obecnie jest to 67%.

➤ Demografia:

W latach 2024/25-2031/32 liczba uczniów w gminie Zdzeszowice maleje. W 2031/32 może wynieść 726 czyli o 254 uczniów mniej (980-726) niż w 2024/25 roku. Samorząd będzie musiał zmierzyć się z tym problemem podejmując decyzje w kwestii likwidacji szkół.

• Warunki lokalowe PSP nr 3

Obecnie wskaźnik wykorzystania powierzchni (WNP) w PSP nr 3 wynosi 0,46. Szkoła w ok. 50% wykorzystuje posiadane pomieszczenia. Możliwości lokalowe – 45 pomieszczeń – z powodzeniem zabezpiecza potrzeby dla 41 oddziałów powstałych z połączenia wszystkich szkół.

Symulacja nr 5

Likwidacja Publicznego Przedszkola nr 3 i połączenie z Publicznym Przedszkolem nr 5

Publiczne Przedszkole nr 3 jest placówką z oddziałami integracyjnymi. W przedszkolu publicznym oddział integracyjny nie może liczyć więcej niż 20 dzieci, z czego maksymalnie 5 dzieci może posiadać orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Stan obecny:

- Przedszkole Publiczne nr 3 – funkcjonują 3 oddziały integracyjne.

Tabela 115 Liczba dzieci/oddziałów PP nr 3 oraz PP nr 5 obecnie (rok szkolny 2024/2025) oraz po połączeniu

Klasa	„maluchy”	„średniaki”	„starszaki”	Razem
PP nr 5 Liczba dzieci i oddziałów obecnie	20 (1)	20 (1)	43 (2)	83 (4)
PP nr 3 Liczba dzieci i oddziałów obecnie	28 (2)	24 (2)	17 (1)	69 (5) w tym 3 oddziały integracyjne – po jednym „maluchy”, „średniaki”, „starszaki”
Razem po połączeniu	48 (3)	44 (3)	60 (3)	152 (9) - patrz poniżej liczba dzieci i oddziałów po połączeniu

Źródło: opracowanie własne w oparciu o dane arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2024/25 szkół.

LICZBA DZIECI I ODDZIAŁÓW PO POŁĄCZENIU:

a) „Maluchy”:

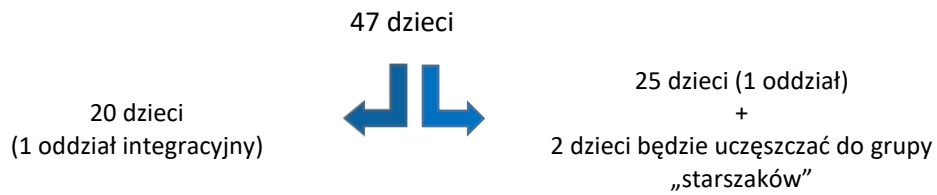
- 48 dzieci łącznie w 3 oddziałach, w tym 1 integracyjny:

łącznie „maluchy” – 45 dzieci, 2 oddziały w tym 1 integracyjny

b) „Średniaki”:

- 44 dzieci łącznie w 3 oddziałach, w tym 1 integracyjny + 3 dzieci z „maluchów” = 47 dzieci

Łącznie „średniaki” – 45 dzieci, 2 oddziały w tym 1 integracyjny

c) „Starszaki”:

- 60 dzieci łącznie w 3 oddziałach, w tym 1 integracyjny + 2 dzieci z „średniaków” = 62 dzieci

Łącznie „starszaki” – 62 dzieci, 3 oddziały w tym 1 integracyjny

Podsumowanie: połączenie PP nr 3 z PP nr 5 powoduje ograniczenie liczby oddziałów o 2 (z 9 oddziałów w tym 3 integracyjne do 7 oddziałów w tym 3 integracyjne).

Zgodnie z *art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737)* wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko ukończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. Wychowanie przedszkolne jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego. W stosunku do dzieci w wieku 6 lat, ustawodawca przewidział obowiązek realizacji wychowania przedszkolnego (*art. 31 ust. 4 Prawa oświatowego*). Miejszem jego realizacji może być przedszkole, oddział przedszkolny w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego. Z kolei w stosunku do dzieci w wieku od 3 do 5 lat ustawodawca przewidział, że mają one prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego (*art. 31 ust. 6 Prawa oświatowego*).

Natomiast na podstawie przepisu paragrafu 5 *ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2019 r. poz. 502)* liczba dzieci w oddziale przedszkola wynosi nie więcej niż 25. Oddział przedszkola obejmuje dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności. W świetle wskazanych wyżej przepisów, dzieci w wieku 3-6 lat mogą korzystać z wychowania przedszkolnego w tym samym oddziale przedszkola. Przepisy prawa oświatowego nie wymagają, aby dla każdego rocznika tworzyć oddzielne oddziały. Podstawa programowa przedszkola jest realizowana w całym cyklu wychowania przedszkolnego, a nie w poszczególnych grupach wiekowych dzieci.

Efekt finansowy:

- średni wydatek na oddział przedszkola – wg planu na 2025 r.:
  - PP nr 3 = 708 240 zł (3 541 200 zł / 5 oddziałów)
  - PP nr 5 = 641 275 zł (2 565 100 zł / 4 oddziały)
- redukcja 2 oddziałów PP nr 3 skutkuje ograniczeniem wydatków o kwotę **1 416 480 zł rocznie** (2 oddziały x 708 240 zł)

Wnioski:

1. Likwidacja Publicznego Przedszkola nr 3 i połączenie z Publicznym Przedszkolem nr 5, przy zachowaniu obecnie funkcjonujących 3 oddziałów integracyjnych PP nr 3, redukuje ogólną liczbę oddziałów przedszkola o 2 (z 9 do 7).
2. Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń (WNP) w PP nr 5 wynosi 0,8 – przedszkole bez modernizacji może mieć trudności lokalowe w przyjęciu dodatkowych oddziałów (obecnie dysponuje 5 pomieszczeniami, na przewidywanych 7 oddziałów wg niniejszej symulacji, w tym 3 integracyjne).
3. Średni wydatek na dziecko w PP nr 3 (z oddziałami integracyjnymi) wynosi 49,8 tys. zł rocznie, natomiast w PP nr 5 jest to 30,9 tys. zł.
4. Po połączeniu przedszkoli nastąpi ograniczenie liczby etatów nauczycieli specjalistów, co będzie dodatkową oszczędnością.

Stan obecny:

- PP nr 3 = 69 dzieci; 1,5 etatu nauczycieli specjalistów (33 godz./tydzień)
- PP nr 5 = 83 dzieci; 1,5 etatu nauczycieli specjalistów (33 godz./tydzień)
- łącznie 3 etaty.

Po połączeniu:

- Liczba dzieci = 152; 2 etaty
- Różnica: mniej o 1 etat.

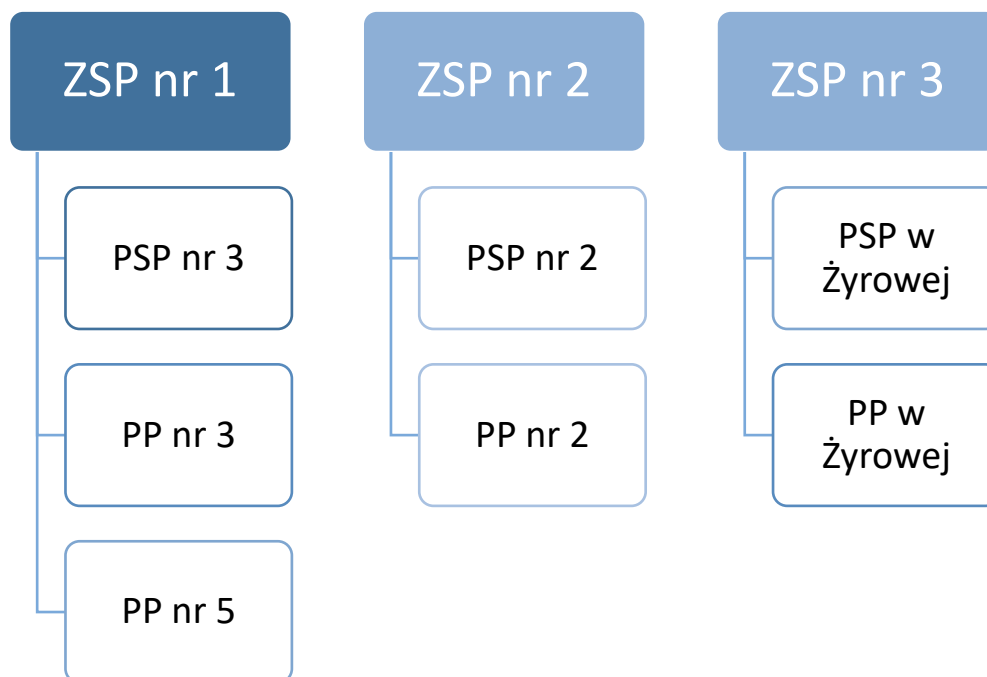
Efekt finansowy:

- w rozliczeniu godzinowym:
 $22 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 79 \text{ zł} = \mathbf{83\ 424 \text{ zł brutto rocznie}}$
- w rozliczeniu etatowym
 $1 \text{ etat} \times 123\ 000 \text{ zł} = \mathbf{123\ 000 \text{ zł brutto rocznie}}$

Symulacja nr 6

Utworzenie Zespołów Szkolno-Przedszkolnych (ZSP) – ZSP nr 1, ZSP nr 2, ZSP nr 3

Rycina 5 Schemat granic obwodów poszczególnych szkół podstawowych

Źródło: opracowanie własne

Utworzenie zespołu szkolno-przedszkolnego

Podstawa prawna: *ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737)*

Art. 91. [Zespół szkół]

1. Organ prowadzący szkoły różnych typów lub placówki może je połączyć w zespół. Połączenie nie narusza odrębności rad pedagogicznych, rad rodziców, rad szkół lub placówek i samorządów uczniowskich poszczególnych szkół lub placówek, o ile statut nie stanowi inaczej.
2. Organ prowadzący może połączyć w zespół prowadzoną przez siebie szkołę podstawową z prowadzonymi przez siebie przedszkolami, mającymi siedzibę na obszarze objętym obwodem tej szkoły.
3. Organ prowadzący może połączyć w zespół prowadzone przez siebie przedszkola, mające siedzibę na obszarze objętym obwodem jednej szkoły podstawowej.
4. Dyrektor zespołu jest dyrektorem szkoły lub placówki w rozumieniu ustawy.
5. Utworzenie zespołu następuje w trybie art. 88, z tym że akt założycielski wymaga zaopiniowania przez rady pedagogiczne. W przypadku utworzenia zespołu szkół lub placówek prowadzonych przez osobę prawną inną niż JST lub osobę fizyczną albo włączenia takiej szkoły lub placówki do zespołu, wydanie zezwolenia, o którym mowa w art. 83 ust. 4, nie wymaga uzyskania pozytywnej opinii kuratora oświaty.
6. W zakresie uregulowanym odmiennie w statucie zespołu tracą moc postanowienia zawarte w statutach połączonych szkół lub placówek.

7. W przypadku utworzenia zespołu szkół lub placówek albo szkół i placówek oraz włączenia szkoły lub placówki do zespołu – przepisów art. 89 nie stosuje się. W przypadku utworzenia zespołu szkół nie stosuje się przepisów prawnych dotyczących likwidacji szkół (art. 89 Prawa oświatowego).
8. Połączenie w zespół, o którym mowa w ust. 1–3 oraz włączenie do zespołu szkoły lub placówki, o którym mowa w ust. 7, jest dokonywane z dniem 1 września danego roku.

Utworzenie zespołu następuje w trybie art. 88 ustawy Prawo oświatowe, tj. Rada Miejska uchwała:

- akt założycielski zespołu,
- statut zespołu.

Zgodnie z wyrokiem WSA w Rzeszowie – sygn. II SA/Rz 496/18 – o zamiarze utworzenia Zespołu Placówek Oświatowych trzeba poinformować z sześciomiesięcznym wyprzedzeniem opiekunów dzieci i kuratora. WSA uznał, że podjęcie uchwały Rady Gminy (Miasta) w sprawie utworzenia Zespołu Szkolno-Przedszkolnego doprowadza do przekształcenia istniejącej szkoły i przedszkola w nowy twór instytucjonalny w postaci Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. W rezultacie doszło do ustanowienia nowego aktu założycielskiego oraz statutu, a przez to wymagane jest zachowanie procedury informowania rodziców. Niezachowanie przez organ prowadzący procedury informowania rodziców o zamiarze przekształcenia jest podstawą do stwierdzenia nieważności uchwały Rady Gminy (Miasta) – WSA Rzeszów z dnia 15 lutego 2017 r., II SA/Rz 896/16.

Argumenty za utworzeniem Zespołów Szkolno-Przedszkolnych

1. Przejrzysta sieć organizacyjna.
2. Prosty, łatwiejszy sposób zarządzania przez organ prowadzący, szczególnie w przypadkach gdy sprawami finansowo-księgowymi oraz administracyjnymi zajmuje się jednostka powołana przez gminę (Biuro Administracyjno-Ekonomiczne Oświaty).
3. Efektywniejsze wykorzystanie kadry niepedagogicznej – pracownicy administracyjno-obsługowi (wspólna stołówka, jedna grupa sprzątająca w zespole).
4. Racjonalne wykorzystanie potencjału kadry pedagogicznej (nauczyciel j. obcych, nauczycieli specjalistów itp.).
5. Ograniczenie kadry kierowniczej – dyrektor zespołu.
6. Efektywniejsze wykorzystanie bazy lokalowej, szkół podstawowych – o niskim wskaźniku WNP (PSP nr 1 – 0,5, PSP nr 2 – 4,47, PSP nr 3 – 0,46, PSP w Żyrowej – 0,57 itp.)
7. Poprawa warunków lokalowych przedszkoli (PP nr 2 – WNP=1, PP w Żyrowej – WNP=2,00 itp.)
8. Stworzenie możliwości oszczędnego gospodarowania budżetem i majątkiem Zespołu.
9. Stworzenie warunków do większej integracji środowiska – nauczycieli, rodziców, dzieci itp.

A. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 z oddziałami integracyjnymi w Zdieszowicach w skład którego wchodzi:

- PSP nr 3
- PP nr 3
- PP nr 5
- Siedziba Zespołu – Szkoła Podstawowa nr 3

- Warunki lokalowe – wskaźnik wykorzystania pomieszczeń $WNP=0,46$. Szkoła posiada wystarczającą liczbę pomieszczeń do utworzenia zespołu.
- Liczba dzieci, oddziałów przedszkolnych po połączeniu placówek.
- Stan obecny:
  - PP nr 3 – 69 dzieci, 5 oddziałów, w tym 3 integracyjne,
  - PP nr 5 – 83 dzieci, 4 oddziały
 Łącznie – 153 dzieci, 9 oddziałów (w tym 3 integracyjne)
- Stan po połączeniu
  - Liczba dzieci – 153, 7 oddziałów, w tym 3 integracyjne.
- Wyszczególnienie:
  - 3 oddziały integracyjne – 20 dzieci x 3 = 60 dzieci
  - 4 oddziały ogólnodostępne – (maluchy, średniaki, starszaki) – 92 dzieci
 $92 \text{ dzieci} / 25 \text{ oddziałów} = 3,68 \text{ oddziałów} \approx 4 \text{ oddziały}$
- Utworzenie Zespołu, połączenie przedszkoli ogranicza liczbę oddziałów o 2
  - Średni koszt funkcjonowania oddziału przedszkolnego w gminie Zdzeszowice – planowane wydatki – 2025 rok (PP 2, 3, 5, 6, w Żyrowej) – 11 807 100 zł, 18 oddziałów
 $11\,807\,100 / 18 = \mathbf{655\,950 \text{ zł}}$
 $2 \text{ oddziały} \times 655\,950 \text{ zł} = \mathbf{1\,311\,900 \text{ zł}}$
- Stołówka
  - Stan obecny:
    - PSP nr 3 – catering
    - PP nr 3 i PP nr 5 – funkcjonują stołówki zatrudniające ogółem 9 etatów (2 etaty intendenta, 7 etatów kucharka/pomoc kuchenna).
  - Stan po połączeniu – catering dla całego zespołu lub jeżeli pozwalają na to warunki lokalowe utworzenie stołówki na bazie obecnie zatrudnionego personelu w PSP nr 3 (np. 1 intendent oraz 4-5 kucharek/pomocy kuchennej). Oszczędności etatowe – 3 etaty
 $3 \times 5\,670 \text{ zł/miesięcznie} \times 12 \text{ miesięcy} = \mathbf{204\,120 \text{ zł/rok}}$
 Innym rozwiązaniem może być funkcjonowanie stołówki w jednym z przedszkoli (PP nr 3 lub nr 5).
- Zatrudnienie nauczycieli specjalistów
  - Stan obecny
    - PSP nr 3 – liczba uczniów 420 – 2,6 etatu
    - PP nr 3 – liczba dzieci 69 – 1,5 etatu
    - PP nr 5 – liczba dzieci – 83 – 1,5 etatu
 Ogółem: 572 dzieci, 5,6 etatu
  - Stan po utworzeniu Zespołu
    - Liczba uczniów/dzieci – 572 – 2,8 etatu
    - Różnica: $5,6 - 2,8 = 2,8$ etatu mniej
 Efekt finansowy, w rozliczeniu etatowym:
 $2,8 \times 123\,000 \text{ zł} = \mathbf{344\,400 \text{ zł/rocznie}}$
- Ograniczenie liczby stanowisk kierowniczych (brak 2 stanowisk dyrektora przedszkola)

B. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Zdieszowicach, w skład którego wchodzi:

- PSP nr 2
- PP nr 2

Siedziba Zespołu – PSP nr 2

- Warunki lokalowe:
  - PSP nr 2 – WNP=0,47 – szkoła posiada bardzo dobre warunki lokalowe, ok. 50% zasobów lokalowych jest niewykorzystana.
  - PP nr 2 – WNP=1,00 – placówka posiada 2 lokale, w których prowadzone są zajęcia dla 2 grup przedszkolaków. Warunki lokalowe przedszkola nie pozwalają na utworzenie więcej grup. Wysokie koszty funkcjonowania – 1,35 mln zł.
- Utworzenie Zespołu likwiduje stanowisko dyrektora przedszkola.; Liczba oddziałów wyniesie 13 (11+2) oddziałów – koniecznością będzie powołanie zastępcy dyrektora Zespołu.
- Likwidacji funkcjonującej stołówki i zastąpienie jej cateringiem lub wykorzystaniem stołówki ZSP nr 1.
- Ograniczenie zatrudnienia pracowników niepedagogicznych PP nr 2 (konserwator, intendent, kucharka/pomoc kuchenna, woźna):

$$4,75 \times 5\,670 \text{ zł/miesięcznie} \times 12 \text{ miesięcy} = \mathbf{323\,190 \text{ zł/rok}}$$

Ograniczenie wydatków sięgać może kwoty ponad 320 tys. zł rocznie.

- Zatrudnienie nauczycieli specjalistów:
  - Stan obecny:
    - PSP nr 2 – 230 uczniów – 2,2 etaty
    - PP nr 2 – 36 dzieci – 0,8 etatu

łącznie: 3 etaty

- Stan po utworzeniu Zespołu
2,66 ucznia/dzieci – 2,2 etatu
- Różnica: 3 – 2,2 = 0,8 etatu

Efekt finansowy w rozliczeniu etatowym:

$$0,8 \text{ etatu} \times 123\,000 \text{ zł} = \mathbf{98\,400 \text{ zł brutto/rocznie}}$$

c) Utworzenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3, w skład którego wchodzić będzie:

- PSP w Żyrowej
- PP w Żyrowej

Siedziba Zespołu Szkolno-Przedszkolnego – PSP w Żyrowej

- Warunki lokalowe:
  - PSP w Żyrowej – WNP=0,57 – szkoła posiada niewykorzystane zasoby lokalowe.
  - PP w Żyrowej – WNP = 2,00 – liczba oddziałów 2, liczba pomieszczeń (wg. Otrzymanej informacji – 1). Przedszkole posiada niewystarczające warunki lokalowe. Liczba dzieci – 31.
- Likwidacja stołówki przedszkolnej – catering
- Redukcja etatów pracowników niepedagogicznych przedszkola (0,75 etatu intendenta, 0,25 – konserwatora, 1,25 – kucharka/pomoc kuchenna, 1,00 – woźna oddziałowa – łącznie – 3,25 etatów)

Efekt finansowy:

3,25 etatów x 5 670 zł/miesiąc x 12 miesięcy = **221 130 zł**

- Likwidacja stanowiska dyrektora przedszkola (efekt finansowy – funkcyjne + zniżka godzin)
- Zatrudnienie nauczycieli specjalistów:

– Stan obecny:

- PSP w Żyrowej – 104 uczniów – 2 etaty
- PP w Żyrowej – 31 dzieci – 0,8 etatu

łącznie: 2,8 etatu

– Stan – ZSP nr 3

- Liczba uczniów/dzieci – 135 – 2,0 etatu
- Różnica: 2,8 – 2 = 0,8 etatu mniej

Efekt finansowy w rozliczeniu etatowym:

0,8 etatu x 123 000 zł = **98 400 zł brutto/rocznie**

Spis tabel

<i>Tabela 1 Struktura dochodów gminy Zdzeszowice ze względu na źródło pochodzenia w latach 2023-2025 (w zł).</i>	13
<i>Tabela 2 Struktura dochodów gminy Zdzeszowice w latach 2023 -2025 (w zł).</i>	14
<i>Tabela 3 Wybrane dochody podatkowe gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).</i>	16
<i>Tabela 4 Wysokość wpływów z tytułu podatku od nieruchomości w latach 2023-2025 (plan) (w zł).</i>	17
<i>Tabela 5 Udziały we wpływach z PIT i CIT gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).</i>	18
<i>Tabela 6 Skutki polityki podatkowej gminy Zdzeszowice w latach 2023-2024 (w zł).</i>	20
<i>Tabela 7 Wysokość i struktura subwencji przekazywanej do budżetu gminy Zdzeszowice w latach 2023-2024 i potrzeb oświatowych w 2025 r. (w zł).</i>	20
<i>Tabela 8 Wybrane dochody gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 - plan (w zł).</i>	24
<i>Tabela 9 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie oraz działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2023-2025.</i>	26
<i>Tabela 10 Wybrane wydatki gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).</i>	27
<i>Tabela 11 Wybrane wydatki gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).</i>	28
<i>Tabela 12 Wynik budżetu oraz wynik operacyjny gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).</i>	30
<i>Tabela 13 Zadłużenie gminy Zdzeszowice w latach 2023-2025 (w zł).</i>	32
<i>Tabela 14 Wydatki gminy Zdzeszowice w dziale 801-Oświata i wychowanie w latach 2023-2025 (w zł).</i>	32
<i>Tabela 15 Wydatki gminy Zdzeszowice w dziale 854-Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2023-2025 (w zł).</i>	34
<i>Tabela 16 Wartości standardu A oraz wskaźnika korygującego Di w 2025 roku (w zł).</i>	36
<i>Tabela 17 Liczba uczniów fizycznych ogółem i przeliczeniowych objętych potrzebami oświatowymi gminy Zdzeszowice na 2025 rok (w osobach).</i>	37
<i>Tabela 18 Liczba uczniów przeliczeniowych w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie gminy Zdzeszowice objętych potrzebami oświatowymi na 2025 rok (w osobach).</i>	37
<i>Tabela 19 Podział potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r. na poszczególne placówki oświatowe (w zł).</i>	38
<i>Tabela 20 Wysokość potrzeb oświatowych gminy Zdzeszowice na 2025 r. (w zł).</i>	40
<i>Tabela 21 Liczba uczniów z niepełnosprawnością (szkoły podstawowe) w gminie Zdzeszowice, dla których została naliczona kwota potrzeb oświatowych (w osobach) w 2025 r.</i>	41
<i>Tabela 22 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2023 roku</i>	43
<i>Tabela 23 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2024 roku</i>	43
<i>Tabela 24 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2025 roku</i>	44
<i>Tabela 25 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2023 roku</i>	44
<i>Tabela 26 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2024 roku</i>	44
<i>Tabela 27 Dochody działu 801-Oświata i wychowanie w 2025 roku</i>	44
<i>Tabela 28 Wydatki subwencionowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zdzeszowicach w latach 2023-2025 (w zł).</i>	46
<i>Tabela 29 Wydatki subwencionowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdzeszowicach w latach 2023-2025 (w zł).</i>	46
<i>Tabela 30 Wydatki subwencionowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdzeszowicach w latach 2023-2025 (w zł).</i>	46
<i>Tabela 31 Wydatki subwencionowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach w latach 2023-2025 (w zł).</i>	46
<i>Tabela 32 Wydatki subwencionowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Żyrowej w latach 2023-2025 (w zł).</i>	47
<i>Tabela 33 Zbiorczo wydatki subwencionowane działu 801 szkół, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice w latach 2023-2025 (plan) (w zł).</i>	47

Tabela 34 Wydatki subwencjonowane działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 plan (w zł).....	48
Tabela 35 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Zdieszowicach 2023-2025 plan (w zł).....	49
Tabela 36 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Zdieszowicach 2023-2025 plan (w zł).....	49
Tabela 37 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 w Zdieszowicach 2023-2025 plan (w zł).....	49
Tabela 38 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Januszkowicach 2023-2025 plan (w zł).....	50
Tabela 39 Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Publicznej Szkoły Podstawowej w Żyrowej 2023-2025 plan (w zł).....	50
Tabela 40 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 2 w latach 2023-2025 plan (w zł).....	51
Tabela 41 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 3 w latach 2023-2025 plan (w zł).....	51
Tabela 42 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 5 w latach 2023-2025 plan (w zł).....	52
Tabela 43 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola nr 6 w latach 2023-2025 plan (w zł).....	52
Tabela 44 Wydatki działu 801 Publicznego Przedszkola w Żyrowej w latach 2023-2025 plan (w zł).	52
Tabela 45 Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2023-2025 (w zł).	53
Tabela 46 Wydatki subwencjonowane (dział 801) szkół podstawowych gminy Zdieszowice planowane w 2025 r. i naliczone dla nich potrzeby oświatowe.	54
Tabela 47 Wydatki ogółem szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice na 2025 rok oraz źródła ich pokrycia.	56
Tabela 48 Planowane na 2025 rok wydatki przedszkoli prowadzonych przez gminę Zdieszowice oraz źródła ich pokrycia.....	57
Tabela 49 Wydatki subwencjonowane ogółem działu 801 i 854 gminy Zdieszowice a naliczona subwencja oświatowa (potrzeby oświatowe) w latach 2023-2025 (w zł).....	58
Tabela 50 Udział subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) oraz środków gminnych w pokryciu wydatków subwencjonowanych działu 801 i 854 w latach 2023-2025 (w zł i procentach).....	59
Tabela 51 Wydatki niesubwencjonowane ogółem działu 801-oświata i wychowanie szkół gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (w zł).....	60
Tabela 52 Wydatki inwestycyjne gminy Zdieszowice na zadania związane z funkcjonowaniem oświaty w latach 2023-2025 (w zł).....	61
Tabela 53 Wydatki ogółem gminy Zdieszowice na zadania związane z funkcjonowaniem oświaty w latach 2023-2025 plan (w zł).....	61
Tabela 54 Średni wydatek na ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2023-2025 (w zł).....	62
Tabela 55 Średni wydatek na dziecko w przedszkolach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2023-2025 (w zł).....	63
Tabela 56 Liczba urodzeń w obwodach poszczególnych szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2017-2024 (w osobach).....	67
Tabela 57 Liczba uczniów w poszczególnych klasach szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025 (w osobach).....	68
Tabela 58 Przewidywana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych gminy Zdieszowice w latach 2024/2025 – 2031/2032 (w osobach).	69
Tabela 59 Realizacja obowiązku szkolnego, a urodzenia w latach 2015-17 w obwodach szkół gminy Zdieszowice	71
Tabela 60 Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych gminy Zdieszowice w roku szkolnym 2022/2023 (w osobach i etatach).	73

Tabela 61 Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2023/2024 (w osobach i etatach).	74
Tabela 62 Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach i przedszkolach gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025 (w osobach i etatach).....	75
Tabela 63 Ogólna liczba stosunków pracy nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023 – 2024/2025 (w osobach i etatach).	76
Tabela 64 Udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w latach 2022/2023-2024/2025 (w etatach i udział %).	77
Tabela 65 Realizacja art. 30 KN w placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Zdzeszowice w latach 2022-2024 (w zł).	80
Tabela 66 Średnia liczba uczniów/dzieci na jeden etat nauczycielski w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023 - 2024/2025.....	81
Tabela 67 Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w latach 2022/2023- 2024/2025	83
Tabela 68 Liczba uczniów przypadająca na oddział w szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023- 2024/2025.	84
Tabela 69 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2022/2023 - 2024/2025.....	87
Tabela 70 Średnia liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach w latach 2022/23-2024/25	88
Tabela 71 Wykaz pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w szkołach podstawowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/25.....	90
Tabela 72 Wykaz pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/25	90
Tabela 73 Liczba etatów pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w roku szkolnym 2024/25 w szkołach gminy Zdzeszowice (w etatach) w przeliczeniu na oddział.....	91
Tabela 74 Wskaźnik zatrudnienia pracowników niepedagogicznych w poszczególnych szkołach prowadzonych przez gminę Zdzeszowice wg. wskaźnika 0,35.	92
Tabela 75 Wskaźnik zatrudnienia pracowników niepedagogicznych według wskaźnika ORE 0,64 – szkoły podstawowe.....	93
Tabela 76 Liczba etatów pracowników niepedagogicznych zatrudnionych w roku szkolnym 2024/25 w przedszkolach gminy Zdzeszowice (w etatach)	93
Tabela 77 Wydatki ponoszone na funkcjonowanie Biura Administracyjno-Ekonomicznego Oświaty w latach 2023-2025 (plan).....	94
Tabela 78 Dochody, wydatki ogółem – rozdz. 801 48 – stołówki w latach 2023-2025 pl.	97
Tabela 79 Planowane dochody i wydatki rozdz. 801 48-Stołówki przedszkolne w 2025 roku	98
Tabela 80 Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń klasowych w placówkach oświatowych gminy Zdzeszowice w roku szkolnym 2024/2025.	99
Tabela 81 Wydatki rozdz. 801 13 - Dowożenie uczniów w latach 2023-2025 (plan) w zł w gminie Zdzeszowice.	102
Tabela 82 Koszty, liczba uczniów dowożonych do szkół podstawowych i przedszkoli gminy Zdzeszowice w latach 2022/23-2024/25	102
Tabela 83 Średni wydatek na ucznia/dziecko w poszczególnym roku szkolnym	103
Tabela 84 Koszty, liczba uczniów z niepełnosprawnością dowożonych przez przewoźnika PKS w Strzelcach Opolskich.....	103
Tabela 85 Koszty, liczba uczniów z niepełnosprawnością dowożonych przez rodziców w latach 2022/23-2024/25	103
Tabela 86 Maksymalna, możliwa liczba zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkół podstawowych.	112
Tabela 87 Limit nauczycieli specjalistów określony w ustawie Karta Nauczyciela.	116

Tabela 88 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP nr 1 w Zdieszowicach.....	124
Tabela 89 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP nr 2 w Zdieszowicach.....	128
Tabela 90 Liczba uczniów mających specjalne potrzeby edukacyjne uczęszczających do PSP nr 3 w roku szkolnym 2024/25.....	130
Tabela 91 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w SP w Łętowni.....	135
Tabela 92 Klasy łączone w PSP w Januszkowicach.....	137
Tabela 93 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP w Januszkowicach.....	141
Tabela 94 Liczba uczniów w PSP w Żyrowej, rekomendowane łączenie zajęć wraz z ilością godzin łączonych. .	142
Tabela 95 Średnia liczba godzin zajęć świetlicowych w ciągu tygodnia w PSP w Żyrowej.....	145
Tabela 96 Przedszkola prowadzone przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2024/25 – liczba oddziałów/dzieci	153
Tabela 97 Zestawienie najważniejszych wskaźników dotyczących szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice	155
Tabela 98 Zestawienie tabelaryczne oszczędności wynikających z analizy arkuszy organizacyjnych szkół publicznych prowadzonych przez gminę Zdieszowice na rok szkolny 2024/25.	158
Tabela 99 Liczba uczniów/oddziałów PSP nr 1 oraz PSP w Januszkowicach po połączeniu	160
Tabela 100 Podział na grupy kl. IV, V, VI, VIII.....	161
Tabela 101 Liczba uczniów/oddziałów PSP nr 2 oraz PSP w Żyrowej po połączeniu.....	163
Tabela 102 Podział na grupy kl. IV (30), kl. VIII (29) na obowiązkowych przedmiotach	163
Tabela 103 Liczba uczniów/oddziałów PSP nr 3 po połączeniu PSP w Januszkowicach i PSP nr 1	165
Tabela 104 Przewidywane wydatki wynikające z podziału na grupy.....	166
Tabela 105 Liczba uczniów/oddziałów.....	168
Tabela 106 Oddziały klas I.....	169
Tabela 107 Oddziały klas II.....	169
Tabela 108 Oddziały klas III.....	169
Tabela 109 Oddziały klas IV	169
Tabela 110 Oddziały klas V	170
Tabela 111 Oddziały klas VI	170
Tabela 112 Oddziały klas VII	170
Tabela 113 Oddziały klas VIII	170
Tabela 114 Przewidywane wydatki związane z podziałem na grupy na obowiązkowych zajęciach.....	170
Tabela 115 Liczba dzieci/oddziałów PP nr 3 oraz PP nr 5 obecnie (rok szkolny 2024/2025) oraz po połączeniu	173

Spis rycin

Rycina 1 Lokalizacja szkół i przedszkoli w gminie Zdieszowice	10
Rycina 2 Struktura wydatków w szkołach w Polsce na przestrzeni lat 2021-2023.....	66
Rycina 3 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025.....	88
Rycina 4 Schemat integracji szkół w obrębie jednej jednostki oświatowej	168
Rycina 5 Schemat granic obwodów poszczególnych szkół podstawowych	176

Spis wykresów

Wykres 1 Dochody bieżące i majątkowe w gminie Zdieszowice w latach 2023-2025 (w mln zł).	14
Wykres 2 Wysokość i struktura dochodów Działu 756- Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej w latach 2023-2025 - plan (w mln zł)	17

Wykres 3 Struktura dochodów gminy Zdieszowice ze względu na ich źródła w latach 2023-2025 (w mln zł). ...	24
Wykres 4 Struktura najważniejszych dochodów budżetu gminy Zdieszowice według wykonania za rok 2024 (w mln zł) oraz plan na 2025 rok.	25
Wykres 5 Wydatki majątkowe i bieżące gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (w mln zł).....	28
Wykres 6 Wybrane wydatki gminy Zdieszowice w 2024 r. oraz w planie na 2025 r. (w mln zł).	29
Wykres 7 Wynik budżetu, wynik operacyjny gminy Zdieszowice w latach 2023-2025-plan (w mln zł).	30
Wykres 8 Udział wydatków działu 801-Oświata i wychowanie oraz działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza w wydatkach ogółem gminy Zdieszowice w latach 2023-2025.....	34
Wykres 9 Podział potrzeb oświatowych gminy Zdieszowice na 2025 r. na poszczególne szkoły (w mln zł).	40
Wykres 10 Wydatki subwencionowane ogółem działu 801 szkół podstawowych gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (plan) (w mln zł).	47
Wykres 11 Wydatki subwencionowane i niesubwencionowane szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2023-2025 (w zł).	54
Wykres 12 Wydatki ogółem szkół podstawowych gminy Zdieszowice planowane na 2025 r., naliczone dla nich potrzeby oświatowe i wysokość dopłaty do wydatków z budżetu gminy (w mln zł).....	55
Wykres 13 Planowane wydatki ogółem szkół gminy Zdieszowice oraz źródła pokrycia w 2025 roku.....	56
Wykres 14 Planowane wydatki oraz źródła pokrycia przedszkoli prowadzonych przez gminę Zdieszowice w 2025 roku.	58
Wykres 15 Procentowy udział subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) oraz środków gminnych w pokryciu wydatków subwencionowanych działu 801 i 854 w latach 2023-2025 (w procentach)	59
Wykres 16 Struktura wydatków oświatowych gminy Zdieszowice w latach 2023-2025 (w mln zł) oraz źródła pokrycia.....	62
Wykres 17 Średni wydatek na ucznia w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2023-2025 (plan) (w tys. zł).	63
Wykres 18 Liczba urodzeń w latach 2017-2024 w obwodach szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice....	68
Wykres 19 Łączna liczba uczniów w poszczególnych klasach szkół prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025 (w osobach).....	69
Wykres 20 Przewidywana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych gminy Zdieszowice w latach 2024/2025 – 2031/2032 (w osobach).	70
Wykres 21 Przewidywana liczba uczniów ogółem szkół Gminy Zdieszowice w latach 2024/2025-2031/2032 (w osobach).....	70
Wykres 22 Liczba nauczycieli w osobach i etatach oraz wskaźnik (wz) w latach 2022/23-2024/25 w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice	77
Wykres 23 Awanse zawodowe nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice w latach 2022/2023 - 2024/2025. (w etatach).....	78
Wykres 24 Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025r.....	82
Wykres 25 Liczba uczniów ogółem w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2022/2023- 2024/2025	83
Wykres 26 Ogółem liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2021/2022-2023/2024	84
Wykres 27 Średnia liczba uczniów przypadająca na oddział w szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025.....	85
Wykres 28 Wartość wskaźnika wykorzystania pomieszczeń klasowych w placówkach oświatowych gminy Zdieszowice w roku szkolnym 2024/2025.....	100